
CELEBRI NOSTRI
MEMORIA DULCIS

JOG • ÁLLAM • POLITIKA

•
Takács Anita grafikája

CELEBRI NOSTRI MEMORIA DULCIS

A győri jogászképzés harminc éve

Győr, 2025

- *A Széchenyi István Egyetem
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karának
tudományos kiadványa / Győr*
- Szerkesztőbizottság elnöke és főszerkesztő | BIHARI MIHÁLY
- Szerkesztőbizottság elnökhelyettese | RÉVÉSZ T. MIHÁLY
- Szerkesztőbizottság | CS. KISS LAJOS | DARÁK PÉTER
GYURITA RITA | FAZEKAS JUDIT | JOSEF KOTÁSEK | KISS LÁSZLÓ
LAMM VANDA | LENKOVICS BARNABÁS | LÉVAY MIKLÓS
KOVÁCS GÁBOR | KUKORELLI ISTVÁN | MARIA PATAKYOVÁ
PATYI ANDRÁS | SMUK PÉTER | SÜLYÖK GÁBOR | SZALAY GYULA
SZIGETI PÉTER | TAKÁCS PÉTER | TORMA ANDRÁS
VARGA ZS. ANDRÁS | VEREBÉLYI IMRE
- A különszám szerkesztői | GYURITA ERZSÉBET RITA, KUKORELLI ISTVÁN,
NÉMETH RICHÁRD, SZOBOSZLAI-KISS KATALIN
- Idegen nyelvű szövegek ellenőrzése | HONTVÁRI TAMÁS
- Olvasószerkesztő | NÉMETH RICHÁRD
- Az alapító képviselője | SMUK PÉTER
- CELEBRI NOSTRI MEMORIA DULCIS
A győri jogászképzés harminc éve

Megjelenik | 3 havonta

Kiadja az UNIVERSITAS-Győr Nonprofit Kft.

Felelős kiadó | Tóth Eszter ügyvezető

Terjesztő | UNIVERSITAS-Győr Nonprofit Kft.

Levélcím | 9026 Győr, Egyetem tér 1.

Online szerkesztő | Széchenyi István Egyetem

Műszaki és grafikai tördelés | Takács Anita, Cégarculat Kft.

Nyomdai munkálatok | Palatia Nyomda

ISSN | 2060-4580

DOI: 10.58528/JAP.2025.17.celebrinostri

TARTALOM

BEVEZETŐ

- 5 Előszó
- 7 Dékáni köszöntő
- 9 KUKORELLI ISTVÁN – SZOBOSZLAI- KISS KATALIN: Jogászság (hivatásrendek) és a jogásképzés Győr (a régió) vonzásában

INTERJÚK

- 27 Múltidézés Bihari Mihállyal
- 31 Beszélgetés Hack Péterrel a kilencvenes évek hangulatáról
- 41 Pater bonus et diligens – Beszélgetés Kukorelli Istvánnal a gyökerekről
- 45 Már látni a jövőt – Beszélgetés Lamm Vandával
- 49 Hogy volt? – Beszélgetés Dr. Stumpf Istvánnal a sorsformáló kilencvenes évekről
- 57 Beszélgetés Szalai Évával – Az oktatásszervezés mintapéldája, azaz a győri jogásképzés kezdeti lépései
- 65 Jó ide betérni, jó itt lenni – Beszélgetés Révész T. Mihállyal

SZÍVÜNKBEN ŐRIZZÜK

- 73 Interjú Kállai Istvánnal
- 81 Interjú Lenkovics Barnabással
- 89 Interjú Szalay Gyulával

PORTRÉK

- 99 DR. BAGOLY BEÁTA: Én a győri jogi kar hallgatója akartam lenni
- 101 DR. BODOR KRISZTINA GEORGINA
- 103 DR. BORS SZABOLCS
- 105 DR. BÓKA ZSOLT
- 109 DR. FEHÉR DÁNIEL: Fehér Dániel emlékezése a 30 éves győri jogásképzés alkalmából
- 113 DR. FERENCZ JÁCINT
- 117 DR. GÁL KATALIN
- 119 DR. GANCZER MÓNICA

123	DR. GLAVANITS JUDIT
127	DR. GOTTLIEB LÁSZLÓ
129	DR. GÖNDÖR ÉVA
133	DR. GYURITA ERZSÉBET RITA
137	DR. HAFFNER MÁRTON
141	DR. KARSAI DÁNIEL
143	DR. KECSKÉS GÁBOR: Soha nem akartam jogász lenni, és egy lyukasórán dőlt el, hogy oktató-kutató leszek –szubjektív visszaemlékezés
147	DR. LAPSÁNSZKY ANDRÁS
151	DR. MIKE GYULA: Rövid életút, visszaemlékezés a győri egyetemi évekre
155	DR. NÉMETH IMRE LL.M.
157	DR. OPRA ZSÓFIA LL.M.: Egyetemi emlékek és kötődések
161	REIDERNÉ DR. BÁNKI ERIKA
165	DR. SIMONYI-KOVÁCS MELINDA: Gyökerekből szárnyak – Az életem a győri alma mater körül
169	DR. SMUK PÉTER
173	DR. SOMOS ANDRÁS: Az „úttörőknek” jó – mindig az is marad
177	DR. SZABÓ ATTILA LÁSZLÓ
179	DR. SZABÓ ESZTER: A győri jogi kar hallgatója 1998 és 2003 között
183	DR. SZEGEDI ANDRÁS
185	DR. TASI KATALIN
189	DR. TAVASZI VIRÁG
191	DR. UJJADY NOÉMI
195	DR. VÁCZI PÉTER
199	A KÜLÖNSZÁM SZERKESZTŐI

A CELEBRI NOSTRI MEMORIA DULCIS – A győri jogászképzés harminc éve c. kötetet Szerényi Gábor Munkácsy Mihály-díjas grafikus rajzai díszítik.

Előszó

A Jog–Állam–Politika szerkesztősége egy különszámmal kíván tisztelni a harminc éves győri jogászképzés előtt. A jubileumi számba felkért oktatóktól és egykori tanítványaiktól kivételesen nem publikációkat kértünk, hanem emlékek felidézését. Célkitűzésünket már a címben meghatároztuk: „*celebri nostri – memoria dulcis*”, azaz jeles szereplők – édes emlékek. A győri jogászképzés történetét számos kiadványban feldolgoztuk már, a kért írásokban ezért a karrierutak elmesélése mellett személyes emlékekről szóló jegyzeteket vártunk a felkértektől. A különszám különlegessége az egykori diákok beszámolóí életútjukról.

A különszám egyik érdekessége az a bevezetőnek szánt tanulmány, amely a Győrben végzett diákok régióban való elhelyezkedését tárja fel, igazolva a képzés helyi szintű hasznosságát, társadalmi, gazdasági erejét. Talán még ennél is jobban igazolja a képzés sikerességét a különszám Portrék rovata, amit öröm lesz fellapozni, egykori tanároknak éppen úgy, mint a régi diáktársaknak. A rovatba meghívott szerzők elsősorban az itt végzett első öt évfolyam hallgatói közül kerültek ki. Terveink szerint a következő évfolyamokról kikerülő büszkeségeinket a későbbi jubileumi számokban fogjuk majd közölni.

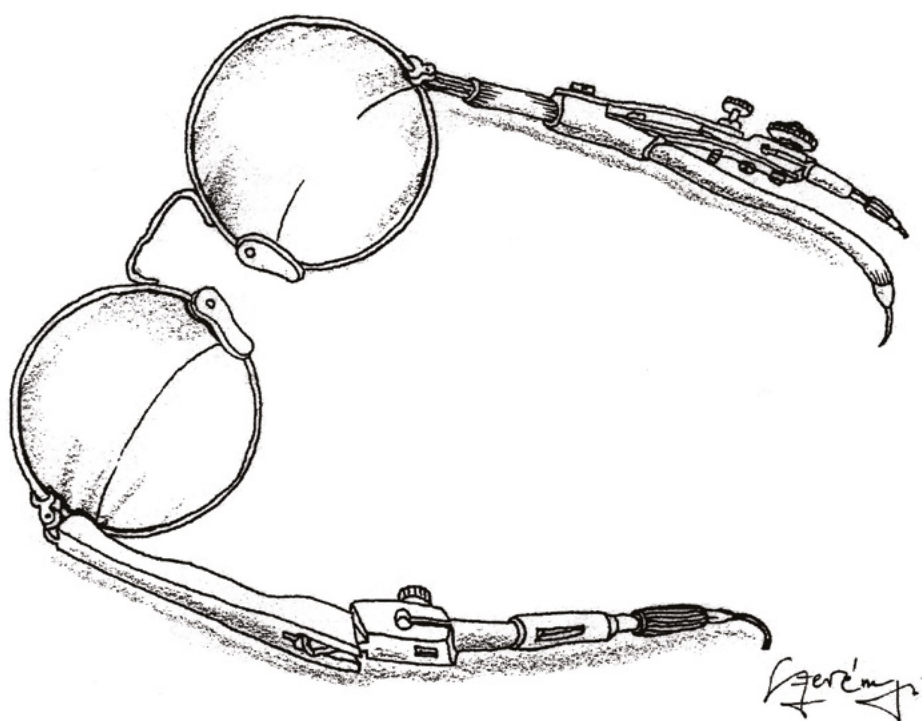
Nem feledkeztünk meg az alapító tanárainkról sem. Múltidéző interjúkat készítettünk Bihari Mihállyal, Hack Péterrel, Kukorelli Istvánnal, Lamm Vandával, Stumpf Istvánnal, Szalai Évával és Révész T. Mihállyal. Külön köszönet, hogy rendelkezésünkre álltak és a kezdeti korszak felidézése mellett jó tanácsokat is megfogalmaztak az utókornak.

A legfájdalmasabb rovata a különszámnak a már csak szívünkben élő alapító tanárainkra való megemlékezéseket tartalmazza. Szalay Gyula tanár úr, Lenkovich Barnabás és Kállay István emlékét örökké szívünkben őrizzük. A képzés huszadik évfordulójára kiadott kötetben közölt interjúk újraközlésével tisztelgünk emlékük előtt.

Aki e különszámot kézbe veszi, a múltidézésen túl egy különleges élményt is kaphat, érzékelheti, hogy az iskolateremtés kicsit több a tanmenetek, a tanrendek készítésénél és az adminisztrációs munkáknál. A győri jogászképzésnek, amely eleinte az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának kihelyezett képzési helye volt, patinája lett. Az Áldozat utcai képzőhelyre betérő oktatók és hallgatóik jelenlétükkel hozzák létre a győri jogászképzés e nemes patináját. E különszám csupán egy röntgenképe a lerakódott patina rétegvastagságának. Meggyőződésünk, hogy a patina az elkövetkező években tovább fog vastagodni, közös munkával és sok jó eredménnyel.

2025. 06. 29.

Szoboszlai-Kiss Katalin és Kukorelli István
a Jog–Állam–Politika szerkesztői

Szerényi Gábor grafikája

Dékáni köszöntő – Generációs élmény

Egy generációnyi idő telt el azóta, hogy 1995-ben az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara „kihelyezett” jogászképzést indított Győrben, a Széchenyi István Főiskolával együttműködésben. Egy generációnyi idő már történelmi léptékekkel is felfogható, és résztvevői számára általában meghatározó generációs élményekhez köthető. Az első évfolyam és a kilencvenes évek győri joghallgatói számára ez a generációs élmény az alapítás élménye volt. Most visszatekintve, nemcsak a jogászképzésnek, de a magyar demokratikus társadalmi együttélés alapításának élménye is megadatott. A '89-es rendszerváltásról kicsit lecsúszott korosztály még megannyi átmeneti vagy éppen régóta nem rendezett jelenséggel találkozott még ekkor is. A jogászképzés tartalmát, szellemiségét meghatározták a jogrendszer tisztulásának és átalakulásának jogpolitikai vitái. Az egyetemistáknak lelkes partnerei voltak az oktatók, nemzetközi tekintélyű elméleti professzorok és többnyire helyben gyakorló szakemberek. Amikor az ország sorsát befolyásoló alkotmánybírák álltak a katedrán, amikor (több) telt házat vonzott egy *pro life/pro choice* vita, amikor általános érdeklődés övezte a büntetőpolitika szigorodásáról, a jogász etika alapjairól, az ombudsmanok vagy az ítélőtáblák sorsáról vagy az uniós jogharmonizáció technikáiról szóló szakmai diskurzusokat, amikor a hallgatók önálló – és nyomtatásban, papíron kiadott! – lapjának (Paragrafus) szerzői belső meggyőződésből esszéket, interjúkat, fórumokat szenteltek az egyetemi és országos közéletnek, amikor régebbi győri jogi kari történeteket még nemigen lehetett mesélni, mert ezek épp akkor történtek velünk... Szóval ez az együtt-alapítás romantikus évtizede volt.

A generációnyi idő a győri jogi kar közösségét megalapozta, felépítette és megerősítette. Ma már az alapító professzorok alatt és mellett felnőtt generáció vette át a karért való felelősséget, a kari vezetők többsége már itt végzett jogász. Bihari Mihály professzor, Szekeres Tamás főigazgató (majd rektor) és Szalay Gyula dékán intézményt alapítottak, vezetési-működési kultúrát teremtetek, olyat, amely későbbi vezetői, oktatói generációkat tudott kinevelni. A Lévainé Fazekas Judit dékánsága alatt nagykorúvá vált intézmény bizonyította, hogy oktatáspolitikai és pandémiás kihívásoknak egyaránt képes megfelelni. Míg az alapítási években a nemzetközi tapasztalatszerzés lehetőségei, a tehetséggondozás, a proaktív oktatásmódszertan, az oktatási-kutatási infrastruktúra a maihoz képest ugyancsak gyerekcipőben járt, az első tíz év évfolyamainak szakmai karrierje az ékes bizonyíték arra, hogy közösségi elköteleződéssel, a szabadság iránti vágygal és az Etelka néni által fémjelezett emberséges hozzáállással mindez roppant izgalmas kalanddá válik az emlékezetünkben.

Ezen kötet olvasásához is ezt a könyvjelzőt ajánlom: az új és következő generációk ismerjék fel történeteinkből, hogy mennyit számít, ha az egyetemi évek hasznosan, az aktív részvétel jegyében telnek. Legyen az új generációs élmény az, hogy a világra nyitott győri oktatói-hallgatói-hivatásrendi közösség és az alumni együttműködése a jogi kar történetének következő sikeres fejezetét írja!

Dr. Smuk Péter

dékán

KUKORELLI ISTVÁN

professor emeritus

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

Jogászság (hivatásrendek) és a jogászképzés Győr (a régió) vonzásában^[1]

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Először talán a címben is szereplő fogalmakról szóljunk, mindenekelőtt a jogászságról mint társadalmi rétegről, majd a felvételi rendszerrel összekapcsolva a régió vonzásáról, a jogász hivatásról és a hivatásrendekről.

KUKORELLI ISTVÁN: A kérdés régóta foglalkoztatja magát a jogtudományt is, neves tudósok írtak a jogászságról, a jogász hivatásról. Különösen így volt (és van) ez Magyarországon, amely évszázadokon át büszke volt nemcsak történelmi alkotmányára, hanem „jogásznemzet” mivoltjára is. Nagyszerű jogász végzettségű államférfiak sora említhető a történelemből, elég csak az 1848-as első független felelős kormányra utalni, amelyben Batthyány, Deák, Kossuth és Szemere voltak jogászok. Két győri jogakadémista, karunk és szakollégiumunk névadója, Deák Ferenc és Batthyány Lajos. Egyetemünk névadójáról is közsímet, hogy rendszeres jogi tanulmányokat folytatott és a maga számára összefoglalta az ősi alkotmányt. Széchenyi Istvánt minden túlzás nélkül tiszteletbeli jogásznak tekinthetjük.

Kulcsár Kálmán, a kiváló jogász és szociológus, az 1989-es alkotmányos rendszerváltozás igazságügyminisztere mutatott rá a jogász nemzeti múlt elmentmondásaira, pozitívumaira és negatívumaira, továbbá felhívta a figyelmet a jog és a jogászság funkcióinak összefüggésére. Nagyon lényeges összefüggés

[1] Köszönetet mondunk mindenkinek, aki a közérdekű adatok szolgáltatásával segítette munkánkat.

ez, amiről nem szabadna megfeledkezni. Ma is időszerű tanulmányából kiolvasható, hogy melyek a jogászság mint értelmiségi réteg főbb társadalmi funkciói, magyarul hivatása (például a jogrend fenntartása, az emberek és szervezetek vitáinak megoldása).^[2]

Kulcsár Kálmán a hivatkozott cikkében tényadatokkal is bemutatja, hogy az 1945 előtti Magyarországon a jogászság a felsőfokú végzettségűek több mint harmadát alkotta, a legjelentősebb értelmiségi réteg volt. Miközben a jogi diplomával rendelkezők abszolút száma alig változott – még 1980-ban is, 1930-hoz hasonlóan, közel 30 ezer volt –, az értelmiségen belüli jelentősége, társadalmi súlya lecsökkent a vas és acél országában (1980-ban 6,5%-os a jogász diplomák aránya az összes diplomás között).

A funkcióvesztés természetesen összefüggött a pártállam megjelenésével. Az 1949-es év „sorscapás” a jogi hivatásra és a jogászképzésre nézve. Ebben az évben „feloszlatták” az évszázados múlttal rendelkező jogakadémiákat, de a jogi karok száma is háromra csökkent a Debreceni Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának megszüntetésével. A jog a politika szolgátlánya lett. A feltámadás a posztkádári korszak végén és a rendszerváltozások éveket (1989-1990) követően jött el.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A joghallgatók iránti regionális igény megkérdőjelezhetetlen, és ennek már igen korán látható jelei voltak. A Balatontól északra található megyék humánképzésre jelentkezésének lehetőségei sokáig tehát szűkek voltak, holott a mi régióink a legdinamikusabban fejlődő régió volt, ami a modern gondolkodású, képzett jogászság reprezentálását is maga után vonta. A klasszikus bírói, ügyészi és ügyvédi pályák mellett az ipar és az üzleti szféra is jelentősen igényelte a jogász szaktudás azonnali alkalmazását. Az első évfolyamok felvételi adataiból már kiderül, hogy egyfelől állandó magas létszámmal jelentkeztek leendő hallgatók, illetve, hogy elsősorban a régióból.

„Az adatokból két tényező állapítható meg. Az egyik jellegzetesség az, hogy az ide jelentkezettek (ti. Széchenyi István Főiskola) száma rendkívüli állandóságot mutat: 1997-ben 1794-en, 1998-ban 1622-en, 1999-ben 1861-en, 2000-ben 1788 jelentkező választotta a győri képzési helyet. A másik sajátosság pedig, hogy a jelentkezők, különösen a felvettek kiugróan magas számban származnak lakóhelyük szerint a Fel-ső-Dunántúli régióból. Innen érkezett az összes jelentkező 54%-a. A felvett hallgatók lakóhely szerinti megoszlása még markánsabban tükrözi a regionális igényt, ugyanis a felvett hallgatók 74%-a az említett megyékből származik.”^[3]

A jogászképzésre nappali és levelező tagozaton összesen 270 hallgató iratkozott be 2022 szeptemberében, és a tanulmányi osztály adatai alapján ebből a 270 főből mindössze három olyan hallgatót tudok megnevezni, akik nem a régióból érkeztek, egy a Felvidékről, egy Gyöngyösről és egy pedig a Hajdúságból. Ez az adat önmagáért beszél. Azt is fontos kiemelni, hogy az oktatás bázisát adó ok-

[2] Kulcsár, 1985, 185-207.

[3] Biczó, 2008, 199-200.

tatói kör is hiányos volt. A kar első tanári gárdája az ELTE-ről lejáró oktatókból állt zömével, de talán az is kiemelhető és számos esetben elhangzott már, hogy a legtöbb tudós, aki Győrbe is elszegődött, valamilyen módon kötődött a régióhoz. A nemrég eltávozott Szalay Gyula vagy a már nyugdíjas Horváth Károly helyi tanerők voltak, de Bihari Mihály és éppen Kukorelli István is kötődtek családjuk révén Győrhöz. A győri jogászképzés személyes ügy is volt. Jól sejtem?

KUKORELLI ISTVÁN: A válaszom egyértelmű igen, többünk álma volt már a posztkádári korszakban is, hogy Győrnek legyen egyeteme és jogi fakultása. A felvételi adatokat visszaigazolja a győri szemináriumi csoportjaim „dossziéi”. Csak kettőt idéznék a ládányiból, az első a 2010. február 12-i „veni sancte” bemutatkozó óra jelenléti íve; eszerint a 15 szeminaristából négy győri, három felvidéki (Somorja, Dunaszerdahely, Nagymegyer), kettő-kettő budapesti, illetve várpalotai, és egy-egy diákkal van jelen Sopron, Mosonmagyaróvár, Dunaújváros és a Herend melletti Bánd. A második csoport 2011. február 11-i összetétele még dominánsabb: a 17 főből 11 fő Győr meghatározó gimnáziumaiból, és egy-egy fő Sopron, Szombathely, Pápa, Kapuvár, Veszprém, Budapest küldötte volt.

A jogászfelvételikről jut eszembe a gólyatáborok népszerű kérdése: Mi lesz, ha elvégzem a jogi egyetemet? Lapozgatom a megfakult régi gólyatábori jegyzeteimet, hogy mit válaszoltunk a sikeres felvételik után a csillogó szemű jurátusoknak.

Először éppen Fazekas Juditék, az ELTE ÁJK által szervezett balatonvilágosi gólyatáborában mondhattam el fésületlen gondolataimat a jogászi hivatásról, a jogászképzés céljáról. Talán Judit is emlékezik erre a táborra.

Az évtizedek során a gondolatok finomodtak, de meggyőződésemmé vált, hogy ez egy szép hivatás. Tehát, akkor ki a jogász, mi a jogász, mit értünk jogászi hivatásrend alatt? Válaszom erre, hogy a jogászok a társadalom orvosai, a társadalom mérnökei, segítenek az emberi (a szervezetek közötti) konfliktusok megoldásában. Ez a politikai kultúra lényege is egyben. Akkor képesek erre, ha szuverén jogász értelmiségiként viszonyulnak munkaeszközükhöz, a joghoz, amely mindenkre nézve kötelező normarendszerként az élet minden területét átfogja. Ilyen tudást egy egyetem sem ad. Magyary Zoltán hasonlította a jogrendszert a tengerhez, és hozzátette: „Nem kiinni kell, hanem meg kell tanulni úszni benne”.

A jogászképzés reformjáról, az ideális jogászképzésről évszázadok óta tart a vita, mondhatnánk azt is, hogy a reform az állandó. Tanulságos olvasmány például Ladányi Andor könyve, aki az 1890-1944 közötti reformokat dolgozta fel.^[4] Ugyancsak tanulságos olvasmány A jogászképzés múltja, jelene és jövője című, az ELTE kiadásában, 2003-ban megjelent kötet.^[5]

A valóságban ugyanakkor évszázadok óta általános jogászképzés folyik, szakirányokkal (van olyan jogi kar, ahol ezeket moduloknak hívják). A jogász diplomát később a választott hivatás és a szakvizsga teszi teljessé.

[4] Ladányi, 2007, 68.

[5] Takács (szerk.), 2003.

Visszatérve a gólyatáborokba, a karrierlehetőségek és a hivatásrendek kérdésére válaszolva három-négy fő irányt lehet megjelölni:

- az első a közszféra, a közhatalmi szervek jogászága. Ide sorolható a legnagyobb felvevő piac, a közigazgatás, az önkormányzati igazgatás, a rendészeti igazgatás, az igazságszolgáltatás világa (bíróságok, ügyészségek), a közjegyzők és a központi alkotmányos intézmények (például Alkotmánybíróság, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, Állami Számvevőszék, Országgyűlési Hivatal);
- a második kalapba „a szabad jogász pályák”, mindenekeelőtt az ügyvédség és a magánszféra, például bankok, biztosítók, vállalatok, intézmények jogtanácsosai sorolhatók;
- külön kalap a jogi felsőoktatás, a nyolc jogi kar tanári kara és az MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága alá tartozó köztestületi tagság;
- hangsúlyozni szeretném azt is, hogy a jogi egyetemekről nem kizárólag a fent felsorolt szakirányú pályákra vezet az út az elhelyezkedés során. Meglepően sok a jogász végzettségűek aránya a médiákban és a pártpolitikai elitben (például az országgyűlési képviselők között). Pokol Béla szerint a 21. század elején, 2000-ben a magyar újságírók körülbelül 20 százaléka jogász volt.^[6]

Jogász hivatásrendek	Országos adatok	Győr és – külön megjelölve – a megye adatai
1. Bíróságok	3767 fő (2829 bíró + 938 bírósági titkár)	Győri Ítéltábla: 20 bíró + 5 bírósági titkár Győri Törvényszék: 36 bíró + 12 bírósági titkár Négy járásbíróság: 51 bíró + 23 titkár Összesen: 147 fő (107 bíró + 40 titkár)
2. Ügyészségek	1882 fő	55 fő
3. Ügyvédek	17370 fő (ebből kamarai jogtanácsosok 2643 fő)	582 fő (ebből kamarai jogtanácsosok 85 fő)
4. Közjegyzők (és helyetteseik)	938 fő (301+451 helyettes+186 jelölt)	102 fő (ezen belül a megyében 35)
5. Közigazgatás	nincs adat	Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal (beleértve a 7 járási hivatalt is) 161 fő Más megyei közigazgatási szerveknél 114 fő Összesen: 275 fő
6. Önkormányzati igazgatás	nincs adat	Győri és megyei önkormányzatoknál összesen 52 fő
7. MTA Állam és Jogtudományi Bizottsága (egyetemek)	11 fő akadémikus 46 fő MTA doktor 537 fő jogász köztestületi tag	SZI DF ÁJK oktatói létszám 2022-ben 66 fő.
Összesen:	24511 fő	1279 fő

1. sz. táblázat^[7]

[6] Pokol, 2003, 321.

[7] Az egyes intézményektől kért közérdekű adatok tájékoztató jellegűek.

1. dr. Varga Zs. András megbízásából dr. Ábrahám Márta igazgató asszony (Kúria Werbőczy Kutatóintézete) közlése (2020. december 31-ei adat). A győri (megyei) adatokat dr. Széplaki László a Győri Ítéltábla elnöke és dr. Somogyi Zoltán a Győri Törvényszék elnöke bocsátotta rendelkezésünkre (2022-es adatok);
2. dr. Polt Péter legfőbb ügyész megbízásából dr. Nagy Gábor Bálint osztályvezető ügyész közlése (2021. január 1-es adat);
3. dr. Réti László, a Magyar Jogász Egylet főtítkárának közlése (2021. december 31-es adat);
4. dr. Parti Tamás, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara elnökhelyettesének közlése (2022. októberi adat); A győri adatokat pedig Dr. Gállné Dr. Komonczy Viktória bocsátotta rendelkezésünkre. (2022. októberi adatok);
5. A győri adatokat dr. Gyurita Rita, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal főigazgatója bocsátotta rendelkezésünkre (2022. novemberi adat);
6. dr. Csörgits Lajos egyetemi adjunktus tájékoztatása (2022. októberi adatok);
7. dr. Kisteleki Károly, az MTA Doktori Tanács titkárságvezetőjének közlése (2022. szeptember 12-es adat).
8. Az adatok túlnyomó többségében a jogi egyetemek oktatóit foglalják magukban.

Néhány országos intézmény, ahol jelentősebb számban dolgoznak jogászok	
Alkotmánybíróság	145 fő (összlétszám), ebből közel 80 fő a jogász
AJBH	176 fő (összlétszám), ebből többsége jogász
Országgyűlés Hivatala	113 fő jogász
Összesen:	434 fő

2. sz. táblázat^[8]

- I. dr. Szabó Attila, az AB elnök titkárságvezetőjének tájékoztatása az AB SZMSZ alapján;
- II. dr. Láposy Attila főosztályvezető-helyettes tájékoztatása az ombudsman 2021-es parlamenti beszámolója alapján;
- III. dr. Bárány Tibor, az Országgyűlési Hivatal főigazgatóhelyettesének tájékoztatása. 2022-es októberi adat.

Az 1. és 2. számú táblázat alapján megállapítható, hogy – a közigazgatási és az önkormányzati igazgatási adatok nélkül – a főbb jogászai hivatásrendek-

[8] Az egyes intézményektől kért közérdekű adatok tájékoztató jellegűek.

ben és alkotmányos intézményekben 24985 aktív jogász dolgozik. A közel 25 ezres „mai jogásznemzet” legnagyobb csoportja az ügyvédi kar országos és helyi szinten egyaránt. Győrben összesen 1279 aktív jogászt regisztráltunk.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A címben szereplő kérdések megválaszolása után néhány szóban utaljunk a dicső múltra, mint a jogi képzés csíráira Győr város történelmében. Talán érdemes röviden összefoglalnunk, milyen tényezők befolyásolták a képzés elindítását, és kik is voltak a méltó elődök.

A jezsuita gimnáziumnak kulcsszerepe volt a régió életében. A jogi oktatás előzményei szorosan kötődtek a győri jezsuita, a későbbi Czuczor Gergely Bencés Gimnázium történetéhez. Már nagyon korán, 1700-ban tapasztalható valamiféle felsőfokú képzésre való igény, ez a gimnáziumi szinttől való felemelkedés a casuistika tantárgy bevezetésével meg is történt, 1718-ban pedig már a két oktatási szint elkülönülése a névhasználatban is kimutatható, ugyanis az Academia, studia superiora név bevezetésre került. A felsőbb képzés ekkor önálló vezetővel kezdett működni.

Ezt követően lassúbb fejlődéssel – 1745-ben –, de a teológia, a vitatkozástan és az egyházjog tanszékek megalapítása is megtörtént, majd kiegészült 1747-ben a bölcséleti tanfolyammal, ahol már metafizikát és logikát is oktattak, de témánk szempontjából sokkal fontosabb információ, hogy 1754-től a természetjog tanítása is megkezdődött. Ennek a tantárgynak a bevezetését tekintjük a győri jogi képzés legkorábbi momentumának. 1767-ben a hittudományi tanfolyam erősödött meg, ahol egyháztörténeti tanszéket alapítottak. Az akadémiai szintű oktatás két tanfolyamra ágazott: a négy éves hittudományi és a három éves bölcséleti képzésre, mindkét tanfolyamon tanították az egyházjogot, természetjogot, magyar történeti tárgyakat és a vitatkozástant.

A Ratio Educationist követően további előrelépések történtek, már nem két, hanem három fakultás működött a jogi képzés bevezetésével, amely eleinte két éves tanfolyamként kezdte meg működését. A jogi képzés tantárgyai a következők voltak: államtan, kamarai és gazdasági tudományok, természetjog, nemzeti- és egyetemes közjog, egyházjog. Az oktatás a jezsuiták által alapított gimnáziumban folyt, a mai Czuczor Gergely gimnáziumban. Előzményként kell megemlítenünk, hogy az oktatás infrastruktúráját az 1773-ban megszüntetett jezsuita rend szellemi és anyagi bázisa adta.

A győri Királyi Jogi Akadémiát Zichy Ferenc püspök alapította 1773-ban, fontos megemlíteni, hogy három egykori jezsuita szerzetes is szerepelt a 10 főből álló első tanári karban, a tanárok mind egyházi személyek voltak. A Ratio Educationis rendelet alapján 1776. november 7-én indult a jogakadémiai képzés Győrben. Az intézetben három tanfolyam: jogi, bölcséleti és hittudományi működött. Az alakuló tanári testület első ülése 1776. december 22-én volt, a megváltozott tanulmányi rendszert pedig 1777. szeptember 9-én tették nyilvánossá. Az első főigazgató Niczky Kristóf gróf, táblai közbíró és verőcei főispán, a helyi igazgató pedig Apfaller József győri kanonok voltak.^[9]

[9] Biczó, 2009, 167.

A Ratio Educationis rendelettel megkezdett képzés megszakításokkal 1892-ig működött. Ilyen nagyobb megszakítás volt az Akadémia pécsi korszaka (1785-1802) és az önkényuralmi korszak (1850-1867).

A győri jogakadémiának olyan később közismert hallgatói voltak, mint Horváth Boldizsár, a monarchia első igazságügyminisztere, Mikszáth Kálmán, Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Czuczor Gergely.

KUKORELLI ISTVÁN: Az említett megszakításokkal 150 évig működő győri Jogakadémia utolsó korszakáról (1867-1892) Németh Ambrus bencés tanár írt remek könyvet.^[10] Könyve zárszavában leírja, hogy a vármegye és a város nehezen nyugodott bele a jogakadémia elvesztésébe. A vármegye és a város emlékiratokat szerkesztett és neves delegáció kíséretében 1901. június 30-án átadta Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszternek.

Idézzük a választ: „A miniszter válasza rövid, de határozott volt. A jogi oktatás ügyéről készített törvényjavaslatban - mondá - nincs tervbe véve új jogakadémiának felállítása; azonban mielőtt bekövetkezik a jogakadémiák szaporításának kérdése, Győr lesz az első ahol akadémia létesül, mert a városnak fekvésénél, helyi viszonyainál és kulturális fejlettségénél, sőt történeti múltjánál fogva joga van a jogakadémiához. E válasz elegendő volt arra, hogy Győr városa és vidéke lemondjon az akadémia visszaállítására irányuló reményéről. Betetőzte ezt a reménytelenséget a pozsonyi kir. jogakadémiának egyetemmé való fejlesztése.”^[11]

Az ígéret ígéret maradt, s bár elismerték a szövegből láthatóan Győrt, mint ideális helyszínt, hagyományát és vonzáskörét, a tény az, hogy egy évszázadig lényegében szünetelt a jogászképzés. A Trianon utáni Magyarországon lett volna még egy óriási esélye Győrnek a pozsonyi Királyi Tudományegyetem megszerzésére. Sokak számára máig megfejthetetlen, hogy a város és a megye miért hagyta elúszni Pécsre (ismét!) a jogászképzést.

Pécsett „A modern egyetemi szintű jogászképzés....akkor indult meg, amikor az 1921. évi XXV. törvénycikk a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetemet Pozsonyból Pécsre helyezte, és a Mecsek alatti városban 1923 őszén megnyitotta kapuit.”^[12]

Érthetetlen volt ez a Trianon utáni döntés a sokunk előtt tisztelt Jordán László bátyáinknak is, a győri jogászság ikonjának, kedves bencés diáktársunknak, aki talán a legtöbbet lobbizott a győri jogászképzésért és a győri egyetemért. Laci bátyánk emléktáblájának 2022-es felavatásakor Dr. Horváth József bencés diáktársunk idézte fel Jordán László gondolatait:

„Az összejövetelek mindegyikét az elmúlt időszak győri történéseinek rövid áttekintésével kezdte Dr. Jordán László: ezek sorában szinte mindig szóba került az egyetemmé válás ügyének állása is. Ez utóbbi szívügye volt Laci Bácsinak. Nagy bánata volt, hogy a Pozsonyból Trianon után menekülni kényszerülő egye-

[10] Németh, 1915.

[11] Németh, 1915, 103.

[12] Kajtár, 2003, 226.

temet nem fogadta be a város. 1947-től, rövid kultuszminisztériumi működése alatt tenni is próbált egy felsőoktatási intézmény Győrbe telepítése érdekében – az 1948-as politikai változások miatt ez nem valósulhatott meg. Nagy öröm volt Számára, amikor főiskolája lett a városnak és még nagyobb, hogy megérhette annak egyetemmé fejlődését. Ez ügyben tett erőfeszítéséért méltán érdemelte ki 2002-ben a Széchenyi István Egyetem vezetésétől az egyetemmé fejlesztésben való közreműködéséért emlékérmét.”^[13]

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Számomra mindig kicsit tisztázatlannak tűnt így a húsz év távlatából különösen, hogy „Mi volt előbb? A tyúk vagy a tojás?” Ez alatt azt értem, hogy vajon az egyetemmé válás gondolata vagy a jogi fakultás létesítésének gondolata volt korábbi. A két motívum nagyon szoros egységet mutat. Győrben az egyetemmé fejlődés feltétele volt a több egyetemi szintű kar működése, és ehhez nagyban hozzájárult a jogász képzés újraindítása. Kicsit nyomozva, Szalay Gyula első dékánunkkal és Bihari Mihály alapítóval folytatott beszélgetéseim között felsejlik, hogy Szekeres Tamás rektorsága idején és azt megelőzően komoly erőfeszítéseket tettek az egyetemmé válásért. Az is tisztán érzékelhető az oral history révén, hogy Szekeres rektor úr személyes ügynek tekintette ezen belül a jogász képzés lehetőségét.

2001. december 11-én az országgyűlés 97%-kal megszavazta a felsőoktatási törvény módosítását, és az akkor még főiskolai szintű képzési helyet egyetemi rangra emelte, Széchenyi István Egyetem névvel. Erre a szavazásra pontosan emlékszem, az otthonomból követtem, ekkor kezdtem az oktatói pályámat, és az első jogász évfolyamot a Hédervári úti épületben, a Deák Teremben – amely akkor még csak egy pici szoba volt – tanítottam. A parlamenti szavazás az én személyes karrieremre és még nagyon sok kollégámra is hatással volt.

De visszatérve az előzményekre, az egyetemmé válás katalizátora az 1990-ben alapított Universitas-Győr Alapítvány volt, az anyagi támogatás mellett a régió kulcsfontosságú személyeket is meg tudott nyerni. Az alapítási ünnepségen dr. Gaál Zoltán, a veszprémi egyetem rektora, aki éppen a Magyar Rektori Konferencia elnöke volt, így fogalmazott: „Kolumbusz tettében nem az volt a nagy, hogy elindult Amerikába, hanem hogy elindult.”^[14] Dr. Gaál Zoltán, aki később 2005-től a Herendi Porcelánmanufaktúra Igazgatóságának elnöke volt, kezdetől fogva támogatta Győr barátjaként az egyetemet.

De helyi szintű támogatókon túl is tudunk megnevezni támogatókat. Pozsgay Imrét vagy Jáki Szaniszlót keveset emlegetjük.

Jáki Szaniszló bencés szerzetes Jedlik Ányost méltató egyik beszédében kiválóan érzékelteti, hogy az egyetemi székhelység nem csupán kulturális, hanem közigazgatási és ebből kifolyólag történelmi presztízzsel is jár. „Egy egyetemi város mindig sokkal több, mint egy adminisztrációs egység, ahol diplomát lehet szerezni. Az egyetemi város az a kulturális egység, ahol egyetem működik, mely-

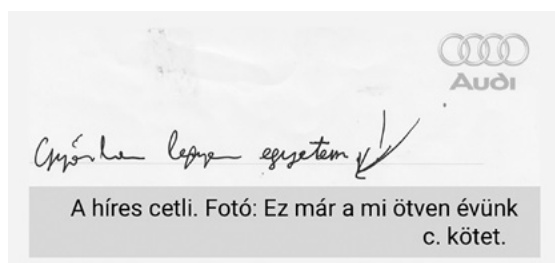
[13] Péter (szerk.), 2022.

[14] Biczó, 2008, 212.

nek hivatása az, hogy a kultúra egyetemességét és legmagasabb fokát művelje. És pontosan ez az a kölcsönös reláció, ami arra kötelezi a várost, hogy az egyetem aktív kulturális háttérévé váljék. A városnak tehát gondosan kell művelnie az onnan származott vagy ott működött szellemi nagyságok emlékét.”^[15]

Tavaly ünnepeltük az egyetem alapításának huszadik évfordulóját, és olyan nagyon jó érzéssel fedeztem fel kutatásaim közben egy szlovákiai magyar újság online verzióját, ahol erről megemlékeztek. A Szlovákiában élő magyarság is velünk egy régióban él, ha közigazgatásilag nem is, hiszen határ választ el bennünket, de egy nemzettesthez tartozunk, ennek szép bizonyítéka, hogy a szlovákiai magyar sajtó a győri hírekre is fókuszál, még ilyen nem feltétlenül napi hírek szintjén is. Az egyetem valóban nem csak Győré, hanem a határon túlélő régióé. Huszonegy éve tanítók jogászokat Győrben, és minden évfolyamnak volt felvidéki magyar hallgatója. Az egyetemi szintű képzés befogadó erejénél fogva határokat képes átívelni és lezártnak vélt kapukat képes kinyitni. Egy magyar egyetemnek nem csupán nemzetköziesítenie kell, hanem a trianoni tragédia és az azt követő fájdalmas időszak után a nemzet egészében is tudjon gondolkodni, erre nagyon jó lehetőség van a felsőoktatásban.

Különleges helytörténeti adaléknak is tekinthető az ott olvasható Winkler Csaba kollégánk múltidőző gondolatsora, aki ebben a cikkben éppen a parlamenti szavazás előtti izgalmakról beszél, hogy ő bizony nagyon biztosra vette, hogy magas szavazati aránnyal válik Győr egyetemi várossá. Elmondja az újságírónak, hogy még fogadást is kötöttek a delegáció tagjaival, amit éppen ő nyert meg, mert a legmagasabb szavazatszámot merte kimondani. Ebben az interjúban utalnak arra, hogy még kormányzati támogatást is kapott a küldöttség, akkor, amikor az éppen regnáló miniszterelnök az Audi Hungária Zrt. gyárba történt látogatásakor egy cédulára ezt írta fel: „Győrben legyen egyetem!”. De ez a nem legendának tekinthető történet is igazolja azt, hogy az egyetemi céloknak gazdasági és politikai támogatói lettek, és a helyi lelkes hangok mellett ennek is kulcsszerepet kell tulajdonítanunk. A híres cetliről fotó is készült.^[16]

Orbán Viktor miniszterelnök úr kézzel írt feljegyzése

[15] Jáki, 2000, 10. Köszönet Péter Tamásnak a Győri Bencés Diákok Egyesülete elnökének a kézirat megőrzéséért. A részlet Jáki Szaniszló 2000. február 22-én, a győri városháza dísztermében mondott beszédéből való.

[16] Ujszo.com: Ma húsz éve lett egyetem a Széchenyi István Főiskola, 2021.

KUKORELLI ISTVÁN: Igen, a gazdasági és a politikai érdekeken túl fontos kiemelnünk azokat a személyeket, akiken sok múlt, hogy Győrnek egyeteme és jogifakultása lett. Szekeres Tamás, Szalay Gyula és Bihari Mihály szerepe közismert, a folyamatot másokan elmondták.^[17] Jordán Lászlóról korábban volt szó, ezt kiegészíteném azzal, hogy az 1987-ben megalakult Győr Barátainak Köre is zászlajára tűzte az egyetemalapítást. A győri polgárság tehát összefogott!

Igen, elfogultság nélkül ki kell emelnem Pozsgay Imrét, aki a rendszerváltás egyik legnépszerűbb politikusaként többször letette a voksát a győri egyetem mellett. Nevéhez kötődik civil kezdeményezésként az Universitas Arrabonensis Alapítvány megszervezése. Ő maga is Győr megyei származású volt (Könyban született), és környezetében számos kiváló, Győrt támogató lokálpatrióta dolgozott (pl. Halász József, Nagy Imre Titkárságának vezetője beledi származású, és hosszú évekig a Közjogi Bizottság elnöke volt a Népfrontban).

Jó, hogy hivatkoztál a világszerte ismert Jáki Szaniszló bencés Atyára, aki Jedlik Ányosról tartott nagyszerű beszédében elmondta, hogy milyen fontos kulturális misszió egy városnak az egyetem. Én is idézem őt: „Tehát előbb-utóbb lesz Győrött egyetem. De sem az Európai Unió, sem a Budapesten székelő kormány nem képes arra, hogy megteremtsen egy olyasfajta bázist az egyetem számára, amit csak egy város értelmiségi közössége alkothat. Egy egyetem egy város nélkül gyökértelen marad, míg egy vidéki város egyetem nélkül egy faluhoz hasonlatos, bármennyire is tele van gyárakkal, hivatalokkal, hotelekkel, könyvtárakkal és múzeumokkal is, hogy a diszkókról ne is beszéljünk.”^[18]

A győri „hivatásrendek” is akarták az egyetemet, számos rendezvényen hangot is adtak ennek. A jogász kultúra Győrben mindig erős volt, a működő intézményekben sok kiváló jogász dolgozott. A kiegyezés után a közigazgatásban, az önkormányzati igazgatásban, az ügyvédi kamarában, a megyei törvényszéken és az 1891-1950 között működő Győri Királyi Ítéltáblán számos nagytekintélyű jogász gyakorolta hivatását. A Győri Jogász Almanach, amelyhez Szalay Gyula írt előszót, 840 rövid életrajzot tesz közzé. Ezekből kiderül, hogy a győri társadalmi (polgári) elit meghatározó részét alkották a jogászok az elmúlt évszázadokban is. Volt tehát alap, amire építeni lehetett.^[19]

[17] Ld. Szegedi (szerk.), 2015.

[18] Jáki, 2000.

[19] Biczó, 2007.

Az „ellenszelet” mindez kifogta a vitorlából. Kedvező volt a rendszerváltás utáni légkör is, hiszen sorra alakultak az egyházi egyetemek (PPKE, KRE), Debrecen is visszakapta jogi fakultását. Kialakult a ma is létező, egyetemhez kötődő nyolc jogi kar, közöttük nagy örömünkre, 2001-től a győri fakultás.^[20]

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A Győrben végzett jogászság pl. a helyi államigazgatási intézményekben is szépen reprezentált. Az alábbi táblázatban a Győr-Ménfőcsanak Megyei Kormányhivatalban a Győrben szerzett jogi diplomások foglalkoztatási adatait láthatjuk, 97 jogi végzettségűből 14 fő még a kihelyezett ELTE képzés idején, 83 pedig már a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi karon diplomázott, ami nagyon határozottan mutatja a hivatal kötődését a képzéshez.

Győrben szerzett jogász diplomát 2000. évtől és jelenleg (2022. október 1.) a Győr-Ménfőcsanak Megyei Kormányhivatalnál foglalkoztatott								
ELTE Győri Tagozatán, illetve a Széchenyi István Egyetemen szerzett jogász diplomát			ELTE Győri Tagozatán szerzett jogász diplomát			Széchenyi István Egyetemen szerzett jogász diplomát		
Összes	Vezető	Nem vezetői munkakört betöltő	Összes	Vezető	Nem vezetői munkakört betöltő	Összes	Vezető	Nem vezetői munkakört betöltő
97	14	83	14	6	8	83	8	75

3. sz. táblázat*

[20] Az egyetemek és fakultások történetéről kiváló tanulmányok olvashatók A jogász képzés múltja, jelene és jövője című többször idézett könyvben:

- Mezey Barna: Nagyszombattól Budapestig. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara (1667-2002)
- Balogh Elemér: A kolozsvári-szegedi jogi kar története (1872-2002)
- Kajtár István: A pécsi Állam- és Jogtudományi Kar története (1923-2002)
- Stipta István: A miskolci állam- és jogtudományi oktatás története (1981-2002)
- Horváth Pál – Révész T. Mihály – Szigeti Péter: A Széchenyi István Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Karának Állam- és Jogtudományi Intézete
- Radnay József: A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara
- Illés Viktor: A Károli Gáspár Református Egyetem Állam és Jogtudományi Kara
- Szabó Béla: A Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara
- Máthé Gábor: Államigazgatási Főiskola – BKÁE Államigazgatási Kar

Ssz.	Szervezet neve	Összes jogász (fő)	Győrben végzett jogászok száma (fő)	Szervtípus
1.	Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság	46	6	rendvédelmi
2.	Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatóság	7	2	rendvédelmi
3.	Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	4	3	rendvédelmi
4.	Alkotmányvédelmi Hivatal Győr-Moson-Sopron Megyei Iroda	1	1	rendvédelmi
5.	Nemzeti Adó- és Vámhivatal Győr-Moson-Sopron Megyei Adó- és Vámigazgatósága	45	25	államigazgatási
6.	Magyar Államkincstár Győr-Moson-Sopron Megyei Igazgatósága	6	4	államigazgatási
7.	Győri Tankerületi Központ		nincs adat	államigazgatási
8.	Soproni Tankerületi Központ		nincs adat	államigazgatási
9.	Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság	5	4	államigazgatási
	Összesen	114	45	

4. sz. táblázat*

*A 3. és 4. számú táblázatokat dr. Gyurita Rita, a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal főigazgatója készítette. Ugyanő, a 3. számú táblázatot tovább bontva megvizsgálta a 97 főn belül, a 7 járási hivatalra vonatkoztatott adatsort is: a győri járási hivatalban 13 fő, a soproni, a mővári, a csornai egyaránt 3-3 fő, a kapuvári és a téti 2-2 fő, a pannonthalmi pedig 1 fő győri diplomás jogászt tudhat magáénak.

A 3. és 4. számú táblázat mintavételként remekül visszaigazolja az elhelyezkedés szempontjából is Győr és a győri egyetem vonzását. A közigazgatásban az összlétszámhoz (275 fő) viszonyítva 52 százalék a Győrben végzett jogász diplomások aránya.

Szintén beszédes adat, hogy a győri jogi kar oktatói gárdája erős felvevőerőnek mutatkozik. Az oktatói gárdából – a 66 főállású oktatói létszámból –, 44 fő itt végzett, és ezek közül 35 rendelkezik tudományos minősítéssel. Nem titkos adat, hogy a jelenlegi dékán – Smuk Péter – is a kar saját neveltje, ahogyan a dékánhelyettesek is és a tanszékvezetők is nagy számban helyi diplomát tudhatnak magukénak. Vélelmezhetően ez más jogász hivatásrendekben is – eltérő arányban, de – így van.

A modernkori győri képzés, amely 1995-ben indította első évfolyamát igen eredményesnek mondható, hiszen a 25 év alatt 1593 jogi doktort avattunk. Ebből az első három évfolyam még az ELTE kihelyezett képzésén vehette át a diplomáját, 281 fő, ezt követően pedig 2021-ig 1312 fő.

2007 és 2021 között, amióta győri diplomát állítunk ki, az ELTE-n 4878 jogi diplomát vehettek át, ugyanezen időszakban, Győrben 1312-t. A karokra felvetttek számához viszonyítva az az adat arányosnak mondható.

ELTE ÁJK Győr Kihelyezett Képzés 2001-2003	SZE DFK ÁJK 2007-2021
281 fő jogi doktor	1312 jogi doktor
Összesen 2001-2021 1593 fő jogi doktor	

5. sz. táblázat*

*Az adatokat dr. Bihari Zsuzsanna, az ELTE ÁJK Dékáni Hivatalának vezetője és dr. Rácz Rita, a SZE DFK ÁJK Dékáni Titkárság vezetője bocsátotta rendelkezésre. 2022-es adat.

Töprengéseink vége felé megállapíthatjuk, hogy Győr ma újra a jogászképzés egyik bástyája. Amit a történelem mostoha kezével elvett – az egyetem lehetőségét mindig, és a jogakadémiai képzést a 19. század végén –, azt a 21. század visszaadta a városnak.

Visszatérve a kezdeti lépésekre, a győri jogi kar alapítása körüli időszakra gondolok, hogy látod, mennyire tudtátok megsejteni azt, hogy ekkora sikertörténete lesz a karnak. Ne feledjük el, hogy azért – főleg nem győri viszonylatban, de – voltak ellenzői is az alapításnak, akik akkor a túlképzéstől, túlkínálattól féltek. A felsőoktatási felvételi adatokat ha megvizsgáljuk, akkor az derül ki, hogy a régiós szintű igény nagyon is kimutatható a jogászképzésben. A kezdeti években ötven fő körüli elsős évfolyamokkal találkoztunk, és ez a szám mára szinte megháromszorozódott. A tavalyi és az idei évben rekordszámú elsőéves jogászhallgatónk van. Tanárként rendkívül jó érzés a legnagyobb előadóban úgy Platón előadást tartani, hogy még a csilláron is csillogó tekintetű fiatalok lógnak. De visszatérve az eredeti kérdésre, vajon sejthető volt-e ez a siker?

A számadatokból az is látható, hogy jelentős a jogászság reprezentációja a győri társadalmi (értelmiségi, polgári) elitben. Mi kell ahhoz, hogy valóban az értelmiség és a városi polgárság szerves részévé váljon a helyi jogászság, a jogászi hivatásrendek? Az írás elején idéztük Kulcsár Kálmán gondolatát a jog és a jogászság funkcióinak szoros összefüggéséről. Mit adhat ehhez útravalóul az egyetem, tudva-tudván a jogászi szakma hatalomkötöttségét? Mikor válhat a bibói értelem-ben vett mintaadó elitté a helyi jogásztársadalom, beleértve az egyetemet is?

KUKORELLI ISTVÁN: A történelem valóban elvette Győrtől az egyetem lehetőségét. Bármennyire büszkék vagyunk az akadémiai hagyományokra, azt világosan kell látni, hogy a jogakadémia nem volt egyetem.

Az 1903-as Magyar Jogi Lexikon meghatározása a Jogakadémia (joglyceum) címszó alatt (a szövegben J.) a következő: „Jogakadémia (joglyceum). I. J. olyan felsőbb tanintézet, amely a tudomány-egyetemek jog- és államtudományi karaihoz hasonlóan, a jog- és államtudományok tanításával foglalkozik, azoktól lényegesen abban különbözvén, hogy a tudori szigorlatok elfogadásának (promotio) és az egyetemi magántanári képesítés megadásának (habilitatio) jogával nem bír. Hazánkban ez

idő szerint tíz J. áll fenn, u. m. Debreczenben, Egerben, Eperjesen, Kassán, Kécskeméten, M.-Szigeten, Nagyváradon, Pécsen, Pozsonyban és Sárospatakon.”^[21]

A tíz jogakadémiából hét (!) egyházi fenntartású volt, a református egyház négyet tudhatott magáénak. Az 1892-ben megszüntetett Győri Királyi Jogakadémia – sajnos – már nem szerepel a felsorolásban. Az állam „teherbíró” képessége vélhetően magyarázata lehetett a megszüntetésnek, ez derült ki a korábban idézett miniszteri válaszból is (ld. 11. lábjegyzet).

Éppen ezért nagy dolog, hogy a történelem és a józan ész e századelőn egyetemi várossá emelte Győrt a „károgások” ellenére is. Sokat nyomtak a latba a főiskolai előzmények, amelyek a számadatokkal idézett képzési vonzáshelyet bizonyították. A túlképzésről és túlkínálatról szóló ellenérv számárság volt, a jogász diploma – csak a rendszerváltozás utáni időszakra utalok – mindig piacképes volt!

A jogászképzés Győrbe hozatala – minden túlzás nélkül – az egyetemmé válás „hordozórakétája” volt. És sikertörténetnek mondható, hogy ilyen gyorsan saját lábára állt a Kar, bár a történelemben negyedszázad még nem nagy idő.

A felvételizők évről évre növekvő száma visszaigazolta a régió vonzását, amiről mindenki tudott. Győr mindig erős vonzású diákváros volt. Jáki Szaniszló Atya többször idézett beszédében olvashatjuk: „Jedlik majdnem biztosan nem ment volna tovább 1831-ben Győrből, ha lett volna itt egyetem”.^[22]

„Ha lett volna itt egyetem”, állíthatom, hogy több régióbeli évfolyamtársammal együtt én magam is Győrbe felvételiztem volna. Az ELTE eredetileg munkásszállónak épült budaörsi úti kollégiumában hét évet laktam, tényként mondhatom, hogy sok térségbeli kollégista társam volt.

1976-ban elkezdve az oktatást – bár Győrnek az elhelyezkedése szempontjából akkor is nagy vonzása volt –, a szemináriumaimban rendre megjelentek a győri (legfőképp a bencés) diákok. Amikor Győrnek jogi fakultása lett, az ELTE-n elcsöndesedtek, de Győrben felbukkantak pl. a bencés fiatalok. Volt olyan faktom a közelmúltban (A közjogi tünődések című), ahol komoly (2/3-os) „frakciót” jelentettek az egyházi és győri gimnáziumok.

Abból a szempontból is igazolható a sikertörténet, hogy az „interszitis” professzorokat szép lassan felváltotta a saját nevelésű játékosokból álló, helyi kötődésű fiatal oktatói kar. Erről azért nem csak álmodtunk, ez hosszabb távon gondolkodva várható („sejthető”) volt. A győri jogászdiplomák ma már egyenértékűek a többi jogi karéval, ez egy új egyetem alapítás esetében – amire azért jó régen volt példa Magyarországon – tényleg siker.

A másik záró gondolatra reflektálva, a győri ma is nagy létszámú jogászság (a hivatásrendi táblázat szerint 1279 fő aktív jogász dolgozik), beleértve a nem aktívakat, a „rejtőzködőket” és a pályaelhagyókat egyaránt. A jogászság – az egyetemnek is köszönhetően – ma még erőteljesebben része a győri társadalmi elitnek, az értelmiségnek, a polgárságnak.

[21] Ld. Márkus (szerk.), 1903, 436-437. A Lexikon gazdag korabeli szakirodalmat is közöl a jogakadémiákról. A frissebb szakirodalomból lásd Homcsikó – Nánási – Stipta – Törő, 2019; Bruckner, 1996.

[22] Jáki, 2000, 4.

A hivatásrendek és az egyetem közötti intenzív kapcsolat, a „visszaoktatás” nélkül nincs gyakorlatorientált képzés. A doktori iskola (főként a levelező tagozat) jóvoltából a hivatásrendekben is többen rendelkeznek tudományos minősítéssel, akik egyben a kar külső oktatói is.

A hivatásrendek közötti együttműködést segíti a Magyar Jogász Egylet megyei szervezete, amelynek hosszú ideig első dékánunk, Szalay Gyula volt az elnöke.

Kérdésként tetted fel, mi kell ahhoz, hogy a jogászság a helyi értelmiség és polgárság részévé váljon. Az értelmiség és a polgár fogalmáról köteteket írtak tele. Egy mondatba sűrítve (leegyszerűsítve) az a polgár, aki egzisztenciális biztonságban van és kiművelt emberfőként (értelmiségiként és nem csak diplomásként!) érdeklődik a köz dolgai iránt. Bibó Tízparancsolatából idézve: „Minden felismert közérdek ügyében kezdeményelőleg lép fel...”, azaz cselekszik.

A polgár és az értelmiségi ember (köztük a jogászság) jellemzője, hogy nem vesztheti el szuverenitását, a véleménynyilvánítás szabadságát. Az Elbától keletre történelmileg ez mindig nehéz volt, mert a komportságban a fű is egyidős a rendszerváltozással. Az alattvalói létnek is mély gyökerei vannak!

Az egyetem felelőssége, hogy olyan szakembereket bocsásson útjára, akik tudják, hogy mi a gondolati szuverenitás. A jogász hivatásrendekben, más és más erőterben, a jog hatalomkötöttsége miatt ez korántsem egyszerű dolog. De a hivatásom esküje mégiscsak arra köt, hogy szuverén maradjak, miközben a törvényt betartom és másokkal is betartatom.

El-elmerengek azon, hogy milyen útravalót adtam a ballagó tanítványok puttyába az elmúlt negyedszázadban itt Révfaluban? Gandhi példáján okulva soha nem tanácsokat kell osztani, hanem szemléltető példákat idézni. Mi a különbség a jogtechnikus és a jogászértelmiség között?

Ki az apológéta és az, aki értelmezni meri a törvényt, és jelzi, ha szembemegy az alkotmányosság klasszikus alapelveivel, az örökkévalósági klauzulával?

Két szemléltető példát biztosan mindig tettem a puttyba; az első, hogy figyeljenek a római jogi alapokra, mert azon nyugszik az európai kontinentális jogrendszer és jogi kultúra. Jövődő jogalkalmazóként ne csak az egyik tételre emlékezzenek, hogy a „praetor ius facere non potest”, hanem a másikra is, miszerint a „praetor viva dux iuris civilis”. Legyenek a jog élő, alkotó „vezérei”.

A másik üzenet az útra pedig Bibó jól ismert, ma is időszerű gondolata a mintaadó politikai elitéről. Nem elég idézni elégszer, most is ezt teszem: „Az elit legfőbb szerepe az, hogy az élet élésére az emberi helyzetekben való erkölcsi viselkedésre s az emberi szükségletek mélyítésére, finomítására és gazdagítására mintákat, példákat adjon, azaz kultúrát csináljon. Erre a szerepre pedig már csak valamilyen elit, vagyis valamilyen értékelési rend szerint kiválasztott embercsoport alkalmas: az értékelési rend tudja csak biztosítani az elit által adott példák és minták érvényességét és kötelező erejét.”^[23]

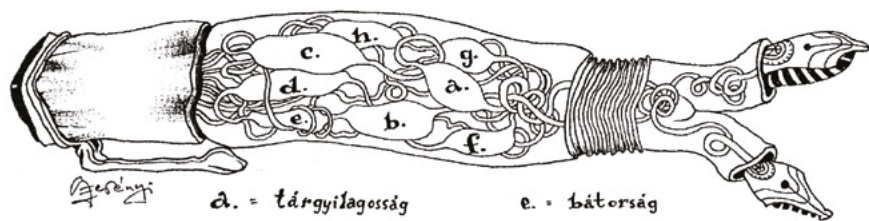
Mikor válhat mintaadó elitté az egyetemmel az élen a helyi jogásztársadalom? Ha kultúrát teremt és példát mutat.

[23] Bibó, 1986, 226.

IRODALOM

- Bibó István (1986): *Válogatott tanulmányok. Első kötet 1935-1944*. Magvető Könyvkiadó, Budapest.
- Biczó Zalán (2007): *A Győri Ítéltábla története*. Győr.
- Biczó Zalán (2009): A győri jezsuita jogakadémia alapítása és a Ratio Educationis (1777) hatása. In: *Jog-Állam-Politika*. 2009/2. sz.
- Biczó Zalán (2011): *Győri Jogász Almanach*. Magánkiadás, Győr.
- Biczó Zalán (szerk.) (2008): *A győri jogászképzés évszázadai*. 3W Stúdió, Győr.
- Bruckner Győző (1996): *A Miskolci Jogakadémia múltja és kultúrmunkássága 1919-1949*. (szerk.: Dobrossy István – Stipta István). Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár – Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Miskolc.
- Egresi Katalin (2020): *Az ünnepélyes deklarációk szerepe a jogban*, In: Takács, Péter (szerk.) (2020): *A jog megjelenítése, épített környezete és szimbólumai : A jogi kultúra látható világa*, Gondolat, Budapest.
- Homicskó Árpád Olivér – Nánási László – Stipta István – Törő Csaba Attila (2019): *A Kecskeméti Református Jogakadémia története 1875-1949*. Károli Gáspár Református Egyetem ÁJK, Budapest.
DOI: <https://doi.org/10.29116/gerundium/2019/2/11>.
- Jáki Szaniszló (2000): *Egy város, egy Jedlik, egy egyetem*. Kézirat. Győr.
- Kajtár István (2003): A pécsi Állam- és Jogtudományi Kar története 1923-2002. In: Takács Péter (szerk.): *A jogászképzés múltja, jelene és jövője*. ELTE ÁJK, Budapest.
- Kulcsár Kálmán (1985): A jogászság helyzete és szerepe társadalmunk negyvenéves fejlődésében. In: *Magyar Jog*. 1985/3-4. sz.
- Ladányi Andor (2007): *Törekvések, kísérletek a jogászképzés reformjára 1890-1944*. Gondolat, Budapest.
- Márkus Dezső (Szerk.) (1903): *Magyar Jogi Lexikon Hat Kötetben*. IV. kötet. Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest.
- Mezey Barna (2003): Nagyszombattól Budapestig. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara (1667-2002). In: Takács Péter (szerk.): *A jogászképzés múltja, jelene és jövője*. ELTE ÁJK, Budapest.
- Németh Ambrus (1915): *A Győri Királyi Jogakadémia története 1867-től 1892-ig*. Győr Egyházmegye Könyvsajtója, Győr.
- Péter Tamás (szerk.) (2002): *Bencés Diákok Győri Egyesületének Körlevele*. 2022/2. sz.
- Pokol Béla (2003): A jogászság és a jogászképzés bővülése. In: Takács Péter (szerk.): *A jogászképzés múltja, jelene és jövője*. ELTE ÁJK, Budapest.
- Szegedi András (szerk.) (2015): *A győri jogászképzés húsz éve c. interjúkötet*. Universitas, Győr.
- Takács Péter (szerk.) (2003): *A jogászképzés múltja, jelene és jövője*. ELTE ÁJK, Budapest.
- Ujszo.com: Ma húsz éve lett egyetem a Széchenyi István Főiskola: Az ottfeljejtett papírlap üzenete, 2021. (Elérhető: <https://ujso.com/gyor/ma-husz-eve lett-egyetem-a-szechenyi-istvan-foiskola-az-ottfelejtett-papirlap-uzenete>. Letöltés ideje: 2022.11.14.).

INTERJÚK

a. = tárgyilagosság

e. = bátorság

b. = nemes indulat

f. = eredetiség

c. = Szociális érzékenység

g. = humor

d. = íráskészség

h. = tinta

Szerényi Gábor grafikája

BIHARI MIHÁLY

professor emeritus

SZE Deák Ferenc Állam- és

Jogtudományi Kar

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

SZE Deák Ferenc Állam-

és Jogtudományi Kar

Múltidézés Bihari Mihálllyal

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Ezt a beszélgetést 2025. június első napjaiban rögzítjük, és nagyon köszönöm, hogy a 30 éves győri jogászképzés apropójából fogadsz engem szép otthonodban, egy közös múltidézés erejéig.

Többször nyilatkoztad már, hogy számos közösségépítő munkád között a győri képzés elindítására nagy büszkeséggel gondolsz. Sejtethet volt, hogy meggyökereszik és szárba szökik a győri jogászképzés? Hogyan emlékszel ezekre az évekre?

BIHARI MIHÁLY: A 90-es évek nehéz, küzdelmes, de jó évek voltak. Minden formálódott, mindent formálni is kellett. A tudományszervezésben sem lehet csupán sejtésekre alapozni. A képzés elindítása nem öletszerű dolog volt. Terveztük. Egyszerűen az alapján, ahogyan a dunántúli régió elkezdett erősödni, és a jogász hivatás iránti érdeklődés megnőtt. A kérdésedre a válaszem, hogy nem sejtés motiválta a képzés elindítását, hanem a szükség. Az ELTE jogi karára olyan nagy létszámban jelentkeztek tanulni vágyók, hogy az intézmény ott helyben már nem tudta ellátni a képzést, ezért, hogy ne kelljen elküldeni a leendő diákokat, egy kihelyezett képzési lehetőségben kezdtünk gondolkodni. Persze a győri – akkor még főiskolai – vezetőségnek a jó helyzetfelmérése is kellett a kihelyezett képzés alapozásához.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A győri campuson 1990 júniusában megalakult az Universitas–Győr Alapítvány, aminek fő célja volt, hogy Győrben egyetem létesüljön. Jól tudom, hogy a győri főiskola keresett meg benneteket, például személyesen téged, hogy a főiskola humántudományi ágát erősítendő, támogassad az egyetemmé válást a jogászképzés ide szervezésével?

BIHARI MIHÁLY: Igen. 1992-ben Szekeres Tamás felkeresett, hogy készítsünk egy tervezetet a jogi képzés megindításáról, kimondottan a főiskola egyetemé válása érdekében. Ez a tanulmány el is készült 1993-ra, amit aztán be is mutattunk a vezetőségnek. De ezt nem egyedül végeztem el. Hattagú bizottságot hívott össze Szekeres Tamás, aminek én voltam a vezetője.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A hattagú bizottság további tagjai Szalay Gyula, Horváth Pál, Kukorelli István, Hársfalvi Rezső és Nagy Tibor Gyula minisztériumi főosztályvezetők voltak.

BIHARI MIHÁLY: Pontosan, de a munkánkat a helyi jogász hivatásrendek vezetői is támogatták. Havasiné Orbán Mária, Nagy Zoltán, Vincze István, Écsi Béla és az akkori polgármester is, Balogh József. Ez egy erős szövetséget is mutatott, biztató jeleket érzékelttem, hogy a kihelyezett képzésből, jó oktatói gárdával, egy országosan is elismert kart alapozhatunk. Ez a hattagú bizottság 1994 szeptemberére dolgozta ki a jogászképzés tervezetét, ezt az ütemtervet az ELTE ÁJK kari tanácsa elé kellett terjesztenünk, amelyet az akkori dékán, Ficzer Lajos meg is tett. Ilyen értelemben a győri főiskola és az ELTE jogi kara szövetséget kötött, aztán harmadik pillérként bevontuk az MTA Jogtudományi Intézetét is. Lamm Vandát Szekeres Tamás és Szalay Gyula kereste meg, aki akkor az intézet igazgatója volt. Ő is támogató volt. Ez egy kulcsfontosságú momentum volt, mert 1994 októberére megszületett a megállapodás-tervezet, ami alapján a győri jogászképzés feltétele biztosítva lett. Fűrész Klára nevét is meg kell említenünk, mert akkori dékánhelyettesként ő is támogatónk volt. Márciusban az ELTE ÁJK kari tanácsa, áprilisban pedig a győri főiskola is jóváhagyta az együttműködési megállapodást, amit aztán Ficzer Lajos, Szekeres Tamás és Balogh József írtak alá, 1995. június 25-én. Ennek eredményeként 1995 szeptemberében a győri kihelyezett képzési helyen az első évfolyam megkezdte tanulmányait. Ezek a hallgatók az ELTE jogi karával álltak jogviszonyban, de helyileg Győrben vettek részt a képzésen.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Számos barátom van, aki ebben az évfolyamban kezdte meg tanulmányait. Arról meséltek nekem, hogy azok az évek fantasztikusak voltak. A legfelkészültebb oktatói gárda járt le heti rendszerességgel oktatni, egy olyan környezetben, ahol több idő volt a személyes beszélgetésre, a közös kutatói munkára. Kiket tudtál meggyőzni, hogy jöjjenek oktatni Budapestről?

BIHARI MIHÁLY: Alapító igazgatóként szerencsére számos kollégámat meg tudtam győzni. Igaz, több munka volt, ezt mindannyian tudtuk, mert Pesten és itt is kellett tanítani, de vállalták. A kollégák között akadt olyan, akinek volt kötődése is a régióhoz. Kukorelli István téti születésű, de mások is kötődtek a rábaparti városhoz. Én a felségem családja révén például Mosonszentmiklóshoz állok közelebb. Igen, ezek olyan szempontok voltak, amik szubjektívebb elemekkel tudták erősíteni a győri képzés sikerességét. Emlékszem az első épületünkre,

ami egy pici villa volt a Hédervári úton. Az első évfolyam száz fölötti volt, az órákat ott nem tudtuk megtartani, azokat a főépületben tartottuk, de a családias közeg azon a központi helyen vonzó volt. Az adminisztrációs bázisunk is ott volt, Horváth Károly, Héray Tiborné, Varga Etelka, Udvaros Istvánné összefogták a társaságot. Szalay Gyula érdemei ebben is kiemelkedőek. Helyi oktatóként ismerte a körülményeket és mindig igazi házigazdaként bánt a lejáró oktatókkal. Gyula nélkül Győrben nem jött volna létre a képzés.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Nevezzük is meg a pesti oktatói gárdát.

BIHARI MIHÁLY: Általános jogkörű igazgatóhelyettesem lett Szalay Gyula, és öt tanszéket tudtunk felállítani. A Jogtörténeti Tanszéket Horváth Pál, a Közjogi Tanszéket Kukorelli István, a Bűnügyi Tudományok Tanszékét Vígh József, a Civilisztikai Tanszéket Lenkovics Barnabás, a Politikatudományi és Jogelméleti Tanszéket pedig én vezettem. Pár évvel később a Nemzetközi Jogi, Nemzetközi Magánjogi és Európa Jogi Tanszék tanszékvezetője Vörös Imre lett. A jogi szakkönyvtárat Molnár Miklós vezette. Az oktatók között pedig számos ismert jogtudós jelent meg: Hack Péter, Szigeti Péter, Cs. Kiss Lajos, Takács Péter, Szilágyi Péter, Révész T. Mihály, később Földesi Tamás, Mezey Barna, Földi András, Kállay István, Halmai Gábor, Fűrész Klára, Szalai Éva. Biztosan hagyok ki a nevek közül, elnézést is miatta. Szép évek voltak. Érezhető volt a levegőben, hogy valami jó indulhat el. Nagyon reménykedtünk benne, hogy rövid idő alatt egy erős, fiatal oktatói közösséget tudunk kinevelni, és ennek hangot is adtunk a kurzusainkon és minden felületen. A tehetségekre figyeltünk, támogattuk őket és igyekeztünk bent fogni a tudományos közösségben.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Ezt is sikeresen terveztétek és irányítottátok, hiszen a jelenlegi dékánunk, Smuk Péter is az akkori képzés egyik diákja volt. A helyettesei között is és a tanszékek élén is itt végzett, saját nevelésű tanítványok állnak. És nem bírom megállni, hogy a közösen szerkesztett kiadványunkat, a Jog–Állam–Politikát ne hozzam szóba. Immáron 16 éve dolgozunk közösen az „A” kategóriás folyóiraton.

BIHARI MIHÁLY: A folyóiratszerkesztés, a JÁP számomra is fontos. Jó csapat kell hozzá. Nagyon összetett és sok örömet adó feladat. Győrben indítottam képzést, alapítottam tanszéket, bábáskodtam doktori iskola létrehozásánál, de mindezek mellett mindig nagyon nagy örömmel gondolok a periodikára. Szalay Gyula annak idején valóban jó érzékkel látta meg a lapkiadásban a közösségformáló erőt. A folyóiratunk nem csupán a helyi tudományos gárdának ad lehetőséget a publikálásra, ez pedig a kapcsolatainkat erősíti a társkarokkal. Mindig nagyon örülök, amikor a gyakorló jogászok is adnak számunkra kéziratot, mert a jogászi hivatás nem kövület, nagyon gyorsan kell reagálni a változásokra, ezért up-to-date-nek kell lennünk.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Ha megengedsz egy személyes élményt, akkor elmondanám, kissé megrémülten ültem le melléd annak idején, amikor felkértetek Szalay Gyulával a szerkesztői munkára. Fogom én ezt a munkamenységet bírni? Képes leszek a magas elvárásoknak megfelelni? Ilyenek futottak át a fejemben. De nem adtál időt az átgondolásra. Nagyon büszke vagyok arra, hogy akkor ilyen nagy bizalmat kaptam részedről. Elkaptad a kezem a tárgyalóasztalnál, és annyit mondtál: „Gratulálok, te vagy az új szerkesztő!” Szalay Gyula következett a gratulációban, és én nem is tudtam felfogni, mi történik velem. Elkezdtük a munkát. Minden pénteken, az előadásod után egyenként, oldalról oldalra haladva olvastuk a kéziratokat. Javítottuk. Levelet diktáltál, amiből én rengeteget tanultam, hogyan kell jó szerkesztőként kommunikálni, miként kell a szövegeket szerkesztői módon feldolgozni. Gyorsan belejöttem és megtanultam. Legközvetlenebb munkatársamként emlegettelek mindig a jogi karon, és nagyon szerencsés vagyok, hogy a tanítványodnak mondhatom magam. Magyar Zoltánnak tulajdonítják a következő mondatot. „Nem az a tanár, aki tanít, hanem, akinek tanítványai vannak!” Ez nagyon igaz. Számos tanítványod bibói erővel küzd és tesz a közösségért! Köszönöm mindünk nevében, hogy tanítottál bennünket szakmára, jogászai logikára, iskolateremtésre és önfeláldozó munkára.

BIHARI MIHÁLY: Köszönöm ezeket a szép, elismerő szavakat. Győrbe mindig jó volt lejárni, tanítani, tudományt szervezni, szerkeszteni. Azt kívánom én is számotokra, hogy találjátok meg ti is azokat a fiatalokat, akiknek jó érzékkel át tudjátok majd adni a stafétabotot, ha majd eljön az ideje! De előttek még sok munka és nagy kihívások állnak. Mi mindenben támogatunk benneteket! Isten éltesse a győri jogászképzést a 30. születésnapján!

HACK PÉTER

egyetemi tanár

ELTE Állam- és Jogtudományi Kar

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

Beszélgetés Hack Péterrel a kilencvenes évek hangulatáról

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Sok szeretettel köszöntöm a tanár urat, professzor urat, és engem az érdekelne, hogy hogyan emlékezik vissza azokra a kezdeti évekre, 1995-re, amikor az ELTE jogász kihelyezett képzése Győrbe került.

HACK PÉTER: Amikor ezt történt 1995-ben, akkor országgyűlési képviselő voltam, és egy bizottságban dolgoztunk Bihari Mihály professzor úrral. Én voltam az Alkotmányügyi Bizottság elnöke, ő az alelnöke, ő az MSZP képviselője volt akkor, én az SZDSZ képviselője. A képzés szaporodásának gondolata az kétségtelen vitákat váltott ki, tehát ez nem pusztán a győri karra vonatkozott, hanem egyáltalán arra, hogy a korábbi négy, létező kar (ELTE, Szeged, Pécs, Miskolc) mellett létrejött a Pázmányon és a Károlin is jogászképzés. A győri volt ilyen értelemben az utolsó, ha jól emlékszem.

Felvetődött az a kérdés, különösen a kilencvenes évek közepén, hogy van-e egyáltalán annyi kvalifikált oktató, aki ennyi kart el tudna látni, hiszen az oktatói karnak egy jelentős része például innen, az ELTE-ről járt oktatni vidékre, így Szegedre is, és talán Pécsre is. További érdekessége a kornak, hogy az oktatói kar meghatározó személyei az új demokratikus rendszerben fontos közjogi pozíciókba kerültek, országgyűlési képviselők lettek, mint Bihari Mihály, Tamás Gáspár Miklós, Fodor Gábor, Szájer József, Kutrucz Katalin innen az ELTE-ről, vagy közjogi pozíciókat töltöttek be Sólyom László, Mádl Ferenc, Györgyi Kálmán – ugye az ELTE akkori dékánja, aki legfőbb ügyész lett –, tehát az volt a nagy kérdés, hogy van-e elegendő oktató, illetőleg, hogy mennyire lesznek fenntarthatók az így létrejött oktatási intézmények. Annak a vitának, hogy kell-e újabb jogi képzési hely, volt alapja, hiszen az úgynevezett "Intercity professzorság" ebben az időben terjedt el.

Kialakult az a rendszer, hogy egy-egy professzor kettő, három, négy karon is egyszerre professzor volt, ami az oktatás a minőségét is érintette. Voltak – de nem a győri karon volt, úgy tudom –, akik videón küldték el az előadásokat, tehát a hallgatók nem is találkoztak velük személyesen. Ezek szerintem mind legitim viták voltak. Az is felvetődött, hogy a jogázképzés Északnyugat-Magyarországon hagyományokkal rendelkezett, a Győri Jogakadémia formájában. Továbbá azok számára, akik ott élnek, azok számára egy közeli oktatási helyet kellett létrehozni. De kétségtelen, hogy itt, az ELTE Jogi Karán is voltak, akik azt mondták, hogy hát ezzel a saját konkurenciáját teremti meg a kar, hiszen azok, akik a győri karra jelentkeznek hallgatóként, azok nem fognak az ELTE-re jönni. De ez a kilencvenes évek közepén azért volt kevésbé problémás, mert olyan nagy túljelentkezés volt a jogi karokra, hogy az alapítók azzal indokolták az én emlékeim szerint, hogy ez csak lehetővé teszi, hogy még több hallgatót vegyen fel az ELTE, hiszen a győri kar az ELTE kihelyezett tagozataként indult el.

Az ELTE épületeinek a kapacitása nyilvánvalóan nem tette lehetővé, hogy még száz hallgatót ide felvegyenek, tehát első körben előnynek tűnt, hogy Győrben még további – ha jól emlékszem, körülbelül 100 hallgató volt az első évfolyamokban – hallgatókat vehetnek fel. Én úgy kerültem be a győri oktatásba, hogy Bihari Mihály kért fel arra, hogy 1997-től – mivel harmadévtől lépett be a büntetőeljárás-jog, amit Bárd Károly – a CEU professzora, illetve akkoriban itt a büntetőjogi tanszéknek is volt a vezetője – gondozott, vele együtt kezdtük el a büntetőeljárás-jogot Győrben oktatni.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A hiányérzete az embernek ott a kilencvenes évek környékén folyton jelen volt diákként. Én Pécsen végeztem, akkor kezdtem az egyetemet, 1994-ben voltam elsős, és olyan érzésem volt, hogy a nagy szabadság, a tanulás szabadsága, a tudomány szabadsága ránczúdult. Rendkívül könnyen tudtunk evickélni, válogatni a kreditrendszernek köszönhetően tanárok és minőségi órák között, de volt hiányérzetünk is, mert nem tudtuk a nagy szabadságot kezelni. Ebben a hirtelen felszabadult, levegős korszakban mennyire volt hiányérzete az oktatónak?

HACK PÉTER: Én azt gondolom, hogy a hiányérzet reális volt, értelemszerűen a győri képzésben részt vevő hallgatók a töredékéhez jutottak hozzá annak, amit Pesten meg lehetett szerezni. Vszonylag intenzív tudományos diákköri élet zajlott az ELTE-n, hosszú-hosszú évtizedek óta. Azzal nagyon nehezen tudott versenyezni egy ilyen kicsi és új kar. Nyilvánvalóan Budapesten a többi ELTE-s kar rendezvényei is nyitottak voltak a hallgatóknak, nagyon pezsgő élet zajlott a bölcsészkaron. Tehát ezek a lehetőségek Győrben jóval korlátozottabbak voltak, hiszen a győri főiskola, az azért alapvetően egy műszaki főiskola volt, tehát ez a vasútmérnök, útmérnök képzés, és a társadalomtudományi képzés csak akkoriban indult. Értelmeszerűen az intézményi kultúrának se volt akkora része a társadalomtudományi érdeklődés, a könyvtári hozzáférés is sokkal szűkebb volt. Ezzel szemben volt egy nagyon nagy előnye a győri képzésnek, különösen az

első évfolyamoknál, amikor az ELTE-re be nem jutott hallgatókat oktattuk, hogy sokkal humanizáltabb volt, mint az ELTE budapesti része, hiszen Pesten óriási létszámú évfolyamokkal dolgoztunk akkor is, a csoportok majdnem akkorák voltak, mint egy negyed évfolyam Győrben. Tehát sokkal-sokkal személyesebb és közvetlenebb kapcsolat volt a hallgatók és az oktatók között. Annak következtében, hogy az ELTE-ről nagyon sok vezető oktató itt maradt, de az energiájuk, idejük nagy részét, mivel bekerültek a rendszerváltáskor a közéletbe, az idejük, energiájuk nagyobb részét a közéleti tevékenységük vagy a hivatásuk elvitte. Ehhez képest az oktatás az másodlagos volt, tehát például a hallgatókkal való személyes foglalkozás, kiscsoportos képzésre az ELTE-n, Budapesten sokkal kisebb lehetőség volt. Győrben a hátrány az volt, hogy az oktatók nagy része intercity professzor volt. A kisebbség volt az, aki egy napnál többet töltött lent, tehát a tipikus az volt, hogy vagy vonattal, vagy autóval reggel lementünk és délután visszajöttünk. Ez azért hátrányt jelentett. De ugyanakkor az én emlékem az, hogy a győri karon a hallgatók sokkal aktívabbak voltak az órákon.

Az előadás-látogatás is sokkal intenzívebb volt. Győrben a százból nyolcvan-kilencven hallgató ott volt az előadásokon és a szemináriumokon is. Az én emlékem az, hogy bátrabban kérdeztek. Nagy előny volt az, hogy a hallgatók is jobban ismerték egymást.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Igen, kisebb helyen, kevesebb ember.

HACK PÉTER: Egy kisebb helyen, össze voltak szorítva, együtt töltötték a szabadidejüket is. Ennek az volt a nagy előnye, hogy egymás előtt bátrabban mertek kérdezni, mint az ELTE-s hallgatók. Én hosszú időn keresztül próbáltam megfejtetni azt, hogy miért passzívak a hallgatók a szemináriumokon, és egyszer, ilyen őszinte beszélgetésben, a hallgatók mondták nekem, hogy ők nem annyira az oktatóktól, mint egymástól tartanak.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Versenyhelyzet van a szemináriumokon, a kiscsoportokban.

HACK PÉTER: Versenyhelyzet van, ami jó, de különösen, amióta közösségi média van, az interperszonális kommunikáció tovább romlott. De előtte is problémát okozott az a körülmény, hogy egy-egy hallgatótárral csak azon a szemináriumon találkoztak. Nem stabil szemináriumi csoportok voltak, mint az én hallgatói időmben, vagy mint ahogy Győrben, hanem a hallgatók döntötték el, hogy kihez vesznek fel órát. Ahogy említette, Pécsen is.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Igen, ez nagyon kényelmes volt.

HACK PÉTER: Igen, ez egyfelől nagyon kényelmes volt, de azzal járt, hogy a hallgatók szinte ismeretlenekkel ültek egy-egy szemináriumban. Ez Győrben nem így volt, hanem öt éven keresztül azonos csoportba jártak, így egymás je-

lenlétében bátrabban meg mertek szólalni és bátrabban mertek véleményt nyilvánítani vagy kérdezni. És azt látom, hogy akik ezekben az első évfolyamokban végeztek, ugye azok közül sokaknak a pályáját a mai napig is lehet követni.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Az apropója a beszélgetésünknek az, hogy harminc éves a jogászképzés. Az első évfolyamokból kik azok, akikre olyan nagyon jó szívvel emlékezik? És úgy tudom, hogy van olyan közöttük, akivel együtt is dolgozik azóta. Németh Imrére gondolok.

HACK PÉTER: Igen. De Illés Melinda is itt, ezen a tanszéken van, az ELTE Büntetőeljárásjog Tanszéken óraadóként büntetés-végrehajtási jogot tanított. Németh Imre is most már pár éve itt van az ELTE Büntetőjogi tanszékén.

Akinek még úgy távolabbról követem így a pályáját, vagy követtem egy időben, az a Szűts Korina volt. Aztán nem annyira szorosan a szakmán keresztül találkozunk, de Somos Andrással, aki ügyvéd, most is csinálja a szakmáját is, de alapvetően újságíróként találkoztam vele.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Igen. Talán ő. A legismertebb nálunk, Győrben végzett diák.

HACK PÉTER: Igen, a közvélemény előtt talán a legismertebb. Vele rendszeresen összefutunk különböző helyeken, és időnként megemlékezünk azokról a közös jó emlékekről. Most így hirtelen ők jutnak eszembe.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Amikor a képzés elindult, és valamilyen formában azért lehetett látni, hogy valóban van értelme annak, hogy nemcsak egy ilyen kihelyezett képzés lesz, hanem ebből egy hosszútávú, vagy egy komolyabb kart is ki lehet hozni, vajon mikor nyugodtak úgy meg, hogy valószínűleg ki tudnak nevelni olyan utánpótlást, tudományos utánpótlást, akik önjáróan, önállóan meg tudják majd örökölni az ELTE-s nagy professzoroktól az intézményt? Volt-e egyáltalán ilyen kérdés önökben, hogy vajon ki tudunk-e nevelni egy ilyen generációt?

HACK PÉTER: Igen, ez mindenképpen jogos kérdés volt. Voltak bizonyos történelmi hagyományai a jogászképzésnek, de azért az nem volt egy hosszú hagyomány, és nem maradt meg belőle sok minden, de adott egy bázist történelmileg. Aztán az én szakmám területén nagyon sokat segített, és annak idején, mint képviselő, nagyon aktívan részt vettem abban, hogy jöjjenek létre igazságszolgáltatási regionális centrumok. A négy szintű bíróság mellett én kiálltam. Elnöke voltam az igazságügyi reformbizottságnak, amelyik kidolgozta azt a reformot, amelynek része volt a négy szintű bíróságra történő visszaállítás, és én mindig azt mondtam, hogy a négy szintű bíróságnak eljárásjogi szempontból is van jelentősége, de van jelentősége a bírói karrierutak szempontjából is. Hiszen annyira nehéz általában Magyarországon vidékről Budapestre költözni. Egyszerűen annak következtében, hogy annyira mások az ingatlanhoz jutásnak a lehetőségei.

Én a kilencvenes évek közepén is problémának láttam, hogy sikeres, nagy szakmai elismertségű bírók és ügyészek, akkori terminológiában eljutottak a megyei bíróságig negyven éves korukra, és onnan már nem volt további lépés, mert a Kúriára nem jöttek át, mert negyvenéves korukra a gyerekeik már iskolások voltak. Ha eladják Győrben, Szegeden, Pécsen, Debrecenben a lakásukat vagy házukat, abból csak egy panellakást tudtak volna venni Budapesten. Az komoly élet-színvonalai visszalépés lett volna. A házastársnak munkát találni, ez is nehézség. Szóval ezek mind akadályozták a továbblépést. Viszont ha reális közelségben van még egy igazságszolgáltatási centrum, és ugye kifejezetten támogattuk azt, hogy részint a történeti hagyományoknak megfelelően jöjjenek létre, ahol direkt jól jön az, hogy ahol ítélőtáblák és fellebbviteli főügyészségek vannak, ott vannak jogi karok is. És a járásbírói, törvényszéki és ítélőtáblai bírók is bekapcsolódhatnak az oktatásba. Jungi Eszter bírónő például a mai napig bekapcsolódik az eljárásjog oktatásába, a mai napig is aktívan részt vesz a jogászképzésben is. Tehát ez is egy nagy előny, és a hallgatók is el tudnak menni gyakorlatra, úgy, hogy három bírói szintet is megismerhetnek. Nekik ez is előnnyel jár.

De a hátrányát azért mindenképpen lehetett érzékelni, hogy hogy azért nincsenek olyan, évtizedek óta működő műhelyek. És az is látható volt, hogy tulajdonképpen az alapítók, az alapító professzorok közül nagyon sokan harminc éven keresztül, vagy majdnem harminc évig kitartottak. Említhetjük Kukorelli Istvánt, Révész Tamást, Bihari Mihályt, Lamm Vandát, a nemrég elhunyt Lenkovich Barna professzort, aki szintén végigkísérte a kar életét, de Stumpf Istvánt is ide sorolom.

Egyikük se volt pályakezdő abban az időben, de mégis harminc éven keresztül viszik tovább tudományterületük oktatását. De úgy látom, hogy azóta egyébként már kinőtt az utódnemzedék.

Smuk Péter is az első generációhoz tartozott, a kar mai dékánja, akinek szintén látom a pályafutását, és megbecsüléssel veszi körül őt a jogász szakma, tehát ő egy kitűnő utód lett.

Az is biztos, hogy nehéz volt, a kilencvenes évek közepén, amikor megalakult a győri kar, akkor igazából az új tudományos előmeneteli rendszer még nagyon plauzibilis volt. Majdnem tíz-tizenöt év volt, amíg a szakma egyetértésre jutott abban, hogy a PhD az az egykori egyetemi doktori vagy az egykori kandidátusi helyére lép. Abban az időben tipikus volt az, hogy öt-tíz-tizenöt-húsz év után csinálta meg valaki a kandidátusit, vagy utána a PhD-t. Most az új szabályok azért időben beszorítják ezt a folyamatot. Öt éven belül meg kell védeni a dolgozatot. És ez nagyon hatékony, mert nyilvánvaló, hogy nagyon sokan voltak akkor is – én magam is így voltam –, hogy mielőtt a politikába mentem, kész volt a dolgozatom 80%-ban. Megvolt a szakmai vizsgám, megvolt a nyelvvizsgám, csak az ideológiai vizsgám nem volt meg, ami a kandidátusi fokozathoz akkor kellett. És utána húsz évig nem tudtam hozzájutni, mert vagy a politika, vagy a politikából kilépés gátolt. De én azt látom, hogy különösen az új doktori szabályzatok, vagy az új doktori képzési jogszabályi környezete kikényszeríti azt, hogy észszerű időn belül végezzenek a jelöltek.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Igen, ez valóban, ez jó kifejezés, mert néha kényszer.

HACK PÉTER: Magyarországon, és ezért az a problémája nagyon sokaknak – vagy volt a problémája –, hogy huszonhárom-huszonnégy évesen megszerezte a diplomáját, mivel a tudomány bizonytalan, nagyon sokan próbálnak szakvizsgát szerezni. Ez átfedésbe kerül a doktorival, mert megélhetést biztosít. Aztán utána családot alapítanak, otthont teremtenek, a pénzkeresés fontosabbá válik, mert be kell rendezni az otthont. Szóval a prioritási listán a fokozatszerzést mindig hátrébb szorította. És tényleg csak azok, vagy akkor csinálták nagyon sokan, amikor már kényszer volt, mert nem tarthatták meg a tanársegédi vagy adjunktusi státuszukat a PhD nélkül. Ebben volt bizonytalanság, hogy vajon tudunk-e utódot nevelni tudományosan is, de ugyanakkor az is látszott, és ez szerintem egy jó tendencia volt, hogy akár Németh Imre, akár Kovács Gábor már akkor, a kilencvenes évek vége felé ők már odakerültek, fiatal tanársegédként, és bennük lehetett reménykedni, hogy vinni fogják a stafétát.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Szalay Gyula kiválóan látta meg egy-egy fiatalban a lehetőséget, hogy képes lesz PhD-fokozatot szerezni. Néhány éve ő sajnos meghalt, a karon próbálkozunk valamilyen módon emléket állítani számára. Most megragadom a lehetőséget és kérem, mondja el, hogy hogyan emlékezik Szalay Gyulára?

HACK PÉTER: Szalay Gyula volt a helyi ember, tehát ő volt az, ak tulajdonképpen szinte a horgonyt jelentette a Kar számára, hiszen mint az ELTE kihelyezett tagozata, gyakorlatilag minden oktató pesti oktató volt, még ha voltak is közülük olyanok, akik esetleg Győrben születtek, vagy Győr környékén nőttek fel.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hát mondjuk pont Szalay tanár úr, aki valóban Győrben is élt.

HACK PÉTER: Igen, de ő annyiban volt horgony, hogy volt valamilyen győri kötődés. De sokaknak, nekem például nem volt. Igen, a Kukorelliről tudom, hogy ő a környéken élt korábban. Bihari tanár úrnak a felesége mosonszentmiklósi volt, tehát voltak családi kötődések. De gyakorlatilag mindegyikük főállásban itt volt, az ELTE-n. Szalay Gyula volt az, aki már a Széchenyi Főiskolán közlekedési jogot tanított. Tehát ő volt ott egy jogászoktató, és tulajdonképpen ő volt a helyi ember. Tehát ő volt az, aki a hét napból hét napot ott töltött, és napi huszonnégy órát ott volt. Ő volt, aki ismerte a helyi viszonyokat, jobban, mint mások. Bihari Mihálynak az érdemei is rendkívül nagyok, sőt, hát a tartalmi összeállítása a Karnak is hozzá fűződik.

Bihari Mihály érdemeit nem akarom csökkenteni, de Bihari Mihály azzal együtt aktív politikus volt akkor, aztán utána alkotmánybíró lett, tehát ő nem tudott 7/7 napon, napi huszonnégy órában a győri Karral foglalkozni. Tehát Szalay Gyula volt az, aki ezeket tette, aki egyáltalán a működés feltételeit megterem-

tette. Amikor mi oktattunk az első években, akkor volt egy kis korábbi családi ház vagy lakóház, a Hédervári úton, ahol voltak picike oktatói helységek, oktatói szobák, de maga az oktatás a régi nagy épületben volt.

Ebből a szempontból a körülmények akkor nem voltak túl jók, hiszen azok az épületek eléggé lehasználtak voltak. Most már azt gondolom, hogy a győri Kar tárgyi körülményei nagyon-nagyon jók.

Szalay Gyulára visszatérve, tulajdonképpen minden gyakorlatias kérdésben vele kellett tárgyalni. Ő volt az, aki napi szinten menedzselte a Kart, nélküle nem jöhetett volna létre. Ő a műszaki főiskolán, főiskolai adjunktusként döntött úgy, hogy a jogász diplomáját ott kamatoztatja, ami nem a jogtudománynak a fellegvára volt, ha szabad így fogalmazni, és nem a klasszikus jogtudományi bázisok – Szeged, Pécs vagy Budapest – egyike. De ő egy komoly áldozatot hozott akkor, amikor ott maradt, és utána ez az áldozat az életében megtérült, azzal, hogy létrejött egy jól működő Kar, aminek megvan a sajátos helye a magyar jogászképzésben, és aminek utána a dékánja is lett az élete utolsó időszakában. Tehát, azt hiszem, hogy ő egy szép pályát futott be. Szerintem érdemes lenne elgondolkodni, hogy legalább egy tantermet elnevezzenek róla.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Szalay Gyula nagyon figyelt arra, hogy kik azok, akik valahogyan bekapcsolhatók abba a világba, amit ő megálmodott. Tehát, hogy ki mire képes. Bennem mondjuk meglátta a szerkesztőt. Nagyon finoman irányított bennünket. Nagyon sokunknak elindította az életét.

Nagyon megdöbbenő az, hogy ha volt is konfliktus, kiváló érzékel tudta megoldani. Tehát, hogy mind a két fél valahogy elégedetten távozott a tárgyalóasztal mellől. Ezt nem tudom, hogy hogy lehet eltanulni, hogy mi kell hozzá, de talán maga a személyisége volt ilyen Szalay Gyulának, hogy lazábban tudta kezelni a problémákat.

HACK PÉTER: Igen, igen. Én arra is emlékszem, hogy ő azért nagyon sokat tett annak érdekében, hogy – az előző interjú kérdéshez kapcsolódva –, hogy... hogy megerősödjön a Kar abban, hogy egyfelől támaszkodjon továbbra is az ELTE "híres" hátterére, a közvélemény előtt is ismert oktatók, húzónevek, alkotmánybírók, miniszterek (például Strumpf tanár úr) oktassanak, de nőjön fel egy olyan gárda is, akik viszont ott helyben viszik a munkát. Tehát, akinek az első vagy legalábbis a másfelek prioritása a győri Kar. Azt gondolom, hogy egyébként valóban a helyi ügyeket szerintem ő nagyon jól menedzselte, de Biharinak szerintem érdeme az, hogy olyan ellentéteket, amik esetleg itt az ELTE Karon évtizedek óta megvoltak, azokat nem vitte át. Tehát vigyázott arra, hogy az egymással ellentétben álló embereket ne zárja ott össze. És a szakmai vitában egymással szemben álló felek közül csak az egyik oldalt hívta meg.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Azért mosolygok, mert Révész tanár úr szokta azt mondani, hogy úgy szoktak dicsekedni a különböző, nem feltétlenül budapesti kollégáknak, hogy mennek Győrbe, mert az a magyar Cambridge. Az Áldozat utcai

kert, és az a hangulat, ami ott a külvárosi, kis kertvárosi villanegyedben adatott, az a nyugalom. Révész tanár úr azt szokta mondani, hogy oda pihenni jár.

Reméljük, hogy meg is marad ilyen jó helynek. Egy kicsit provokatív kérdésem lenne, nem feltétlenül csak a győri jogászképzésre vonatkozóan, hanem általában a jogászképzésre vonatkozóan, hogy mire lehet számítani a modern korszakban. Most éppen nagyon felduzzadt, hatalmas nagy évfolyamokkal dolgozunk. Ez meg is nehezíti a munkánkat, kicsit felhígult emiatt a tudásátadás, de csak nagyon kicsit, azt gondolom. Ami még nehézséget okoz, ez a nagy technikai fejlődés, amivel borzasztó nehéz lépést tartani. Hogy ez mennyiben fog jó vagy rosszul elsülni, ez ki fog derülni. De ön mit jósol nekünk, vidéki karnak, hogy mit hoz a jövő? És lesz-e mondjuk huszonöt-harminc év múlva még jogi kar Győrben?

HACK PÉTER: Nehéz válaszolni erre a kérdésre, mert egyáltalán a jogász pályával kapcsolatban nagyon nagy átalakulások vannak. Az nyilvánvaló, hogy a mesterséges intelligencia és a technológia fejlődése az a jogász hivatásrendet is átalakítja, tehát nagyon sokféle olyan tevékenységre, amit eddig jogászok végeztek, valószínűleg nem lesz szükség.

Ez viszonylag jól látható. Én azt gondolom, hogy a kisebb karoknak óriási előnye az, hogy szelektálni tudnak hallgatókat. Tudnak kisebb szemináriumokkal dolgozni. Mivel változatlanul a nagy jogászképző intézetek a nagy hallgatói létszámban érdekeltek, mert a finanszírozás ehhez igazodik, ezért tulajdonképpen azok a fajta oktatások – ha már Cambridge szóba került –, említhetem Oxfordot, ahol egy szemináriumi csoportban hat-hét hallgatóval foglalkozik egy oktató, ezek sokkal inkább megteremthetőek Győrben, mint Budapesten, akár az ELTE-n, akár a Pázmányon. Tehát én azt gondolom, hogy erre a komparatív előnyre lehetne építeni. Másfelől az már megtörtént, hogy valamennyire a profil is adott – az ELTE az alapvetően ügyvédek és nemzetközi ügyvédi irodák ügyvédeit képezi, – de Győr lehet az, amelyik az ipari városnál ez az ipari jog, közlekedési jog, kereskedelmi jog felé fordul.

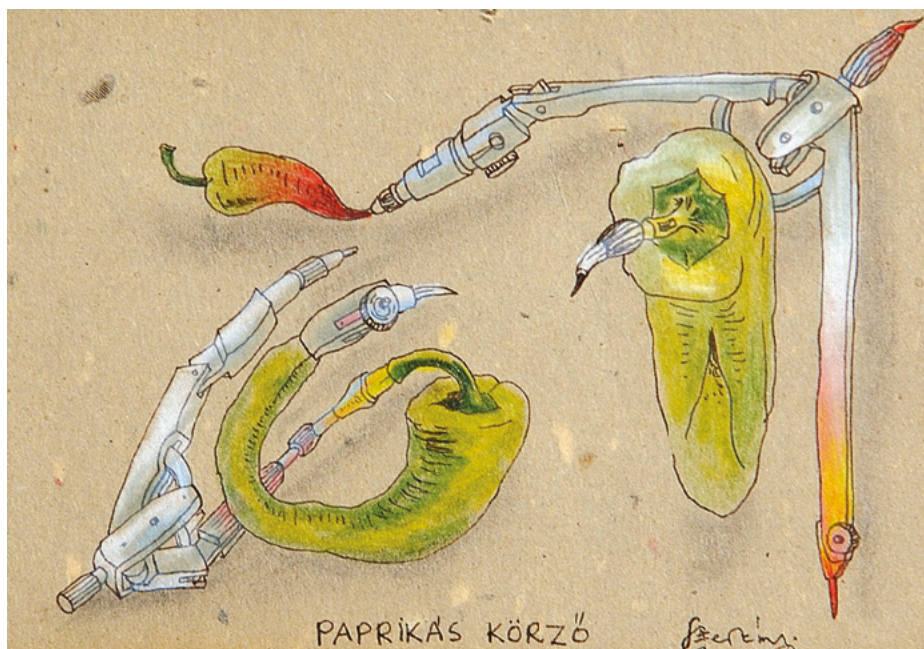
Pozsony és Bécs közelségében olyan képzést is létre lehetne hozni, ami nyitott, esetleg Szlovákiából is és Ausztriából is hallgatók és kutatók együttműködésére. Mivel egy kisebb karról van szó, sokkal könnyebben tud alkalmazkodni a körülményekhez. A nagy karokra szokták mondani, hogy olyanok, mint a tengerjáró hajók, nagyon nehezen fordulnak, de nagyon könnyen süllyednek. Tehát egy kis változás is nagyon nehéz, negatív folyamatokat indíthat be. Az ezerkilencszázkilencvenes évek elején voltam kint Amerikában és elmentem New Yorkban egy kicsi egyetemre, ahol már akkor be volt rendezve egy tárgyalóterem kamerákkal, ahol a hallgatók gyakorolták azt, hogy hogyan kell kérdezni a tárgyalóteremben, hogyan kell perbeszédet mondani, hogyan kell felépíteni a kihallgatást. Visszanézték és együtt elemezték.

Most jelenleg például bekerül a büntetőeljárás törvénybe, hogy bírósági tárgyalásokra online be lehessen csatlakozni, tehát, hogy egy szemináriumi csoport is nézhesse. Ott, a tárgyalóteremben nem lehet ezt megtenni. De hogy a szemináriumi csoport összejön, és nézik a tárgyalást és közben megbeszélik, hogy

mi miért történik, mit miért kérdezhetnek, mi a jelentősége ezeknek. A győri Kar sokkal rugalmasabb, kevesebb az oktató, könnyebb egyetértésre jutni, kevesebb a hallgató, vannak termék, van infrastruktúra hozzá, akkor a képzés itt vonzóbb lehet. Hogyha ebben a győri Kar megtalálja helyét, akkor azt gondolom, hogy harminc év múlva is lesz.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hát legyen szerencsénk, mert azt gondolom, hogy Győrben az informatikaképzés és az Audinak a jelenléte segítségünkre is lehet. Ha jól tudunk velük kooperálni, és megmarad a harmónia, akkor az egyetem és a jogi képzés is prosperálni fog. Nagyon szépen köszönöm a beszélgetést!

HACK PÉTER: Nagyon szívesen. Örülök, hogy felidézhettem ezeket a jó emlékeket!

Szerényi Gábor grafikája

KUKORELLI ISTVÁN

professor emeritus

*Széchenyi István Egyetem, Deák
Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar*

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

INTERJÚK

Pater bonus et diligens

– Beszélgetés Kukorelli Istvánnal a gyökerekről

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Mire emlékszel, hol és kinek a fejében pattant ki a gondolat, hogy Győrben legyen jogászképzés? Úgy tudom, az ötlet a győri értelmiségiek körében is megfogalmazódott, talán még az egyetemi vezetőség terveit beelőzve. Jól sejtem?

KUKORELLI ISTVÁN: A jogászképzés szükségessége és Győr egyetemi város-sá tétele a nyolcvanas évek végén, az alkotmányos rendszerváltozással együtt merült fel különböző fórumokon. Emlékeimben több ilyen fórum is megjelenik, például az 1987-ben alapított "Győr Barátainak Köre", élén Jordán Lászlóval és személyén keresztül a győri jogász hivatásrenddel: bírakkal, ügyészekkel, ügyvédekkel, közigazgatási szakemberekkel. Néhányukat meg is említenék, név szerint is: Écsi Béla, Havasiné Orbán Mária, Kovács Lajos. Másik fórum, ahol azokban az években közéleti szerepet vállaltam, a kónyi születésű Pozsgay Imre nevével fémjelzett Népfőnt, amelynek Országos Tanácsában sok győri lokálpatrióta volt, mint Halász József és Czigány György. Gyakran beszéltünk velük Győr egyetemi várossá tételéről. Az akkori öt megyei jogú város közül egyedül Győr nem volt az, nyugati fekvése okán. Nem utolsósorban említeném a korabeli főiskolai fórumokat, a főigazgató úrral, Szekeres Tamással az első helyen, akinek elévülhetetlen érdemei vannak a győri jogászképzés újraindításában. Tamás és szárnysegédje, Szalay Gyula, jó szövetségesre talált az ELTE-n Bihari Mihályban, aki komoly felsőoktatási, egyetemi tapasztalatokkal rendelkezett. Az ELTE ÁJK oktatói karában is nagyon sok Győr megyei kötődésű kolléga volt: Horváth Pál, Nagy Tibor Gyula, Hársfalvi Rezső, Szalai Éva. Sokan akartuk a jogászképzés visszaállítását, Győr egyetemi várossá tételét.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Bihari Mihállyal a személyes barátságod biztosan sokat segített a képzés megszervezésében. A képzési struktúra kidolgozásánál mennyiben vettétek alapnak az ELTE-s alapokat? Azért kérdezem, mert rendszerét tekintve sok volt az azonos elem, de a győri képzés valahogy szabadságszeretőbb, diákbarátabb hely lett. Fiatal oktatóként kicsit a pálya széléről – óraadóként – érzékelhető volt, hogy itt valami készül, valami, a fiatalokat szokatlan módon bátorító, ösztönző iskolateremtés. Ha valaki tudományos pályára lép sokszor éveket kell várnia egy státuszra. Itt ez kiszámíthatónak tűnt. Tehetséges vagy? Dolgozni szeretnél? Akkor itt a lehetőség. Én például egyszerűen idegenként bekopogtam Szalay Gyulához a Hédervári úton, és elmondtam: filozófiát és latint tudnék itt tanítani, most vagyok elsőéves doktorandusz az ELTE-n. Ez júniusban volt, szeptemberben már meghirdettem az első kurzusom antik jogbölcseletről. Azóta is itt tanítok, ez 2001-ben volt. Ezt azért is gondoltam a felvezetőben elmondani, mert ilyen szerencsecsillagként gondoltátok elindítani a győri képzést?

KUKORELLI ISTVÁN: A győri képzés az ELTE-ből nőtte ki magát. Valóban, a tanterv, az oktatói közösség főleg onnét érkezett, de, ahogy említettem, a helyi győri kollégákra is tudunk számítani. Valójában a győri oktatók egy biztos bázist is teremtettek nekünk. Horváth Károly, Szalay Gyula érdemei elvitathatatlanok. A győri Kar nyitott volt az egész jogásztársadalomra. A cél egyértelműen az volt, hogy tudatosan, a szakmai szintből, színvonalból nem engedve, saját nevelésű játékosokból álljon a csapat. A mából nézve jó látni, hogy ez a csapat megvalósult és megtalálta helyét a jogi karok között. Az eredeti kérdésre visszatérve elmondhatom, hogy az alkotmányjog területéről mindenkit sikerült Győrbe hosszabb-rövidebb ideig elhívni; Papp Imre, Fűrész Klára, Sári János, Takács Imre, Halmai Gábor oktatótt a karon. Az első években már látható volt, hogy a diákok között többen is képesek lesznek a többletfeladatokra, a tanulás mellett terhek cipelésére, de különösebben nem kellett versenyeztetnünk őket, mert ahogyan esetedben is, egyszerűen jelentkeztek és kiválasztódott önszelektcióval a tudományos pálya iránt érdeklődők köre. Smuk Péter, Gyurita Rita, Váci Péter, Karácsony B. Gergely, Lapsánszky András, később Erdős Csaba, Kelemen Roland szépen, szorgalommal és sok munkával megérték az egyetemi karrierre. Ma már az itt diplomázottak alkotják a kar gerincét. Több egyetemen tanítottam és a győri hallgatói kar minőségét mindig jónak tartottam. Összetétele az egyetemem válást követően megváltozott. Döntően a pannon régiót, a felvidéket, a nyelvi nemzetet fogja át, és sok egyházi iskolából is jelentkeznek a karra.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Milyen értékek mentén egyedi a győri jogász-képzés?

KUKORELLI ISTVÁN: Egy gazdaságilag fejlődő régió a győri, ez az oktatás színvonalában is megmutatkozik. Számos olyan kutatást indított el a kar, ami

nemzetközi vérkeringésbe is bekapcsolta a képzésünket. A működő tanszékek mindegyike önálló projekteket dolgozott ki. De nem hagyhatom figyelmen kívül a tudományos periodikánkat sem, mert országos szinten az egyik legjobb szakmai lap. Nagy öröömre szolgál, hogy Bibó István emlékezetének külön rovatot szentel a Jog–Állam–Politika. Az a nyitottság és befogadó szemlélet, ami a kezdeti lépésekkor jellemző volt, ma is tapasztalható. Ez igazán boldoggá tesz, mert ez egy olyan érték, amit máshol kevésbé tapasztalhatunk.

A véleményem az, hogy a képzésünk megőrizte emberarcát, személyességét, műhely jellegét, pannon kultúráját. Elrepült ez a 30 év a parttalan időben. Néha meg-megállok az Áldozat utcai épület folyosóján, a tablók előtt, rengeteg ismerős arc, sok talentumos, kedves tanítvány, közöttük sok bencés diák néz vissza rám. Ezért érdemes volt nevelni, tanítani, egyetemet alapítani Győrben! A győri jogászképzés megmaradása tekintetében nagyon optimista vagyok. Van jó oktatói gárda, folytonos hallgatói utánpótlás, a minőségi oktatás színvonala biztosított, és jól érzékelhető az elődök tisztelete is, ahogyan ez a veretes jubileumi különszám is bizonyítja. A siker soha nem a tárgyi eszközökben rejlik, hanem a hozzáadott emberi forrásokon, amit nem patikamérlegen kimérve adagol a tudós, az oktató, a tanár. A ragaszkodás, a szeretet, a tisztelet, a szorgalom, egy kutatásba önzetlenül belevinni saját erőnket a siker egyik kulcseleme. Széchenyi István jó példaképünk ebben. Úgy érzékelem, a fiatalabb generációban ott van és dolgozik a széchenyis jellem. Azt kívánom a gondok, problémák ellenére a jót tenni lendület ne kopjon! Mi elindítottuk a gépezetet, de nem önjáró, rajtatok múlik, miként működtetitek. A harminc év távlatának mérlegéből kiválón!

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Köszönöm ezeket a szép dicsérő szavakat és a múltidézést! És köszönjük, hogy megélhetést, munkahelyet, jó célokat adtatok kezünkbe az alapításkor! Őrizzük!

• Szerényi Gábor grafikája

LAMM VANDA

professor emerita

*Széchenyi István Egyetem, Deák
Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar,
Nemzetközi és Európai Jogi Tanszék*

társadalomtudományi alelnök

Magyar Tudományos Akadémia

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

INTERJÚK

Már látni a jövőt – Beszélgetés Lamm Vandával

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Milyen emlékei vannak professzor asszonynak a győri kihelyezett képzés időszakáról? Kik keresték fel, hogy támogassa a kezdeményezést?

LAMM VANDA: A győri jogászképzés indulásáról természetesen tudtam, még mielőtt magam elkezdtem Győrben oktatni. Mire bekapcsolódtam az itteni munkába, már elindult a jogászképzés, hiszen a nemzetközi közjog – akkor még – negyedéves tárgy volt. Az első napoktól láttam, hogy igen kiválóak a hallgatók, s örültek, hogy szülővárosukban vagy annak közelében járhatnak egyetemre. A Győrbe szóló konkrét „meghívás” formálisan akkor hangzott el, amikor Szerkes Tamás főigazgató és Szalay Gyula alapítódékán megkeresett Budapesten, a Jogtudományi Intézetben, amelynek az igazgatója voltam; később persze tárgyaltam Bihari Mihály professzorral is, aki a jogászképzés szakfelelőse volt. Az igazság az, hogy szívesen mondtam igent, Szalay Gyula egyébként évfolyamtársam volt, s kapcsolatban voltunk, miután a műszaki képzés hallgatói számára készített jegyzetébe én is írtam egy fejezetet.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Mikor vált biztossá, hogy a győri képzés képes lesz önállóan, az ELTE köldökszinórját elvágva működni?

LAMM VANDA: Egy kar felépítése nem egyszerű feladat, s ebben Bihari Mihálynak és Szalay Gyulának meghatározó szerepük volt. Természetesen né-

hány évbe beletelt, mire teljesen kiépülhetett a kar valamennyi tantárgy vonatkozásában, s a teljes munkaidőben foglalkoztatott, a karhoz kötődő oktatói gárda felálljon. Ez azonban – nyugodtan állíthatom – rekord gyorsasággal megtörtént, ami nem kis részben az egyetem és város vezetőinek pozitív hozzáállásának is köszönhető.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Milyen neves nemzetközi jogtudósokat tudott professzor asszony megnyerni, a győri képzést erősítendő?

LAMM VANDA: Az elmúlt három évtized alatt több neves külföldi jogtudós oktatott a Nemzetközi Köz- és Magánjogi Tanszék égisze alatt, s főleg a doktori iskola keretében. Így mások mellett megemlíthetem professzor Michael Silagit Göttingenből, az alkotmányjog és a nemzetközi jog neves kutatóját. Silagi professzor – sajnos – néhány évvel ezelőtt elhunyt. Továbbá nálunk adott elő emberi jogokat közel egy évtizeden át Frank Orton svéd bíró és korábbi ombudsman, akinek Egyetemünk 2014-ben *doctor honoris causa* címet adományozott. Erasmus program keretében tanított nálunk Pissillo Mazzeschi professzor Sienából. Egy-két előadás erejéig a tanszék vendégei voltak neves professzorok Tokióból és Nagoyából, továbbá más olasz professzorok Sienából és Rómából. A tanszék volt a szervezője az Európai Ürügynökség moot court-jának és több nemzetközi konferenciának. Milassin professzor hívására több francia, német és osztrák professzor is előadott nálunk.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Az első évfolyamok diákjai közül többen is oktatóként erősítik napjainkban a kart. A Nemzetközi Jogi Tanszék több dékánhelyettest is kinevelt. Professzor asszony el tudja képzelni a győri képzés prominenseit országos és nemzetközi tudományos fórumok vezetőiként? Ezt azért is kérdezem, mert vidéki intézményben dolgozóként nem igazán tapasztalom, hogy hátrányban lennének a pesti karokhoz képest. Jól érzékelem? Győr közel is van a fővároshoz, talán ez is segíti a sikert.

LAMM VANDA: Nagyon is el tudom képzelni, hogy volt diákjaink hazai vagy nemzetközi szakmai szervezetek vezetői legyenek. Itt azonban ketté kell választani a kérdést. Több olyan végzett hallgatót és győri kollégát ismerek, akik itthon akár alkotmánybíróként, kúriai bíróként, vagy más magas jogászi beosztásban minden bizonnyal kiválóan megállnák a helyüket. Ezek nagyon magas beosztások, nagy szakmai tudást igényelnek, de azért az is szükséges, hogy a jelöltek a kinevezők, a megválasztók látókörébe kerüljenek, akik nem is biztos, hogy a tudományos eredményeket tartják meghatározónak. A vidéki „lét” ma már semmiképpen nem jelent hátrányt, hiszen éppen az Alkotmánybíróságba bekerült több olyan kolléga, akik Szegeden, Pécsen vagy Miskolcon oktattak, vagy ügyvédként praktizáltak. A nemzetközi tudományos szervezeteknél más a helyzet, Itt már kizárólag a szakmai szempontok dominálnak, s persze érvényesül az is, hogy a vezetőségben különböző földrészek, államcsoportok képviselője meg-

legyen. Nagyon sokat kell dolgozni azért, hogy külföldön ismerjék a nevünket, s hogy egy adott tudományos társaság 40-50 országból származó tagjai bizonyos tisztségekre megválasszanak, utána pedig maga a pozíció jár sok munkával. Elmondok egy példát a saját pályafutásomból. Már több angol nyelvű nukleáris jogi publikációm volt, amikor éppen a fentebb említett Silagi professzor, akit akkor még nem ismertem, felhívott, hogy Budapesten lesz, s szeretne velem találkozni. Akkoriban a göttingeni egyetemen volt egy nukleáris jogi intézet, Silagi professzor jelezte, olvasták az írásaimat és szeretnének meghívni egy rendezvényükre előadónak. Így kerültem kapcsolatba a Nemzetközi Nukleáris Jogi Társasággal, amelynek több mint egy évtizeddel később az elnöke lettem, s több mint 20 évig voltam az elnökség tagja, ez utóbbi tisztségről – akadémiai elfoglaltságaim miatt – nemrégiben lemondtam. Vagyis, készen kell állni a feladatokra, nagyon fontosak a nemzetközi publikációk és a konferenciákon való részvételek.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A tudomány világa nagy kihívásokkal küzd. A mesterséges intelligencia és a technikai újítások hatással vannak az élet egész területére. Mit gondol professzor asszony, hol érdemes a győri jogászképzésnek erősítenie, hogy ne szoruljon ki e modern világ teremtetten állandó versenyből? Miként ítéli meg a győri jogi kar helyzetét az elkövetkező harminc évben?

LAMM VANDA: Messzemenően egyetértek azzal, hogy az új technológiákkal kapcsolatos jogi kérdések is szerepeljenek a jogászképzés tananyagában, e téren a Kar egy új tanszék létrehozásával már nagyot lépett. Megjegyzem, a mi tanszékünkön korábban is már alternatív tárgyak keretében oktattunk ilyen témákat, például nukleáris jogot. Az új technológiákkal összefüggésben nagyon fontosnak tartom azt, hogy a klasszikus jogi tantárgyak keretében kiemelten kezeljük az olyan kérdésköröket, mint a személyiségi jogok, a szellemi alkotások joga vagy bizonyos büntetőjogi kérdések, satöbbi, ha ugyanis ezekből kellően felvérteztek a hallgatónk, akkor könnyebben fogják megérteni és kezelni azokat a jogi kérdéseket és kihívásokat, amelyeket az új technológiák alkalmazása eléjük állít.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Kedves professzor asszony! Köszönöm a beszélgetést! Bízom benne, hogy a győri jogászképzés, erős gyökerekkel rendelkezve, az új kihívások terén is jól fog teljesíteni!

Szerényi Gábor grafikája

DR. STUMPF ISTVÁN

egyetemi tanár

*Széchenyi István Egyetem, Deák
Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar*

**a miniszterelnök Stratégiai
Tanácsadó Testületének tagja**

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

INTERJÚK

Hogy volt? – Beszélgetés Dr. Stumpf Istvánnal a sorsformáló kilencvenes évekről

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Sok szeretettel köszöntelek! Az az apropója a beszélgetésünknek, hogy idén harminc éves a jogászképzés Győrben. A képzést áthelyezték az ELTE-ről, tehát először egy ilyen kihelyezett képzés volt kilencvenötben. És ezek az évek, én úgy láttam az életút-folyamatodban, hogy a kilencvennégy-kilencvenöt-kilencvenhat számodra is igen fontos időpontok, például akkor írtad a kandidátusi dolgozatodat.

Engem az érdekelne első körben, hogy neked milyen emlékeid vannak arról, hogy azok milyen évek voltak.

STUMPF ISTVÁN: Kilencvennégy – kilencvenöt – kilencvenhat? Én kilencvenkettő – kilencvenháromban voltam kint Amerikában, a Harvard Kennedy School-on egy IREX-ösztöndíjjal, a család is kint volt. A kilencvenhármassal az egy szomorú év volt, mert hazajöttem január végén, február elején, és akkor meghalt édesanyám 54 évesen. És az év végén meg meghalt édesapám 64 évesen. És közben én meg augusztusban eltörtem a bokámat, mert lent voltunk a Balatonnál és fociztunk mezítláb, és ott eltört a bokám. Feleségem augusztus huszadikán hozott vissza az Astrának a platóján a három gyerekkel, és akkor ott éjszaka a Béres megcsinálta a bokámat, összevarrta, meg négy helyen csavarozta. Szóval egy furcsa év volt az.

De ugyanakkor meg elindítottuk a Századvég iskolát is, az egyetemen is többféle dolog volt, csináltuk a Gázsó professzor úrral a kutatásokat, főleg a rendszer-

váltás veszteseiről, akik a fiatalok voltak, meg a Csepeliékkel, Kérivel kiadtunk egy könyvet a "How to be a Democrat in a Post-Communist Society?" címmel. Jártunk aztán a politikai szocializációs konferenciára is. Nagyon aktív voltam a Nemzetközi Politikatudományi Társaság politikai szocializációs szekciójában. És gyakorlatilag '95-'96 környékén volt az, amikor lett volna a nyolcvanötös szarvasi szakkollégiumi találkozó a tízéves évfordulója. Egy évvel később lett, a Rajk László Szakkollégiumnak a lakitelki vendégházában, és ott beszélgettünk több mindenkel, így Orbán Viktorékkal is. Akkor már ők nagyban készültek a választásokra, meg a kormányzásra. Van-e valami kormányzati program? – kérdeztem. És mondta, hogy hát nincs még. Nahát, akkor itt van a jó lehetőség. Akkor megbízunk benneteket, mint Századvég, hogy csináljátok egyfajta kormányzati strukturális elképzelést. Akkor ezen dolgoztunk, meg választáskutatást is végeztünk, együtt a TÁRKI-val. Rendszeresen publikáltunk cikkeket, melléje beindítottuk a mandátumbecslési rendszert is, ami egy újdonság volt. Összevitatkoztunk ezen az Ágh Attilával meg mindenkel. Szóval érdekes dolog volt. Közben meg én, azt hiszem, hogy akkor éppen az egyetemen voltam főállásban, és a Politikatudományi Intézetben, félállásban. És a Bihari Misi szobájában ültem, fiatal ösztöndíjasként, nyolcvankettő-nyolcvanháromban, meg Kulcsár Kálmán szobájában, és akkor ott négy-öt tantárgyat tanítottunk. Jogelmélet, állam- és jogelmélet, politikai szociológia és minden egyebet, meg közben szakkollégiumot szerveztünk.

Szóval egy nagyon, nagyon dinamikus világ volt ekkor. De ez a kilencvenes évek közepe. Az akkor egy nagyon intenzív dolog volt, mert egyrészt a választáskutatásban a Gázsó professzorral indítottunk egy post election kutatást, amiben kialakítottunk egy olyan modellt, amelyik a pártkötődés alapján osztályozta a szavazókat, és ez ma is szerintem a választásshociológiában egy kiindulópont. A TÁRKI-val vizsgáltuk a pártpreferenciák alakulását és rendszeresen publikáltunk a Magyar Hírlapban, kiadtuk a választásköteteket. Elindult az átvilágítása a Horn-kormányynak, elkezdtem az interjúkat az Antall-kormány embereivel. Legalább olyan húsz interjút csináltam, ennek a summázata az volt, hogy szegény Antall azt mondogatta, neki nyolcvan húszárral kellett megvívnia ezt a meccset. De ki kéne adni azt könyvként is, mert nagyon tanulságos. És hát elkezdtünk a német modell alapján egy kancellária típusú kormányzás alapelveinek és strukturájának a kidolgozását is.

A Batthyány Alapítványnak készítettük ezt a kutatást, és ezen keresztül kapta meg a Fidesz. Kilencvenhat után indítottam el a Bölcsek Tanácsát, amelyet két-háromheti rendszerességgel a Gundelben, Szent Orbán pincéjében szerveztünk meg, a liberális Naumann Alapítvány támogatásával. Az Alapítványt ekkor Prőhle Gergely vezette, és a kötetlen megbeszéléseken a Fidesz-vezérkar találkozott mások mellett Andorka Rudolfval, Solymosi Frigyessel, Martonyi Jánossal, Matolcsy Györggyel.

Nagyon jó beszélgetéseket folytattunk ott, és emellett volt a Politikai Board, amelyik a választási stratégiába illesztette a felvetődött szakmai és politikai megfontolásokat. Szóval ez egy intellektuálisan és politikailag is egy nagyon izgalmas időszak volt.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: És közben pedig grundolódik a győri képzés...

STUMPF ISTVÁN: Pontosan.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: És Bihari Mihály kulcsfigura ebben a történetben, mert talán van köze ahhoz, hogy kipattant az ötlet. A Szekeres Tamás, a győri rektor volt a nagy ötletadó, de hogy Bihari tanár úr volt az, aki ezt aztán kézbe fogta, ezt már sokszor, sokan elmondták.

STUMPF ISTVÁN: Így van, vagyis, hogy többször beszélt személyesen is nemem arról, hogy ő szeretne, nagyon szeretne Győrben jogi képzést, erre is emlékszem. Akkor ugye, miután én intenzíven benne voltam ebben a kormányzásra való felkészülésben, akkor még nem kapacitált arra, hogy akkor menjek le Győrbe, de arra emlékszem, hogy amikor elvesztettük a választást, kettőezerkettőben, akkor Misi megkeresett, hogy menjek le, vállaljam el a dékáni szerepet az akkor formálódó győri jogi karban.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Milyen kár, hogy nem vállaltad el.

STUMPF ISTVÁN: Igen, csak megvétőzta a feleségem, mert azt mondta, hogy hát most már négy éven keresztül – akkor ugye meglett már a negyedik gyerek is –, négy éven keresztül alig-alig láttak a gyerekeim is, ne vállaljam. Most az, hogy én három-négy napot – mert mindig bele szoktam állni abba, amit elvállalok – Győrben legyek, nem fért bele a családi életünkbe.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hát azt feleségként abszolút megértem. A család az fontos.

STUMPF ISTVÁN: Mondtam a Misinek is. Csalódott volt, mert szeretne volna, hogy ha Győrben azt a gyakorlati-szervezési tudást, amit a kormányzásban szerzett az ember, ott vigyem tovább.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: De jelen voltál a háttérből, meg most is. Hát most nagyon aktívan, de hogy abban az időszakban is azért jelen voltál, én úgy emlékszem.

STUMPF ISTVÁN: Hát lent Győrben csak alkalmanként voltam jelen.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Úgy gondoltam, hogy a bábáskodó gondoskodással voltál mindig jelen a háttérben. Nekünk támaszunk voltál, meg vagy.

STUMPF ISTVÁN: A Kukorelli is hívott. Mindig meghívogatott oda előadni, kettőezertizenöt táján meg már egyértelműen rávettek mind a ketten, hogy menjek le Győrbe főállásba. Akkor én gyakorlatilag feladtam a pesti jogi kari főállásomat, és azóta most itt vagyok.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Egyetemi tanár.

STUMPF ISTVÁN: A pesti jogi karon 37 évi fő- és mellékállásos oktatás után a Szenátus egyetemi magántanári címet adományozott, elismerve az oktatási, szakkollégiumalapítási tevékenységemet. A habilitációmát még a pesti jogi karon csináltam, jelenleg a PhD-s hallgatóimat menedzselem, és a Doktori Iskolában is tartok kurzusokat a témavezetés mellett.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hála Istennek! Szükség is van rád.

STUMPF ISTVÁN: És ott a nevem még fenn egy táblán, a Pokollal, a Schlettel meg a Misivel, ott vagyunk négyen, ebben a szobában. Tehát egy igen-igen változatos előkészítő időszak volt, többszöri nagyobb kihívás, de végül is ráálltam, hogy átmenjek Győrbe főállásúként, és nem bántam meg, mert egy teljesen friss légkörbe, baráti légkörbe, átlátható környezetbe kerültem, ahol nem a tömegoktatás dominál, hanem sokkal inkább a hallgatókkal való intenzívebb foglalkozás. Nyilvánvalóan, hogyha az ember Győrben lakik, még jobban bevonódik a helyi ügyekbe. Meg ami énszerintem egy nagy előny most a győri jogi karnál, hogy helyi nevelésű ember vezeti a kart, aki be van ágyazva a győri lokális társadalomba is, meg az egyetembe is. A pesti jezsuita szakkollégiumban és az NKE dékánjaként szerzett intézménymenedzselő tapasztalatokat most jól tudja kamatoztatni a győri jogi kar és az egyetem érdekében.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Na, már megelőzted a következő kérdésemet, mert pont ez lett volna az egyik, hogy van három dékánunk a kar történetében. Szalay Gyula, a Lévainé Fazekas Judit és a harmadik Smuk Péter, akiről imént beszéltél. Hogy látod a karnak a fejlődését az ő munkájuk tükrében?

STUMPF ISTVÁN: Szalay Gyulának hihetetlen érdemei vannak abban, hogy ő a maga helyi adottságánál, kapcsolatrendszerénél, szakmaiságánál fogva elkezdte szép szisztematikusan építgetni a kart, a Misi segítségével. Tehát a Misi nélkül ő nem tudott volna kart építeni, mert a Misi vette rá az embereket, hogy lejöjjenek, órákat tartsanak. És tényleg szinte mindenkit rábeszél. Nagyon kevés ember volt, aki a Misinek nemet mondott és nem vállalta el, mindenki az újdonságot szerette. Ugye akkor sokféle vita volt arról, hogy kell-e ennyi jogi kar az országnak. Meg hogy a vidéki jogi karok színvonalban hogyan viszonyulnak a nagy karokhoz.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hogy látod ezt a 30 évet, megálljuk a helyünket?

STUMPF ISTVÁN: Szerintem igen, és egyre inkább, mert szerintem az egyetemen belül is folyamatosan emelkedik a presztízse, és fontos is, hogy legyen presztízse a jogi karnak, kezd egy patinás névvé válni, egy csomó innováció van a karon. Tehát egyrészt a mesterséges intelligenciával való foglalkozás, a cyber-technológia az atomjoggal, az űrjoggal. Ezek mind-mind olyan területek, ame-

lyek más egyetemeken csak szőrmentén vannak jelen, és itt látom, hogy van egy nagyon erős derékhada ennek a csapatnak, egy olyan adjunktusi, docensi gárda, amelyik előbb-utóbb majd egyetemi tanár lesz, ezért nagyon komolyan dolgozik is, meg letesz egy csomó mindent az asztalra. Az elmúlt tíz évben, amióta itt vagyok, először csak a nyári - téli egyetemeken keresztül, aztán kurzusokon kellett a nemzetköziesítést erősítenem. De a politológián keresztül, társadalomtudományi oktatásokon keresztül, meg ilyen-olyan konferenciákon keresztül sikerült tágítani a dolgot. Szerintem most kezd erősödni, mert ez a Bermuda-háromszög, Szlovákia, Ausztria és Magyarország jó pozíciót ad.

Ez találkozási pontot tud jelenteni, amely megtermékenyítőleg is tud hatni, de ebbe bekapcsolta például a tanszék a lengyeleket, rendszeresen járnak oda visszatérő konferenciákra. Kialakítottak személyes kapcsolatot, kialakítottak a volt szovjet köztársaságokkal, meg Oroszországban is ott voltunk Szentpétervárott egy konferencián, és fantasztikusan sikerült. Ezek mind-mind összekovácsolják ezeket a közösségeket, tanszékeket, kutatócsoportokat. Aztán itt vannak az olyan kutatócsoportok, mint a Parlamenti Kutatások Központja, alakul a Bibó István Kutatócsoport. Szerintem az egyetemnek az egyik nagy előnye, hogy bizonyítani akar. Nem fellekvára az ideológiai megosztottságnak, sokszínű, mindenféle tantárgyakat és tantárgyi megközelítéseket, tanárokat is lehet találni az egyetemen, ugyanakkor hallgatóközpontú, ez egy fontos dolog.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Én úgy látom, hogy egyre nagyobb évfolyamok vannak. Egy olyan aggodalom van bennem, hogy nem férünk el, tehát maga a tantermi kapacitás kevés, a ház nem alkalmas arra, hogy ilyen kétszáz fős évfolyamokkal dolgozzunk.

STUMPF ISTVÁN: Igen, hát ez friss jogászképző intézet volt. Ja, de hát az is szépen ki lett kupálva, már kívülről is jobban néz ki. A kertje is rendben van.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Sokkal jobban, igen. Azért hangulatosabb is. Volt bencés diák a dékán. Ez látszik a kerten.

STUMPF ISTVÁN: Egy barátságosabbá tehető találkozóhely.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Igen. Az biztos, hogy igen.

STUMPF ISTVÁN: Sok minden fejlődött az alatt az időszak alatt is, mialatt én lent voltam, és örömmel mentem be mindig, most itt a betegség kapsán kicsit kevesebbet.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Még számítunk rád egy csomó területen. A Bibóban mindenképp, a Bibó-kutatásban. Hol lehet még erősíteni szerinted a mi karunkat? Mert most nagy átalakulások vannak, most nem struktúrára gondolok, hanem a tudományban, azt gondolom, a témák, a területek is változnak.

STUMPF ISTVÁN: Hát szerintem, ami kihívás, az a mesterséges intelligencia. Azt gondolom, hogy ezek az újítások, az újrjogtól kezdve egészen az atomjogig, ezek mind azért olyan területek, amelyek fontosak. Az, hogy vannak az alkotmányos intézményekkel kapcsolatos kutatások, benne a parlamenti kutatások, és be vannak kapcsolva a külföldiek is, az csak jó. A tudományos periodika, a Jog–Állam–Politika is jól csengő.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Köszönöm.

STUMPF ISTVÁN: A kar meghatározó és profilt adó lapja, egyre markánsabban van jelen a szakmai közéletben is.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hát igyekszünk.

STUMPF ISTVÁN: A szakkollégiumi múltam okán egy csomó olyan dolog rákódott rám, amelyet át lehet hagyományozni. Most az MCC-ben próbálkozom ilyennel, az Államvezetési Stratégiák és Alkotmányos Jogállam Műhelyben, majd meglátjuk. A helyi szakkollégiummal kevesebbet tudtam foglalkozni, mint szerettem volna, de úgy látom, végig jó kezekben volt és van.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Ott is szoktak maradni általában a karon, valamilyen egyéb tudományos munkát végezni.

STUMPF ISTVÁN: Így van, így van. Azt nem tudom, hogy milyen a légköre a győri szakkolinak. Én azt szoktam mondani, hogy nagyon boldog lehet az az ember, aki közösségben, kis közösségben tudja leélni az életét, nemcsak azért, mert a bibói jelmondatok között is elég fontos ez, hanem, mert közösséghiányos társadalomban élünk. És hát, akiknek az a szerencse megadatik és megélheti a közösséghez tartozás élményét, az nagyon fontos érzelmi erőforrást jelent. Nekem többször megadott, a falumban indult, tehát Sárospatak mellett Hercegekúton, ott a fejed fölötti képen van a templom, ahol megkereszteltek. És ez egy gyönyörű tokaj-hegylajai vidék. Engem most is számon tartanak a közösségben, és elvárják, hogy minden nagyobb eseményen, mint a falu díszpolgára, jelen legyek. Nem feltétlenül azért, mert parasztgyerekként sokra vitte az ember, hanem azért, mert én kötődöm ehhez a közegehez, és ez látszik is rajtam.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Nagyon. Jó, hogy szóba hoztad, mert ez lett volna a következő kérdésem, hogy az, aki ilyen karizmával rendelkezik, nem sok ilyen születik, az hozza magával, mert kapta a Jóistentől az erőt. De hogyan tudod továbbadni? Látsz-e arra esélyt, hogy mondjuk a tanítványok, a győri kollégák között akad olyan, aki ezt a kohéziós erőt úgy árasztja majd, ahogy te?

STUMPF ISTVÁN: Látom, hát szerintem maga a Smuk Péter is ilyen. A Váczi Peti is, Erdős Csaba is ilyen, a fiatalok közül Ősze Áron.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Az Áron mindenképpen.

STUMPF ISTVÁN: Sok olyan ember van, akiben ezek a képességek megvannak, és nem mesterségesen felvett szerepek, hanem ő is szívja be azt a fajta tudást, szellemiséget, ahol a belső értékek – a hit, a szív és az értelem – legalább olyan erősek, mint a külső megjelenés.

Én első generációs értelmiségi vagyok, és nem az történt, hogy rám dőlt a könyvesszekerény, hanem úgy kellett összeszednem azt, ami a szellemiséget fejleszt, sőt mi több, már vita volt a családban, hogy miért nem megyek már el pénzt keresni, miért kell nekem még ennyit tanulni.

Megkerestem a nyári szünetek alatt azt a pénzt, amiből el tudtam menni Európába, Amerikába. Bejártam a fél világot már egyetemistaként is, mindig azt gondoltam, hogy más kultúrák megismerése az ember személyiségét bővíti, és ezt tovább tudja adni a tanítványainak is. A PhD-seim között is számos olyan van, akivel már nem egyszerűen csak az éppen aktuális PhD-témát gondoljuk végig, hanem, hogy milyen missziót kell megtennie. Most pedig majd meglátjuk, hogy ebből az MCC-s műhelyből mi fog kisülni, de ebben sok fantáziát látok. Lassan elérkezem a hetvenéves korosztályhoz, ami azt jelenti, hogy már emeritus tanár leszek. És akkor már le kell állni kicsit, lassítani kell.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Akkor már egy kicsit kímélünk, ha hagyod, de én azt látom, hogy aki emeritusszá válik a kor miatt, az egyre aktívabb valahol.

STUMPF ISVÁN: Igen, itt vannak az unokák, velük kellene majd többet lennem.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Tehát nem feltétlenül fog az hátrány lenni szerintem.

STUMPF ISTVÁN: Szerencsére nincsenek elvonási tüneteim, nem érzem azt, hogy valamiből kimaradnék éppen azért, mert folyton dolgozom.

Igen, úgy gondolom, hogy egyben van az életem is, a herceggúti templomtól az Alkotmánybíróságon át a győri egyetem szobájáig, tehát nincs vele problémám, és ezt adtam át a gyerekeimnek is, ezt a fajta közösségsszervező hitet. Büszke vagyok arra, hogy az Anna csinálja a Hungary Foundationt Amerikában, hogy a Kata felépítette a zöldmezős Konnekt egyesületét, hogy a Sárka gyógytornászként bátran belevág a külföldi tapasztalatszerzésbe, Andris fiam pedig most éppen az asztalos szakmát tanulja ki. És hát ők sportolnak is, Kata többszörös szinkronúszó bajnok, masters világbajnok, most pedig futóversenyeken vesznek részt, szóval mindenkinek van komoly szakmai háttere és életcélja. Andreával szép családot neveltünk, és jön a harmadik unoka is.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Gratulálok. Ez a legjobb hír, igen.

STUMPF ISTVÁN: Igen, ez nagyszerű, boldogok vagyunk. A közéleti szerepvállalás sok időt elvett a családtól, van mit törlesztenem, szeretnék az unokákkal többet foglalkozni.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hogyha előrefutunk az időben, mondjuk egy huszonöt-harminc évet, lesz még jogászképzés szerinted? Most nem azért, mert hol van Győr, vagy mi hol tartunk, az ott oktatók, hanem, ahol a világ tart?

STUMPF ISTVÁN: Nem tudja a mesterséges intelligencia átvenni a jogászképzést és a személyes jelenléten alapuló oktatást. Persze, a technokrata típusú dolgokat igen, de hát a jog, mint látható a mostani vitákban is, a szuverenista-föderalista meccsben, komplexebb ennél. Azért megyek most Lengyelországba is, hogy azt a fajta hitvallást, amit Sólyom László mondott, hogy nem lehet a jogállamot jogállam-ellenes módszerekkel építeni, életben tartsuk.

Tehát, amit most művelnek a lengyelekkel, a jelenlegi kormány, az a jog arcul csapása, meg amit Ursula von der Leyen is művel az Európai Bizottságban. Most olvasom ezeket az anyagokat, hogy az Európai Unió intézményrendszere rendszereszerűen sérti a jogállami követelményeket, közben meg bennünket szidnak és ostromoznak, hogy mit nem tartunk be és hogyan. Annyira farizeus magatartást tanúsítanak, amely méltatlan a nagy elődökhöz, az alapító atyák hagyatékához. A józan ész trónfosztása zajlik Európában, amely ellen lázadni kell, vissza kell állítani a józan ész és az európai kultúra becsületét. Én továbbra is hiszek a szeretet és az összefogás hatalmában és azt gondolom, hogy meg kell erősíteni – ha már jogállamiságról beszélünk – azokat a fundamentális tartópilléreket, amita bibói Tízparancsolatból kiolvashatunk.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Ez kiváló végszó! Szívemből szóltál! Úgy legyen! Köszönöm a szép beszélgetést!

SZALAI ÉVA

címzetes egyetemi docens

*Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar*

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

Beszélgetés Szalai Évával – Az oktatásszervezés mintapéldája, azaz a győri jogászképzés kezdeti lépései

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Az újkori jogászképzés 30. évfordulója kapcsán engem először az érdekelne, hogy kedves Éva, hogyan indult a pályád? És természetesen az is nagyon érdekel, hogy mikor kapcsolódtál be a győri képzés indításába, de előbb mesélj a saját első lépéseidről a jogtudomány világában.

SZALAI ÉVA: 1972-ben végeztem az egyetemen. Akkor személyes törekvésem az volt, hogy hazajövök Sopronba, mert idős szüleim voltak, akikről gondoskodni kellett. Ígéretet is kaptam rá, hogy lesz állásom az önkormányzatnál, bocsánat, akkori nevén tanácsnál, itt Sopronban. Ami aztán nem jött össze, mert ugyanakkor végzett a rendelőintézet vezetőjének a fia, aki elhappolta az állást, és ezzel egyidejűleg – ugye nem minden rossz jön ártalomra – meghívtak az egyetemi tanszékre, kettőnket a végzős évfolyamról. A kollégám végül nem vállalta, ő ügyvéd szeretett volna lenni, én ott ragadtam az ELTE Államigazgatási Tanszékén, ahol korábban demonstrátor voltam. Akkor ment el egy adjunktus, és megürült egy státusz, így nagyon gyorsan el kellett kezdeni a munkát.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Tanítani kezdtél rögtön?

SZALAI ÉVA: Az utolsó államvizsga után jelentkeztem a tanszéken. Elmondtam, hogy végeztem, erre Madarász tanár úr rám nézett, annyit mondott: „De jó, akkor holnap reggel megtartja az óráját!”.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: És mi volt az óra, amivel kezdte?

SZALAI ÉVA: Ennek az az érdekessége, hogy az elődöm – akinek a csoportjait átvettem –, és aki ezt a csoportot is tanította, figyelmeztetett, hogy ezt a csoportot ne vállaljam, mert kezdő vagyok, nem bírok velük, ő sem bírt velük, mert szörnyű társaság.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Vajon kik voltak ott, abban a társaságba? Elvállaltad?

SZALAI ÉVA: Hát, nem volt mese, nem válogathattam a csoportok között, el kellett vállalni. Bementem megtartani az első órát, az eljárási törvény hatálya volt a téma, már akkor úgy éreztem, hogy nem lesz baj. Érdekes figurák voltak. Volt egy szabolcsi srác, aki például mindenhez hozzászólt, vitatkozott, kiabált és csapkodta az asztalt. Ebben a csoportban volt a Kéri Laci, aki olvasott minden órán, aztán a pénzügyminiszter fia, általában budapesti prominensek értelmiségi származású gyerekei. Nagy viták voltak, de mondom, én kedveltem őket, és nagyon jól megvoltunk, nekem azzal a csoporttal semmi bajom nem volt. Izgultam, reszkető gyomorral mentem be az első órára, de aztán kiderült, nem céljuk az oktató kikészítése. Nyilván másképp bántak velem, aki kezdő voltam, hozzájuk hasonló korú, mint az idősebb és nagyobb tekintélyű adjunktussal. Nagyon hamar beleszoktam.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: És akkor tanársegédnek vettek föl?

SZALAI ÉVA: Nem. Tudományos ösztöndíjas gyakornok voltam, akkor a fizetésem kevesebb volt, mint az ösztöndíjam, mivel hallgatóként népköztársasági ösztöndíjas voltam. Két évig voltam ebben a státuszban, utána lettem tanársegéd.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Kik voltak a tanáraid, akikre olyan nagyon jó szívvel emlékezel?

SZALAI ÉVA: Nekem nagyon sok olyan tanárom volt, akikre jó szívvel emlékszem. Polgári jogból például az Eörsi Gyula évfolyama voltunk. Két nagyhírű professzor volt a polgári jogi tanszéken, akik megosztották egymás között az évfolyamokat. Az egyik évfolyamot a Világi professzor tanította, a másik évfolyamot az Eörsi Gyula, zseniális előadásai voltak. Ha polgári jogi kérdés merül fel, még ma is hallom a hangját. Nagyon kedveltem. Volt olyan, hogy ennek ellenére kevesen voltunk az előadáson, mert csütörtök reggel voltak az előadások, és a kollégiumban akkor volt meleg víz, így a kollégisták előadás helyett fürödtek. Hetente kétszer volt meleg víz, egyébként melegíteni kellett. Ez a 70-es évek eleje, 60-as évek vége, ugye, én '72-ben végeztem. Alkotmányjogból Schmidt Péter tanított, ő végig atyai jó barátom maradt. Sokat tanultam a tanszéki kollégáktól. Berényi Sándor volt a tanszékvezető, és nagyon sok szakmai tanácsot kaptam a Szatmári Lajos professzorral folytatott délutáni beszélgetések során. Madarász

Tibor, aki olyan volt, mintha az apám lett volna. Engem a Schmidt Péter és a Madarász Tibor tanított meg tanítani.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Milyen módszert kaptál tőlük?

SZALAI ÉVA: Volt olyan, hogy a Schmidt Péternek elmondtam, hogy miről akarok előadáson beszélni és hogyan, ő pedig kritikai megjegyzéseket tett. Mondta, hogy ő ezt nem így mondaná, hanem úgy. Madarász Tibor volt a tanszéken a szemináriumokért felelős oktató. Hetenként voltak szemináriumvezetői megbeszélések, mindenki ott ült, aki szemináriumot tartott (másodállásosok, főállásosok egyaránt), és megbeszéltük a tematikát. Ez egyfajta egységesítést biztosított, de volt olyan is, hogy jól összevesztünk, témákon, módszereken. Ezt hiányolom, ma nem így dolgoznak a kollégák. Ezeken a megbeszéléseken megvitattuk minden oldalát a kérdésnek, a módszereknek, hogy hogyan lehet a hallgatókkal megértetni a problémákat, a jogszabály-értelmezési kérdéseket, mit olvastunk hozzá, és azokat hogyan lehet összeegyeztetni – nagyon jók voltak ezek a beszélgetések. Az Ő szemináriumaira jártam be az első félévben.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: És közös jegyzeteket is írtatok ezekkel a kollégákkal a szemináriumi problémákról, témákról?

SZALAI ÉVA: Akkor nem, úgy volt nálunk a tanszéken, hogy az előadások a tanszékvezető úr monopóliuma volt, úgyhogy nem nagyon engedett mást. A professzoroknak is küzdeni kellett azért, hogy mellette előadáshoz jussanak, inkább, amikor ő nem ért rá, a legkisebbre osztotta az előadást. Úgy tartottam meg az első előadásaimat, hogy a Sándornak dolga volt, bedobott a mélyvízbe. Egyébként akkor nagyon aranyosak voltak a hallgatóim, odaültek az első sorba, nagyon sokan voltak. Abban az időben a tankönyvek, jegyzetek írása a jogi karok közötti együttműködés kérdése volt.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Az ELTE-re milyen gyakran szoktál visszajárni vendégként, így, hogy most már a nyugdíjas éveidben vagy?

SZALAI ÉVA: Most már nem igazán, de tartom a kapcsolatot velük, ha nem is hetenként, de kéthetenként biztos hívjuk egymást Fazekas Mariannal és a Nagy Mariannal. Most a Nagy Mariann a tanszékvezető, de a fiatalokat is ismerem. 1991-től az Alkotmánybíróságon dolgoztam tanácsadóként, de másodállásban tovább tanítottam. A fiatalok közül igazából még a Rozsnyai Kriszta kötődött hozzám, ő még most is ott van. Van néhány kolléga más tanszékekről is, akikkel tartom a kapcsolatot.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Mikor kerültél, és ki hívott meg Győrbe? Emlékszel-e arra, hogy vajon ki hívott: Bihari Mihály, vagy a Kukorelli Tanár Úr, vagy a Szalay Gyula?

SZALAI ÉVA: A Kukorelli tanár úr volt, ő téti származású, úgyhogy nem csoda, hogy ő kereste a Győrbe hívható kollégákat. Soproni származásúként egyértelmű volt a Győr-Sopron megyei elkötelezettségem. Volt egy tanszéki kollégám, úgy hívták, hogy Nagy Tibor Gyula, ő győri származású volt. Az ELTE-n tanított és ő tanította a szervezéstant, és tanított államigazgatási jogot is, mert a szervezéstan az államigazgatási tanszékhez tartozott. Ő vette át a szervezéstan oktatását Győrben. Úgy éreztem akkor, hogy ezeket az elkötelezettségeket is figyelembe vették.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A győri képzésben olyan fiatalokkal találkoztál, akik neked később neveltjeid lettek. Neveket tudok felsorolni, akik úgy emlegetnek téged, hogy tőled tanulták, lopták el gyakorlatban a szakmát. A Gyurita Rita, a Lapsánszky András, ők ketten egészen biztos, de ha más is van, akkor örülnék, ha őket is megnevezné.

SZALAI ÉVA: Olyan sok név fordult elő – a több mint negyven éves oktatás során – az életemben. A győri hallgatóim közül sokan szép karriert futottak be. Lettek bírók közülük, a kormányhivatalban is dolgoznak, és ügyvédkednek is sokan. Nem akarok senkit megsérteni azzal, hogy egyeseket említek, másokat pedig nem, a memóriám már nem a régi. A győri oktatás érdekesen alakult, eredetileg Ficzere Lajos – nyugodjon békében – volt a felelős a közigazgatási jogi képzésért. Ő volt akkor a tanszékvezető Budapesten, és ő volt a dékán is. A győri oktatás az ELTE kihelyezett tagozataként indult, így az ő neve alatt jegyezték a közigazgatási képzést, de olyan sokat nem találkoztunk ott. Néha ő is lejött előadást megtartani.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Hetente voltál órát tartani Győrben már az elején? Több napot is?

SZALAI ÉVA: Hogyne. Az első oktatók között volt a Molnár Miklós – ő is meghalt már –, még az első félévben lejárt tanítani, de aztán lett neki egy másodállása és többet nem jött, a budapesti tanszékről is akkor ment el. Így ott maradtam egyedül. Akkor még az első félévben nem voltak szemináriumok, tehát olyan különösen nem jelentett gondot, megtartottam az előadások zömét. De a második félévben ez már problematikus volt, mert szemináriumokat is kellett tartani, és akkor szemináriumvezetőket kellett keríteni. Jöttek néhányan a pesti kollégák közül is, például a Baraczka Róbertné, de a helyi jogászok közül is kértünk fel, úgyhogy bíró, jegyző, a közigazgatási hivatal gyámügyi osztályának a vezetője, a közigazgatási hivatal vezetője besegített. Nagyon lelkesen dolgoztak, kedvesek is voltak, de azért a hallgatók úgy érezték, hogy nem ugyanazt kapja a teljes évfolyam, így több munkát vállaltam. Rendesen pénteken voltak az óráim, pénteken tíztől volt az előadásom és nyolctól a szemináriumom. Rábeszéltek, hogy jöjjen le már csütörtökön, és este tartsak szemináriumot pótórát. Többen voltak a csütörtök esti pótórán, mint a pénteki előadáson. Azok nagyon hangulatos órák vol-

tak, volt, amikor elkezdtek hat órákor és fél kilenckor még ott csücsültünk. Így kezdődött, és aztán még csatlakoztak más oktatók is ehhez a körhöz, a Murányi Zoltán, aki valamelyik katonai főiskolán tanított talán, de ő sem él már, Szamel Katalin, aki a Jogtudományi Intézetben dolgozott. Próbáltam ugyanazt a módit követni, amit annak idején a Madarász Tibor csinált, hogy megbeszéléseket tartottunk. Akik dolgoztak, azok nem nagyon tudtak eljönni, de akik Pestről jártak le, azokkal meg tudtuk beszélni. Amikor Gyurita Rita és a Lapsánszky Andris bent maradtak, akkor nekik különösen fontosak voltak ezek a megbeszélések.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Sokat tanultak tőled, én úgy tudom. Most ősszel, a Deák Ferenc Alapítvány Jótékonyági díszvacsoráján, ahol életműdíjat kaptál, Lapsánszky András méltató beszédet mondott. Nagyon szívemengetően emlékezett ezekre a délutánokra, amikor ilyen különórákban hetente 1-1 esetet kielemeztetek, azt mondta, hogy abból tanult a legtöbbet. Irigylésre méltó. Nem is tudom, kit irigyeljek jobban, most tanárként téged, mert, hogy milyen jól tanítottál, vagy a tanítványokat, akik külön foglalkozást kaphattak egy példaképüktől. Szalay Gyula tanár úr szabad kezet adott nektek abban, hogy hogyan szervezzétek meg az oktatást, hogy hogyan szervezzétek meg a kurzusokat?

SZALAI ÉVA: Meg sem próbált beleszólni semmibe. Diákkört is szerveztünk már az elején. Felmérést készítettünk a győri önkormányzatnak. Nagyon tanulságos volt, a lakásfenntartási támogatásban részesülőket kellett meginterjúvolni egy kérdőív alapján, és amikor ezt kielemeztük, a hallgatók a közigazgatás működésével, az önkormányzat a szociális munkával kapcsolatos fontos tapasztalatokat szerzett belőle. Egyébként én mindig arra törekedtem, hogy minél szélesebb körben legyenek a városban kapcsolataink. A közigazgatás szíve a város. A közigazgatási hivatal, az önkormányzat, a bíróság jogászaik közül többen bekapcsolódtak a munkánkba, lehetett hozzájuk küldeni hallgatókat, fogadták a hallgatókat, konzultáltak velük. Tehát, azt hiszem, elég jól beépültünk, a városban sok barátot szerzett ez a kis közösség.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: A Szalay Gyula tanár úr után a Fazekas Judit volt a következő dékánunk, a Léva né Fazekas Judit, ő Miskolcra érkezett hozzánk, de ő is az ELTE-n végzett.

SZALAI ÉVA: Így van, úgy emlékszem, tanítottam a férjével, Léva Miklóssal együtt. De Judit dékánválasztás idejére én már nem dolgoztam aktívan Győrben. Az egyetemre váláskor a másik munkahelyem hangsúlyosabb lett. Adjunktus voltam és nem volt meg a kandidátusim, új vezetése lett a tanszéknek is. Akkor sokan elkerültünk onnan, a külsősöket nem tartották meg. Az Alkotmánybíróságon a főnököm, Holló András elnök lett. Már 1991-től dolgoztam az Alkotmánybíróságon, engem még a Schmidt Péter vitt oda tanácsadónak. Amikor a Schmidt Péternek lejárt a megbízatása, betöltötte a 70. évét, akkor a Holló bírósági tanácsadója lettem. Elnöki tanácsadóként egy kicsivel több lett a feladat, mint korábban.

ban volt, ez egybeesett azzal, hogy nem éreztem jól magam a győri tanszéken. Azt hiszem, hogy főleg módszertani problémáim voltak. Az akkori vezetés szerint elméletet kell tanítani az egyetemen, nem gyakorlatot, a jogesetmegoldásra most már nem volt lehetőség.

Az Alkotmánybírószágon lejárt a Holló megbízatása, és úgy döntöttem, hogy én sem maradok tovább. Ez 2013-ban volt. Az ELTE-n is nyugdíjas lettem, abba akartam hagyni a munkát, akkor költöztem haza Sopronba. És amikor hazaköltöztem, akkor már Lapsánszky András volt a tanszékvezető. Ő hívott, hogy „ha nyugdíjas vagy, ráérsz, gyere tanítani”, és akkor én még tanítottam 5 évig, 2018-ig. Szemináriumokat, előadásokat tartottam. Azt vettem észre, hogy nevek, dátumok – amik a kor előrehaladtával leghamarabb kiesnek – nem jutnak eszembe. Picit úgy éreztem, hogy jobb, ha magamtól állok le, mint ha figyelmeztetni kell erre. Meggyőződése, hogy 70 éven felül már nem szabad tanítani.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Szoktak még hívni Győrből téged? Nem oktatni, hanem úgy általában?

SZALAI ÉVA: A kapcsolat megmaradt, minden évben a Lapsánszky András megszervezi a Közigazgatási Jogászok Egyesületének ülését, ahol az egyik téma mindig, hogy milyen változások vannak a tanszékek életében, kutatási témák, oktatási módszer, azokra engem is meghívnak. Nagyon örültem, amikor kaptam az életműdíjat. Azt hittem, már mindenki elfelejtett a szakmából.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Sokszor összefog a fiatal generáció és értékeli, hogy mit kapott az elődöktől. Az évfordulók, azok jó alkalmak viszonzni valamit. Ez az Almanach, amiben most éppen interjút veszünk fel, ez is egy ilyen alkalom, hogy ne csak az ott végzett prominensekről emlékezzünk meg, hanem azokra a kollegákra is gondoljunk, akiktől a szakmát eltanulták, megtanulták ezek a tanítványok. Megnéztük, hogy a különböző jogtudományi területeken kik azok az oktatók, akik mesterként vannak jelen még. Közöttünk a Rita, az András – ők azonnal téged említettek. Végül is alapító anyaként – bocsánat, nem atyázhatlak le – alapítója vagy a győri képzésnek, kezdettől fogva ott voltál. És sok jogász él a régióban, volt értelme dolgoznotok. A Kukorelli tanár úrral írtunk pár évvel ezelőtt egy tanulmányt, pont a Fazekas Juditnak az emlékkötetébe, a születésnapi kötetébe, az ötlet tőlem származott, de Gyurita Rita adta a gyújtópontot, mert mindig mondja azt, hogy meg kéne nézni, hogy régióban hány, a mi jogi karunkon végzett, gyakorló jogász dolgozik. Pedig a karnak voltak ellenzői. Kukorelli István is felemlgette azt az időszakot, amikor az ELTE-n ott ült a kari tanácsban – nem tudom, hogy te hallottál-e erről, vagy, hogy a Bihariék mesélték-e neked –, hogy voltak ellenzői ennek a kezdeményezésnek. Minek ide egy tizedik kar, és az volt az egyik legfontosabb ellenérvük, képzeld el, hogy nem lesz hova elhelyezni majd őket, mert a régió nem alkalmas arra, hogy ennyi jogvégzettet fel tudjon karolni. Ezt olyan jó volt látni, ezelőtt egy pár évvel, amikor összegyűjtöttük a különböző hivatalok adatait, hogy bizony van igény, és el tudtak helyezkedni. A

kutatásunk alapján kiderült, hogy a végzettjeink szinte azonnal állásba jutnak diploma után, itt a régióban. Gyurita Rita is nagyon sokat segített nekünk akkor, hogy össze tudjuk szedni, hogy a különböző kormányhivatalokban regionális szinten hány végzettünk dolgozik, nagyon szép a felhozatal.

SZALAI ÉVA: Ez bizony fontos. Már csak azért is fontos, mert itt van Sopron. Amikor én jelentkeztem az egyetemre, akkor még körzetesítve voltak az egyetemek. Tehát Sopronból nekem Pécsre kellett volna járni egyetemre, ráadásul most is elmebaj a közlekedés. Komoly harcot kellett vívni a gimnáziummal, hogy elküldjék Budapestre a jelentkezésemet, mert akkor úgy volt, hogy oda kellett beadni a jelentkezést, és ők továbbították az egyetemre. Az volt a szerencsém, hogy nem abban az évben érettségiztem, hanem előtte, és ezért egy kicsit más elbírálás alá estem, de nagyon komolyan kellett vitatkozni az igazgatóval, hogy kérem, én ragaszkodom Budapesthez.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: De te is azt gondolod, hogy nemcsak a képzésnek az elit jellege miatt volt nagyon fontos, hogy Győrben legyen jogászképzés, hanem regionális szinten is, arról nem is beszélve, hogy gazdaságilag éppen akkor kezdett Győr és környéke erősödni?

SZALAI ÉVA: Persze, ráadásul ugye két határ is közel van Győrhöz, és a főváros is közel van, ebből következően nagy az idevándorlás országosan, és ez már akkor kezdődött. Egyre nagyobb létszámú évfolyamokkal kell dolgoznotok. Győr szépen fejlődik, a jogászi hivatásrendekre pedig mindig szükség lesz. Az persze borzasztó nagy kihívás, hogy az új technológiák miként fogják megváltoztatni a jogászi munkát, mert éppen a közigazgatásra van legnagyobb hatással a digitalizált világ. Ez a közeljövő nagy közigazgatási reformját fogja eredményezni. Érdekes időket élünk.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Kedves Éva, nagyon szépen köszönöm ezt a szép beszélgetést és remélem, hogy a közelgő jubileumi ünnepségen személyesen tudunk majd ünnepelni kedves tanítványaid körében, Győrben, a jogi karon!

SZALAI ÉVA: Köszönöm szépen a beszélgetést én is! Igyekszem ott lenni!

• Szerényi Gábor grafikája

RÉVÉSZ T. MIHÁLY

címzetes egyetemi tanár

*Széchenyi István Egyetem, Deák
Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar,
Jogtörténeti Tanszék*

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

INTERJÚK

Jó ide betérni, jó itt lenni – Beszélgetés Révész T. Mihállyal

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Lehetnél akkor a joghistória tanszékének vezetője, vagy tán már az Egyetem Állam- és Jogtudományi Intézetének – ha jól tudom – harmadik igazgatója, amikor először találkoztam Veled. De az biztos, hogy nem akkor kezdted bekapcsolódni a győri jogászképzésbe. Személyes emlékem ez, ahogy 2001-ben belibbentem nagyon aggodalmasan, de bizakodóan a hédervári úti irodádba. Biztosan készültél Te is, éreztem, hogy elolvastad előtte a CV-met, az is lehet, hogy hallottál egy-két jó szót Szalay Gyulától, azt nem tudom, mert nem mondtad el, de nagyon boldog pillanata az életemnek, amikor e szavakkal búcsúztál: "Gratulálok, akkor elindult a magántanári pályád!" Nekem valahol így kezdődött a győri kötődésem, és fiatal, elsőéves PhD-sként azért ez nagyon meghatározó pillanata volt az életemnek. Most is könnybe lábad a szemem, mert lassan 25 éve volt, és mi azóta is egy tanszéken dolgozunk. Ez nekem nagy dolog volt. De Tanár Úr, Te hogy kerültél a győri képzés közelébe?

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Akkortájt az ELTE-n a Győrbe kihelyezni szándékolt tagozat igencsak forró téma volt. De a pesti kar ambiciózus erői támogatól léptek színre, és az előterjesztő, Bihari Mihály professzor úr is nagy energiákat fektetett bele az elképzelésbe. Szerencsére a segítségére sietők között voltak számosan, akik vagy azért, mert kötődtek a régióhoz, vagy azért, mert kihívásnak érezték „a nyugati kalandozást,” mögé vagy melléálltak. Jómagam beszéltem is a „spiritus rectorral” – kor- és kartársammal, a leendő Intézet várományos igazgatójával –, Bihari Mihállyal, s ajánlottam föl neki „életemet és véretem”, azzal

a megkötéssel, hogy, ha majd megszabadulok akkori kötelmeim béklyóitól, az oktatásra is készen fogok állni. Ő meg – biztos, ami biztos – még szerződést is kötött velem a győri jogászképzésben való részvételre.

De aztán „elsodort egy kissé a történelem”. S nemcsak Győrtől tántorított el egy időre, de az anyaintézménytől, az ELTE-től is távolabb kerültem. Történt ugyanis, hogy kilencvenhat tavaszán az országgyűlés megválasztott a hazai médiához elnökönek. Társaimmal, az Országos Rádió és Televízió Testület tagjaival az elektronikus sajtó átalakítására kaptunk mandátumot. Érezve aztán a feladat súlyát s az élénk tornyosuló feladatok nagyságát, négy évre felmentést kértem és kaptam mindenféle oktatás alól.

Ám Győrbe jó sorsom ez idő alatt is el-elvezérelt. Emlékszem, hogy – úgy kilencvenhat-kilencvenhét fordulóján – Szekeres Tamás hívására érkeztem ide. S ő – körbekalauzolta a kampuszon – egy épülethez vezetett, a hajdani KISZ-iskola falaira mutatva ennyit kérdezett: „Mit szólnál hozzá, kedves Tamás, ha itt egy médiaintézetet indítanánk?” Rövidke, tétova csendben született meg a válasz: „Az biz jó lenne, ha nem a huszonharmadik médiaintézet lenne ez kicsiny honunkban. Hogy itt is létesüljön még egy, annak értelmét én nem nagyon látom.”

Kétezer március elsején – hivatali megbízatásom lejártával – feléledt jogviszonyom az ELTE-n, s az élet válaszút elé állított. Vissza főállásba, a pesti Egyetemes Állam- és Jogtörténeti Tanszékre, vagy feljönni Győrbe, ahova jó emberek hívtak, s tudtam, hogy az anyaintézményből az innovatív erők majd mind itt okítanak. S – nomen est omen – választhattam volna mást, mint a vizek városát?

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Neked is van, Tanár Úr, győri, személyes korábbi kötődésed?

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Gyerekkori emlékek is kötnek ide, és méghozzá nagyon szép és kellemes emlékek. Nyári itt-tartózkodások Udvaros Istvánéknál, Győr egykori polgármesterének házában. A státuszom évente – úgy tizennégy napra – a „cseregerek” státusza volt. A polgármester úr hasonlóképp fia volt a cserealap, aki a másik két hétre nálunk volt hivatalos Pesten. Emlékszem, hogy a városban jártunkban-keltünkben hányan meg hányan süvegelték meg Pista bácsit. Én meg fürdőztem a figyelemben és szeretetben, ami felé irányult.

Úgyhogy nagyon erős nosztalgikus érzésekkel jöttem. Még ma is felvillannak bennem az első benyomások emlékképei. 2000 márciusának első napjaiban járunk. Kiszálltam a kocsimból, s megindultam a tanszék épülete felé, amit én később aztán mindközönségesen csak Tamás bátya kunyhójának hívtam. A hédervári úton egykor volt öreg, ódon házikóról beszélek. Kisvártatva aztán gyalogszerrel indultam el a belváros irányába. A hídon túl megfogott a látvány, azon nyomban fel is hívtam a feleségem. Félig tréfásan kérlelni kezdtem: „Üljél vonatra! Gyere azonnal, mert ahol most vagyok, ez már Salzburg...” – utoljára ott éreztem magam olyan nyugatos módon, mint itt, a barokkos utcácskákban.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Győr most is különleges. Az első évekből milyen évfolyamokra emlékszel? Azóta ők fölnőttek, és vannak köztük, akik egészen magasra repültek a tudomány világában. De milyen tapasztalataid voltak?

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Visszacsoppenve a katedrák világába, rögtön három helyen fordultam elő. Itt, az ELTE-n és a Károli Gáspár Egyetem jogi karán. A képzés színvonala alapján e „tanodák” között kioszthattam a dobogós helyezéseket.

Győr a hallgatók felkészültsége alapján középen, tehát az ELTE mögött, de jóval a Károli előtt foglalt helyet.

Lehet persze vitatni szubjektív rangsoromat. De hát egy tanárember hogyan tudja lemérni egy-egy évfolyam kvalitásait? Én a szemekre, a rám szegeződő tekintetekre hagytam. S most is ezt teszem, s vallom, ha egy évfolyamon a résztvevők harminc százaléka csillogó szemmel követi a „mondókámat,” akkor én már elégedett vagyok, ez már egy jó arány. Ha csak húsz százalék a lelkes hallgatók köre, az már határeset. Tovább nem is érdemes boncolgatni, elemezni, mert itt, az Áldozat utcában – többé-kevésbé – mindig megvolt a szememben bővös harminc százalék. Szalay Gyula – utódom az igazgatóságban, majd első a dékáni székekben – azt mondta erről, hogy a felsőbb évfolyamokon még jobb a helyzet. Vallotta, hogy a jogáshallgatók oktatásában az első szemeszterek valamiféle erőgyűjtő szerepet töltenek be. „Mert azok a benyomások, ami a tiétek és sajátotok az első évben”, azok sokat változnak, s hála nektek, mi már pallérozottabb hallgatósággal találkozunk a harmadik-negyedik évben. Hagytam magam meggyőzni.

Persze – hogy egyik szavamat a másikba ne öltsem – nem feledkezhetünk meg az évfolyamok derékhadáról, a fennmaradó ötven-hetven százalékról sem. A jó tanárnak kész terve van velük kapcsolatosan is. A cél itt csak az lehet, hogy innen minél többen csatlakozhassanak a kiválóbbakhoz. Ideális esetben tehát a fél évfolyammal a munka majdhogynem szórakozás is. Én így – pályafutásom vége táján – bevallhatom, hogy a tanárságomra, mint egy jó eszközre tekintettem, mindig úgy fogtam föl, hogy a szó, a kimondott s a leírt, instrumentum az elmék pallérozására. Időnként hatásvadász is voltam; figyeltem a padban ülők szemeit, és kerestem a kontaktust azzal a bővös harminc százalékkal. Miközben provokáltam azt a pár unatkozót, vagy a magát közönyösen-közömbösen gerárlót. Céлом volt, hogy közülük is mind többet ragadjon magával a téma.

Kurz und gut, visszatekintve katedrai létem ötven évére – ebből egy negyedszázad ide, Győrhöz köthető –, elmondhatom, tanítványaim közül sokan hagytam nyomot, akárha csak egy-egy bon-mot, vagy aperszű erejéig is. De – erősen remélem – eleget ahhoz, hogy szeretettel emlékezzenek rám.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Az oktatótermet kicsit elhagyva, térjünk rá erre az épületre, amiben most itt ülünk, az Áldozat utcai épületre, amit nagyon köszönünk neked. Én úgy tudom, hogy ezt te választottad, vagy közösen egy csapattal, s hogy több helyszínt megnéztetek.

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Szerintem – ebben az igazán jó ügyben – a „főkolompos” Szekeres Tamás és Szalay Gyula lehettek. Meg kellett hozzá az az idei rektor Czinege Imre is, akire mindmáig mint a jogászok barátjára emlékszem vissza. Emlékszem, mikor egy-egy alkalommal az intézetnek segítségére sietett, dikcióját ezzel zárta: „Tamáskám! Akkor most menjél haza, „majomfürgeséggel” írd meg az előterjesztésedet erre a négy státuszra, vagy máskor az Áldozat utcai épületre.” És hát nem volt kérdés, hogy fürgének kellett lennünk, nehogy másé legyen e hely. Amúgy meg, csak halkan jegyzem meg, hogy a győri jogászképzés kiszemelt, s szerencsésen megszerzett színtere az a KISZ-épület volt, amiről én egykoron, mit sem sejtve az eljövendő történésekről, Szekeres Tamás előtt oly nagy tartózkodással nyilatkoztam.

Legendáktól s szóbeszédektől mentesen, ez hát az Áldozat utca ránk tartozó története. Üggyel – baj nélkül –, de némi szerencsével így kerültünk ide. Számmomra nem volt kérdés, hogy a költözés sok-sok vonatkozásban minőségi ugrást jelent majd.

Akkortájt az épületnek egyetlenegy hátrányos tulajdonsága volt. A könyvtár befogadó kapacitása – abban a régi világban, s annak egy pár emberében – ez a dolog valamelyest kelthetett némi hiányérzetet.

A történethez, honfoglalásunk históriájához epilógusként még valami kívánczok belőlem. A folyamatban a záróakkordot a szobák, irodák kiosztása jelentette. S ezzel kapcsolatban volt bennem egy csekély szorongás. „Jön majd most a feketeleves a nagy boldogságban” – mondogattam magamban. Jönnek az intrikák, a nehezen indokolható többletigények, előéletemből még a klikkesedés rémképe is be-bevillant. S helyett a boldog békeidők hangulata kísérté az osztozkodást.

De hagyjuk is magunk mögött a 2002-es esztendőt. S jussunk el a mába. Mert nemcsak az entrée volt békés, de a további éveket-évtizedeket is úgy éltem meg, mintha a nyugalom majdhogynem édeni kertjében tölteném mindennapjaimat. Igaz, ehhez emberek kellettnek, s empatikus vezetők a dékáni székben. Szalay Gyula és Fazekas Judit nemcsak az utókortól, de kortársaktól is megérdemlik a főhajtást.

Mindezek fényében már magam sem csodálkozhatom azon, hogy életemben nekem jó szerencsém megadta az általam oly sokszor idézett eckharti tétel beteljesülését.

Eckhart Ferenc, a pesti jogtörténeti tanszék hajdan legendás birtokosa, 1954-ben – tanári működésének negyedszázados évfordulóján – az ELTE jogi Karának ülésén – vallomásszerűen így zárta expozíóját: „... Itteni működésem alatt két szempont vezetett: az egyik a fiatalság szeretetének megszerzése..., a másik, hogy a kartársakkal lehetőleg egyetértésben élhessek.” Eckhart Ferenc számára posztulátumszerű óhajának jó, ha a fele valószínűleg meg csupán. De én itt Győrött annak mind a két szegmensét leltárba vehettem.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Azt szoktad emlegetni. Ezt is idéztem már többeknek, hogy jöttünk be, néhányszor találkoztunk az udvaron is, akkor még focipálya volt itt hátul, most egy park. És azt szoktad mondani, hogy "Győrbe nagyon jó feljönni, mert ez olyan, mintha Cambridge-be... Kis-Cambridge-be jönnék." Ez a varázsa idővel még csak tovább fokozódott. Nem érzed így?

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Én ugyan csak Oxfordban jártam, de – mert ilyen az ember – ott meg rögvest Cambridge-re vágytam. Ezért emlegettem a ködös Albionból azt az ikonikus helyszínt elérendő célként. Aztán a szlogent később Verebélyi Imre professzor is átvette. Majd pedig hallottam is vissza innen-onnan, hogy Győrött minden adott, hogy Cambridge-é váljunk.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Ha szavaidból jól veszem ki, akkor Te itt immáron negyedszázada, de folyamatosan jól érzed magad?

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Válaszoljak egy szóval? Úgy nehéz lesz; mert legalább kettő szükségeltetik. Vagyis: nagyon is! S áldd jó sorsodat, egyébként én ezt teszem, ha életemben egyszer olyan helyre lelsz a közösségi térben, a munkád terepén, hogy a megelégedettség és a szeretet lesz úrrá az eszeden s szíveden.

Persze, másoknak szoktam másként és prózai módon is formulázni. Tehát, ha azt kérdezik tőlem, hogy hivatalos pályafutásom ötvenöt évéből ezt a győri huszonöt évet hogyan kalibrálok be... Akkor azt mondom, hogy ez a periódus számomra az igazságtétel huszonöt éve volt. S bár sehol sem mondhattam el magamra nézve érvényesen a régi rigmust, hogy "keservesen kínsztatol, vasszegekkel veretel", de.... Itt a mosoni Duna-ágnál bizonyosan rátaláltam a csend, a béke és a harmónia szívére.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Köszönöm szépen. Utolsó kérdésem jön. Azt szeretném tőled megkérdezni, ilyen "take home message"-képpen, hogy az oktatói-kutatói gárda, akik most jelen vannak, akiket egyrészt tanítottad is, másrészt közösen is dolgozunk már egy ideje – s a korfának a közepe tájékán járunk – mit üzensz nekünk, hogy hol vigyázzunk, hol kapjuk fel a fejünket, hogy harminc év múlva is legyen itt képzés? Hogyan óvjuk meg ezt a béke szigetét?

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: Szerintem apró munkával, kitartással, egyszerűséggel, s ami legalább annyira fontos, jókedvvel. Ezen közben pedig vessük azt is eszünkbe, hogy a Jóisten maga nagyon szereti a jókedvű adakozókat. Mert a tanári pálya tulajdonképpen nem más, mint örökös adakozás. Amid van, azt megpróbálsz áttestálni, és nemcsak a katedrán történhet ez meg. Tenni kell azért is, hogy a távolságot diák és tanár közt lerövidítsd. Nemcsak a szakmát kell közel hozni, de hirdetni kell az emberség, az empátia és a szolidaritás parancsát. S vedd együtt kartársaid arról legyenek híresek, hogy közösen olyan helyet teremtettek, amelyről a „növéndékek” százai-ezrei elmondhatják, hogy jó volt idejárni. Jó volt X vagy Y tanárral találkozni, tantermekben, vagy azokon kívül, akárhol.

De jaj, érzem, hogy dikcióm most túl patetikusra sikeredett. Meg aztán el is fogott a kétség, hogyan is tudnék én érvényes, s főleg megbízható tanácsokat adni, amikor magam is bizonytalanul navigálok ebben a mai, kaotikusnak tűnő glóbuson. Annyira megváltozott világ, hogyha nekem ebben naponta sürgőldöngő-forgolódnom kéne, akkor tartok tőle, nem egykönnyen találnám már a helyemet.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Mások a teljesítményértékelő szempontok, ez megnehezítette az életünket. Ezt elismerem.

RÉVÉSZ T. MIHÁLY: De hát mindig ilyen volt e világi élet. A birtokban levő generációk abban voltak érdekelték, hogy konzerválják a helyzetüket. S a mögöttük állóknak szigorúbb követelményeket kreálnak, szigorúbbakat, mint, amiket velük szemben statuáltak. A lényeg pedig – mondom némi áthallással – a statuáláson van. S ez túlmutat világnézeten, politikai filozófiákon, sajnálatos módon, ez általános és emberi.

De ha még mindig kéred a tanácsom, akkor azt mondom, hogy a termékeny és értelmes élethez legalább két dolog kell. Minden nap porciózz ki egy élményt valaki számára. Legyen az élmény egy előadás, egy szeminárium, vagy akár egy vizsga. Ma a vizsgázók közül az utolsó például megköszönte magát a vizsgát, máskor meg előadásaim végén jönnek oda néhányan, s köszönik meg az órát. A másik dolog pedig legyen a penzum: napi egy oldal skribálás. Parafrázálva a régi mondást: Nihil dies sine pagina. Írj naponta egy oldalnyi kiérlelt textust. Bár – s ezt csak halkán mormolhatom – én e ponton már opportunistá lettem, délutánonként újabbán csak fél – fél oldalakra futja.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN: Kedves Tanár Úr! Köszönöm szépen ezt a szép beszélgetést. Sok értékes tanácsot adtál. Megfogadjuk!

SZÍVÜNK BEN
ŐRIZZÜK

Szerényi Gábor grafikája

*A GYŐRI JOGÁSZKÉPZÉS HÚSZ ÉVE,
2015.*

KÁLLAY ISTVÁN

egyetemi tanár

*SZE Deák Ferenc Állam- és
Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

KÁLLAY ISTVÁN: Betöltött 70 éves koromig voltam az egyetemen, azon az egyetemen, amelynek az alapításában is, ha szerény mértékig, de közreműködtem, de legalábbis jelen voltam az alapításánál. Ilyen értelemben visszaeső egyetemalapító vagyok, mert annak idején részese voltam az 1945 utáni első kisarjadó egyetemalapításnak, a Miskolci Egyetem jogi kara megalapításának is.

SZEGEDI ANDRÁS: Össze lehet a kettőt hasonlítani?

KÁLLAY ISTVÁN: A kettő nem mérhető össze semmiképpen, mert a miskolci egyetemalapítás frontáttörés volt. Az annyit jelentett, hogy ilyesmi „noch nie da gewesen” a szocializmusban. Kratochwill Ferenc az első főigazgató, és később első dékán kapta azt a megbízatást, hogy az ELTE jogi kara kihelyezett tagozataként Miskolcon hozzon létre jogászképzést, nem egyszerűen egy konzultációs központot. Konzultációs központ sok működött a nagy városokban. Ezeknek a konzultációs központoknak az volt a célja, hogy a nagyszámú esti és levelező hallgató valamilyen tájékoztatást kapjon, illetve a tevékenységüket valamilyen módon orientálják. Az még feldolgozásra és megírásra vár, hogy miképpen jött létre 1982-ben a miskolci jogi kar, amikor Miskolcot, mint ipari bázist az ország második nagyvárosává akarják tenni, szemben Debrecennel, holott a Debreceni Egyetem jogi képzése formálisan nem szűnt meg, csak szünetelt akkoriban.

Az ELTE-n egyetemes jogtörténetet oktattam, illetve ahhoz kapcsolódóan szemináriumokat tartottam. Miskolcon pedig rám bízta a római jogi tanszék megalapítását a jogtörténeti intézeten belül. Kérdésre válaszolva tehát a kettő nem mérhető össze, mert a miskolci frontáttörés volt, technikája ennek az ELTE Állam- és Jogtudományi Karáról „kibérelt” oktatókkal egy kihelyezett tagozat létrehozása volt. Ez volt a forma Miskolcon is, és ez volt a forma Győrött is, ebben

a vonatkozásban az azonosság megáll. A különbözőség azonban az, hogy a front-áttörés Miskolcé, ezt a nyomvonalat követi már, szerintem sokkal jobb, nívósabb személyi állománnyal Győr. Mert ha már az összehasonlításnál tartunk, az első győri igazgató, későbbi dékán, Szalay Gyula nagyszerű szervezőképességgel csupa olyan embert válogatott össze – a jelenlevő természetesen kivétel –, akik támadhatatlanul a legjobbak voltak az országban. A Szalay Gyula által összeállított induló stáb minőségében messze felülmúlta Miskolcot: nagyon jó volt a győri indíttatás.

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyan sikerült ezt a nívós stábot összeszedni?

KÁLLAY ISTVÁN: Szalay Gyula, szerintem a helyzetét nagyon jól felmérve, a kezdetektől fogva maga mellett tudhatta mint szakmai vezetőt azt a jogelméletst, alkotmánybíró, aki ezt a szakmai vezetői funkciót végeztelen végig megtartotta. Így tehát a szervezési funkció Szalay Gyulára hárult, a szakmai támadhatatlanságra pedig ott volt egy olyan bástya, Bihari Mihály, ami vitán felüli és kikezdehetetlen volt.

SZEGEDI ANDRÁS: Neked egyébként volt bármilyen győri kötődésed?

KÁLLAY ISTVÁN: Közvetve volt csupán, már csak azért is, mert az első feleségem hozzátartozói jelenleg is Győrben laknak, akiket meg szoktam régebben látogatni. Számomra Győr nem volt egy ismeretlen hely. Azt mint szívesen kiránduló ember nagyon jól tudtam, hogy Győr és Miskolc hangulatában nem összehasonlítható két város. Miskolc mint iparváros, tulajdonképpen mint egy kereszttű, egy pihenőhely a Kassára vezető kereskedelmi úton, amit iparvárossá alakították át. Ennek megfelelően Miskolcnak a közbiztonságától kezdve az egész hangulata akkor is, de ma is más volt, és más is maradt. Ezzel szemben Győr mindig is az ország legjobb hangulatú településeinek az egyike volt, amelyhez csak Sopron vagy Kőszeg hangulata mérhető, de vitathatatlanul Győr a központ. Egy nagy öröm volt az, hogy szűk két évtizedet Győrben tölthettem. Ennek megfelelően én nem az óráimra intercity-professzorként odajáró ingázó voltam, hanem, ha nem is települtem le a városba életvitelszerűen, hiszen nem vettem ott lakást, de beköltöztem – a dékánnak a hallgatólagos beleegyezésével, illetve tudomásával – a kar épületébe. Én ott éltem már akkor is, amikor még a Szeminár Hotel, tehát ez a volt KISZ-iskola még nem volt a kar épülete. Kezdetben a főépület egyik kollégiumában tanyáztam, majd később átmentem abba a családi házba, amit a jogtörténeti tanszékszékhelyeként kijelöltek. Az a családi ház még megvan, csak a mellette lévő bontották le.

A kezdeti időszakban Győrről Horváth Pál volt a tanszékvezető, neki is megvolt a győri háttere. Horváth Pál édesapja ipari munkásként dolgozott az egyik nagy győri gyárban, talán a repülőgyárban. Ő talán Győrszemeréről járt be, tehát Horváth Pál tágabb értelemben győri illetőségű. Horváth Pál professzor akkor, amikor a győri jogi kar megalapításra került, Pesten már, nevezzük így, túlkoros

volt. Akkor, emlékezetem szerint még nem volt a professor emeritus kategória ennyire stabil, mint amennyire most ismeretes. Horváth Pál professzor ebből kifolyólag érezhette azt, hogy alóla a szőnyeget esetleg kihúzzák Pesten. Hivatkozott is Horváth Pál az ő győri illetőségére, emlékszem a tárgyban a Magyar Nemzetben megjelent cikkekre. Ez azért is különösen fontos, mert az én győri megjelenésem éppen egy Magyar Nemzetben megjelent cikkel függ össze. Nevezetesen nekem járt ez az újság, s olvasom benne azt a riportot, amelyet Horváth Pállal készítették. Ezen felbuzdulva írtam Horváth Pálnak, ha jól emlékszem, de lehet, hogy nem neki, hanem a másik alapítónak, Bihari Misinek. Mindkettőt nagyon jól ismertem, Horváth Pált azért, mert annak idején az aspiráns vezetőm volt, a tanszékén hosszú éveken keresztül dolgoztam, mivel az egyetemes jogtörténeti tanszéken voltam én korábban félállásban. Amikor Diódsi György római jogász docens 39 éves korában, a második infarktuszban meghalt, akkor nekem a legközelebbi csütörtöki napon nem az egyetemes jogtörténet volt már a feladatom, hanem az, hogy Diódsi Gyurka római jogi előadását folytassam. Akkor az egyetemes jogtörténeti tanszék, adott esetben Horváth Pál átadott engem a római jogi tanszéknek ebben a szükséghelyzetben. A fejem fölött történt ez az adásvétel. Kint voltam Krakkóban egy jogtörténész konferencián, s amikor hazaértem és leszálltam a Báthory expresszről, akkor otthon a győri indíttatású első feleségemtől tudtam meg, hogy a közös barátunk, Diódsi Gyurka összeesett és meghalt, engem már át is helyeztek az egyetemes jogtörténeti félállásomból a római jog tanszék főállásába. Pedig én még a pályaudvaron úgy tudtam, hogy a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadónak vagyok felelős szerkesztője. Így kerültem én a pesti római jogi tanszékre. Ezek után kerültem a miskolci római jogi tanszékre. Nem voltam végleges megoldás Miskolcon, mert alapvetően a miskolci tanszéket Zlinszky professzornak szerették volna odaadni, de ő a politikai hátterére és vallási megközelítésére tekintettel nem jöhetett számításba első szándékából, számos publikációja és kétségtelen alkalmassága ellenére.

Visszakanyarodva Győrre, Győrbe úgy kerültem tehát, hogy – most egy nagyot ugrottam – én már teljesen le voltam írva. Erre magyarázattal tartozom. Végso soron nekem az életem során két állásom volt: az egyik az egyetem valamelyik tanszéke, a másik a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Történetesen a könyvkiadónak a főszerkesztője voltam, és én ezt az állást, amiben azt hittem, hogy meg fogok öregedni, hagytam ott negyvenegynehány évesen a mai napig nehezen megmagyarázható okokból. Az én olvasatomban egyszerűen arról volt szó, hogy nekem a főszerkesztőnek nevezett állásomon túlmenően egy másik feladatot is vállalni kellett volna, az én toleranciám azonban egy bizonyos határon túl nem ért, és én erre azt mondtam a kiadó igazgatójának, hogy a további feladatokat a főszerkesztői funkción túlmenően nem tudok vállalni. A főigazgató megmondta, hogy ez nem jutalomjáték, ezután kaptam figyelmeztetéseket, egy évre bevonták az útlevelemet és egyéb módon kellemetlen helyzetekbe hoztak.

Ebből a zsákutcából csak úgy tudtam kimászni, hogy korábbi, nevezzük így, sportszerűléseimre tekintettel leszázalékolásomat kértem, és rokkantnyugdíjba vonultam, tudomásul véve, hogy ezzel számomra a karrier egyszer s mindenkor-

ra véget ért. Ekkor voltam negyvenegynehány éves. Rokkanttjáradékos lettem, 67%-os, harmadik csoportos nyomorék, aki munkát vállalhatott, mert a betegsége nem olyan jellegű, hogy szellemi képességeit érintené. Mozgáskorlátozott lettem, meg is operáltak, itt-ott meg is fognak még operálni, csípőprotézisekről van szó. Szóval, én már teljesen le voltam írva. Hogy engem rokkantnyugdíjas-ként visszahívtak Japánba az egyetemre oktatni, az más kérdés, a japánok egy rokkantnyugdíjast is meghívhatnak a tokiói Waseda egyetemre ösztöndíjasnak tanulni és tanítani. Tehát mint rokkantnyugdíjas voltam kint egy évig Japánban. Hazajöttem, dolgoztam egy kft.-nek, mert ugye valamiből meg kellett élni. Mivel a III. Kerületi Tanácsnál voltam hatósági felügyelő, ott kértek meg arra, hogy az éppen induló privatizációs tébolyban az állami tulajdonú lakások elidegenítésével kapcsolatos jogszabályokról adjak tájékoztatást a tanácselnöknek, még inkább tanács titkárnak, mert ő volt a szakember, a jogot végzett. A hatósági felügyelet alapvetően semmittevést jelentett, tehát nálam kellett mindenkit följelenteni, de hát ennek nem volt gyakorlata. Két másik kollégával összebeszéltem, és összehoztunk egy kft.-t állami tulajdonú lakások elidegenítésére, és be is költöztünk az éppen felszámolt III. kerületi pártbizottság egyik szobájába, onnan működtettük ezt a kft.-t – nem csekély eredménnyel. Ez engem is helyre hozott, a második házasságom csődjéből származó anyagi katasztrófából is kirángatott. Ekkor én gyakorló jogászként, ügyvédként, ügyvédi papírokkal, ügyvédi pecséttel kft.-ztem, és az én tudományosnak mondott, szakmainak mondott, vagy akármilyen ambícióimnak, úgy tűnt, végleg befellegzett, és én ezt tudomásul is vettem. Ekkor olvasom az újságot, és ekkor írtam, most már nem emlékszem, hogy a Horváth Pálnak vagy a Bihari Misinek. Egy biztos, hogy Horváth Pál, visszaemlékezvén a mi korábbi kapcsolatunkra, amelyet természetesen árnyalt, hogy szerkesztőként több könyvén is dolgoztam, örült ennek a spontán jelentkezésnek, engem elfogadott, és így együtt mentünk Győrbe jogi kart alapítani.

SZEGEDI ANDRÁS: Aztán a te nevedhez fűződik az első jogi kari publikáció is, ha jól tudom.

KÁLLAY ISTVÁN: Igen, ez a Karvasy Győrött című tanulmány. A publikációm, amelyek egészében fellelhetők a honlapomon is, és melyeket én nagyjából és egészében jelentéktelennek tartok azért, mert szinte mindegyiket az úgynevezett „Publikationen Jagd” motiválta, tehát nem az a belső kényszer, hogy az ember valamit közölni kíván, különben a fülén folyik ki, hanem az a jogszabályilag is rögzített elvárás, az embernek évente egy vagy két publikációt le kell tennie az asztalra. Ezek jól-rosszul sikerült sületlenségek voltak, végső soron egyiktől sem lesz nagyobb a búzatermés. Talán kivételnek tekinteném ezt a Karvasy Győrött című tanulmányt, ami a Győri Szemlében jelent meg. Ez a Karvasy Ágost vagy eredeti nevén Karpf Ágost nagyon nagyon sok mű szerzője. Én, mint ebben a cikkben is írtam, egy kis mestert kerestem, és egy oroszánt találtam, mert ez tényleg egy komoly ember volt. A képét nem csupán Győrött találod meg, hanem megtalálod az ELTE jogi karának dékáni tanácstermében is, ott is a széles pofacsontjáról ismer-

hető meg a festménye. Ez volt az első publikáció, ami a győri jogi karon tudomásom szerint a kar oktatói között az első volt. Használta is emlékezetem szerint az akkori rektorunk, aki egy nagyon kedves ember, hivatkozott beszédeiben Karvasyra, akit a feledés homályából nekem sikerült úgy, ahogy kikaparni. Ezt a gondolatsort azonban azért tartom fontosnak, mert Szalay Gyula nagyon szereti Deák Ferencet, a haza bölcsét, és ezért lett a győri jogi kar Deák Ferenc Jogi Kar.

SZEGEDI ANDRÁS: Ahogy a miskolci is.

KÁLLAY ISTVÁN: Hát ezt a számból vették ki, mert itt több olyan azonos nevű intézmény van, ami esetleg tévedés forrása is lehet. Van azonban egy speciális helyzet, nevezetesen, ha a Széchenyi István Egyetemnek Deák Ferencről elnevezett jogi kara van, az elgondolkodtató, mert ha Széchenyi megérte volna a ki-egyeztést, akkor nem biztos, hogy Deákkal kezet fogott volna. Széchenyi életművét kiadva ismerjük, Deák életművét kiadva ismerjük, ha egymás mellé tesszük, akkor adok annak egy nagy valószínűséget, hogy ez a két nagy horderejű ember egymás mellett elment volna, de hogy egy egyetemen belül nem fért volna meg, az szerintem biztos.

Ha humorizálnék, akkor félig humorosan azt mondhatnám, hogy nem lehetek kiegyezés párti, mert két öregapám is '48-as tiszt volt. Néhai Kállay Sándor, aki aztán az újtordai református lelki pásztor lett, miután kiszökött az országból a szabadságharc után, Utrechtben teológiát végzett, mert eredetileg tűzér főhadnagy volt, és besorozták volna a császári hadseregbe. Tehát ő '48-as volt, és csak a privilegium fori, az egyházi törvénykezési kiváltság alapján térhetett haza büntetlenül Magyarországra, ameddig még a '48-as múltat büntették, hiszen református lelkipásztor volt. A másik azonos felmenőm Reznek-Kósa Károly huszárkapitány Háromszékből, akit halálra ítélték Segesváron. Kufsteinben várta a kivégzését többedmagával, hosszú időn keresztül, végül kegyelmet kaptak. Utána az én öregapám is fogta magát, és hazajött a falujába Erdélybe, ahová minden évben visszajárok, a sírját is rendbe tettem, ott tartják a március 15-i ünnepeket a falu magyar lakói, akik még mindig többségben vannak, pedig ez a terület sosem tért vissza. Tehát két felmenőm is '48-as volt, ezért ez a félig humorizáló megközelítés, nem lehetek kiegyezés párti, mert esetleg a fölmenőim megharagusznak rám, különösen, hogyha az egyiknek a sírját most hoztam rendbe. A másikat nem tudtam, mert azt román barátaink kidobták a helyéről, annak ellenére, hogy lelkipásztornak a sírját nem szabadna megszüntetni, de kellett a hely.

Ha már Széchenyiről beszélek, Széchenyi és Kossuth vitájánál Széchenyi hivatkozik arra, hogy ő talán magasabb dombról nézi Európa történetét, mint Kossuth, de ott van Kossuth Kasszandra-levele, ami egy nagyon fontos dokumentum, amelyben Kossuth figyelmezteti Deák Ferencet, hogy egy olyan útra vezeti az országot, ahonnan nincs visszaút. Lehet, hogy Kossuth Lajos alacsonyabb dombról nézte a világot, de hogy az azóta lezajlottak nagy valószínűséggel Kossuthot igazolják, az nálam evidenciának tűnik. Úgyhogy ebbe a gondolatsorba illett bele, hogy én megnézegettem, hogy miből tanult Deák Ferenc.

Tehát a Karvasy Győrótt gondolatsort követve, miből tanult Deák Ferenc, aki szintén Győrbe járt. Tekintettel arra, hogy Deák Ferenc súlya szerintem nem olyan nagy, mint amelyet most tulajdonítunk neki, mert a saját pártjában sem Deák Ferenc volt a valódi vezető, annak ellenére, hogy ő volt a párt elnöke. Akinnek a hatalom a kezében volt, az a „szép akasztott”, Andrassy. A másik nagy közreműködő pedig Eötvös. Ezek valóban a kor pozícionált személyiségei. Az új ember Deák. Emberileg szerettem volna Deákot megközelíteni, és erre egy jó szimatot adódott a zalai levéltárban. Nem én vagyok a föltárója, de rábukantam, és Deák Antalnak, Deák Ferenc bátyjának a Győri Jogakadémián készített jegyzetanyagára. A Zala megyei levéltárban van Deák Antalnak, tehát Deák Ferenc bátyjának a kézirata, a *Ius patrium*, a hazai jog, az az előadásanyag, amit ő a Győri Jogakadémián hallott, amit ő lejegyzetelt. Miért fontos mindez? Mert egyrészt ott van Karvasy. Végignézttem, hogy mit tudott Karvasy, és mit adott át. Respektíve milyen nemzetközi ismeretanyagot kaphatott Deák Ferenc. Karvasy ezért volt fontos, mert Karvasy adta a nemzetközi átnézetet ezeknek a győri embereknek, és ez ugye hólabdaként gördül tovább, ha egyszer már bevitték a köztudatba. Ezért volt fontos tehát, a „Deák Ferenc mit tudhatott?” kérdésre egyrészt Karvasy ad választ, másrészt pedig Deák Antal, a maga szépen karmolt jegyzeteivel, mert Deák Ferenc idegei nem voltak rendben, így nagyon rossz volt az írása. Nem akarok itt most kriminalisztikai vagy grafológiai kérdéseket elővenni, de az írás árulkodik. Deák Ferenc egy jó jogász volt, engem az érdekelt, milyen ismereteket szerezhetett a Győri Jogakadémián a tanáraitól. Ennek egyik forrása volt Karvasy, a másik forrása volt a szerencsére megmaradt kézirata a bátyjának, amiből az öcsike, tehát Deák Ferenc tanult. Roppantul sajnálom, hogy ennek a tartalmi feldolgozására, holott ez is elérhető a weblapomon, a mai napig nem került sor. Ezt az anyagot saját költségemre és veszélyemre digitalizáltam Zalaegerszegen. A Deák Antal-kézirat, latinul van, amit meg kéne közelíteni, mert ebből kiderülne, mit tanult Deák Ferenc.

SZEGEDI ANDRÁS: Az mennyire volt evidens, vagy mennyire volt benne a levegőben, hogy ez a karalapítás voltaképpen egy egyetemalapításba fog átcsapni? Tehát, hogy akkori nevén Közlekedési Főiskola, aztán Széchenyi István Főiskola egyetem lesz, és ez az ELTE kinyújtott csápjá önálló gyökeret ereszt, és önálló kar lesz?

KÁLLAY ISTVÁN: Erre dokumentált választ adni neked nem tudok, de ez benne volt a levegőben. Én magam részéről biztos voltam abban, hogy ebből kar lesz. A város támogatása nagyon jelentős volt egyrészt, másrészt az egész közhangulat is ez volt. Szalay Gyula ezt is ügyesen csinálta. Intim része a dolognak, hogy mikor ugye mi kezdtünk a jogtörténet oktatásával, engem azonnal elvitt a Rotaryba, ő már akkor tag volt, és én is beléptem. Abban a pillanatban a győri közéletnek egy része számomra ismertté vált, tehát abban a pillanatban én már bennszülöttnek is éreztem magamat. A Rotary egy nagyon jó lehetőség vagy trambulín volt ehhez. Az első előadást akkor tartottam, amikor

dr. Király Géza sebész volt a Rotary elnöke, aztán ő hívott vissza, és tartottam előadást a történeti alkotmányról, és stop. Mert a történelmi alkotmánynál megállok, mert akkor már a győri egyetemi oktatási lehetőségekről és publikációkról is egyúttal beszélek. Amerikában is tartottam egy előadó körutat erről a könyvről, végig az egész keleti parton, Kanadától egészen le Key West-ig. Akkor, amikor Horváth Pál visszavonult, Révész Tamásnak más feladatai is voltak, akkor gyakorlatilag, de facto rám maradtak a dolgok a tanszéken, és nem éltem a helyzettel bár vissza, de a tananyagot meghatározhattam. A magyar jogtörténeti tananyagot, ha nem is váltottam le, de gyakorlatilag átcséréltem erre a kötetre: A Történeti Alkotmány, Magyarország Ősi Alkotmánya. Ennek éppen akkor aktualitása volt, mert az alkotmány előkészítésének időszaka volt, és ennek megfelelően Győr lett a leginkább naprakész. Itt látható a szöveg: „A mű bevezető tanulmányának kéziratát a szerző engedélye alapján a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán gyakorlati foglalkozások keretében Kállay István tanár úr a 2008/2009-es tanév első félévében kötelező tananyagként oktatta.”

Ha már a szakmai kérdéseknél tartanánk, ez már egy általam támogatott oktatási alternatíva volt, az egyébként nem rossz kötelező tananyaghoz viszonyítva. Itt egy lépést megint visszalépek. A most levonuló jogtörténész generáció végső soron egy kosárból nőtt ki. Kovács Kálmán államtitkár professzorrá kreáltatott, ő volt talán Magyarország történetében a leghosszabb ideig megbízott egyetemi tanár, és az ő első kiemeltje, az ő első demonstrátora vagyok én, ebben a garnitúrában a legöregebb. Ebben a garnitúrában jönnek szám szerint heten. Erről egy külön kiadvány is megjelent, a Kovács Kálmán emléktanulmányok, abban is benne van egy cikkem. Mindenki érdekes módon sajtótörténettel foglalkozott, ami Révész Tamás kollégámnak lett a főprofilja. Ebbe a sorba, tehát Kovács Kálmán almába, az alomba tartoztam először én, de én nem maradtam benne, mivel kitett a jogi könyvkiadóba szerkesztőnek, amiről én ma már tudom, hogy azt nem szerkesztőnek kell hívni, hanem cenzornak, mivel cenzúrárt gyakoroltunk. Ez az igazság, akár volt annak alapja, akár nem, mert a szerzőknek az öncenzúrája is nagyon jól működött, tehát sok esetben tennivaló végképp nem volt. Engem cenzornak tettek oda, az átlagnál talán jobb felkészültségre tekintettel. Én voltam tehát ebben a társaságban a legidősebb, aztán jött Révész Tamás, jött Mezey Barna, és sorolhatnám ezeket az embereket.

Nagyon jól emlékszem a '60-as évek magyar jogtörténeti jegyzetére és egyetemes jogtörténeti tankönyvére. A magyar jogtörténeti jegyzetet Kovács Kálmán csinálta a szintén győri indíttatású Csizmadia Andorral. Ehhez képest a mostani Mezey Barna-féle magyar jogtörténet tankönyv tényleg minőségi változást jelent, nagyságrendileg, minőségileg jobb. Szerintem azonban itt már nincs tovább, a mai oktatási elvárásokban ezen az úton nem lehet továbbmenni, mint ameddig ezek a tankönyvek eljutnak. Tehát '60-as évek óta kolosszális a fejlődés, köszönhetően a felkészült embereknek. Tehát Kovács Kálmán kreációi vagyunk valahányan, ez a hét ember, amiben Mezey Barna is benne van, Révész Tamás

is benne van persze, szerencsére mindegyik minőségileg jobb, mint a mestere, amennyiben Kovács Kálmánt mesterünknek lehet nevezni. A győri indíttatású Csizmadia Andor professzor a pécsi egyetem jogtörténeti tanszékvezetője lett. Amikor én a Karvasy-cikket írtam, én eredetileg Csizmadiáról akartam írni, mert ő győri indíttatású, és Csizmadia professzort nagyra becsültem szakmailag. Ő Kovács Kálmánnal megállapodott, Kovács Kálmán maradt Pesten, Csizmadiáé a vidék, így ő ment Pécsre. Csizmadia Bandi bácsinak az életműve egy önálló történet, számos könyvét adtam ki, bizonyos mértékig őt kell atyamesternek tekintenem, mert az volt, nagy tisztelettel gondolok rá, de vele kapcsolatosan is ott van bennem a történész szimat, és utánajártam az ő dolgainak is.

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyan emlékszel vissza erre a húsz győri évre?

KÁLLAY ISTVÁN: A sárból álltam föl, én már a gyakorlatban tevékenykedtem, amikor adódott ez az – ismétlem – jutalomjáték, ami szinte váratlan volt. Én egy rossz káder vagyok. Lojális voltam? Igen, egy bizonyos határig. Amikor már nem tudtam a lelkiismeretemmel összeegyeztetni, akkor képes voltam a főszerkesztői székéből felállni. Ez sem hőstett, így hozta a sors. És végül mégis kisüt a nap, és ez volt Győr. Ezért a könyvtáramat változatlanul Győrnek szánom, az egészet, ezt is amit itt látsz. A másik dolog, amiről beszélek, az iratanyagom. Mert az iratanyag megsemmisülése nem teljes, itt van nálam egy csomó fotóanyag, és itt van nálam csomó hanganyag. Mindenek előtt a fotóanyag jelentős, ezeket előbb-utóbb elő kell keríteni, és meg kell címezni még addig, ameddig tudjuk. Zum Schluss, amikor hetven éves lettem, akkor én csináltam magamnak egy emlékkönyvet, nem hatvan éves korra, hanem japán módszer szerint hetven éves korra, mert egy teljes élet akkor cserélődik. Ebből három kötet keletkezett: Kállay István órái a győri jogi karon emlékeztetőül a hetvenedik évre, *consum consumavi*, a pályámat megfutottam, a hallgatók által készített óravázlatokból összeállítva. Ekkor csináltam magamnak ezt a három kötetet. Ezek mind jegyzőkönyvek. Az óráimon mindenkinek jegyzőkönyvet kellett csinálni, és a hallgatók, hogy mik történtek az én óráimon, leírták, jól-rosszul, érdektelen, kordokumentum. Ez nem az alapítás időszakából származik, de van vagy 5-6 évnyi ebbe benne, 5 évnyi biztos. Kik vannak jelen, mit csináltak, miről beszélünk, miről van szó. Mert én bevezettem az interaktív oktatási módszert, én leveleztem hallgatókkal. Szakmai levelezésről van szó, nem másról. És ennek az anyaga is részben megtalálható a honlapomon. Nekem volt ott 10 évig japán speciálkollégiumom. Legutóbb most jelent meg, nem is olyan régen, a katolikus egyetemen „A jelképes császárság alkotmánya, fejezetek a japán alkotmánytörténet köréből” című kötet. Itt találod benne mindjárt az előszó elején: „Kállay István vezetésével hosszú éveken át működött a győri japán jogi szeminárium”, a köszönetnyilvánítás evvel kezdődik. A hallgatók megcsinálták például a japán polgári törvénykönyv teljes fordítását. Hogy nyers fordítás? Rendben van, de ez példának okáért egy olyan „noch nie da gewesen” dolog volt, ami azért ne sikkadjon teljesen el. Ezekre mindig szívesen gondolok vissza.

*A GYŐRI JOGÁSZKÉPZÉS HÚSZ ÉVE,
2015.*

LENKOVICS BARNABÁS

professor emeritus

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS: Ahogy visszaemlékszik, hogyan értékelné a győri jogászképzés újraindításának elmúlt 20 évét?

LENKOVICS BARNABÁS: Én az idén 65 éves vagyok, ebből kifolyólag már általában visszatekint az ember, és szereti, ha amire visszatekint, abban valami maradandót is talál. Az egyik legmaradandóbb az én „életművemből” az a győri jogi kar, és azon belül a polgári jogi tanszék megalapítása. Örülök, hogy ennek részese lehettem. Budapesten én egy nagy tanszéknek egy tagja voltam, ide viszont Bihari professzor úr, barátként is, azzal hívott, hogy olyan lehetőséget kínál Győr, amire Budapesten biztosan nem lesz mód és alkalom. Tanszéket alapítani, azon keresztül kart alapítani, és a karon keresztül egyetemet alapítani. Ráadásul egy olyan régióban, ami az ország egyik fejlett gazdasági térsége volt már a szocializmus időszakában is, elég a Rábára utalni és megérdemli azt, hogy kulturálisan és intellektuálisan is fölzárkózzon a saját gazdasági szintjéhez. Hiszen ha a térképre néztünk akkor, 1995-ben, Miskolc, Szeged, Pécs és Budapest mellett Győr, északnyugat egy fehér folt volt. Úgyhogy mindenféle szempontból: személyes, szakmai, és országos jelentősége szempontjából is nagy sikernek, eredménynek könyvelem el, hogy én ennek részese lehettem. Nekem Győrhöz egyébként személyesen nem volt semmilyen kötődésem, tehát tisztán a kihívás, meg az a csapat vonzott, aki akkor odajött. Tehát teszem azt, Horváth Pál professzor úr, aki engem felvételiztetett 1968-ban, és itt a szervezésben is nagyon aktívan, tevélegesen részt vett, de a szakfelelősként az egészet menedzselő Bihari Mihály, aki még kollégiumi nevelőtanárom volt. Nevelőtanári kollégám volt a budaörsi kollégiumban Kukorelli István is, jó barátaim Kurucz Mihály, Hágelmayer Istvánné, akik akkor jöttek, csak a magánjogászokat megemlítve. Egy olyan csapat volt, akikkel a siker reményében lehetett együtt dolgozni.

SZEGEDI ANDRÁS: Nehéz volt egyébként ezt a csapatot összeszervezni?

LENKOVICS BARNABÁS: Elég nehéz volt. Például bekapcsolódott átmeneti időre Kisfaludi András társasági jogra, bekapcsolódott Menyhárd Attila a polgári jog oktatásába, de aztán ők visszakoztak fél év, vagy egy tanév után. Ugyanakkor, hogy ellenkező példát említsek, jelentkezett családi jog oktatására az a Csíky Ottó, aki sajnos már meghalt, aki a Baranya Megyei Bíróságon volt bíró, majd a Legfelsőbb Bíróságon volt a Polgári Kollégiumban vezető tisztségben. Az egész ország ismerte, mert a Jogi esetek című televízióműsorban rendszeresen szerepelt, és nagyon színvonalasan és közérthetően tudott fogalmazni, és írt is családi jogi tankönyvet társszerzőként és kommentárt a családjogi törvényhez. Tehát egy nagyon színvonalas egyetemi múltja is volt, és szeretett volna Győrben tanítani, úgyhogy a családi jog oktatásának megalapozása az az ő nevéhez fűződik. Vagy például Miskolcra, mikor ott volt egy kirajzás, akkor jelentkezett Jobbágyi Gábor professzor úr, hogy ő szívesen átjönne Győrbe, testvérbátyja az itteni kórházban dolgozik, és szorosabban kötődik Győrhöz, mint Miskolchoz. Ilyen értelemben sikerült egy jó, színvonalas bázist, személyi összetételt kialakítani. Volt, aki kifejezetten az én személyemhez kötődve vállalta a feladatot, ilyen volt Székely László és Somlai Zsuzsa, akik a polgári jog és a polgári eljárásjog oktatásában elévülhetetlen érdemeket szereztek. Kineveltek olyan fiatalokat maguk mellett, mint Menyhárt Ádám vagy Herédi Erika. Ki is tartottak mellettünk mindaddig, amíg költségvetési szigorítások miatt a szerződéses jogviszonyukat felül nem vizsgálták. Hadd tegyem hozzá, hogy a Szalay Gyula alapító dékán által behozott fiatalok szakmai menedzselésében és oktatóvá nevelésében is sikerrel működhettem, hiszen most, jelen állapot szerint két egyetemi tanár, négy docens, egy adjunktus és egy tanársegéd van a tanszéken, és az egy tanársegéd kivételével mindenki PhD, vagy magasabb fokozattal rendelkezik. Úgy érzem, hogy a kar egyik legerősebb tanszéke a miénk.

SZEGEDI ANDRÁS: Akkor ezt lehet is mondani, a húsz évre meg az eredményekre tekintettel, hogy ez egy iskolateremtő húsz év volt a tanszéken.

LENKOVICS BARNABÁS: Ha ezt más mondja, ezt örömmel hallom, és megelégedéssel tölt el. Remélem, hogy a személyiségem, az értékrendem, a szakmai hivatástudatom, mind ez valamelyest tükröződik a fiataljaimban, és az ő jövőbeni munkájukban majd. Ehhez persze az is kell, hogy hosszabb távon stabilizálódjon a jogi kar működése. Ez külső, elsősorban állami felsőoktatás-irányítási kérdés, ami napirenden van, remélem, hogy ez pozitív irányba fog elmozdulni.

SZEGEDI ANDRÁS: A 90-es évek közepén, második felében mennyire volt benne a levegőben, vagy egyértelműen, vagy ki nem mondottan, de mindenki által ismert, hogy az ELTE kihelyezett képzése előbb-utóbb majd az önálló egyetemnek, meg az önálló karnak a csírája?

LENKOVICS BARNABÁS: A cél ez volt, a törekvés ebbe az irányba történt. Tehát hosszabb távon, előretételezésben benne volt. Amikor megalakult a kar, öt tanszék volt. Például civilisztikai tanszékként indultunk, és mondjuk a társasági jog, munkajog, földjog, agrárjog, szövetkezeti jog, az eljárás jogok, családi joggal mind egy tanszéket alkottunk. Csak amikor 9 tanszékre bővültünk, ez már az egyetemé válás, 2000 körül, akkor vált ki a Kereskedelmi-, Agrár- és Munkajogi Tanszék földjoggal, szövetkezeti joggal, és maradt a családi jog, polgári anyagi jog és polgári eljárási jog a klasszikus polgári jogi tanszéken. Ez így jobb és harmonizáltabb, mint mondjuk a további húsz tanszékkal működő ELTE. Azt szerettem Győrben, hogy emberléptékű, még a legmagasabb évfolyamlétszámok esetén sem volt 150-nél több hallgatónk. Átlátható, kezelhető, sokkal több hallgatóval nyílik lehetőség személyes kontaktusra, jön egy kérdéssel, feladatot kér, problémája van, stb. Az egy külön szála ennek, hogy én 2001-ben aztán ombudsman lettem, és ez visszavetette azt a részvételi mértéket, amivel indultam „intercity-professzorként” 1996 őszétől, de hűséges természet vagyok, és sohasem hagytam cserben Győrt. Volt egy év, amikor felfüggesztést kértem, mert bele kellett tanulnom az ombudsmani munkába, és ez nagy energiákat vett ki belőlem, de egy év után a kollégák jelezték, hogy legyen szíves visszamenni, mert nélkülem a szekér nem megy vagy dőcög, és akkor vissza is tértem, és onnantól kezdve az alkotmánybírói éveim alatt is ragaszkodtam Győrhöz. Ez csúcsosodott ki abban, amikor választási kényszer elé állított az ELTE, az anyaintézményem, ahol diplomát szereztem (és aminek én rengeteget köszönhetek, és soha nem tudom meghálálni annak a közegnek, ami befogadott), hogy első helyes főállásként jelöljem meg Budapestet vagy Győrt. Ez a választási kényszer dőlt el oly módon, hogy én Győrt jelöltem meg. Pontosan azért, mert úgy éreztem, hogy ott én magam személyemben alkottam valami olyat, amit nem hagyhatok cserben, és akkor, 2012-ben még nem állt olyan szilárdan a lábán, mint mára ez sikerült, hiszen azóta 3 védés zajlott le, és stabilizálódott a helyzet.

SZEGEDI ANDRÁS: A 90-es évek derekán a főiskola hogyan fogadta az ELTE jogászképzését? Hogyan ment a beilleszkedés, az intézménybe integrálódás?

LENKOVICS BARNABÁS: Első sorban Szekeres rektor úrnak köszönhetően a legnagyobb barátsággal, és a legnagyobb örömmel fogadták a jogászképzést és a jogi kari oktatókat. Mondhatnám, hogy nagyobb megbecsülésben volt részünk, mint az ELTE egyetemi vezetése részéről, ahol a jogi kar mindig kicsit a többivel érdekharcban állt, a bölcsészekkel, TTK-sokkal, aztán a hozzá csapott további karokkal, tehát Győrben ilyet soha nem tapasztaltunk. Ha egy icipici rivalizálás volt, akkor az a szintén új közgazdasággal volt, hiszen úgy indultunk, hogy egyben működött a közgazdasági és jogtudományi kar, és ott a szétválásnál volt egy kicsi rosszallás a közgazdászkar részéről, meg főleg a doktori iskola kiválásánál, mert az is először multidiszciplináris doktori iskolaként működött, de aztán ez sem csúcsosodott ki valami összecsapásban vagy súlyos konfliktusban, hanem elrendeződött.

SZEGEDI ANDRÁS: És ennek a másik fele? Tehát az ELTE részéről hogyan sikerült megvalósítani ezt a kezdetben „kihelyezett képzést” Győrben?

LENKOVICS BARNABÁS: Miután az összes többi tanszékről „kihelyezett tanszékként”, ELTE-s oktatókkal indult ez az egész, nemcsak a tanszékeknek a csapata, hanem az összes többi győri tanszék oktatói is egy csapatot alkottak, hiszen először nagy többségben voltunk, akik Budapestről ingáztunk, és segítettek egymást. Győrben az összetartás és a közös munkálkodás, egy közös siker érdekében igazán erős volt.

SZEGEDI ANDRÁS: Ha a hallgatókra vissza tetszik gondolni, akkor az elmúlt 20 évben voltak váltások, vagy miben különbözik egy mostani hallgató meg egy 20 évvel ezelőtti?

LENKOVICS BARNABÁS: Ez nem győri probléma, ez egy országos probléma, mostanában erről többet beszéltem. A jogászképzés értelmiségi elitképzés is. Sőt, nemcsak a harmadik hatalmi ág, az igazságszolgáltatás és a hozzá kapcsolódó bírói, ügyészi, ügyvédi kar, hanem a közigazgatás, és ma már a politikai élet és a gazdasági élet területén is a jogászdiploma rendkívül sokrétűen használható. Ezért fontos, hogy ez a diploma tartalmas és értékes diploma legyen. Ahhoz pedig az kellene, hogy műveltebb, szélesebb látókörrrel rendelkező, szélesebb összefüggérendszerben is gondolkodni képes hallgatók és diplomások nevelődjének ki minden jogi karon. Azt látom, hogy az általános iskolai képzés, illetve a középiskolai képzés színvonala esik, a bekerülő hallgatók képzettségi szintje, műveltségi szintje alacsonyabb, mint korábban volt. Nehezen olvasnak, aki nehezen olvas, az nehezen tanul. Alig írnak, nem tudnak jegyzetelni, és saját jegyzeteikből tanulni. A figyelem-összpontosításban is egy nagyfokú visszaesés van. Világjelenség egyébként, állítólag ez a klip-korszakkal függ össze, hogy 3-4 percgig képesek koncentráltan figyelni valamire, itt azért egy előadáson másfél órát kellene egy helyben ülni, és koncentráltan figyelni. Ez egy rendkívül súlyos probléma, hogy ennyi ideig nem tudnak összpontosítani, és közben jegyzetelni, ráadásul rövidítve, a lényeget kihallani. Ez az előadókra is nagy felelősséget hárít, mert hogyha ilyen nehézségekkel küzd a befogadó közeg, akkor az előadónak erre koncentráltan figyelniük kell. Itt jön a kontaktus, a visszajelzések az arcokról, hogy értik, nem értik, most kiakadtak, most vissza kell térnem egy gondolatra, más megközelítésben, más módon kell elmagyaráznom. Bővebben kell kifejtennem, nem elég egy utalás, ha én tudom is, hogy miről beszélek, de ők nem értik, hogy miről van szó. Tehát bizonyos értelemben ez megnehezítette az előadók munkáját is ahhoz, hogy ugyanannyi tartalmat, ugyanolyan színvonalon tudjanak közvetíteni. Nagyon nehéz a vizsgáztatás. Írásban azért is, mert nagyon nehezen írnak, olvashatatlan, meg a rendelkezésre álló idő alatt összeszedni és tömöríteni azt az írásbeli választ, rendkívüli nehézséget okoz. Úgy vettük észre, hogyha írásban vizsgáztattunk, akkor óriási arányú volt a bukás. Ezért gyakorlatilag visszaléptünk az írásbeli vizsgáztatástól, és már csak szóban vizsgáztattunk.

Ott is megint a prompt kérdés azonnali válasszal szinte lehetetlen, ezért tételt húzatunk, és felkészülési időt adunk, hogy rá tudjanak hangolódni, és egy vázlatot írni legalább, vagy leírni a választ, amit aztán keresztbe kérdez az ember, és akkor működik jobban a dolog. Tehát jelzem, hogy az oktatás módszertanában és a vizsgáztatás módszertanában voltak irányok, amiket korrigálni kellett ahhoz, hogy a bejövő közeghez igazítsuk, és közben ne szállítsuk le a mércét, és ne szálljunk le magunk is az előadással a bejövő közeg színvonalára, hanem éppen fordítva, őket emeljük fel.

SZEGEDI ANDRÁS: Gyakori vád a felsőoktatással kapcsolatban általában, de a jogászképzés kapcsán talán még sűrűbben előjön, hogy nem elég gyakorlatias, nem elég gyakorlatorientált a képzés. Szeretném a véleményét erről megkérdezni, hogy lehet-e egyáltalán a jogászképzés gyakorlatiasabb, vagy ha igen, akkor hogyan lehetne, vagy kell-e egyáltalán gyakorlatiasabbá tenni?

LENKOVICS BARNABÁS: Ez, amióta én egyetemi hallgató voltam, és tagja voltam hallgatói képviselőként az egyetemi tanácsnak, és közvetve a kari diákönkormányzatnak is, mindig napirenden volt. Az általam helyeselt és változtatlan megoldás, az az egységes, elméleti alapképzés. Olyan alapoknak a lerakása, amikre lehet majd autodidakta módon, önképzéssel és a gyakorlati munka tapasztalataival építkezni. Tehát nem csak a tételes, mindenkor hatályos jogot kell tanítani. Néhány kódex kivétel ez alól, aminek a stabilitása hosszú távon, legalább viszonylagosan állítható. Rengeteg tételes tárgy van, aminél ha a törvények 5 évet megélnék, az már hosszú időnek számít, ezért gyakorlatilag 1 jogászképzési cikluson belül a törvények megváltoznak. Aki csak azt tanulta meg, a tudása hatályát veszti a törvénnyel együtt? Ezért azt mondom, hogy az egységes elméleti alapképzés keretében, beleértve a történeti alapozást is, mert „a múlt fénye világítja meg a jövő útját”. Ezt én Grosschmid intelmével szoktam kiegészíteni a jog világában, hogy „jogásznak lenni nem szakma, hanem műveltség dolga”. Mert hiszen a jog számos intézménye változatlan száz vagy ezer vagy kétezer éve, ezek világszerte használatosak, és még az alkotmányjogba is átszűrtemkedett nagyon sok magánjogi alapintézmény. Mondjuk csak legutóbb a deviza-határozatunkhoz használtuk a „clausula rebus sic stantibus” alapelvét, ami szerződési jogi alapelvként szerepel a tankönyvekben, most mondhatnánk, hogy közjogi rangra emelkedett. Ilyen értelemben mondom, hogy meg kell tanulni az alapvető intézményeket, a jog egészének a történeti kifejlődését, a 20. század végére, 21. század elejére elért stabil vázát, és meg kell tanítani-tanulni a hallgatókat, hiszen „life long learning”, mondja a művelt angol, az élethosszig tartó tanulás ma már minden szakmában, a technikában, a műszaki dolgokban, vagy akár milyen más tudományterületen igaz. A jogban még inkább igaz, mert ha gyorsan változnak az életviszonyok, gazdasági, pénzügyi, szociális nagy ellátó rendszerek alakulnak át, és ezeket mind levezényli a jog jogalkotással, akkor a jogásznak ezeket mindig újra meg kell tanulnia, de a fix alapokon könnyebb tanulni, mintha nincsenek alapok vagy képlékenyek.

SZEGEDI ANDRÁS: Ezzel én maximálisan egyetértek, tényleg szó szerint, csak dékánhelyettesként érzékelem, hogy van a képzésen egy borzasztó nyomás kívülről, ami azt harsogja napról napra, hétről hétre, hogy a gazdaság igényeit össze kell hozni a felsőoktatásból kilépők képzettségi szintjével, mint gyakorlatilag az autógyártásban, hogy aki megkapja a diplomáját, az másnap már be is tudjon ülni a megfelelő székbe, vagy a futószalag mellé, és tudja csinálni. Én ezt nem nagyon látom, hogy ezt hogyan tudná a jogászképzés megvalósítani, pontosan azért, mert nem ez lenne a célja. Akkor viszont ez milyen fejlődési irányt jelöl ki?

LENKOVICS BARNABÁS: Ez a kérdés a jog természetével ellenkezik. A törvényeket azért hozta le Mózes a Sínai-hegyről, hogy stabil eligazodási pontot, fix korlátokat, határokat jelöljön ki egy rendezett, békés életviszonyokkal működő társadalmi rendhez, ami mentén tud szerveződni az ember élete, és tudnak működni a kisebb-nagyobb közösségek. Tehát a jog természetéből és jellegéből adódik, azért társadalmi normarendszer, hogy hosszabb távon előretekintve is kalkulálható, kiszámítható legyen, hogyha ehhez igazodok, akkor az jó, ha szembeszegülök vele, az rossz, azért szankció jár. Tehát hogyha szétkenjük, akkor a jog a lényegét veszti el, az orientáló, magatartásszabályozó szerepét. Az egyik legnagyobb hibája ma a jognak, hogy rövidtávú, hogy az pillanatnyi szükségmegoldás vagy tűzoltómunka, ami folyik a válságok egymást követő láncolatában, hogy ilyen gyorsreagálású jogalkotás történik, gyorsan változó a joggyakorlat is, ez nagy veszélye a jognak, nagy veszély a jogra nézve. Akkor gyakorlatilag intézkedési, vezénylési és irányítási funkciókba csúszik át a hosszú távú és kiszámítható szerepkörből. Ez a jogállamra nézve is egy nagy veszély, tehát ezt nemcsak magánjogászként mondom, hanem alkotmánybíróként is, hogy a jogállam és az alkotmányosság, a kiszámíthatóság, a jogbiztonság – ezek alapértékei az alkotmánynak – veszélybe kerülnek, ha a jog funkciója ilyen mértékben és ilyen módon átalakul. Ezért is fontos, hogy a jogászképzés – ha, és amennyiben ez rajta múlik – őrizze a jog eredeti funkciójából adódó stabilitásra, biztonságra, rendezettségre törekvést.

SZEGEDI ANDRÁS: Bejárt a jogászképzés egy bizonyos utat a 20 év alatt, és ki tudja, hogy még mit fog bejárni. Hogyan tekinthetünk a jövőbe mondjuk a következő 20 évre vonatkozóan? Hol tartunk most?

LENKOVICS BARNABÁS: Most van egy érdekes jelenség, hogy jó, maradjon meg mind a nyolc jogi kar, de próbáljon mindegyik sajátos arculatot formálni. Tehát legyen egy vagy kettő központi kutató egyetem, a két legnagyobb jogi kar, de a kisebb jogi karok azok a saját régiójuk szükségleteihez igazodóan alakítsanak ki profilt. Győrnek több sansza van, mint a többi vidéki karnak, mert hiszen közel van Ausztria, és közel van Szlovákia, és az osztrák és a szlovák gazdasági régió is összekapcsolódik nagyon sok szálon, tehát mód nyílik arra, hogy egy ilyen regionális, összehasonlító jogi képzés irányába léphessünk. Én örülök,

hogy létrejött a szlovák jogi centrum, meg a német jogi centrum most a jogi karon, ezekben látok fantáziát. A másik arculatformáló tényező az a változatlan gazdasági fejlettség, magas gazdasági fejlettség, az Audinak és további cégeknek köszönhetően. Az iparjogvédelem, a védjegyjog, a szerzői jog a műszakisoknak és a közgazdászoknak éppúgy tanítható, mint a társasági jog. Most indul, ebben is fantáziát látok, a szakokleveles jogi képzés mérnököknek, közgazdászoknak. Tehát a jogi kar regionális szerepe komplexebben felfogva úgy erősíthető, bővíthető, hogy közben sajátos arculatot is nyerhet. Akkor nyilvánvaló, hogy a helyi szükségleteket jobban figyelemmel kell kísérni, fel kell mérni. Marketing is szükséges az új arculathoz, a saját arculathoz, hogy kínálja magát. Ehhez persze az oktatóknak magukat kiegészítő képzéssel vagy szervezett szakjogász képzéssel keresztül képezniük kell. Miért ne szerezhette közgazdász vagy akár műszaki diplomát is egy jogász, hogyha több lábon akar állni? Nyilvánvalóan egy mérnöknek hasznos az, hogy jogi ismeretei vannak, hogyha szerződéseket köt, vagy legalább szerződéses tárgyalásokban részt vesz. Ez fordítva is igaz, mert egy nagyon jó vállalati jogász sokkal jobban tud tárgyalni és biztosabb, erősebb tartalommal tud szerződést kötni, hogyha neki meg vannak a termékre vonatkozóan hasznosítható ismeretei. De lehetne itt a környezetjogot, a szociális szférát, sok mindent említeni, ahol most már széles palettán kínálnak kiegészítő képzéseket, és akkor ez az arculat oda-vissza az egyetem társintézményei között kölcsönösen erősíthető.

• Szerényi Gábor grafikája

*A GYŐRI JOGÁSZKÉPZÉS HÚSZ ÉVE,
2015.*

SZALAY GYULA

prodékán

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS

egyetemi docens

*SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyan emlékszel vissza azokra az időkre, mint régi idők nagy tanúja, amikor a jogászképzés újra meghonosodott Győrben húsz évvel ezelőtt, hogyan kezdődött, mik voltak a célok, azok hogyan igazolódtak vissza, avagy hogyan nem?

SZALAY GYULA: Tükör által homályosan. Az idő elteltével egyébként egyre jobban, hiszen a vezetői megbízatásom durván másfél éve szűnt meg, az alatt az idő alatt itt nosztalgizálni valójában nem sok lehetőségem, energiám, meg időm volt, meg nem is nagyon éreztem szükségét. Most, hogy egy kicsit szabadabb keretek között mozgok, többször gondolok vissza már egyébként különféle megemlékezések, visszaemlékezések kapcsán is. Azt tudom mondani, hogy több tanulsága rakódott le bennem.

Az első talán az, hogy a győri egyetemnek az alapját a Széchenyi István Főiskola adta, és a főiskola lényegében hasonló dinamikával fejlődött, mint később, az azóta eltelt több mint tíz év óta az egyetem is. Lényegében hasonló utat járt be, de azokra az alapokra épült, mint a főiskola. Arra gondolok, hogy kialakultak azok az építkezési metódusok, amik egyébként jól alkalmazhatóak voltak a későbbiekben. Ez egyébként eltért a szokásos felsőoktatási gyakorlattól, mivel a győri esetben centralizált, koncentrált, egységes jövőkép alapján előre tervezett folyamatot lehet végigkísérni. Ezzel szemben a felsőoktatás egészében a konzervatív gondolkodás jellemző, egyfajta állandóságra való törekvés, minél nagyobb nyugalom, minél kevesebb változás, sok tekintetben ez jellemző most is. Ezért kevésbé volt a többi intézmény képes arra, hogy alkalmazkodjon a körülményekhez. Ez, vagyis a tudatosság megjelent már az épületbázisban is, ami szintén unikális, mert eleve felsőoktatási intézménynek épült, sőt már az 50-es években terveztek Győrbe egy gigantikus intézményt. Érdemes lenne egyébként megnéz-

ni azokat a terveket, amiket én ismerek. Eredetileg az épületek a Püspök-erdőbe voltak tervezve, s talán nem érdektelen, hogy nagyjából most éri el az egyetem kubatúrája az akkor megálmodott szintet. A hallgatói létszám nagyjából ugyanaz, az oktatói létszám viszont meg se közelíti azt a nagyságrendet, ami tervezve volt az 50-es években. Egyik oldalról tehát adott volt az infrastrukturális bázis, másrészt a folyamatos növekedés miatt kialakult egyfajta szervezési tapasztalat, harmadrészt pedig fokozatosan épült fel egy fiatal, ambiciózus oktatói kar. Nagyjából ez ismétlődött meg az egyetemfejlesztési folyamatokban is.

SZEGEDI ANDRÁS: A jogászképzés megindításakor te akkor már igazából sáncokon belül voltál, viszont a jogászképzés sáncokon kívüli volt olyan értelemben, hogy az ELTE segítségével, „kívülről” indult be. Tulajdonképpen te voltál az összekötő kapocs a kint és a bent között?

SZALAY GYULA: Leszögezhetjük, hogy a jogászképzésnek kulcsfeladatot szántak, és kulcsfunkciója is volt, mert nem lehetett azt vitatni, hogy egyetemi szintű képzés. A műszaki és a közgazdasági, sőt később a zeneművészeti képzés viszont ténylegesen akkor is kétszintű képzés volt, elvált a főiskolai és az egyetemi szint, később a Bsc és mester szint. Ezzel szemben a jogászképzés egyciklusú képzés. De akkor utalni lehetett a történelemre is, mármint a jogakadémiai előzményekre. Ezek voltak azok a pontok, ahova a jövőt le lehetett horgonyozni, és ezt ismerte fel a főiskola akkori vezetése. A jogászképzésnek tehát valóban kulcsszerepe volt.

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyan sikerült az ELTE-t megnyerni ehhez az ügyhöz, illetve miért pont az ELTE került a látótérbe? Melyik fél kereste a másikat?

SZALAY GYULA: Az ELTE azért került látókörbe, mert a legnagyobb nyomás a rendszerváltás időszakában az ELTE-re helyeződött. Az az ugrásszerű jelentkezési szám, ami szinte kezelhetetlenné vált az ELTE-n, kialakított ott is egy olyan törekvést, hogy valamilyen szinten a felduzzadt hallgatói tömeget redukálni kellene, vagy valamilyen más megoldást kellene keresni. Ez találkozott azzal a győri meglátással, hogy a Balatontól északra eső dunántúli terület az, ahol nem volt akkor egyáltalán jogászképzés, ezzel szemben a többi nagy régióban igen. Akkoriban végülis velünk párhuzamosan alakult meg és indult meg a Pázmány jogi kara, és később a Károli és a Debreceni Egyetem jogi karai. Utóbbinak egyébként hagyományai voltak, mert 1945 előtt Debrecenben volt már jogi kar, tehát volt előzménye.

SZEGEDI ANDRÁS: Ellendrukkerek nem voltak egyébként, akár házon belül vagy az ELTE-n? Vagy ez egy teljesen organikus fejlődés volt igazából?

SZALAY GYULA: Az intézmény szervesen fejlődő és jó szellemiségű volt főiskolai korszakában, de ma is az. Belső harcok és egyebek nem jellemzőek, annyira kivétel számba mennek, hogy szinte talán nem is voltak, és talán nincsenek ma

sem, szemben más intézményekkel. A feszültséghordozó emberek, ha néha-néha felbukkantak, általában más intézményből jöttek át. Tehát aki itt szocializálódott, azokat igazából együttműködési készség jellemezte. Ebből is következően a jogászképzés gondolatának a főiskolán belül megvolt a megfelelő támogatottsága. Ez vonatkozott a közgazdászképzésre is.

SZEGEDI ANDRÁS: És az ELTE oldalán?

SZALAY GYULA: Az ELTE oldalán egészen unikális helyzet állt elő, ugyanis – némileg kisarkítva – az ELTE soha senkivel a legtermészetesebb kooperációra sem volt hajlandó intézményesen, érte ez alatt például az államigazgatási főiskolát, ahol számtalanszor felvetődött, hogy a rokonintézményeket valamilyen módon közelíteni kellene egymáshoz. Az elzárkózás olyannyira erős volt, hogy még az oktatói beoktatásokat sem vették jónéven. Ugyanez igaz volt, mármint ez a fajta elzárkózó magatartás a jogtudományi intézettel kapcsolatban is. Tehát a jogtudományi intézettől is csak a legfelsőbb szintű oktatók tudtak szerepet kapni, egyébként magának az intézetnek intézményes kapcsolata nem nagyon volt az ELTE-vel.

Annak, hogy a mi esetünkben miért beszélgetünk mégis sikertörténetről, a magyarázata viszonylag egyszerű. Volt egy személyi jellegű biztosítéka annak, hogy ez sikerre lett ítélve, és volt egy egészen profán is. Kezdem a profánal: az oktatói fizetések arányaiban ott álltak akkoriban is, ahol ma. Magyarul, a saját kategóriájához mérten egy oktatói fizetésből tisztességesen akkor, ezelőtt húsz évvel sem lehetett megélni, ahogy ma sem lehet. Erre tekintettel, amikor az a koncepció alakult ki, hogy az Universitas Alapítvány ki fogja pótolni, és gyakorlatilag egy főállású második fizetést tud biztosítani az oktatók számára, nem volt vitás, hogy azok, akik kiválasztásra kerülnek, a legnagyobb készséggel fogják vállalni a feladatot. Ez volna a profán megközelítés, de hozzáteszem, hogy itt nemcsak erről volt szó. A pionír szellem ugyanis a legtöbb emberben adva van, és szívesen vállalták az alapító oktatók olyan valaminek a létrehozását, ami korábban még nem volt.

A másik fontos elem a személyi konstellációból adódott. Bihari professzor urat, akinek a felesége révén Győr környéki kötődése van, Szekeres főigazgató úr tudta meggyőzni, hogy segítse a győri jogászképzés ügyét. Bihari professzor mint korábbi minisztériumi felsőoktatási főosztályvezető két dolgot tudott: az egyik az, hogy az ő megfogalmazása szerint az ország legjobban vezetett főiskolája a győri volt, a másik pedig, hogy ezen a területen valóban nem volt jogászképzés. Innen Budapestre, vagy Pécsre, vagy Szegedre kellett annak utazni, aki ilyen diplomát akart szerezni, és ezeknek a szülőföldjükről eltávozottaknak a jelentős része nem is tér vissza, legfeljebb egy negatív kiválasztódással szoktak a visszatérések megtörténni. Egyébként pedig személyesen kellett meggyőzni azokat az oktatókat is, akik kiválasztásra kerültek. Eleve felmenő rendszerben gondolkodtunk, tehát ez azt jelentette, hogy mindig két évvel az aktuális tantárgycsoportnak a belépése előtt kapták meg a kollegák a megbízatást. Az együttmű-

ködési megállapodás megkötése, vagyis az alapítás időpontjában az első két évfolyamnak az oktatói már szerződéses viszonyban álltak az intézménnyel, holott javarésze az első évben még nem is volt órája, de az előkészítő feladatokat és az egyéb felkészülő munkát meg tudták kezdeni.

SZEGEDI ANDRÁS: Másoknak is volt Bihari professzoron kívül környékbeli kötődése, hogyha jól tudom.

SZALAY GYULA: Hogyne, eredetileg hat kiemelkedő személyiséget kért fel éppen Bihari tanár úron keresztül Szekeres Tamás. Bihari Mihály mellett Kukorelli István, aki téti születésű. Abdai születésű Hársfalvi Rezső, míg Horváth Pál és Nagy Tibor Gyula emlékezetem szerint a Rábaközbe való. (Egy személy nem vállalta a közreműködést.) Végülis ebbe a csapatba én hatodikként kerültem bele, miután az első megbeszéléseket Szekeres Tamás Bihari Mihállyal és a többiekkel lefolytatta.

SZEGEDI ANDRÁS: Milyen szerepe volt ebben az előkészítő munkákban a személyiségeknek? Arra gondolok, hogy mennyiben nyomta rá a bélyegét az elkészült műre az alapító atyák személyisége?

SZALAY GYULA: Régi kérdés, hogy a történelemben a tömegek vagy a személyiségek szerepe nagyobb. Te talán nem is találkoztlál ezzel a felvetéssel, de én, aki tanultam történelmi materializmust, tudom, hogy a teóriának ebben az időszakban ez a kérdés alapvető tétele volt. Nem térek rá ki, hogy miért, csak annyiban, hogy megvolt ennek a sztálinizmushoz kapcsolódó közvetlen háttere. De komolyra fordítva a szót, valójában azt tudom mondani, hogy esetünkben – mint az előzőekben arról már beszéltünk – a személyeknek volt meghatározó szerepe. Az, hogy kiérlelt koncepciója volt az intézménynek, ami egy tízéves előkészítő munkát jelentett, az Szekeres Tamás személyéhez fűződik. A jogi kar felépítése pedig alapvetően Bihari Mihály emberismeretére épült, és ehhez járult – ha nem tűnik ez szerénységtelenségnek – az én menedzserszemléletű beállítottságom, ha szabad így fogalmazni.

SZEGEDI ANDRÁS: Ehhez, ahogy mondtad, vagyis a menedzserszemléletű beállítódáshoz te tudtál táplálkozni a lovassportból, mint sportember?

SZALAY GYULA: Nagyon érdekes a kérdés, és nagyon jó. Különböző teóriáim vannak e tekintetben, amiket félig tréfásan, félig komolyan szoktam volt előadni. Persze, mint minden tréfás történetnek, anekdotának, parabolának komoly magva is van. Például a szervezésemélet meghatároz bizonyos alapkategóriákat, amiket én leegyszerűsítve egy négyesfogatnak az összeállításával szoktam illusztrálni. Mi szükséges ahhoz, hogy egy ütőképes versenyfogat összeálljon? Először is a rúd mellé kell két megbízható ló, amelyik közül bármelyik egyedül is elhúzza a kocsit. E nélkül, vagyis ha nincs meg az oktatói bázisnak, meg a háttérszemélyzetnek a szükséges szilárdsága, akkor az első nehézségnél elakad a

kátyúban a fogat. A gyeplős oldalon, tehát a bal első lónak kell lenni a fogat eszének. Ez azt jelenti, hogy ő lehet visszahúzódó, lehet szolid, de koncepciózusnak kell lennie, kitartónak, és olyan képességűnek, hogy elfogadják vezérnek a többiek. Az ostorhegyen, az a jobb első ló, olyannak kell lennie, amelyik vonzza a tekintetet, ami az egész fogatnak megadja a lebegést, a szépséget, a könnyedséget. Így kell egy egyetemi szervezetet is összeállítani. Működőképes legyen, legyen koncepciója, és vonzó legyen azok számára, akik rátekinenek.

Nagyjából ezeknek az elveknek a mentén próbáltuk a rendszert kialakítani. Természetesen sosem fogalmaztuk ezt így meg, de mindig tudtuk azt, hogy a lehető legjobban elkötelezett oktatókkal kell indulni, és kellenek olyan oktatók, tudósok, akik megszabják az irányt, és kell néhány olyan hívónév, amiről azonosítani lehet az intézményt. A kettő sokszor egybeesik, maradvá például Bihari Mihály személyénél. Emellett a felsőoktatásnak megbízhatóan, üzemszerűen kell működnie, kellenek tehát a napi munkát elvégzők, s azok is, akik a szükséges kapcsolatrendszert ki tudják építeni, ami nélkül semmilyen szervezet nem működik, se helyi, se országos, se nemzetközi szinten.

SZEGEDI ANDRÁS: Ha jól értem, akkor az első perctől fogva a levegőben volt, vagy talán úgy mondom, hogy tervezve is volt, hogy az ELTE közreműködése egy záros időszakra vonatkozik, és aztán ez a képzés a saját lábára fog állni, mint széchenyi jogi kar?

SZALAY GYULA: Ez olyannyira így volt, hogy az együttműködési megállapodásban ez már tételes megfogalmazást is nyert. Az eredeti terv szerint az első évfolyam kifutását követően már egyébként győri színekben indult volna a képzés, ami pontosan így is történt, az ELTE „színeiben” indult évfolyamok azonban még az anyaintézmény diplomáját kapták. A második kulcsmondat pedig az volt, hogy a képzések minősége nem térhet el az anyaintézetnek a képzési szintjétől, amit biztosított egyébként az, hogy Győrött ugyanazok voltak a vizsgakérdések, ugyanazok a tankönyvek, ugyanazok a tantárgyi programok, és ugyanazok a vezető oktatók. A harmadik – már átfedve egy kicsit a másodikkal – pedig, hogy az ELTE-nek a hozzájárulására volt szükséges az oktatói alkalmazásokhoz és ki-nevezésekhez. Tehát lényegében szoros egyeztetés alapján, de abszolút konfliktusmentes együttműködésben került kiválasztásra az az oktatói gárda, amely sokak szerint a „best of ELTE” volt: a legjobb oktatókat választotta ki Bihari Mihály, aki ismerte őket személyes kvalitásuk, „oktatói minőségük”, és ezen belül is a megbízhatóságuk szempontjából egyaránt.

SZEGEDI ANDRÁS: Ebben az időszakban, amikor a kar önállóvá vált, erősödött fel a legjobban, és a csapból is az folyt, hogy jogász túlképzés van. Erről mi a véleményed, illetőleg hogyan alakult vélekedésed szerint ez a kérdés?

SZALAY GYULA: Ez megközelítés kérdése, s túlmutat a jogászképzésen, ugyanis társadalompolitikai kérdés is. Azt érdemes tudni, hogy a robbanás, a

nagy boom előtt körülbelül az adott évfáratnak a 7-10%-a járt egyetemre, mára pedig az adott populációnak egyre csökkenő száma ellenére az arány is és az abszolút szám is jelentősen megnőtt. Elsőre tehát azt lehetne mondani, hogy óhatatlanul túlképzés történik. Ez viszont azért nem igaz, mert az ország előtt kitárult a nagyvilág, a termelési technológia pedig olyan mértékig változott, hogy amit korábban egy középiskolai érettségivel el lehetett végezni, az most egy Bsc szintű képzést igényel. Ha alaposan megnézzük a számokat, kiderül, hogy a korábban említett 7-10%-ot az Msc szintű hallgatói létszám alig éri el. Látható tehát, hogy a klasszikus értelemben vett egyetemi szintű képzés ma sem több, mint ezelőtt 20 évvel, hanem a technikai képzés tolódott feljebb az egyetemekre az idegen nyelvi készségekre, a számítógépes és technológiai ismeretek bővülésére tekintettel. Ez igaz a humán területekre is, csak ott technológia alatt mást értünk. Ha egy szélesebb horizontra tekintünk ki, akkor tehát látjuk, hogy a társadalmi munkamegosztás és a munka minőségének megváltozása ténylegesen igényli a magasabb képzettséget és a szélesebb hallgatói létszámot. A klasszikus egyetemi végzettségnek azonban nemhogy növekszik az aránya, hanem sajnos csökken, ami baj. Ennek okai sokrétűek, társadalmi, társadalompolitikai és oktatáspolitikai okai is vannak.

SZEGEDI ANDRÁS: És a jogász túlképzés?

SZALAY GYULA: A jogász túlképzésnél is az a kérdés, hogy mihez viszonyítunk. Ha ahhoz, hogy a jogász a klasszikus igazságszolgáltatási területnek a működtetője, akkor túlképzés van, de ez is csak területileg, regionálisan igaz. Abban az esetben, ha azt mondjuk, Roscoe Pound szavaival élve, hogy a jogász a társadalom mérnöke, már nem mutatható ki túlképzés, hiszen a kormányzatnak, a sajtónak, a telekommunikációnak, a nagyvállalati vezetésnek a személyi állományát nem kis részben jogvégzett emberek teszik ki. A szabadúszó értelmiségiről is beszélhetnénk, mert a politológusoknak, szociológusoknak, közülük sokszor a legjobbaknak jogi diplomájuk is van. Az elhelyezkedési viszonyokról konkrét számok is vannak már a diplomás pályakövetési rendszer jóvoltából. E tekintetben is élenjáró volt a Széchenyi, mert az ún. DPR kialakítása először itt történt meg.

SZEGEDI ANDRÁS: Hogyha visszatekintesz erre a húsz évre, akkor a kezdeti célkitűzések, törekvések mennyiben tükröződnek vissza a mostani kar állapotában?

SZALAY GYULA: Nem könnyű a válasz, mert az nem volt kétséges, hogy az induláskor nem az volt a cél, hogy egy kar, hanem az, hogy a legjobb minőségű kar jöjjön létre. A legjobb, ami abból adódna, vagy aminek az a két peremfeltétele, hogy – szemben a több százas, vidéki egyetemeken is két- háromezres évfolyamokkal – itt a száz körüli hallgatói létszám volt megcélözva, sőt, az első előkészítő anyagokban az szerepelt, hogy 80-90 diploma éves kibocsátását igényli ez

a régió. Ez eleve lehetővé tesz egy másfajta oktatást, tehát a lehetőséget megadja személyes kapcsolatokra, vagyis arra, hogy mester-tanítvány kapcsolat alakuljon ki a tanár és a diák között. Ez az egyik peremfeltétel. A másik pedig az, hogy az oktatói kar erős legyen, mint ahogy az végülis teljesült: a „fajlagos minőség”, ha szabad ilyen kifejezést használni, az ELTE oktatói karával csereszabatos.

A problémák viszont ugyanazok, mint mindenhol. Az oktatási kereteknek a fellazításával gyakorlatilag megszűnt az a „kényszerpálya”, ami korábban meghatározta egy hallgató útját a képzésben. Akkoriban a hallgató eleve úgy kezdte el a tanulmányait, hogy előírt időtartamon belül befejezi, hogy nem taktikázhat és sakkozhat, és törekedhet arra, hogy lehetőleg elkerülje vagy elodázza a várhatóan eredménytelen vizsgákat. Ezt az utóbbi másfél évtizednek a fejleményei fellazították, „nyugat-európai szintűvé” tették (ma a hallgató kedve szerint vizsgázik, dönti el, hogy a záróvizsgára elmegy-e és így tovább). Megszűnt az a közeg, ami egyébként korábban megvolt, amikor is a jobb hallgatók húzták maguk után a többieket, ma inkább az ún. „egszizmus” a trendi. Ez az egyik dolog, amely az oktatáspolitikára rovasára írandó. A másik, hogy egy vidéki kar többes handicap kárvallottja. Maguk a hallgatók vidéki hallgatók, ami azt jelenti, hogy egy más szociológiai összetételű közegből érkeznek, mint mondjuk a fővárosiak. Ez a közéleti nyitottságukra, nyelvismeretükre, előképzettségükre is kihat. Mivel a fővároson belül a legtágabb értelemben vett értelmiségi körhöz – az irodai alkalmazotti szintet is beleértve, holott tudjuk, hogy az valójában nem értelmiség – 60% körüli létszám tartozik a halmazhoz, míg vidéken ez a 30%-ot sem éri el. Magyarul tehát vidéken nem értelmiségi körből, különösen nem az úgynevezett magas értelmiségi körből rekrutálódik a hallgatók jelentős része. Ebből az is következik, hogy másfajta affinitást igényel képzésük, nevelésük az oktatók részéről. Viszont azt is tapasztaljuk, hogy egészségesebb világszemléletű hallgatói körrel vagyunk körülvéve, mint az igazi nagy világvárosi közegben. De radikális változtatásra lenne szükség a hallgatói aktivitás növelés mellett tekintetben is, hogy ismét hivatássá váljon a felsőoktatásban való közreműködés. Ma a csúcavezetőket leszámítva nincs olyan bérezés, ami egyébként a megfelelő kvalitású személynek a javadalmazását összehasonlíthatóvá tenné valamilyen más foglalkoztatási területhez. Ez így van a tanársegédi kategóriától egészen az egyetemi tanáriig. Ebből az következik, hogy sajnos nem várható el mindaz, amire egyébként szükség lenne az oktatói oldalról is.

SZEGEDI ANDRÁS: Ennek tükrében hogyan értékeled a felsőoktatást, különösen a jogászképzést érintő reformtörekvéseket?

SZALAY GYULA: Az biztos, hogy a felsőoktatás egészét érintő, mostani néhány rendelkezés a javulás irányába hat. Ami a módosított törvénytervezetben szerepel, azok ebbe az irányba hatnak. Tehát jó irányba tett, 10%-os lépésnek értékelem, de 90% még hiányzik.

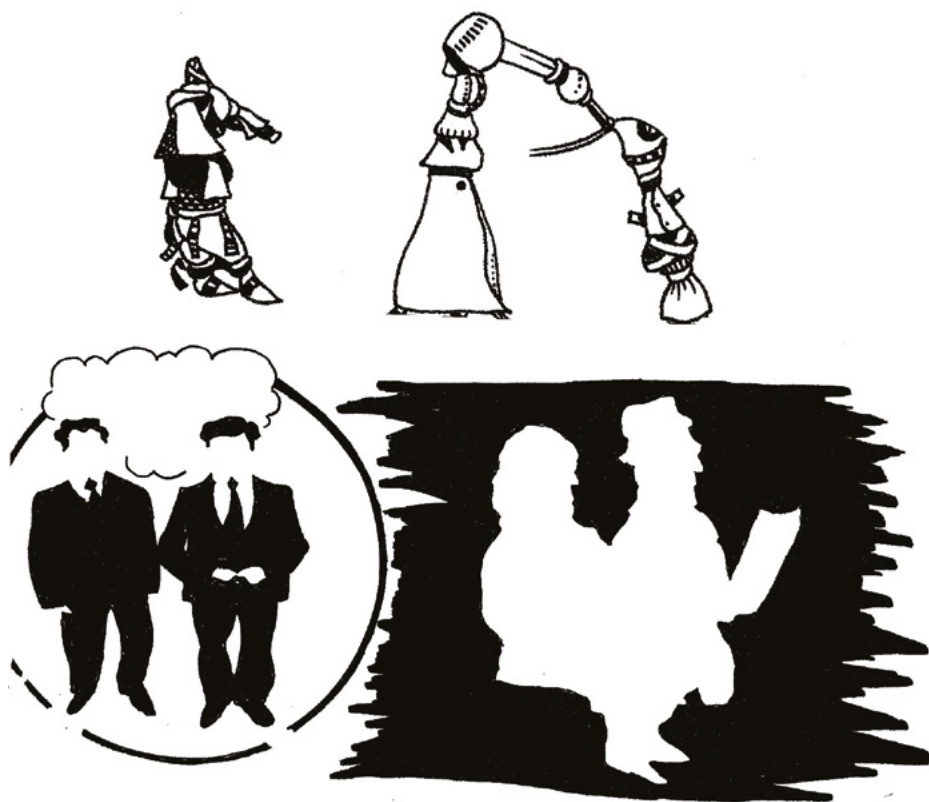
Hogyha a jogászképzést nézzük az állami finanszírozás megvonásával, a felvételi rendszer átalakulásával, a karok helyzetét egyáltalán nem könnyíti meg a jogalkotás.

Ez a 90% egy fontos része. Egy olyan diszkriminációnak a hatásait érzékelik – elsősorban a vidéki – karok, amit nem tudnak kompenzálni. Csak a budapesti karok tudják ezt a helyzetet úgy-ahogy kezelni. Ott van ugyanis egy olyan halmaz a lakosság összetételéből következőleg, meg a vidékről a fővárosba áramló tehetséges emberek révén, ami a fenti handicapeket ellensúlyozni tudja, sőt képes azt átfordítani, sőt megfejezni: hiszen a legjobbak jelentkeznek, megvan a bő hallgatói létszám, és olyan pontszámmal, hogy ráadásul állami finanszírozásba is kerülnek. Innen nézve tulajdonképpen a vidéki karokat dupla handicap sújtja. Biztos vagyok benne, hogy ez egy átmeneti jelenség, és előbb-utóbb az élet rákényszeríti a döntéshozókat arra, hogy méltányos és racionális döntéseket hozzanak, és ezzel megfordítsák azt a folyamatot, amely a jogászképzés, illetve a jogász pálya területén lényegében kiiktatja a társadalmi mobilitást. Én egyébként racionálisnak gondolom azt a kormányzati törekvést, miszerint a műszaki, természettudományi, újólág pedig a pedagógusképzés irányába tereli a jelentkezőket, még az egyre csökkenő létszámot tekintve is. Ez azonban csak időleges lehet, és semmiféleképpen nem lehet annyira aránytalan, ami a nem kedvezményezett szakok, szakmák elsorvadásához vezethet. Ma az arányokkal igen nagy baj van, ami súlyos társadalmi veszteségekkel jár, és amelyek feltárása még nem történt meg.

SZEGEDI ANDRÁS: Testközelből végigélted ezt az utóbbi 20 évet, csak azért kérdezném így végezetül, bár senki sem jó, csak említetted, hogy a jövőben majd esetleg az élet megoldja ezeket a helyzeteket, s hogy a következő 20 évre milyen jövőképet vizionálsz a kar számára?

SZALAY GYULA: Ez alapvetően az oktatói karon múlik. Az egyetem egésze számára biztató jövőképet látok mindenféleképpen, egy egészen szilárd bázist. A kar esetében ugyanez adva van, de nem könnyebb, hanem sokkal nehezebb feladatokkal, elsősorban azért, mert a jogászképzés tudományegyetemi képzés, és – remélhetőleg időlegesen – nem tartozik a preferált képzések közé. A jogi oktatás más minőségű és másfajta képzés, mint a legnagyobb halmazt kitevő Bsc képzések. Ez azt jelenti, hogy egyrészt kvalifikáltabb oktatói kar kell, másrészt pedig a fordulatszámot felvenni képes, minőségi hallgatói anyag szükséges. Az oktatói kart a képzettséget tekintve kifejezetten alkalmasnak tartom bármilyen feladat megoldására, még akkor is, ha az optimális oktatói életpályának a kontúrjai még sok tekintetben kérdésesnek látszanak. Az egyetem presztízsének növekedése, Győr városának vonzereje s a régióban tevékenykedő egykori hallgatóink jóvoltából a hallgatói bázis megszilárdulása is remélhető. Ma ezt érzem a legnagyobb kihívásnak. Ezen a két dolgon áll vagy bukik a kar jövője.

PORTRÉK

Szerényi Gábor grafikája

DR. BAGOLY BEÁTA

elnök

*(Győr-Moson-Sopron Vármegyei
Békéltető Testület)*

Én a győri kar hallgatója akartam lenni

A második évfolyamon végeztem, 2001-ben. Megkockáztatom, hogy azon kevesek egyike, hacsak nem az egyetlen hallgató voltam, aki első helyen jelölte meg az ELTE győri képzési helyét, és csak a másodikként a budapestit. Én a győri kar hallgatója akartam lenni. Azt gondolom, jól választottam. A mi évfolyamunk százhusz fővel kezdte meg tanulmányait, mindenki ismert mindenkit. Neves, nagy tudású oktatók tanítottak bennünket: Dr. Bihari Mihály, Dr. Szalai Éva, Dr. Németh János, Dr. Kukorelli István, és közel sincs vége a sornak... Az első évben kollégiumban laktam, szüleim szerint ez jó ötlet volt, annyiban biztos, hogy nem kellett korán kelni, hiszen közel volt az egyetem. Még az első hetekben összeharatóztam Lindával. Barátságunk kiállta az idő és a távolság próbáját, a mai napig tart, és legkisebb gyermekének keresztanyja is lettem. Az egyetemi évek számomra valóban egy gondtalan és boldog időszak volt. Nekem a tanulás nem volt megerőltető, és nem volt áldozat a vizsgaidőszak monotóniája sem a bulikkal tarkított szorgalmi időszakot követően.

Az egyetem vége felé kristályosodott ki bennem, hogy nekem az ügyvédi pálya lesz az utam, amelyet Győrben szeretnék folytatni. Balatonalmádiból származom, de már gyerekkoromban többször nyaraltam Győrben, kedves almádinyaraló-szomszédaink otthonában. Győr már kislányként is egy pezsgő, színes város képét mutatta nekem, de mint az ország egyik frekventált vidéke, Nyugat-Magyarország gazdasági központja, remek lehetőségeket nyújtott egy pályakezdőnek is. Negyedéven gyakorlaton széleskörű ismereteket szerezhettem. Amint letelt az ügyvédjelölti időszak, megszereztem a jogi szakvizsgát, hiszen kezdetektől önálló ügyvédi iroda működtetése volt a célom. A Győri Ügyvédi Kamara 2005-ben vett fel tagjai közé, így idén én is jubilálok, immár húsz éve vagyok egyéni ügyvéd. Reiderné Dr. Bánki Erika barátnőmmel kezdtük meg a munkát, együtt béreltünk irodát. Jelenleg külön dolgozunk, de ügyvédi társulást alapítottunk, és nemcsak mint barátnők, hanem mint kollégák is támogatjuk egymást. Polgári jogi ügyekkel foglalkozom, peres eljárásokat is szívesen vállalom.

Örömmel nézek utána számomra érdekes, de ismeretlen területeknek is, így változatos a munkám. Én a jogi pályában megtalálom a kreativitást, egy keresetlél vagy egy adásvételi szerződés szerkesztése is magával tud ragadni.

Jelenleg már a második ciklusban a fogyasztóvédelmi jogvitákkal foglalkozó Győr-Moson-Sopron Vármegyei Békéltető Testület elnöke is vagyok, így egy teljesen más jogterületben is elmélyedtem, és egy más szerepben is kipróbálhattam magam. Elvégeztem a fogyasztóvédelmi szakjogász szakirányú továbbképzést. A békéltető testületi munka során ismertem meg az alternatív vitarendezést. Úgy vélem, az alternatív vitarendezés valóban létjogosultsággal bír bizonyos konfliktusok, jogviták kezelésében, de még nem eléggé közismert. Szomorú látni, hogy családjogi ügyekben, örökléssel érintett vitákban mennyire el tudnak mérgesedni a korábban jól működő emberi kapcsolatok. Ezen tapasztalataim hatására mediátori képzettséget is szereztem, és már mediátorként is segítek. A szintén az alternatív vitarendezés körébe tartozó, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróóság ajánlati listájára is felvételt nyertem. Célul tűztem ki az alternatív vitarendezés népszerűsítését, az emberekkel és a kollégákkal való megismertetését.

Szeretem Győrt, mára az otthonommá vált. Nem tudok úgy végigmenni a Baross úton, hogy ne találkozzak ismerőssel. Jó látni a volt egyetemi társaimat a bíróságon, a hivatalokban, vagy akár a tévében.

Megtiszteltetés volt számomra, hogy Dr. Lévayné Dr. Fazekas Judit professzor asszony felkért az általa vezetett kurzusokon a békéltető testület bemutatására. Örömmel vállaltam el az alternatív vitarendező, közvetítő szakjogász szakirányú továbbképzésen is a közreműködést. Így újra az egyetem közelébe kerültem, de most már a katedra másik oldalán állva...

DR. BODOR KRISZTINA GABRIELLA

közjogi főügyész-helyettes

(Győr-Moson-Sopron Vármegyei Főügyészség)

1996-ban nyertem felvételt az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának – akkor még új – Győri Tagozatára, ahol 2001. július 7. napján szereztem meg a jogi diplomát. Ezt követően jelentkeztem a Győri Városi Ügyészségre meghirdetett ügyészségi fogalmazói álláshelyre, ahová 2001. november 1. napjával felvettek.

Ettől a naptól fogalmazóként, majd 2005. augusztus 1. napjától – a 2005. május 11. napján „kitűnő” eredménnyel letett jogi szakvizsgámat követően – ügyészségi titkárként teljesítettem szolgálatot a Győri Városi Ügyészségen. Munkám során nemcsak a hagyományos értelemben vett büntetőjogi ügyészi tevékenységre figyeltem, hanem érdeklődéssel fordultam a közjogi és magánjogi feladatok felé is. Ennek is köszönhetően 2005. október 1. napjától 2006. szeptember 30. napjáig kirendeltek a Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészségre, magánjogi és közigazgatási jogi szakági feladatok ellátására, később pedig, 2006. október 1. napjától kineveztek a Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészségre, magánjogi és közigazgatási jogi feladatokat ellátó főügyészségi ügyésszé. Ezen munka során szerzett tapasztalatok birtokában pályáztam meg sikerrel a főügyész-helyettesi feladatok ellátására kiírt pályázatot, melynek eredményeképpen 2013. január 1. napjától neveztek ki közjogi főügyész-helyettessé, mely feladatot azóta is ellátom.

Főügyész-helyettesként a közjogi szakág két szakterületének – a közérdekvédelmi, valamint a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi tevékenység – szakmai irányításán túl ügyfeldolgozást is végzek, és ezen kívül részt veszek a főügyészségen a személyügyi feladatok ellátásában is. Ezen szerteágazó feladatok teljesítéséhez a joganyag naprakész ismeretére, a jogszabályok, illetve a bírói gyakorlat változásának nyomon követésére törekszem.

A jogi szakvizsgáztatásban 2020. augusztus 1. napjától, jogi szakvizsga vizsgáztatóvá történt kinevezésem óta veszek részt. Ehhez kapcsolódik az ügyészségi fogalmazóképzésben végzett feladatom is, melynek keretében a munkajog és társadalombiztosítás témakörében a jogi szakvizsgára felkészítés során előadásokat tartok.

Magam is mindig szükségét éreztem a folyamatos tanulásnak. Ennek köszönhetően mára már német és angol nyelvből felsőfokú „C” típusú államilag elismert nyelvvizsgával rendelkezem, a spanyol nyelvet társalgási szinten ismerem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Jogi Továbbképző Intézetében pedig környezetvédelmi szakjogász végzettséget szereztem.

A munkám mellett, mely elsősorban a jogszabályok „gyakorlati” szempontból történő alkalmazását jelenti, már egyre nehezebb időt szakítani az elméleti jellegű tevékenységekre. 2022-ben mégis sikerült, és a Kozma Sándor Tudományos Pályázaton büntetőjogon kívüli témakörben általános tagozaton különdíjban részesültem „A kötelező gyógykezelés elrendelésére vonatkozó jogi szabályozás alakulása” című pályamunkámmal.

“

Nagyon szerettem ide, a „győri jogi egyetemre” járni, a jogásztársadalom elismert, elméleti és gyakorlati szempontból is nagy tudású tagjai tanítottak bennünket. Az itt elsajátított szemlélet, az alapvető jogászai értékek és tudás, azt hiszem, egész pályám során kísérni és segíteni fog. Mindezen túl felbecsülhetetlen, életre szóló barátságokat is köszönhetek az egyetemnek.

”

DR. BORS SZABOLCS

területi elnök

*(Magyar Kormánytisztviselői Kar Győr-
Moson-Sopron megyei területi képviselője)*

2004-ben kezdtem meg jogi tanulmányaimat a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán, Győrben. Őszintén szólva, a jogi pálya választása számomra nem egy régóta dédelgetett gyermekkori álom beteljesülése volt – sokkal inkább egyfajta irányváltás, amelyet az akkori körülmények és a középiskolai döntéseim alakítottak. Mivel középiskolai tanulmányaimat idegenforgalmi tagozaton végeztem, ezzel gyakorlatilag kizártam annak lehetőségét, hogy orvosi vagy állatorvosi irányba induljak el. A továbbtanulás előtt állva a jog tűnt egy olyan területnek, amely kellő kihívást jelent, ugyanakkor nyitva hagyja a lehetőségek széles tárházát a jövőre nézve.

Bár kezdetben bizonytalan voltam abban, valóban nekem való-e ez az út, az első egyetemi félévek alatt hamar megéreztem, hogy a jog nem áll olyan távol a reál gondolkodásmódtól, mint azt korábban gondoltam. A jog logikai szerkezete, rendszere és következtetessége számomra kifejezetten befogadhatóvá és izgalmassá tette a tananyagot. Az előadások, a szemináriumok és a tanulás során egyre inkább megerősödött bennem az az érzés, hogy jó helyen vagyok – hogy a Deák Ferenc Kar nem csupán egyetemi éveim helyszíne, hanem a szakmai identitásom bölcsője is.

Különösen nagy hatással volt rám az a magas színvonalú oktatói gárda, amelytől tanulhattam. Professzoraink szakmai tudása és emberi hozzáállása példaértékű volt, és máig hatással van arra, ahogyan a saját pályámhoz viszonyulok. A gyakorlatorientált képzés pedig nem csupán az elméleti ismeretek megszerzését tette lehetővé, hanem betekintést nyújtott abba is, hogy mit jelent a jogász hivatás a valóságban, a mindennapokban.

Az egyetemi évek alatt megtanultam azt is, hogy a jogász hivatás nem ér véget a diploma átvételével. Már akkor egyértelművé vált számomra, hogy ez a pálya folyamatos fejlődést, tanulást és önképzést kíván. Éppen ezért, nem sokkal az egyetem elvégzése után – három évvel később – megkezdtem a jogi szakvizsga abszolválását is, amelyet rövid időn belül teljesítettem is. Ez a lépés természetes folytatása volt annak az útnak, amelyre a Deák Ferenc Kar vezetett rá.

“

Ma is hálával és elismeréssel gondolok vissza az ott töltött évekre. Mind a szakmai alapok, mind a jogászai gondolkodásmód, amelyet ott sajátítottam el, meghatározó módon formálta a pályafutásomat. A győri jogi kar nemcsak elindított a hivatásom útján, de olyan értékeket és biztos alapokat adott, amelyekre azóta is nap, mint nap építhetek.

”

Szakmai múltamat tekintve kicsivel több, mint két évet dolgoztam az egyetem befejezését követően ügyvédjelöltként, majd 2011 szeptemberétől a területi közigazgatásban dolgozom, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatalban, ahol az elmúlt 14 év során számos szakterületen megfordultam.

DR. BÓKA ZSOLT

ügyvéd

(Győri Ügyvédi Kamara)

egyházjogi ügyvéd

(Egri Érseki Bíróság)

PORTRÉK

2024 őszén – a Nagycsaládosok Országos Egyesülete elnökségi tagjaként is – emléktáblát avató ünnepségen vettem részt Pannonhalmán, és a szónokok felemelő beszédei alatt azon tűnődtem, hogy mennyi egyetemi tanáromat, ismerősömet és kollégámat üdvözölhettem a jelenlévők között. A harminc esztendeje induló kis győri jogi közösség ereje már szárbá szökkent, sőt, a három évtized alatt végzetek terebélyesedő fájává nőtte ki magát.

Pedig a kezdeteknél meg voltunk szeppenve, amiket a gólyatábori ismeretségek és a tanulmányi vezető, Etelka néni kedvessége – aki a legelső napokban név szerint szólított meg bennünket – ellensúlyoztak. A mai napig nem értem, hogy miként tudott kb. száz új joghallgatói nevet kívülről megtanulni, és őket az indexben/leckekönyvben lévő, igen gyatra fekete-fehér fotó alapján felismerni. Az élet különös ajándéka, hogy évekkel később én láttam el Etelka néni házának ügyvédi adásvételét, és az örökösök nagy örömmel hozták el azt a kupát, amit még joghallgatóként készíttettem a számára. A kör bezárult – biztos vagyok benne, hogy még most is mosolyog rajta.

A JÓ TANÁROK SZÁRNYAKAT ADNAK!

Soha nem feledem, amikor a tanár-diák kispályás focimeccsen felállt ellenünk a tanári csatársor, Kukorelli István és Halmai Gábor személyében. Mindketten labdazsonglőrök voltak (és azok ma is), alig tudtuk tartani a lépést technikailag velük. Akkor még nem gondoltam volna, hogy a kiváló közjogi tudásukkal és emberi mivoltukkal mindketten példát mutattak számomra. A csapatuk neve a Jogtatók volt, de nemcsak a pályán, hanem szellemileg is „fazonszobrászok” voltak – formálták a joghallgatók gondolkodását és szemléletét. Igaz volt ez az alkotmányjogi stúdiumaikra is: Kukorelli István az évfolyamdolgozatomnál sztoikus nyugalommal vette tudomásul, hogy már megint lerágott csontot dolgoz fel a joghallgató, Halmai Gábor pedig örömmel konstataálta, ha valaki közéleti kérdésekben tudta kamatoztatni az alkotmányjogi ismereteit. Kukorelli István véle-

ményét később is nagy becsben tartottam, különösen megtisztelő volt számomra, amikor azt megírta a bírósági elnevezések visszaállítását szorgalmazó – és a javaslatokat a jogalkotó által megfogadó – tanulmányomhoz (<https://m2.mtmt.hu/api/author/10072052>).

A kezdeti időkben találkoztunk Földi Andrással is, aki Hamza Gáborral akkor jelentette meg az átdolgozott Brósz-Pólay római jogi tankönyvet. Ezt a császárbíbor színű munkát közreadta az első sorokban ülőknek, és Dani (a Győrött tanult és végzett Karsai Dániel, akit Isten nyugosztaljon) úgy kezdte el azonnal lapozni, hogy azt Földi professzor szentségtörésnek értelmezte: mert a római jogi könyvnek (is) lelke van.

Az emlékeim közül felémlik, hogy Földesi Tamás a filozófia gyakorlatok előtt mindig elment úszni a győri termálba, így frissen érkezett meg az egyetemi órára. Szalai Éva pedig világosan és logikusan magyarázta az államigazgatási jog anyagi és eljárásjogi részét (talán még mindig ebből a szisztematikusan felvázolt rendszerből élek). Hack Péter retorikai, Lamm Vanda nemzetközi jogi órái ugyancsak maradandó nyomot hagytak bennem.

Federmayer István a megtestesült nyugalom és a latin nyelv letéteményesként, pontosan és elegánsan öltözve adta át a tudását (hálám jeléül – pedig nem lettem a latin nyelv barátja – később felterjesztettük a győri Pro Urbe kitüntető címre, amit meg is kapott).

Emlékezetesek voltak Bihari Mihály politológia, Hágelmayer Istvánné munkajogi vizsgái (akivel mind a mai napig jókat derülünk ezen), Fleck Zoltán jogszociológiai előadásai. Leginkább azonban Mezey Barna és Révész Tamás magyar állam- és jogtörténeti magyarázatait kedveltem. Ezek annyira lenyűgöztek – és a mai napig kihatással vannak a gondolkodásomra is –, hogy a(z O)TDK dolgozataim jelentős részét ebben a tárgykörben írtam, a szakdolgozatomat is polgári perjogtörténetből készítettem, továbbá a közéleti és publikációs tevékenységem jelentős része is épített ennek a stúdiumnak az anyagára. Így különösen büszke vagyok arra, hogy későbbi írásaimmal hozzájárultam a székhelyi ügyvédi kamarai elnevezés (pl. Győr) visszaállításához, az első magyar ügyvédnő (Ungár Margit) életének és munkásságának mélyebb megismeréséhez. Továbbá a méhérszeti jog alapjainak, az ügyvédi talár hazai viselettörténetének a bemutatásához (ennél külön kiemelve Takács Péter szívélyes fogadtatását), továbbá az ügyvédi kamarák másfél évszázados fennállása országos megünnepléséhez (pl. emlékérem és -bélyeg kibocsátáshoz, nemzeti múzeumi tárgyfelajánláshoz, stb.).

Az, hogy az ELTE jogi karán a jogász diplomámat átvehettem, és hogy most, mint a Győri Ügyvédi Kamara és az Egri Érseki Bíróság tagjaként (egyházjogi) ügyvédként működjek, Szalay Gyula nélkül aligha valósulhatott volna meg. Ő mindig szánt időt rám, kellő figyelemmel, néha atyai korholással, sok jó szóval,

türelemmel jelezte: fontos vagy számunkra, látunk a szemedben csillogást. Közös joghallgatói élményünk volt, hogy számon tartott minket, és bármikor fordulhatunk hozzá (pl. rektorhelyettesként is volt ideje a javaslatok meghallgatására. Örök hálám jeleként őt is felterjesztettük a Pro Urbe díjra, amit el is nyert).

Emberségből – és nem mellékesen polgári jogból – a legtöbbet Lenkovics Barnabástól tanultam. Az ő hatására kezdtem el érdeklődni a pápai szociális enciklikák iránt, és ennek folyományaként jártam hittudományi, majd egyházjogi képzésre, hogy a PPKE-n kánonjogi licencia fokozatot szerezzek. Ő ombudsmanként is bármikor fogadott, és megvitattuk egy tanulmányom alapjait képező méhészeti jogeseteket, amelyeket a bírósági határozatokban leltem fel. Ő volt számomra a nagybetűs EMBER, ezért különösen megható volt, hogy – mint ötletgazda – az első, 2025-ös győri Szent Ivó jogász-misést az ő lelki üdvéért ajánlottuk fel.

• Szerényi Gábor grafikája

DR. FEHÉR DÁNIEL LL.M.

ügyvéd

(Fehér és Társai Ügyvédi Iroda)

irodavezető partner

(Fehér Legal & Tax)

Fehér Dániel emlékezése a 30 éves győri jogászképzés alkalmából

Az újrainduló győri jogászképzésről először 1995 júniusában, az írásbeli felvételi során értesültem. Nem igazán érintett meg a hír, a pesti jogi karra készültem és bizakodó voltam.

A hetvenes évek demográfiai csúcsa azonban a ponthatároknak is tetőzött, a bejutási küszöb rekordmagasságba emelkedett, a felvételi másodjára sem sikerült. Kissé kényszeredetten adtam be a jelentkezést Győrbe, a felvételem hírért pedig vegyes érzésekkel fogadtam.

Örültem, hogy végre megkezdhettem az egyetemi tanulmányaimat, mégis folyamatosan Budapestre gondoltam, „sült” pestiként el sem tudtam képzelni, hogy egy vidéki városban tanuljak. De ez egyik napról a másikra megváltozott.

Fantasztikus társaságba kerültem, többségünket másodjára vagy harmadjára vették fel, így volt már némi „vargabetű” az életünkben, kevésbé eminens, sokkal inkább életerővel, tettvágygal és világmegváltó gondolatokkal teli, kreatív közösség voltunk. Pillanatok alatt beindult az egyetemi élet, barátságok, szerelmek szövődtek, pezsgő légkör kerekedett a műszaki főiskola bázisán, néhány hét után úgy éreztük, ennél jobb dolog nem is történhetett volna velünk!

Erre a fakultás alapítói is ráerősítettek, komolyan gondolták a győri universitas-t és nagyon magasra tették a lécet. A tanszékekről a vezető oktatók kezdték meg a tanítást, a kisebb létszámú évfolyam pedig jóval emberközelibb tanáridiák kapcsolatot tett lehetővé.

A magas színvonalat az első vizsgaidőszak is igazolta, sikerek és kudarcok váltakoztak. Nekem Földi tanár úr „jóvöltából” inkább az utóbbi jutott, mindjárt egy negatív rekorddal: az újra induló győri jogászképzés első félévismétlője lettem, és az eltiltást elkerülendő, a következő 24 vizsga egyikén sem bukhattam meg.

A kudarc csak megsokszorozta erőmet, a tét pedig növelte kedvemet, és bár sokan „eltemettek”, a sziklaszilárd római jogi alapoknak köszönhetően nem volt már több „döccenő” a cum laude minősítésű diplomáig, miközben a lehetetlennek tűnő kihívás teljesítése olyan tapasztalatot és állóképességet adott, amelyből máig is profitálok.

Az évek gyorsan teltek, hirtelen már három győri jogász évfolyam kopatta a padokat, az egyetemi élet állandó bulihelyszíneken és albérletekben összpontosult. Az egyik legemblematisabb a Vas Gereben utcai albérlet volt, az akkor még létező vagongyár mellett, heten laktunk ott. A nagypolgári lakás a társasági élet központjává vált, napi szinten visszatérő vendégeink, alkalmi lakóink voltak, a bulik ott kezdődtek, és rendszerint ott is végződtek.

1997 őszén létrehoztuk a Győri Paragrafust, amelynek alapító szerkesztője és az „Emberközelen” rovat vezetője lettem. Elsőként a politológia TDK meghívására Győrbe látogató Orbán Viktorral készítettem interjút, aki akkor az Országgyűlés Európai Integrációs bizottságának elnöke volt. A riport 1998. márciusban, az újság első számában jelent meg. Erősen kezdtünk, Orbán Viktorból pedig néhány héttel később miniszterelnök lett...

Az interjúsorozat tanárainkkal folytatódott, számomra a legemlékezetesebb a Földi Andrással készített beszélgetés maradt. A sűrű vizsgatalálkozásoknak megfelelően addigra már régi ismerősök voltunk, a riport kapcsán pedig csak annyit mondott: „Ha maga ilyet tud, nem is értem, miért nem engedték át?”

Néhány nagy vihart kavart, szatirikus írásom is megjelent a lapban, az újság szerkesztőségére jellemző volt, hogy merte kritizálni és kifigurázni mindazt, amit nem tartott kíváncsinak, nyíltan írhattunk bármiről, nem voltak tabuk vagy pláne „eltörölendő” témák.

Az egyetemi évek szélsebesen tovaszálltak, a végzésem is lassan negyedszázados emlék már, de a győri időszak emlékei, élményei kitörölhetetlenül velem maradnak, a barátságok, szerelmek örökre győri diákká tesznek. A győri jogász-képzésnek köszönhetem, hogy jó szakember lettem, hazai és nemzetközi területen egyaránt megálltam a helyem és a mai napig alkotó kedvvel és derűvel végzem a hivatásom, ahogyan azt a doktorrá avatásom során útravalóként kaptam.

Önéletrajz

Dr. Fehér Dániel 1976-ban született Budapesten. 1994-ben érettségizett a Kassák Lajos Gimnáziumban, az ELTE ÁJTK Győri Tagozatán 1995-ben kezdte meg a tanulmányait és 2001-ben szerzett diplomát.

Szakmai pályafutását Németországban kezdte, majd nemzetközi ügyfélkörrel rendelkező ügyvédi irodákban dolgozott. 2005 óta ügyvéd, 2006-tól a Fehér és Társai Ügyvédi Iroda, 2014-től a Fehér Legal & Tax vezető partnere. 2004-ben ingatlanforgalmi szakjogász, 2011-ben adótanácsadói képesítést szerzett, 2013-ban pedig letette a német ügyvédi szakvizsgát, a Budapesti és a Frankfurt am Main-i Ügyvédi Kamara tagja.

Legfőbb szakterülete a nemzetközi adó- és társadalombiztosítási jog, valamint a nemzetközi munkajog, e témákban rendszeresen publikál többek között a WIRO Wirtschafts und Recht in Osteuropa^[1] folyóiratban, a Verlag C.H. Beck kiadásában megjelenő Handbuch Wirtschaft und Recht in Osteuropa^[2] című

[1] Entsendung im Hinblick auf das Verhältnis zwischen Deutschland und Ungarn, insbesondere im Hinblick auf steuer- und sozialversicherungsrechtliche Aspekte. In: *Publicationes Universitatis Miskolciensis - Sectio Juridica et Politica* 2013, in: *WIRO Wirtschafts und Recht in Osteuropa* 2014 (társszerzőként).

[2] Steuerrecht und Rechnungslegung in Ungarn. In: *Handbuch Wirtschaft und Recht in Osteuropa*. Verlag C.H. Beck, 2018 (társszerzőként).

kiadványban, az Adókéódexben,^[3] munkatársával együtt megírta és szerkeszti a Jegtár® Global Mobility modulját,^[4] illetőleg írt a Magyar Munkajogi Konferencia 2023-as évkönyvébe^[5] is.

[3] Global Mobility – a nemzetközi adózással, társadalombiztosítással, munkavállalással kapcsolatos fejezetek. In: *Wolters Kluwer Adókéódex különszámok 2019, 2022*.

[4] Global Mobility – a nemzetközi adózással, társadalombiztosítással, munkavállalással kapcsolatos fejezetek. In: *Wolters Kluwer Jegtár® Global Mobility modul, 2023, 2024*.

[5] Munkavállalók foglalkoztatása Magyarországon külföldi munkajogi szabályok alapján. In: *Magyar Munkajogi Konferencia Évkönyve 2023*.

DR. FERENCZ JÁCINT

ügyvéd

habilitált egyetemi docens, tanszékvezető

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Munkajogi
és Szociális Jogi Tanszék)*

PORTRÉK

Felsőoktatási tanulmányaimat 1998-ban, a Széchenyi István Főiskola Közgazdasági Fakultásán, gazdálkodási szakon kezdtem, 1999-től pedig az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar győri képzési helyén voltam joghallgató. 2003/04-ben hét hónapot töltöttem a berlini FHTW-n, gazdasági jogi szakirányon, ahol elsősorban munkajogi és üzleti jogi tárgyakat hallgattam. 2004-ben szereztem meg jogász diplomámat.

Ugyanebben az évben kezdtem meg PhD-tanulmányaimat az ELTE ÁJK Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában Budapesten, ahol később abszolutúriumot szereztem. Tudományos (PhD) fokozatot 2014-ben, habilitált doktori fokozatot 2022-ben „summa cum laude” eredménnyel szereztem a Széchenyi István Egyetemen.

2004 óta folyamatosan oktatok a Széchenyin, jogi egyetemi oktatói pályám dr. Szalay Gyula dékán, tanszékvezető és dr. Hágelmayer Istvánné tantárgyfelelős irányításával kezdődött a győri jogi kar Kereskedelmi, Agrár- és Munkajogi Tanszékén. A Széchenyi István Egyetemen 2004-től óraadóként, 2008-től tanársegédként, 2015-től adjunktusként, 2016 óta egyetemi docensként elsősorban munkajogi előadásokat és szemináriumokat tartok, vizsgáztatok, évfolyamdolgozatok, szakdolgozatok konzulense vagyok. Emellett eredményesen készítem fel a hallgatókat az OTDK-ra, illetve az Országos Munkajogi Perbeszédversenyre. Hallgatóim az elmúlt években számos egyéni, illetve összesített első helyet szereztek a perbeszédversenyeken, a jogi karok közötti „örökranglistát” tanítványaim vezetik. 2005 és 2009 között óraadóként közreműködtem a Nyugat-magyarországi Egyetem győri képzési helyén a jogi tárgyak oktatásában, a munkajogi tantárgyprogramot én dolgoztam ki. Témavezetésem mellett négy kollégám szerzett tudományos (PhD) fokozatot, jelenleg három PhD-hallgató témavezetését látom el.

Emellett az elmúlt évtizedben indult új jogi kari képzések kialakításában és oktatásában tantárgyfelelősként működöm közre, a Személyügyi, Munkaügyi és Szociális Igazgatás MA szakok szakfelelősi feladatait is ellátom. 2021-ben, elismerve a tanszéki kollektíva tudományos és oktatási eredményeit, az én indítványomra támogatta az Egyetem Szenátusa az önálló Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék megalapítását.

Rendszeresen adok elő hazai és külföldi szakmai konferenciákon, publikálok folyóiratokban, egyetemi tankönyvek és jegyzetek, szakkönyvek szerzője és társszerzője/szerzőtársa, szerkesztője, lektora vagyok. Publikálok és kutatok idegen nyelven is. ERASMUS oktatói mobilitás keretében 2013-ban a Hochschule für Technik und Wirtschaft Berlin, 2014-ben a Karl-Franzens-Universität Graz, 2017-ben a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvár munkajogi vendégoktatója voltam. A kolozsvári tanszékkal való kapcsolatom aktív és élő, rendszeresen tartok előadásokat Romániában magyar és összehasonlító munkajogi témákból, 2024 óta már mint a kolozsvári kar tiszteletbeli egyetemi tanára. 2013 óta a *Magyar Munkajog* e-folyóirat szerkesztőbizottságának, megalakulása óta pedig a *Munkajog* c. folyóirat Tanácsadó Testületének tagja vagyok. 2012-ben meghívtak a Kúria munkajogi keresetindítási határidők jogalkalmazási kérdéseit vizsgáló Joggyakorlat-elemző Csoportjába is.

A Kereskedelmi, Agrár- és Munkajogi Tanszék vezetésére 2016-ban kaptam feladatot, melyet a 2021-ben alakult Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék vezetésére való megítisztelő megbízás követett.

2006-tól dr. Pardavi László ügyvéd irodájában dolgoztam ügyvédjelöltként, 2010-ben jogi szakvizsgát tettem. Azóta egyéni ügyvédként a Győri Ügyvédi Kamara tagja vagyok, elsősorban munkajogi ügyekkel foglalkozom. 2013-ban munkajogász kollégáimmal Budapesten és Győrben is irodát működtető ügyvédi társulást alapítottam, melynek vezető ügyvédje vagyok, 2025 óta pedig egy másik ügyvédi társulás munkájában is részt veszek alapító partnerként. Emellett 2014 óta vagyok a Győri Ügyvédi Kamara Oktatási és Továbbképzési Bizottságának elnöke, ahol én felelek a megyei ügyvédség szakmai továbbképzéséért és az ügyvédjelöltek szakvizsgára való felkészítéséért.

Tagja vagyok az MTA Köztestületének, a Magyar Munkajogi Társaságnak, valamint a Magyar Jogász Egyletnek.

Oktatási és kutatási tevékenységemet, melyet hivatásomnak tekintek, kiegészíti gyakorló ügyvédi munkám, melynek az oktatásban napi szinten veszem hasznát. Ezzel összefüggésben új tárgyprogramot is kidolgoztam, a Munkajogi retorika c. tárgyat évek óta én gondozom, immár kiváló egykori tanítványaimmal együtt.

Meggyőződésem, hogy az elmélet és a gyakorlat kézen fogva kell, hogy járjanak, főleg olyan, a Tanszék által gondozott, gyakorlatorientált jogterületeken, mint például a munkajog. Ezek nagyon fontos, a társadalom minden tagjára kiható jogterületek, melyeknek az egyéni életviszonyokra gyakorolt jelentősége is kimagasló.

KITÜNTETÉSEK:

2024 – Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Kolozsvári Kara, *tiszteletbeli egyetemi tanár*

2024 – Győri Ügyvédi Kamara, *Nagy Károly-díj*

2020 – Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, *Pro Facultate-díj*

Szerényi Gábor grafikája

DR. GÁL KATALIN

megbízott vezető ügyész
(Győri Járási Ügyészség)

sajtósóvivő
(Győr-Moson-Sopron Vármegyei Főügyészség)

A Pest megyei Nagykőrösön születtem, ott folytattam alapfokú és középfokú tanulmányaimat, ott is érettségiztem 1996-ban. Jogi egyetemi tanulmányokat kívántam folytatni, mégpedig nem a fővárosban, hanem egy barátságos, ugyanakkor dinamikusan fejlődő nagyvárosban, ezért jelentkeztem és felvételt nyertem az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Győri Tagozatára.

Egyetemi éveim alatt a büntetőjog területe volt az, ami már a kezdetektől vonzott, határai, zárt rendszere számomra könnyen értelmezhető volt. Negyedéves egyetemista koromban már tudtam, hogy büntetőjoggal szeretnék foglalkozni, ötödéves koromra az is fixálódott, hogy vagy ügyészségi, vagy bírósági, de mindenképp hivatali keretek között, ahol a munka megközelítése objektivitást igényel.

Diplomámat az ELTE ÁJK Győri Tagozatán szereztem 2001-ben, cum laude minősítéssel.

Jogász hivatásomat az ügyészi hivatásrend szolgálati viszonyában kezdtem meg Pest megyében, 2001-ben, azonban a 2002. évben áthelyezéssel a Győri Városi Ügyészségre kerültem fogalmazóként. Mindig is szerettem itt dolgozni, számomra azért is volt különös megtiszteltetés ez a feladat, mert ez az ügyészség az egyik, sőt több ügyforgalmi adat alapján a Dunántúl legnagyobb járási ügyészsége. Itt szinte minden bűncselekménnyel kapcsolatban eljárnak az ügyészek, akiktől a kiváló kollegialitás mellett széleskörű ismeretekre tehettem szert.

Szakvizsgáimat 2006-ban jeles minősítés mellett abszolváltam. Szolgálati helyem azóta is itt van, a Győri Járási Ügyészségen, kis kitéréssel, 2018-ban ugyanis az a megtiszteltetés ért, hogy főügyészségi ügyész vált belőlem.

Főügyészségi éveim alatt elsősorban kábítószeres ügyekkel foglalkoztam, ami a szakmai tudásom gyarapítása mellett szociológiai, társadalmi és egészségügyi kérdésekbe is betekintést engedett: egy egész szubkultúra kábítószerhez fűződő szokásait, a függőség kérdését, a szer egészségtromboló hatását, az elengedés fizikai és anyagi nehézségeit ismerhettem meg.

A Győr-Moson-Sopron Vármegyei Főügyészségen eltöltött öt év után vezető ügyészi megbízatás mellett 2023-ban visszatértem a Győri Járási Ügyészségre. Itt teljesítek szolgálatot ma is, vezető ügyészként.

Napi feladataimat színesíti, hogy 2013 óta Győr-Moson-Sopron vármegye ügyészségi szóvivője vagyok. A szóvivői feladatok az ügyészségi munka teljesen új oldalát mutatták meg nekem, mely a rugalmasságban, alkalmazkodóképességben ölt testet, nap mint nap. Ezt úgy lehet talán a legkifejezőbben megfogalmazni, hogy a beérkező sajtóérdeklődés nem várhat, azt azonnal ki kell elégíteni, ilyenkor a vezetői feladatokat másra szükséges delegálni.

Örülök annak, hogy közel három évtizede úgy döntöttem, Győr legyen az otthonom. Az egyetem emberközpontú, családi légköre elérhetővé, könnyen megismerhetővé tett számomra minden szakmai kihívást, lehetőséget. A város dinamizmusa, a határok közelsége pedig kinyitotta előttem a világot. Sok olyan emberrel tartom a kapcsolatot, akiket az egyetemen ismertem meg, néhányukkal életre szóló barátságot kötöttünk. Szívből kívánok minden fiatalnak olyan egyetemi éveket, melyek nekem adattak meg.

DR. GANCZER MÓNika

egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar, Nemzetközi és Európai
Jogi Tanszék)*

A Hotel Konferenciába igyekeztünk, hogy elkezdhessük az ELTE kihelyezett Győri Tagozatán tanulmányainkat. Fehér kesztyűt kellett hozni a kézfogáshoz. Egy családi kincssel, családtag által horgolt kesztyűvel érkeztem szülővárosomból, Szekszárdról. Az ünnepség végére, amikor Takács Péter professzor úr kedves mosollyal, kezet nyújtva így szólt: „egyetemi polgárrá fogadom”, úgy éreztem, megérkeztem. Akkor még azt nem sejtettem, hogy az intézmény és közössége majd annyira magával ragad, hogy a diploma megszerzésétől mind a mai napig itt dolgozom, és huszonnégy év múlva férjemmel és gyermekemmel focirozom majd az udvaron két előadás között a kollégákkal, gyermekeikkel és a hallgatókkal. Alma materem időközben második otthonommá vált, ahova jó mindig „hazatérni”.

Harmadéves gimnazistaként, amikor megkérdezték, mi leszek, így feleltem: nemzetközi jogász. Jól hangzott, és köze volt az államokhoz is, gondoltam, ez nekem való lesz. Nagy László tanár úr a gimiben olyan útravalót adott történelemből, ami miatt az államok és viszonyaik, a történelemre való hatásuk mindig is érdekelt. Talán nem véletlen, hogy az első egyetemi előadás is egyetemes állam- és jogtörténet volt. Kállay István tanár úr talárban érkezett, hihetetlen lelkesedéssel és energiával tartotta az órákat, és később a japán fakultáción japán nyelvre és írásra is tanított bennünket, és mi ugyanolyan lelkesedéssel festettük az írásjeleket. A szigorlat is meghatározó volt, a ma már csak fényképről ismerhető Káldy-villában. Jól ment, de az igazi ajándék az a barátság, ami aznap, a közös vizsga után kezdődött Klementz Katával.

Aztán vártam, vártam, mikor jön már a nemzetközi jog. Végre elérkezett a várva várt félév, és nemcsak az előadások és alternatív kurzusok voltak nagyon izgalmasak, de Lamm Vanda professzor asszony TDK-t is meghirdetett. Minden várakozásomat felülmuta a nemzetközi jog két félévé, professzor asszony témavezetésével megkezdtem első kutatómunkámat, amit a TDK-üléseken átbeszéltünk, majd megírtam a TDK-dolgozatot, amivel később az intézményi TDK-n a

szekció és a jogtudományi szekciók összesített első helyezését is elnyerhettem. Voltaképpen ennek a TDK-dolgozatnak köszönhetem, hogy ma írom e sorokat.

Sosem felejttem el a pillanatot, amikor professzor asszony a J2-es teremben megkérdezte, lenne-e kedvem itt maradni tanítani. Január volt, az államvizsgák előtt álltam, hihetetlen erőt adott. Amikor a TDK-ról beszélek a hallgatókkal, igyekszem erre visszaemlékezni, és átadni azt a gondolatot, hogy ez a kutatómunka rengeteg lehetőséget rejt magában.

Önéletrajz

GANCZER MÓNIKA (1983).

TANULMÁNYOK:

2001–2006 jogi tanulmányok (ELTE Állam- és Jogtudományi Kar), 2006–2009 PhD ösztöndíjas (Széchenyi István Egyetem Multidiszciplináris Társadalomtudományi Doktori Iskola, majd Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola).

MUNKAHELY:

2006 szeptemberétől a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar oktatója, 2010-től egyetemi tanársegédje, 2014-től adjunktusa, 2017-től docense, 2019-től a Manfred Lachs Space Law Moot Court Competition nemzetközi perbeszédverseny felkészítő oktatója, 2021 és 2023 között tudományos és nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettese, 2021-től kari TDT elnöke, 2023-ban a 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi Szekciója ügyvezető titkára. 2009–2013 között a Közép-európai Egyetemen Sajó András kutatási asszisztense, 2011-től a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének (és elődintézményének) fiatal kutatója, tudományos segédmunkatársa, 2014-től tudományos munkatársa. 2022-től a Nemzeti Közzolgálati Egyetem UniSpace interdiszciplináris úrtudományi szakirányú továbbképzési program oktatója, 2023-tól az Eötvös József Kutatóközpont Távközlési, Légi- és Világűrjogi Kutatóintézet (és elődintézményének) külső kutatója.

- Tudományos fokozat: PhD (2013).
- Külföldi tanulmányút: Montpellier (2007), London (2007), London (2008).
- Külföldi vendégoktatás: Siena (2017), Siena (2024).

TUDOMÁNYOS KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉG:

2009-től a Nemzetközi Jogi Egyesült Magyar Tagozatának tagja, 2012-től a Magyar ENSZ Társaság tagja, 2013-tól a European Network on Statelessness tagja, az MTA Köztisztületének és az MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság Nemzetközi Közjogi Albizottságának tagja, valamint az Állam- és Jogtudomány című folyóirat Szerkesztőségének tagja, 2014 és 2017 között felelős szerkesztője, 2017-től a The European Society for History of Law tagja, 2023-tól a Studia Juridica et Politica Jaurinensia szerkesztőbizottsági tagja.

SZAKMAI ELISMERÉSEK/KITÜNTETÉSEK:

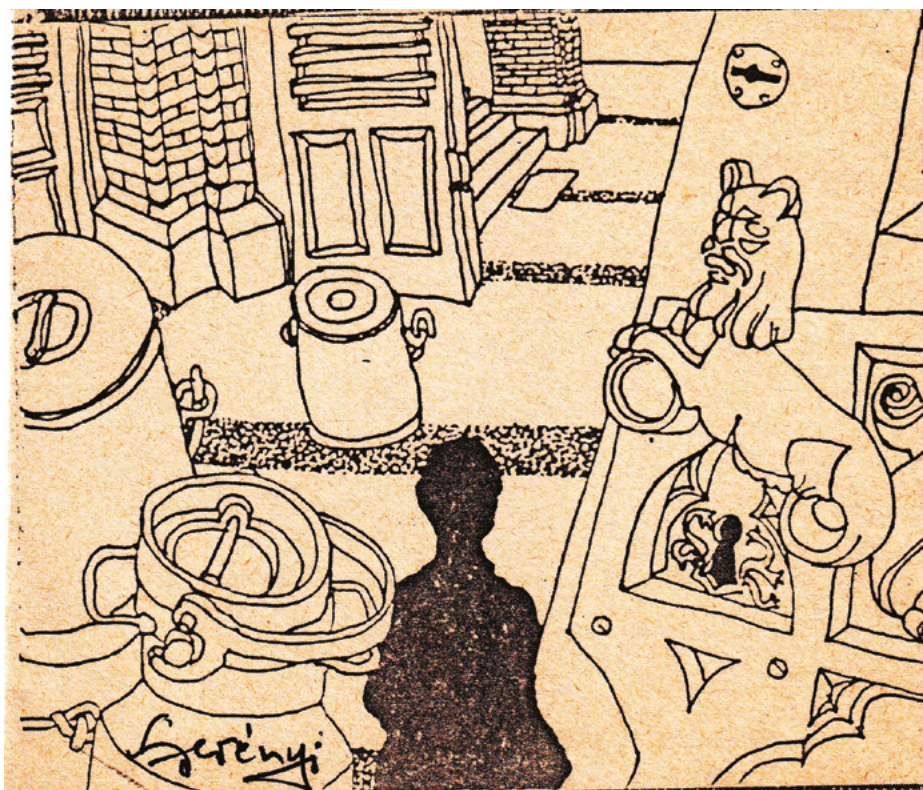
Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékérem és Ösztöndíj (2014), Dékáni Dicséret (2017), Dékáni Dicséret (2019), Pro Facultate Díj Hajnik Imre fokozat (2023), Kiváló TDK Szervező Díj (2024).

MONOGRÁFIA:

Állampolgárság és államutódlás. Dialóg Campus, Budapest – Pécs (2013).

KUTATÁSI TERÜLET:

Világúrrjog a nemzetközi jogban és a belső jogban, állampolgárság a nemzetközi jogban, államutódlás a nemzetközi jogban, emberi jogok, nemzetközi jog története.

Szerényi Gábor grafikája

DR. GLAVANITS JUDIT

habilitált egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Modern
Technológiai és Kiberbiztonság Jogi Tanszék)*

Jogi tanulmányaimat az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán folytattam Győrben, ahol 2005-ben szereztem jogász diplomát. 2019-ben a Nemzeti Közszozlálati Egyetemen közbeszerzési szakértői képesítést szereztem. Szakmai és oktatói fejlődésem érdekében 2022-ben humán- és csoportfejlesztő tréneri végzettséget szereztem a Széchenyi István Egyetemen. Ezt követően, 2023-ban a Barça Innovation Hub (Barça Education) „Sport Psychology for Professional Athletes” kiegészítő képzésén vettem részt Barcelonában. 2024-ben a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán pszichológia BA (viselkedéselemző) diplomát szereztem. PhD-fokozatot a Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában szereztem, 2013-ban. Értekezésem címe „A kockázati tőkebefektetések egyes jogi aspektusai” volt. Habilitált doktori fokozatot 2021-ben szereztem a Széchenyi István Egyetemen, „summa cum laude” minősítéssel.

2005. szeptember 1-jén kezdtem egyetemi oktatói pályafutásomat. 2015. február 1-től tanszékvezető egyetemi docensként dolgoztam a Széchenyi István Egyetem Nemzetközi és Európai Jogi Tanszékén, Győrben. Tanszékvezetői megbízatásom 2015. január 26-tól 2024. december 31-ig tartott. 2025. január 1-től a Modern Technológiai és Kiberbiztonság Jogi Tanszéken dolgozom, ahol fő kutatási területem a technológia és jog emberi kapcsolatai, a fogyasztóvédelem és nemzetközi kereskedelem, valamint a jog és a pszichológia határterületei. 2018 óta szakfelelőse vagyok az Alternatív vitarendező, közvetítő szakjogász szakirányú továbbképzési szaknak, 2019-től a Közvetítő (mediátor) szakember szakirányú továbbképzési szakon is szakfelelősi feladatokat látok el.

A 2005/2006-os tanévtől kezdve folytatok oktatási tevékenységet különböző szakokon, nappali és levelező tagozaton, magyar és angol nyelven egyaránt. Számos tárgyat oktattam ezen idő alatt, többek között jogi ismereteket, európai tanulmányokat, nemzetközi magánjogot, nemzetközi gazdasági kapcsolatok jogát, nemzetközi pénzügyeket, EU kereskedelmi jogot és mediáci-

ós témájú kurzusokat. Emellett 2016 és 2019 között a Nemzeti Közszerológati Egyetemen is oktattam, közgazgatási továbbképzések keretében. 2010 és 2016 között a Magyar Nemzeti Bank által koordinált pénzügyi közvetítők hatósági vizsgaképzésében vettem részt oktatóként, ahol jogi, pénzügyi, bankjogi és banküzemteni ismereteket adtam át. 2010–2016 között jogi tárgyú képzési modulokat oktattam a Penta Unió Zrt. megbízásából, mérlegképes könyvelők és adótanácsadó képzésben résztvevők számára. 2024-től a győri székhelyű Sze-mélyiségfejlesztő Akadémián tanítok sportpszichológiával kapcsolatos modul.

A jogász gyakorlati munkát elsősorban közbeszerzési szakértőként szereztem, ahol nemzeti és nemzetközi kereskedelmi, építési, szolgáltatási szerződések létrejöttét segítettem elő felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadóként, 2010-től napjainkig. 2018–2019 között a Dunaújvárosi Szakképzési Centrum-ban voltam főigazgatói tanácsadó, így a középfokú képzés szervezésében is szereztem szakmai tapasztalatot. Ezt a területet nem hagytam el, 2024-től az Érdi Szakképzési Centrumban kancellári kabinetvezetőként dolgozom.

Kutatásvezetőként több, az Igazságügyi Minisztérium által támogatott programban vettem részt, többek között a „Fenntartható és fogyasztóbarát mesterséges intelligencia” (2022), „A fogyasztóknak történő jogi segítségnyújtás eszköztára hazánkban és az EU egyes országaiban” (2021), „Az esetjogi megközelítés egységesítése az európai jog oktatásában” (2020), „A kereskedelmi szerződések legújabb kérdései” (2017) és „A Bécsi Vételi Egyezmény joggyakorlata” (2016) témákban. Kutatóként részt vettem a Nemzeti Közszerológati Egyetem KÖFOP projektjében (2017–2018) alprojekt-vezetőként, valamint a Jean Monet Modul on EU Business Law projektben (2016–2019) kutatóként és pénzügyi vezetőként.

Tudományos érdeklődési köröm elsősorban a pénzügyi-gazdasági élet magánjogi aspektusaira, a nemzetközi pénzügyi rendszer intézményeire, a kockázati tőkebefektetések jogi szabályozására, a nemzetközi adásvételi szerződések gyakorlatára, valamint a közbeszerzési jogra terjed ki, különös tekintettel a digitális technológiák alkalmazási lehetőségeire.

Számos tudományos diákköri témavezetést láttam el, hallgatóim közül többben érték el helyi és országos TDK-helyezést, illetve különdíjat, két OTDK első helyes hallgató esetében láttam el témavezetői feladatokat. Emellett rendszeresen konzultálok szakdolgozatokat és diplomamunkákat. A Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában több doktori témát hirdtettem meg, 2025-ben 6 aktív doktorandusz témavezetője vagyok.

Publikációs tevékenységem keretében több hazai és nemzetközi folyóirat-cikket, tankönyvet és egyetemi jegyzetet írtam vagy szerkesztettem, magyar és idegen nyelven egyaránt, főként az alternatív vitarendezés, az EU kereskedelmi jog és a nemzetközi pénzügyek témakörében. Számos hazai és nemzetközi kon-

ferencián adtam elő, többek között a kockázati tőkebefektetések, a Bécsi Vételi Egyezmény, a közbeszerzés, az alternatív vitarendezés és a legújabb technológiák jogi vonatkozásai témakörökben. A Nemzetközi és Európai Jogi Tanszék kollégáival közösen szervezett „EU Business Law Forum” egy ismert és népszerű nemzetközi konferenciává nőtte ki magát, a fogyasztóvédelmi kérdésekre fókuszáló hazai konferenciánkat pedig a 2024. és 2025. évek sikere alapján a jövőben minden évben meg kívánjuk rendezni.

Az elmúlt 20 év egyetemi oktatóként és tudományos kutatásban szerzett tapasztalata, valamint a jogász hivatás gyakorlása során szerzett benyomások alapján egyre inkább a segítő szakmák felé orientálódtam. A jogászhoz forduló emberek problémáinak jelentős része véleményem szerint nem-jogi eszközökkel néha hatékonyabban orvosolhatók. Ezért végeztem el mediátor és facilitatori képzéseket is, valamint szereztem pszichológus diplomát. Céloom, hogy a meglévő tudásomat a gyakorlatban is hasznosítsam, és a tudományos kutatást is folytassam interdiszciplináris területen, elsősorban a robotika és az emberi elme, a mesterséges intelligencia, valamint a sportpszichológia és teljesítménypszichológia területén.

• Szerényi Gábor grafikája

DR. GOTTLIEB LÁSZLÓ

bíró

(Győri Törvényszék)

elnök

(Magyar Jogászegylet, Győr-Moson-Sopron Megyei Szervezet)

címzetes egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar)*

Bár a közélet dolgai és a történelem mindig is érdekelték, a gimnázium utolsó évéig fel sem merült bennem, hogy jogász legyek. Alapvetően tanár szerettem volna lenni. Aztán, amikor kezdett komolyra fordulni a „most már jön a felvételi időszak”, baráti beszélgetések során szemben találtam magam azzal a kérdéssel, miért ne jelölném meg a jogi kart. Tösgyökeres Győr-Moson-Sopron megyei-ként kézenfekvő volt az akkor még az ELTE Kihelyezett Tagozataként szárnyait bontogató győri jogi kar első helyre kerülése. Így 1999-ben felvételt nyertem az ELTE ÁJK SZIF Győri Tagozatára. A vegyes érzésű reményeket és várakozást öt szép, élményekben, azóta is élő, tartalmas személyes ismeretségekben, hivatást megalapozó és tartalommal megtöltő szellemiségben gazdag év követte. Ezt az öt évet meghatározta Győr pezsgő élete, a város és az egyetem adta életérzés, ami egyszerre volt lüktető, a XXI. század kapuit döntögető és mégis polgári, barokk, természetközeli. A jogi tudást és a jogász hivatást az ezredforduló kiváló magyar elméleti és gyakorló jogászeitől kaphattuk meg, akikre a mai napig jó szívvel emlékezem, még akkor is, ha egy-egy vizsgáról kijöve nem mindig éreztük ugyanezt.

A diploma megszerzése után, úgy éreztem, az egyetemi évek megfelelő alapokkal láttak el és felvérteztek annyi önbizalommal, hogy a jogász pályát egyik csúcspontján tartott bírói pályára fordítsam az irányt. Ebben az elhatározásban erősítettek az egyetemen tanító bírák is. 2004-től a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság fogalmazója lettem. A bíróvá válás grádicsait végigjárva bírósági titkárrá lettem, majd 2011-ben bírói kinevezést kaptam. Előbb kirendeléssel, majd áthelyezéssel a Győri Munkaügyi Bíróság munkaügyi ügyszakos bírójává lettem, majd

a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság létrejöttével közigazgatási ügyekben is eljártam. Néhány évig, a bíróság formális megszűntetéséig elnökhelyettesi pozíciót is betöltöttem, majd 2020-tól a Győri Törvényszék munkaügyi és közigazgatási ügyekben eljáró tanácselnöke lettem.

A közéleti érdeklődésem színterévé vált a Magyar Jogász Egylet Győr-Ménfőcsanak Megyei Szervezete, ahol egy cikluson át titkár voltam, jelenleg pedig már a második ciklusban látom el az elnöki feladatokat. A Jogászegylet a jogászság ernyőszervezeteként, a jogász hivatásrendeken átívelve, időről-időre lehetőséget biztosít a város és a megye jogászságának találkozására, személyes és szakmai diskurzusára. A Jogászegylet szoros kapcsolatot tart fenn az egyetem immár önálló jogi karával, és arra is alkalmat kínál, hogy egykori tanárainkkal találkozassunk.

A bírói pályám mellett az egyetem teremtette meg annak a lehetőségét is, hogy a korábban dédelgetett tanári hivatással is foglalkozhassak. 2013-tól óraadóként, most már a katedráról is részt vehetek a jogi kar életében. A munkaügyi és szociális jogi terület mellett földforgalmi jogot is oktatok, szakdolgozatok konzulense vagyok, részt veszek záróvizsgáztatásban vagy a Tudományos Diákkori Bizottságok munkájában. Az egyetem ezirányú tevékenységemet címzetes egyetemi docensi címmel ismerte el.

DR. GÖNDÖR ÉVA

irodavezető ügyvéd

egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Munkajogi
és Szociális Jogi Tanszék)*

Amikor a győri jogászképzés első évfolyamának hallgatójaként megkezdtem tanulmányaimat, még nem sejtettem, hogy ez a döntés mennyire meghatározó lesz az életemben. Győrbe érkezve egy izgalmas, új világ nyílt meg előttem, tele kihívásokkal és ígéretes lehetőségekkel. Az egyetemi élet, az első előadások feszült figyelve, a posta melletti fehér házban történő vizsgajelentkezések – mindezek mélyen belém vésődtek, és a mai napig élénken élnek bennem. Nem csupán egy intézménybe csöppentem, hanem egy olyan közösségbe, amely szorosan összetartozott, hiszen a jogáshallgatók megjelenése kuriózumnak számított a mérnöki szakok hallgatói között, akik az első időkben fenntartásokkal kezelték a jogászok beilleszkedését, azzal a kivétellel, hogy a női joghallgatókat szívesen látták a keddi ebédlő bulikban.

Az egyetemi éveim alatt nemcsak a jogi ismereteim bővültek, hanem a személyes, baráti kapcsolataim is. Az egyetemi évek alatt szövődött barátságok a mai napig kitartanak, és több esetben életre szóló kötelékekké váltak. Az egyetemi léthez való kötődés olyan erős volt, hogy a diploma megszerzése után nem volt kérdés számomra, hogy elfogadjam Szalay Gyula felkérését a tanársegédi státuszra, a munkajog tárgy oktatására. Az ifjú tanársegéddel a Paragrafus című egyetemi újság egy interjút is közölt, amelyben azt nyilatkozta, hogy „ez tűnt a legjobb állásajánlatnak”. A döntés erőteljesen érzelmi alapokon nyugodott, hiszen nem akartam elszakadni az alma matertől. Így maradtam az egyetemen tanítani. Hágelmayer Istvánné (Ida) – aki idén tölti be 90. életévét – szakmai mentorálása és a személyes életembe történő bekapcsolódása nagy hatással volt a munkásságomra. Szalay Gyula jóindulatú, ösztönző kérdései mellett, amelyeket rendszeresen feltett a PhD-értekezésem előhaladására vonatkozóan. Ida azt az ígéretet tette a Kar vezetésének és nekem, hogy addig marad még oktatni, amíg engem kell helyettesíteni gyermekáldás miatt. Arra azonban ő sem számított, hogy a népmesékből ismert három királylány közül a legkisebbnek ő lesz a keresztszülője...

Ennek következtében a jogi diplomám átvétele (2000) óta, azaz 25 éve a Széchenyi István Egyetem kötelékébe tartozom, 2013 óta egyetemi docensként oktatok számos tantárgyat. Szakmai munkásságom kiterjed a munkajog, a társadalombiztosítási jog, a szociális jog, valamint az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség területeire. Szakmai témájú egyetemi tankönyvek és jogi szakvizsgára felkészítő könyvek társszerzője vagyok. Tanulmányaimat tekintve 2000 és 2003 között a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán Európai jogi szakjogász képesítést szereztem. 2006 és 2007 között az Igazságügyi Minisztériumban jogi szakvizsgát tettem. 2007 és 2012 között a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán szereztem PhD fokozatot munkajogból, summa cum laude minősítéssel. PhD-dolgozatom címe „A családi és a munkahelyi feladatok összehangolását segítő és gátló jogintézmények a magyar munkajogban”. 2007 óta a Göndör Ügyvédi Iroda irodavezető ügyvédje vagyok.

Az oktatás területén kiemelten fontos számomra, hogy a jogi képzési területen működő személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási szak szakfelelősi feladatainak gondozását én végzem. Hivatásomnak érzem, hogy átadjam a megszerzett tudást a következő generációknak, és ne csak szakmailag, hanem mentálisan és személyesen is segítsen a fiatalok fejlődését, hogy jobb emberre váljanak. Számomra az oktatás nem csupán tudásátadás, hanem mentorálás, iránymutatás és a jövő formálása. Folyamatosan arra törekszem, hogy hatékony, interaktív és inspiráló órákat tartsak, átlátható struktúrával és jól szervezett tananyaggal, hogy a hallgatók a lehető leghatékonyabban elsajátíthassák a tudást. Empatikusan és türelmesen igyekszem segíteni őket abban, hogy biztonságos környezetben tanuljanak, ahol mernek kérdezni és hibázni. Célom, hogy ne csak a lexikális tudást adjam át, hanem segítsen a hallgatóknak megtalálni a saját útjukat, fejleszteni a kritikai gondolkodásukat és a problémamegoldó képességüket. A tehetséggondozás is kiemelten fontos számomra, büszke vagyok azokra a hallgatókra, akikkel együtt dolgozhattam, és akik sikereket értek el a tudományos diákköri munkában, és örülök annak is, hogy a 2023. évi OTDK Állam- és jogtudományi szekció munkajogi tagozatában első helyezett hallgató témavezetője lehettem.

Az egyetemi oktatói tevékenységem mellett ügyvédként is aktívan tevékenykedem. A Göndör Ügyvédi Iroda vezető ügyvédjeként munkajogi tanácsadással foglalkozom cégeknek, és innovatív megoldásokat dolgozok ki rugalmas munkarend és alternatív foglalkoztatási formák bevezetésében. Ezen felül tanácsot adok gyermekgondozáshoz kapcsolódó munkajogi kérdésekben és családtámogatási ellátások igénylésében. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság megbízásából Győr-Moson-Sopron megyében az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos jogi helyzet feltárásával és szakértői tanácsadással is foglalkoztam egyenlő bánásmód referensként 2009 és 2017 között. Ezek a tapasztalatok nemcsak a szakmai tudásomat mélyítették el, hanem megerősítettek abban a hitemben, hogy a jog eszközeivel valóban lehet változásokat elérni a társadalmi szemléletben.

A Széchenyi István Egyetem és a Győri Ügyvédi Kamara elismerése sokat jelent számomra. 2024-ben a március 15-i ünnepségen vehettem át a Bakonyi István Kiváló Oktató díjat, amely különösen nagy megtiszteltetés számomra, hiszen ez a díj az oktatói munkám megbecsülése, és megerősít abban, hogy jó úton járok. Mindig is a hallgatók fejlődését helyeztem előtérbe, és nagy figyelmet fordítok az oktatásban részt vevő hallgatók jóllétére. Ez a díj megerősít abban, hogy a jövő generációjának formálása iránti elkötelezettségem értékelt és megbecsült. A Győri Ügyvédi Kamara részéről a Nagy Károly-díjjal való kitüntetés – amely a kamarában végzett tevékenységemet ismerte el ugyanebben az évben – rendkívül megtisztelő volt.

Büszke vagyok arra, hogy a győri jogászképzés első évfolyamának hallgatójaként kezdtem, és azóta is az egyetemi közösség aktív tagja lehetek. Az egyetemi éveim, a megszerzett tudás, a kiépített kapcsolatok és a hivatásom iránti elkötelezettségem mind-mind meghatározóak az életemben. Hiszem, hogy a jogászoknak nemcsak a törvények betűjét kell ismerniük, hanem a társadalmi felelősségvállalás is része a hivatásuknak. A jövőben is arra törekszem, hogy tudásommal és tapasztalataimmal segítsem a fiatalokat, és hozzájáruljak egy igazságosabb és emberségesebb társadalom építéséhez.

• Szerényi Gábor grafikája

DR. GYURITA ERZSÉBET RITA

főigazgató

*(Győr-Moson-Sopron Vármegyei
Kormányhivatal)*

egyetemi adjunktus

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási
és Pénzügyi Jogi Tanszék)*

PORTRÉK

TANULMÁNYOK

Szegeden születtem, Kalocsán jártam gimnáziumba, ott érettségiztem 1995-ben. Jogi tanulmányaimat 1995–2000 között az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Győri Tagozatán folytattam. 2000-ben szereztem jogász diplomát, summa cum laude minősítéssel. 2004-ben jogi szakvizsgát tettem.

PhD-fokozatot a Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában szereztem summa cum laude minősítéssel, 2020-ban. Az értekezés címe: „A helyi önkormányzatok törvényességi felügyelete”, konzulensem: Prof. Dr. Verebélyi Imre volt.

MUNKAHELY

Egyetemi tanulmányaim befejezését követően a Győr-Moson-Sopron Megyei Közigazgatási Hivatal Hatósági Főosztályán helyezkedtem el fogalmazóként. 2004-ben jogtanácsos lettem. Elsődlegesen jogorvoslati kérelmek elbírálásával, valamint a közigazgatási hatóság különböző bírósági fórumok előtti jogi képviseletével foglalkoztam.

2008. december 15. napjától a Nyugat-dunántúli Regionális Közigazgatási Hivatal Hatósági Főosztály Általános Igazgatási Osztály vezetésére kaptam felkérést, majd 2010. december 1. napjától a Győr-Moson-Sopron Megyei Közigazgatási Hivatal Hatósági Főosztály főosztályvezetője lettem.

2011. szeptember 15. napjától a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal igazgatójává nevezték ki, e feladattal párhuzamosan a Hatósági Főosztály

főosztályvezetői feladatait is elláttam. A hivatali, szakmai ranglétra minden fokát bejártam 11 év alatt, amikor a közigazgatási és igazságügyi miniszter 2012. február 1. napi hatállyal a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal főigazgatójává nevezett ki, mely vezetői pozíciót jelenleg is betöltöm.

A szakmai és vezetői ismeretek folyamatos bővítése, fejlesztése mellett már 2000-től kezdődően kiemelt figyelmet fordítottam az oktatásra, a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, illetve jogelődje oktató-jaként, tanársegédjeként, majd 2007-től egyetemi adjunktusaként.

Mentorom és példaképem az oktatásban Szalai Éva, aki az elmélet és a gyakorlat megfelelő arányának oktatásával nemcsak a tananyag elsajátítását, hanem a szerteágazó közigazgatási jog összefüggéseinek megértését is segítette.

TUDOMÁNYOS KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉG

1. Győri Ügyvédi Kamara (korábban Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara), Területi Jogtanácsosi Tagozat, elnök (2019-)
2. Győri Ügyvédi Kamara (korábban Győr-Moson-Sopron Megyei Ügyvédi Kamara), elnökségi tag (2019-)
3. Magyar Jogász Egylet Győr-Moson-Sopron Vármegyei Szervezete, elnökségi tag (2018-)
4. Közép és Kelet-Európai Közigazgatástudományi Egyesület, tag (2021-)
5. Közigazgatás-Tudomány (szakmai tudományos folyóirat) szerkesztőbizottságának tagja (2021)
6. Jog-Állam-Politika szerkesztőbizottságának tagja (2021-)
7. Kúria Joggyakorlat-elemző Csoport (2021-2023)

SAKMAI ELISMERÉSEK, KITÜNTETÉSEK

- 2007. augusztus 20-a alkalmából az önkormányzati és területfejlesztési miniszter magas színvonalon végzett szakmai munka elismeréseként Miniszteri Dicséretben és Jutalomban részesített.
- 2022. évben a Miniszterelnökséget vezető miniszter magas színvonalon végzett szakmai munka elismeréseként Miniszteri Elismerő Oklevélben részesített.
- 2024. évben a közigazgatási és területfejlesztési miniszter Magyar Zoltán-díjat adományozott a közigazgatásban végzett magas színvonalú szakmai munka és elkötelezettség elismeréseként.
- 2024. évben a Magyar Ügyvédi Kamara Kiváló Kamarai Jogtanácsos kitüntető jelvényt adományozott kiemelkedő szakmai munkáért.

PUBLIKÁCIÓK, KUTATÁSI TERÜLET

Publikációs lista: Magyar Tudományos Művek Tára szerint (<https://www.mtmt.hu/>).

Kutatási terület: közigazgatási jog, helyi önkormányzatok, jogorvoslati rendszer a hatósági eljárásban, valamint perorvoslatok.

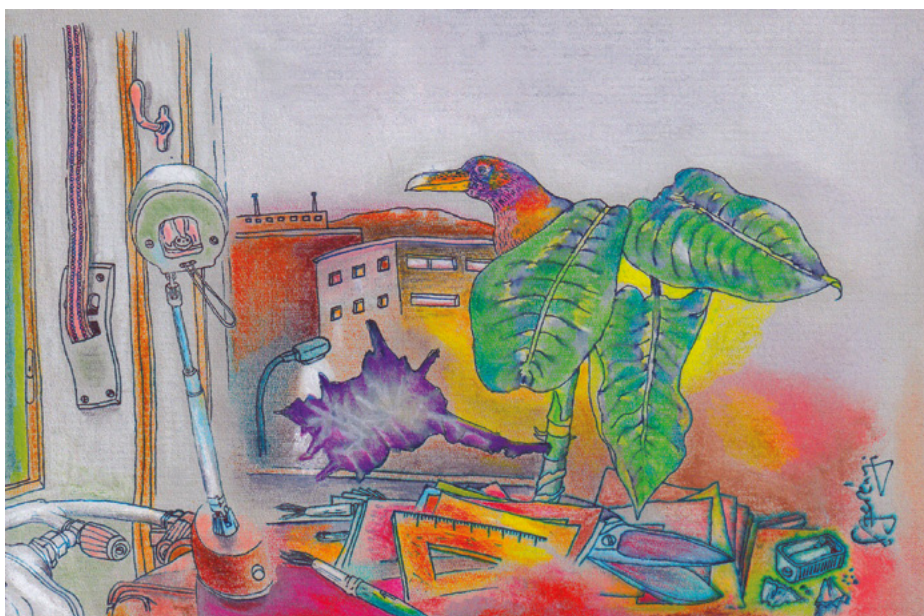
Büszke vagyok arra, hogy az ELTE Győri Tagozatának első évfolyamára jártam és ott szereztem jogász diplomát. Az első évfolyam viszonylag kis létszámú volt, ennek köszönhetően igazi közösséggé, egy nagy „családdá” kovácsolódtunk az egyetemi évek alatt, annak ellenére, hogy szerteágazó érdeklődési körrel, az ország különböző részeiből (Debrecenből, Csengerből, Szolnokról, Kecskemétről, Kalocsáról, Veszprémből, Szombathelyről, illetve az évfolyam többsége Budapestről és környékéről) érkezünk, és mindenki már akkor határozott, célokkal rendelkező, igazi egyéniség volt. Az összetartás nemcsak a szorgalmi és vizsgaidőszakokra volt jellemző, további bizonyítéka például, hogy az 1999-2000-es évfordulón közös szilveszteri programot szerveztünk Hajdúszoboszlón, ahol az évfolyam nagy része jelen volt, vagy a 30 éves alapításra rendezett közelmúltbeli esemény, amelyen az első évfolyam jelent meg a legnagyobb létszámmal a végzett évfolyamok közül.

Hálával, köszönettel és szeretettel tekintek vissza oktatóinkra is, akiktől nagyon sokat tanultunk, kaptunk az előadásokon, szemináriumokon, konferenciákon. Isteni gondviselésnek tekintem, hogy az újraindított jogászképzésben országos szinten kiemelkedő szakemberek, illetve tudósok tanítottak, a teljesség igénye nélkül Bihari Mihály (politológia), Földesi Tamás (filozófia), Fűrész Klára és Kukorelli István (alkotmányjog), Ficzer Lajos és Szalai Éva (államigazgatási jog), Mezey Barna (magyar állam- és jogtörténet), Lenkovics Barnabás és Székely László (polgári jog), Hack Péter (büntető eljárásjog), Németh János és Somlai Zsuzsanna (polgári perjog), Lamm Vanda (nemzetközi jog), valamint Cs. Kiss Lajos és Szigeti Péter (állambölcsélet).

Az egyetemi évek meghatározó része volt életemnek, szerencsésnek mondhatom magam, hogy ezt az öt évet kiváló oktatók és évfolyamtársak között tölthettem.

•
Szerényi Gábor grafikája

DR. HAFFNER MÁRTON LL. M.

senior jogtanácsos
(MBH Bank Nyrt.)

Megtiszteltetésként ért, hogy Smuk Péter dékán úr – mint az 1995-ben kezdő első győri jogász évfolyam egykor végzett hallgatóját – többek között engem is felkért, hogy írjak pár sort a győri jogászképzés fennállásának 30. évfordulója alkalmából készülő almanach-ba. Nagy örömmel és nem kis nosztalgiával teszek eleget e felkérésnek, egyúttal köszönettel tartozom az alumni rendezvényre történő meghívásért, amelyre 2025. június 20-án, a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karának udvarán került sor.

1974. április 16-án születtem Székesfehérváron. A budapesti Spanyol Magyar Kéttannyelvű Gimnáziumban érettségiztem, majd az ELTE ÁJK kihelyezett győri tagozatára jártam 1995-től, az első győri évfolyammal kezdtem és 2000-ben szereztem jogi diplomát, folyékonyan beszélek angolul és spanyolul. Nem utolsó sorban családi indíttatásból választottam a jogi pályát hivatásul, több családtagom élt a jogi hivatásnak, vagy még ma is praktizál mint ügyvéd, közjegyző, vagy épp jogtanácsos.

Ami a szakmai előmenetelt illeti, amit kiemelnék, hogy az egyetemet követően eleinte biztosítási joggal foglalkoztam, majd a DLA Piper (korábban DLA Piper Weiss-Tessbach) nemzetközi ügyvédi irodához kerültem mint ügyvédjelölt, mégpedig egyenesen a banki, finanszírozási területre. Az ott töltött éveknek nagy szerepe volt abban, hogy később is bankjogi területen teljesezhettem ki. A jogi szakvizsga után jó pár év ügyvédség következett, különféle ügyvédi irodákkal kialakított együttműködések keretében dolgoztam, szakterületem főként a polgári jog, társasági jog, banki finanszírozási ügyek, tőkepiaci ügyletek, kockázati tőkealapok és a biztosítási jog – nyelvtudásomnak köszönhetően gyakran voltak spanyol ügyfeleim is. Miután megszereztem a PPKE Jogi Karán a bank- és tőkepiaci szakjogászi LL. M. fokozatot, egyre inkább a bankjogra fókuszálhattam, végül senior jogtanácsos lettem a holland ING Bank NV Magyarországi fióktelepénél, úgy vélem, ott „ért körbe” bennem az az ügyvédi és jogtanácsosi (in-house) jogászi szemlélet és tapasztalat, amivel egy hosszabb és stabilabb bankjogi pályafutást alapozhattam meg. Ezt követően 2017-ben csatlakoztam az MKB Bankhoz, ahol egy izgalmas időszak következett, a Budapest Bank és a

Takarékbank beolvasásával, számtalan jogi kihívással. Nyolc éve vagyok senior jogtanácsos a banki fúzió eredményeképp létrejött MBH Bank Nyrt.-nél, főként vállalati finanszírozással, banki felügyeleti szabályozási kérdésekkel foglalkozom. Tagja vagyok a Bankszövetség okmányos ügyletekkel foglalkozó munkacsoportjának.

Ami a külföldi tanulmányokat illeti, 1999-ben, az ELTE-n az első ERASMUS-ösztöndíjasok egyikeként végezhettem el egy szemesztert az 1531-ben alapított Granadai Egyetem jogi karán. Sőt, némileg magam is hozzájárulhattam az ELTE nemzetközi kapcsolatainak fejlődéséhez, már amennyiben a bilbao-i DEUSTO egyetem jogi karától magam szereztem ERASMUS keretszerződést az akkor Ficzer Lajos vezette közigazgatási tanszéknek, amellyel azóta tudtommal már több diák is ott tanulhatott. Két évig posztgraduális doktori tanulmányokat is folytattam a Spanyol Királyság ösztöndíjával a Granadai Egyetem Jog Karának Kereskedelmi Jog tanszékén, ma is tartom a jó kapcsolatot nem egy kinti tanárral. Angliában, Windsorban részt vettem egy ügyvédi képzésen, a DLA Piper UK szervezésében.

Szabadidőmben hobbim a gitározás, és mellette gyerekkorom óta aktívan vitorlázom. Egy gyönyörű, 1943-ban épült Európa 30-as vitorlás fahajója van a családnak a Balatonon, amelynek a neve „Virtus”. Édesapám még a hetvenes években vette és sok versenyt nyert vele, tőle vettem át a gondozását. Máig nagy becsben tartjuk, de főleg már csak klasszikus hajók old timer versenyein veszek részt vele.

EMLÉKEIM A GYŐRI ÉVEKRŐL

Erről akár könyvet is lehetne írni, de próbálom rövidre fogni. Azzal kezdeném, hogy az 1995-ös év a jogikar-alapítások éve volt, hiszen ekkor indult a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogtudományi kara is (abban az évben oda is felvételt nyertem). Mikor az Egyetem téren írásbeliztem, előtte egy levelet adtak át a vizsgázóknak, amiben nyilatkozni kellett, hogy amennyiben a pontszáma alapján lehetősége van rá, akar-e az ELTE győri kihelyezett tagozatán tanulni. Gondolkodás nélkül beikszeltem, akkoriban „mindenre lőttünk”, pestiesen szólva, olyan magasak voltak a pontszámok, és relatíve kevés helyre. Felvettek ide mindkét karra, én végül Győrt választottam – az igazsághoz tartozik, hogy a Pázmány jogi karának az akkreditációja ekkor még csak folyamatban volt, és biztosra kellett menni. Úgy gondolom, sok egykori évfolyamtársam nevében írhatom, ez az egyik legjobb döntésnek bizonyult, mert a győri évek életünk meghatározó és egyben egyik legszebb időszaka volt, nemcsak a jogi ismeretek szilárd alapjának megszerzése, de egyben a függetlenedés, a felnőtté válás, az életre szóló barátságok miatt is. Talán csak később tudatosult igazán többünkben a jelentősége annak, hogy egy akkor már évek óta érlelődő s „megalakulni vágyó” Széchenyi

István Egyetem koncepciójának égisze alatt valójában mi voltunk az első igazi építőkövei az eljövendő önálló győri egyetemi jogi karának, amely egy 1892-ben megszűnt Győri Királyi Jog- és Államtudományi Kar megszűnését követő több mint száz éves „interregnum” után valósulhatott meg.

A Pázmány jogi karát alapító Zlinszky János professzor úr mondta egyszer: *„Higgyétek el, egy kar indulásához csak jó oktatók és hallgatók kellene – a többi jön magától.”* És milyen igaz. Az ELTE oktatóinak legjava járt Győrbe előadásokat tartani, vizsgáztatni. Pesten még „mazsolázhattak” a vizsgázók, hogy a vizsgákon, spec. kollégiumokon kihez kerüljenek (vagy épp kit kerüljenek el), nálunk azonban nem volt „apelláta”, tanszékvezetők, tankönyvek szerzői, mondjuk ki, az igazi „nagyágyúk” jöttek le előadást tartani, majd számon kérni (közülük nem egy alkotmánybíró volt, vagy lett a későbbiekben). S mi ennek a jó oldalát láttuk meg és éltünk is vele. A teljesség igénye nélkül csak pár név – mert jó páran sajnos már nincsenek köztünk. Kezdetben Horváth Pál, alias „Paja bácsi” (egyetemes jogtörténet), Kállay István tanár úr (aki kimonóban tartott a japán jogról értekezést), Mezey Barna, Horváth Attila (magyar jogtörténet), Kukorelli István (alkotmányjog), vagy épp Wiener A. Imre (büntetőjog – róla eszembe jut egy személyes anekdota, mikor egy alkalommal megszavaztatta az előadásán a hallgatókat, hogy halálbüntetés-pártiak-e vagy sem, majd konstatálta, hogy míg Pesten a hallgatók többsége a halálbüntetés mellett, addig Győrben ellene szavaztak, mire én megjegyeztem – nem kis derűt kiváltva a hallgatóságból, ideértve az előadót is: *„Persze, hiszen mi itt nyugatabbra vagyunk, tanár úr!”*). És ott volt Lenkovics Barnabás és Székely László is (civilisztika), Bihari Mihály és Navracsics Tibor (politológia), Vörös Imre, Burián László (nemzetközi magánjog), Lamm Vanda (nemzetközi közjog) vagy épp Berke Barna (EU jog), a generációkat vizsgáztató Németh János (Pp), és persze a „tűzkeresztség”, ami az első komoly lépcső a jurátussá váláshoz, a római jog, ahol Földi Andrásnál voltam szerencsém vizsgázni, talán utolsóként még a Brósz – Pólay könyvből (még nyomdában készült a Földi-Hamza féle „új” Római Jog tankönyv). Még ha álmomból is keltenek, mondom a római jog szerinti elbirtoklás öt feltételét: *„res habilis, titulus, fides, possessio, tempus”*! Megemlíteném Szalay Gyula szerepét, aki a kezdetektől őrködött a győri jogászsképzés lángja felett.

Győr városa hamar mindenki kedvence lett, a diákoké, de hiszem, hogy tanárainké is. Sosem felejttem el, amikor a győri uszodában belebotlottam Lenkovics tanár úrba, aki előadások után – elmondása szerint orvosa tanácsára – néha egy-egy kiadós úszással tartotta karban magát: „Önök még nem

is tudják, milyen szerencsájuk van, hogy Győrbe kerültek, látja, még uszoda is itt van a kartól egy ugrásra”. És milyen igaz volt (...).

Néhány év kollégium után a belvárosi Kazinczy utcában szereztünk albérletet pár barátommal, egy gyönyörű, régi házban, a környéken kávézók, teraszok, amerre lát az ember, éltünk, mint hal a vízben. Rendszeresek voltak a jogászbulik, ott voltunk a mediawave fesztiválokon, koncerteken (sikertől újradefiniálni az addig „szürke hétköznapi” fogalmát). Talán a legemblematisabb hely nekünk a „Karantén” volt, amely a mai csónakház, az első évben ezt szinte csak mi, elsőéves jogászok tartottuk „megszállva”, de népszerű volt az „Acid Jazz” vagy a rövid életű „Amnézia” is, de e témában bizony hosszan folytathatnánk a sort (...).

Azzal zárom soraim, hogy őszintén kívánom, sok fiatal generáció élje még át az egyetemi éveket Győrben, úgy, olyan lelkesedéssel, ahogy mi, mert mi már tudjuk, ez az időszak az ember életében egyszeri és megismételhetetlen. Barátaimmal szinte minden évben visszamegyünk egy -egy alkalommal „nosztalgizni”, de örülök, hogy az alumni kezdeményezéssel ezentúl maga az *alma mater* fogja még jobban összetartani az ott végzett generációkat. Ránk számíhattok!

DR. KARSAI DÁNIEL

(1977. MÁRCIUS 28. – 2024. SZEPTEMBER 28.)

*magyar ügyvéd, alkotmányjogász,
emberjogi aktivista*

PORTRÉK

ÉLETÚTJA

Középiskolai tanulmányait 1991 és 1995 között a Berzsenyi Dániel Gimnáziumban folytatta. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karát 2001-ben végezte el a győri kihelyezett képzési helyen; egyetemi tanulmányai után az Alkotmánybíróságon helyezkedett el. Ezt követően az Igazságügyi Minisztérium Közjogi Kodifikációs Főosztályán dolgozott. Ekkor kapott lehetőséget arra, hogy egy szakmai gyakorlat keretében megismerje a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) működését. Strasbourgban állást ajánlottak a fiatal jogásznak, ezt követően négy évig dolgozott Franciaországban – több mint ezer angol és francia nyelvű EJEB-határozattervezet elkészítésében vett részt.

2009-ben hazatért, és egy nemzetközi ügyvédi iroda munkatársaként folytatta jogi pályafutását. 2011-ben önálló ügyvédi irodát alapított. Ügyvédként több mint ezer ügyfelet képviselt az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Alkotmánybíróság előtt. Ügyvédi irodája számos esetben sikerrel képviselt elítélteket a magyar állammal szemben, az elítéltek méltatlan fogvatartási körülményeire hivatkozva. 2020-ban sikertelenül támadta meg az Alkotmánybíróságon azt a törvényt, melynek értelmében az állam által kifizetendő kártalanítást nem lehet ügyvédi letéti számlára utalni, hanem közvetlenül az elítéltek bv-intézet által vezetett számláira, illetve a sértetteknek kell eljuttatni.

BEADVÁNYA AZ EUTANÁZIA MAGYARORSZÁGI ENGEDÉLYEZÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

Az aktívan sportoló ügyvéd 2021 júliusában észlelte betegsége első tüneteit, és 2022 augusztusában diagnosztizálták nála az amyotrófiás laterálszklerózis (ALS). Karsai 2023. augusztus 10-én, saját betegsége kapcsán keresetet nyújtott be a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához, mivel álláspontja szerint az életvégi döntések meghozatalának magyarországi tilalma az alapvető emberi jo-

gokat (emberi méltóságból fakadó önrendelkezési jogot, az embertelen, megalázó bánásmód tilalmát és a világnézeti meggyőződés szabad megválasztásához való jogot) sérti.

“Ez az ügy az én életemet nagyon személyesen érinti. De ugyanakkor egy gyönyörű szakmai kihívás is, mert itt az emberi élet és az emberi jogok, a világnézeti szabadság, emberi méltóság, kínzás, embertelen bánásmód tilalmának végső hatáiról beszélgetünk. Egyben a végső filozófiai kérdésekről. Életem legnagyobb ügye, szakmai szempontból is.”

/Dr. Karsai Dániel/

Kétszer teljesítette az Országos Kéktúrát (1172 km), egyszer a Rockenbauer Pál Dél-dunántúli Kéktúrát (541 km). 2022-ben elkezdte az Alföldi Kéktúrát (870 km), teljesítette annak AK-13 szakaszát. 2014-ben megmászta a Kala Pattar (5545 m) és a Gokyo Ri (5357 m) nepáli csúcsoakat a Himalájában. Járt az Everest alaptáborában, az Annapurnán 5467 m magasságig, a Machu Picchun és a svájci Alpokban.

DÍJAI

- Radnóti Miklós antirasszista díj (2024)
- Berzsényi Dániel Gimnázium díszpolgára (2024)
- Pro Urbe Budapest-díj (2024)
- Bibó István Demokrácia Díj (2025)

(Forrás: Wikipédia)

DR. KECSKÉS GÁBOR

egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi
és Európai Jogi Tanszék)*

tudományos munkatárs

*(HUN-REN Társadalomtudományi
Kutatóközpont Jogtudományi Intézete)*

Soha nem akartam jogász lenni, és egy lyukasórán dőlt el, hogy oktató-kutató leszek – szubjektív visszaemlékezés

Be kell vallanom, a pályaválasztás idején igazából nem akartam jogász lenni, de az élet és a felvételi rendszer úgy hozta végül, hogy felvettek az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának Győri Tagozatára. Hallgatótársaim között voltak jogásznemzedékek tudatos tagjai, első generációs értelmiségiek, a budapesti ELTE-ről való lemaradás miatti „győri” kesergők, régóta jogásznak készülők és nem régóta jogásznak készülők. Nem tagadom, egészen sokáig erős kétségeim voltak, hogy ez a pálya nekem való-e vagy sem, szeretnék-e jogász lenni, a jog és a jogász hivatásrendek mely területe érdekelne a leginkább. A helyi győri infrastruktúrával gond nem volt (bár ma már inkább romantikusan él emlékezetemben), a joghallgatói lét pozitív oldalait megéltem, az oktatói gárdával is elégedett voltam, de nem tudtam egészen sokáig, hogy mi is akarok lenni jogászként.

Majd negyedéven, egy előző napi jogászbuli fáradalmait kipihenendő, és valamely esti főelőadásig tartó időt elütendő, beültem egy nemzetközi jogi tudományos diákköri (TDK) ülésre. Azt kell, hogy mondjam, a pályám innentől eldőlt, hiszen magával ragadott a kutatás szeretete, a dolgok megértésének, általában az utánanézésnek az igénye. A kedvező oktató-hallgató arány, a kisebb évfolyamok léte egyaránt kedveztek annak, hogy jobban kitűnjön egy ilyen magamfajta, hallgatói eredményekkel kevésbé rendelkező, ámde talán átlag feletti szorgalommal bíró hallgató, mint én voltam akkor. Következésképpen a 2004-es év végén

kezdődött ez az utazás, amelynek köszönhetően ma már egyetemi docensként oktathatok és kutathatok azon a győri jogi karon, amelynek később lehettem dékánhelyettese is, és – mintegy pályám eddig megkoronázásaként – amely méltónak tartott arra is, hogy a hallgatói tehetséggondozás terén elért eredményeim elismeréseként az Országos Tudományos Diákköri Tanács Mestertanár Aranyérmére is előterjesszen. A hallgatói tehetséggondozást tekintem azóta is az egyik legfontosabb és talán legmagasztosabb tanári feladatomnak, hiszen egy, a hallgatókat őszintén érdeklő téma tudományos igényű szakmai kifejtésében való mentorálás, a hallgatókkal való együttgondolkodás, vagy egy idegen nyelvű perbeszédversenyre való hallgatói felkészítés mindig közösen megélt, az elért eredményektől függetlenül állandó sikerélményt, a jól végzett munka örömét jelent, az oktatók és a hallgatók viszonylatában egyaránt.

“

A sikerreceptem tehát egyedi, hiszen a jogászbulik fáradalmainak kipihenése, a jogászai pályákhoz kapcsolódó szerény érdektelenség, az unatkozás egy órákőzi szőnetben nem vezet feltétlenül mindenkinél Mestertanár Aranyéremhez vagy dékánhelyettséghez... sajnos.

Az viszont egészen bizonyos, hogy a győri jogi kar adottságai és persze nagyságai erősen hozzájárultak ahhoz, hogy eme – hallgatói időszakomban még biztosan – mélyen szunnyadó tehetségemet kibontakoztathattam, amelyért mindvégig hálás leszek alma materemnek.

”

Önéletrajz

TANULMÁNYOK:

2001–2006 – jogi tanulmányok (ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Győri Tagozat, diploma: állam- és jogtudomány doktora), 2007 – nukleáris jogi tanulmányok (OECD Nuclear Energy Agency – Université de Montpellier, diploma: nukleáris jogi diploma, első magyarként), 2012 – PhD-fokozat megszerzése, 2014 – Hague Academy of International Law, Public International Law Session.

MUNKAHELY:

2006 óta folyamatosan tanít a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán, 2017. február 1-jétől egyetemi docens, két posztgraduális képzés (mindkettő nukleáris jogi fókuszú) szakfelelőse. 2012 szeptembere és 2016 októbere között a Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola és a Tudományági Habilitációs Bizottság titkára. 2017 és 2021 között a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karának tudományos és nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettese. 2020 és 2025 között a Fiatal Kutatók Akadémiájának tagja, 2022 és 2024 között annak társelnöke. 2006-tól az MTA, majd jogutódja, a HUN-REN Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének kutatója, jelenleg tudományos munkatársa.

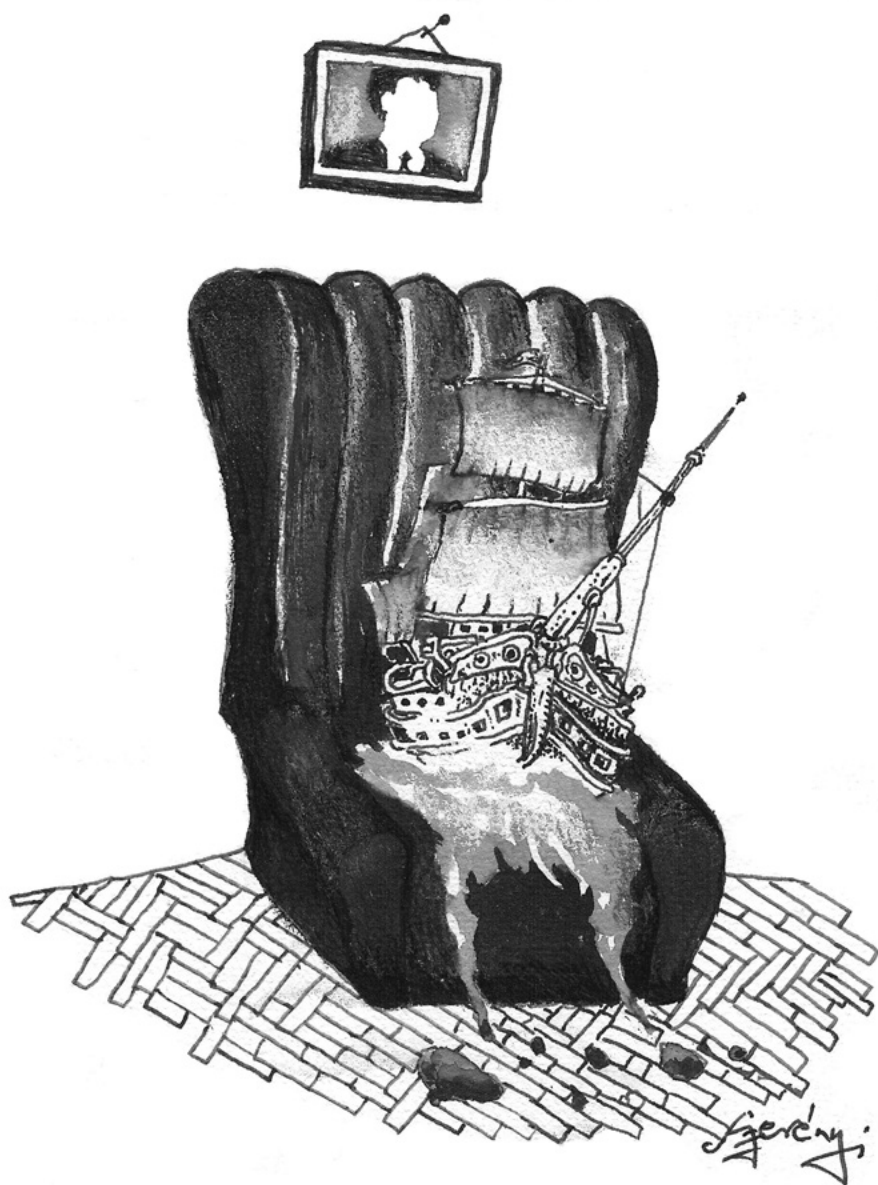
KUTATÁSI TERÜLETEK:

nemzetközi közjog, nemzetközi, uniós és magyar környezetvédelmi jog, nukleáris jog, mesterséges intelligencia joga.

Számos nemzetközi jogi és nukleáris jogi szakmai szervezet tagja Magyarországon és külföldön egyaránt, több folyóirat szerkesztőségének, tudományos tanácsának tagja. Az Országos Tudományos Diákköri Tanács Állam- és Jogtudományi Szakmai Bizottságának elnökhelyettese. A Hague Academy of International Law Research Centre kutatója 2025-ben.

SZAKMAI ELISMERÉSEK/KITÜNTETÉSEK:

MTA Környezetvédelmi Tudományos Ifjúsági Pályadíj (2011), A győri jogászképzésért emlékérem (2013), Oktató a Hallgatókért Díj (2018). 2025-ben az Országos Tudományos Diákköri Tanács Mestertanár Aranyérmének várományosa (az OTDT Állam- és Jogtudományi Szakmai Bizottság támogatásával).

Szerényi Gábor grafikája

DR. LAPSÁNSZKY ANDRÁS

habilitált egyetemi docens, tanszékvezető

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási
és Pénzügyi Jogi Tanszék)*

hírközlési elnökhelyettes

(Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság)

PORTRÉK

2001-ben az ELTE győri képzési tagozatán jogi diplomát, 2003-ban a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán okleveles szakmérnök diplomát szereztem. 2001 óta oktatóként veszek részt a győri egyetem életében, a hozzám legközelebb álló közigazgatási jogi területen. 2009-ben tudományos doktori fokozatot szereztem summa cum laude minősítéssel, 2012-ben pedig rám bízta a Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék vezetését. E megtisztelő feladatom mellett felkért vagy megbízott előadóként az ELTE ÁJK, a Pécsi Tudományegyetem, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, valamint a Debreceni Egyetem jogász, szakjogász, illetve szakkollégiumi képzéseiben is volt szerencsém részt venni. 2021-ben habilitált doktori címet szereztem.

Az oktatói, illetve kutatói munka mellett a gyakorlatban is elsősorban jogász-ként tevékenykedem. Pályafutásomat a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság jogelődjénél, a Hírközlési Felügyeletnél kezdtem 2001-ben, és azóta is a hatóságnál dolgozom, 2010-től mint jogi igazgató, 2022-től mint hírközlési elnökhelyettes. Részt vettem a közigazgatási eljárásjogi szabályozás megújítását célzó jogalkotási előkészítő munkában az igazságügyi miniszter által létrehozott Közigazgatási Perjogi Kodifikációs Bizottság, valamint az Általános Közigazgatási Rendtartás Kodifikációs Bizottsága tagjaként.

Élve a tudományos és a gyakorlati területeken kialakult jó kollegiális kapcsolatok jelentette lehetőségekkel, igyekszem – az általam mindig fontosnak ítélt – tudományos együttműködést minél magasabb szintre emelni. 2013-ban fogtam bele abba a szervező munkába, melynek célja, hogy hazánk valamennyi közigazgatási jogi tanszéke együttműködésben dolgozza fel a közigazgatás szerteágazó szakigazgatási területeit. Ennek eredményeként jelent meg az a háromrészes tanulmánykötet-sorozat (Közigazgatási jog – Fejezetek szakigazgatásaink köréből címmel), amelyben nyolc egyetem negyvenhárom szerzőjének munkáját igyekeztem – a társszerzőség mellett – szerkesztőként összefogni.

Bár minden visszajelzés szerint a sorozat hiánypótló jellegű, tankönyvként és szakkönyvként egyaránt jól funkcionál, mégis, az idő előrehaladtával a szerzőtársakkal indokoltnak láttuk egy frissített, bővített, ugyanakkor más struktúrájú kötet kidolgozását. A 2021-es Közigazgatási jog – Szakigazgatásaink elmélete és működése című könyvben sikerült az elméleti és gyakorlati kérdések közötti arányt úgy megtalálni, hogy a terjedelem mégis megfelelően igazodjon az oktatási, tankönyvi céljainkhoz.

2015-ben a visegrádi országok és Hollandia több egyetemének együttműködésével létrehoztam a Public Governance, Administration and Finances Law Review című folyóiratot. 2021-ben Magyary Zoltán folyóiratának nyomdokain megalapítottam a KözigazgatásTudomány című folyóiratot, nemzetközi tudományos folyóiratként az Institutiones Administrationis – Journal of Administrative Sciences című folyóiratot, szakmai tudományos műhelyként pedig a Közép és Kelet-Európai Közigazgatástudományi Egyesületet, melyben hazánk összes közigazgatási jogi tanszéke, valamint a Nemzeti Közzolgálati Egyetem és közel harminc külföldi egyetem, illetve tudományos intézet vesz részt.

Természetesen a szakterületemnek mondható elektronikus hírközlési igazgatás területén is igyekszem érvényesíteni a tudományos életben jellemző kutatás, elméleti szemléletet. Számos, elsősorban a gyakorlatban tevékenykedő kollégám mint társszerzők segítségével 2013-ban egy kifejezetten hírközlési tárgyú szakkönyvet jelentettem meg „Hírközlés-szabályozás, hírközlés-igazgatás hazánkban és az Európai Unióban” címmel. 2021-ben pedig megjelent „Az elektronikus hírközlés gazdasági közigazgatása hazánkban” c. könyvem.

Számos további tankönyv, illetve szakkönyv megírásában volt szerencsém szerzőként vagy szerkesztőként közreműködni. Továbbá szükség szerint, illetve a lehetőségekhez mérten minden eszközt igyekszem megragadni a szakmai, tudományos diskurzus fejlesztésére. Ennek érdekében célom, hogy rendszeresen publikáljam kutatói és gyakorlati szakmai tapasztalataimat hazai és nemzetközi folyóiratokban, illetve felkéréseknek eleget téve előadok konferenciákon.

Tagja vagyok az Új Magyar Közigazgatás, a Pro Publico Bono és az In Medias Res folyóiratok szerkesztőségének, a Magyar Tudományos Akadémia köztestületének, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogram és a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottságnak.

2016-ban az elektronikus hírközlés érdekében végzett szakmai, illetve vezetői tevékenység elismeréseként az elektronikus hírközlésért felelős minisztertől Puskás Tivadar-díjat, 2017-ben és 2024-ben pedig közigazgatási tudományos munkásságom elismeréseként a Nemzeti Közzolgálati Egyetemtől Magyary Zoltán-díjat kaptam.

A kötet „alumni” műfaja kapcsán fontosnak tartom kiemelni, hogy nagyon jó volt hallgatónak lenni a győri jogi karon. Jogászhallgatói létszámát tekintve e viszonylag kis karnak számos előnye volt/van az oktatás és a kari közösség körében, amit hallgató koromban jelentősen felerősített az itt oktató kollektíva lelkesedése, megszállottsága, a kar fejlődése és a képzés minősége iránti elkötelezettsége. Az akkoriban itt oktatók szinte mindegyike azon volt, hogy az újonnan alakult kar országos és nagyon magas színvonalú oktatási műhellyé nője ki magát, ami szerintem sikerült is. Az oktatás nagyon személyes jellegű volt, az oktatóknak volt ideje, a kis létszámok miatt lehetősége is akár egyénileg vagy kis csoportokban foglalkozni a hallgatókkal, amit nagy lelkesedéssel meg is tettek, ezt nagyon fontosnak és a kar óriási előnyének tartották. Erre eredeztethető vissza, hogy a kar jelenlegi oktatói körének többsége az itt végzett hallgatókból került ki, hiszen az alapító oktatók különös hangsúlyt fektettek az egyéni tehetséggondozásra, a jövő kari oktatóinak kiválasztására és szisztematikus, nagy energiát igénylő képzésére, fejlesztésére. (A közigazgatási és pénzügyi jogi tanszék oktatóinak többsége is a karon végzett, és ez jelentősen hozzájárul máig a tanszék baráti jellegű belső viszonyához, kollektívájának személyesebb alapjához.) Itt utalnék személyes élményként a saját tudományterületemen Szalai Éva által órarendi képzésen kívül, minden hét csütörtök estén tartott jogesetmegoldó szemináriumaira, ahol kötetlenül beszélhettük meg a közigazgatás gyakorlati példáinak, ügyeinek megoldását, megoldási lehetőségeit vagy az ezekre vonatkozó bírósági gyakorlat tanulságait. Ez nagyon sokat fejlesztett sokunk gyakorlati gondolkodásán, az elmélet mellett olyan gyakorlati szemléletet és jártasságot, egyfajta gondolkodásmódot adott, ami a maga nemében páratlan tudást jelent azóta is számomra.

Szalai Éva érdekfeszítő oktatásának, mentori munkájának köszönhetem az oktatói pályám elindulását és fejlődését is.

*Nagyon sok oktatómat emelhetném még ki pályafutásom alakításában és óriási hatásában, de terjedelmi okokból erre nincs lehetőség, így még Lenkovics Barnabást említeném, aki-
nek polgári jogi szemináriumai nagy hatással voltak rám, és
több okból neki is köszönhetem, hogy elindulhattam az oktatói
pályámon. A doktori képzésben pedig Rechnitzer Jánosra
emlékeznék még ehelyütt, aki példamutató lelkesedéssel
alapította és szervezte meg Győrben a társadalomtudományi
doktori iskolát.*

*A kar egyébként máig megőrizte e hagyomány alapján mi-
nőségű oktatási és kutatási, tudományos műhely jellegét, me-
lyet jól bizonyít számos tudományterületen országos jelentő-
ségű eredménye, mind a publikációk, mind a tankönyvek, mind
a tudományszervezés területén, továbbá számos oktatójának
országos elismertsége, munkássága, jogi pályafutása is.*

DR. MIKE GYULA

***konzul, kulturális diplomata,
sajtó és médiaüggyek***

*(Magyarország Nagykövetsége,
Koppenhága)*

Rövid életút, visszaemlékezés a győri egyetemi évekre

RÖVID SZAKMAI ÉLETÚT

Általános iskolai tanulmányaimat a móri Radnóti Miklós Általános Iskolában végeztem, ezt követően a székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium humán tagozatos tanulója voltam. Érettségi után Győri Széchenyi István Egyetem jogikarán folytattam tanulmányaimat, amely – a győri jogászképzés ELTE ÁJK részévé váló, 1995-ös újraindulását követően – abban az évben, 2002-ben önálló sodott és vált a Széchenyi István Egyetem (SZE) önálló jogi karává (később Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar néven).

Az ötéves képzés végén, 2007-ben szereztem jogi diplomát, ezt követően az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Alkotmányjogi Főosztályán kezdtem meg pályafutásomat, jogi szakreferensként. Munka mellett párhuzamosan – szintén 2007-től – végeztem a doktori (PhD) tanulmányaimat a SZE Multidiszciplináris Társadalomtudományi Doktori Iskolájában, Kukorelli István professzor úr irányításával – abszolutóriumot 2013-ban szereztem –, valamint részt vettem az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának alkotmányjog-oktatási tevékenységében, 2007 és 2011 között. 2008 és 2010 között szabályozási (kodifikátor) szakjogász tanulmányokat folytattam az ELTE Jogi Továbbképzési Intézetében, amely az akkori munkámhoz szorosan kapcsolódott: kormányzati jogszabálytervezetek, kormányelőterjesztések véleményezése, illetve jogszabályalkotás is a munkaköröm részét képezték. Jogi szakvizsgámat három év szakmai tapasztalat után, 2010-ben tettem le. Szintén ettől az évtől nyílt lehetőségem Brüsszelben, az Európai Unió Tanácsának releváns szakértői munkacsoportjában képviselni hazánkat egy horizontális megközelítésű diszkriminációs irányelvtervezet tárgyalási folyamatában: a diplomácia és az ahhoz kapcsolódó szakmai munka elsőkézből való meg tapasztalását jelentették számomra ezek az ülések.

Az igazságügyi tárcában eltöltött közel hat év után, 2012-ben a magánszféra világába csöppentem: egy nagyrészt nemzetközi ügyfélkörrel rendelkező ügyvédi iroda alkalmazott ügyvédjeként ismerkedtem a bírósági tárgyalások világával és a magánjog számos területének gyakorlati oldalával.

Közel két év után, 2014-től az újonnan létrejövő Külgazdasági és Külügyminisztérium közigazgatási államtitkári kabinetében kezdtem dolgozni jogi tanácsadóként, majd röviddel ezt követően a Jogi Főosztály vezetőjeként folytattam tovább munkámat, továbbra is a Külügy kötelékében. Közigazgatási államtitkári felkérésre 2015-től annak a csapatnak a tagja és koordinátora lehettem, amely alapjaiban gondolta újra a külszolgálati intézményrendszert, s amelynek eredményeképpen 2016-ra egy teljesen új külszolgálati modell és szabályozás jött létre. A projekt közben, 2016 tavaszán volt szerencsém egy pályázat alapján három hónapot eltölteni Brüsszelben, az Európai Bizottság Igazságügyi Főigazgatóságán, ahol jellemzően alapjogi, illetve a diszkriminációtílalom kérdéseivel összefüggő ügyekkel foglalkozhattam egy fantasztikus, számos tagállamból delegált szakértőkből álló csapat tagjaként. Brüsszelből Budapestre visszatérve az új külszolgálati törvény véglegesítése, valamint végrehajtási rendeleteinek előkészítése következett.

2017 tavaszán elnyertem az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSz) mellett működő New York-i Állandó Képviselő jogi tanácsadói pozícióját, amelyet 2017-es kiutazásomtól egészen 2022-ig, öt éven át töltöttem be. Elsődleges feladatomban a nemzeti érdekérvényesítés, a magyar külpolitikai prioritások érvényre juttatása volt az ENSz közgyűlési tevékenységében, minden – főként nemzetközi – jogi természetű ügyben (leszámítva az emberi jogi kérdéseket).

2022 ősze óta Koppenhágában látok el külszolgálatot Magyarország dániai konzuljaként, ahol az itt élő, nagyságrendileg 9000 magyar állampolgár, valamint a világ minden részéről ide látogató honfitásaink mindennapi ügyeit igyekszem segíteni két kollégámmal együtt, a Konzuli Hivatal működését irányítva. Ezen túlmenően kulturális diplomáciai feladatok is tartoznak hozzám, így legjobb tudásom szerint szerepet játszom a magyar kultúra Dániában történő megismertetésében, valamint a helyi magyar közösségek összetartásának erősítésében.

EGYETEMI SZAKMAI ÉLMÉNYEK

Első egyetemi éveim egybeestek a győri jogi kar önállósodásának időszakával, így testközelből figyelhettem ennek minden szakmai és emberi momentumát. Győr szülőhelyemtől csupán 60 km-re fekszik, modern, nyitott, európai város. Már az egyetemi nyílt napon első látásra realitásnak tűnt mindaz, amit addig csak hallomásból tudtam: a modern, de mégis családias környezet, az emberi léptékek, a campus természetközeli elhelyezkedése, a jogi karon oktató neves professzorok.

A jogi oktatás első évére jellemző nehézségek leküzdését követően a második tanévtől a közjogi tárgyak, ezen belül is legelőször és elsősorban az alkotmányjog került közel érdeklődésemhez. Máig emlékszem, amikor szemináriumvezetőm, Kukorelli István, akkor épp alkotmánybíró, alkotmányjogász professzor rendkívül emberi hozzáállásával és gyakorlati megközelítésével megismertette velünk első tételesjogi tárgyunk rejtelseit.

Szintén ekkortájt jelentkeztem a Smuk Péter professzor úr által vezetett, frissen megalakult Batthyány Lajos Jogász Szakkollégiumba, amelynek tagjaként ismereteim önkéntes alapon még tovább bővíülhettek: remek kurzusokat hallgathattunk, az országos közéletből ismert, különböző szereplőkkel is találkozhattunk szimpóziumok, beszélgetések keretében. Emlékezetes élmények voltak a helyi TDK- és OTDK-szerepléseim is, valamint, amikor 2005-ben Győr rendezhette az OTDK-t, s az egyik alkotmányjogi szekció titkára lehettem. Az előkészítés és a lebonyolítás során is számos pozitív emberi és szakmai élménnyel gazdagodhattam.

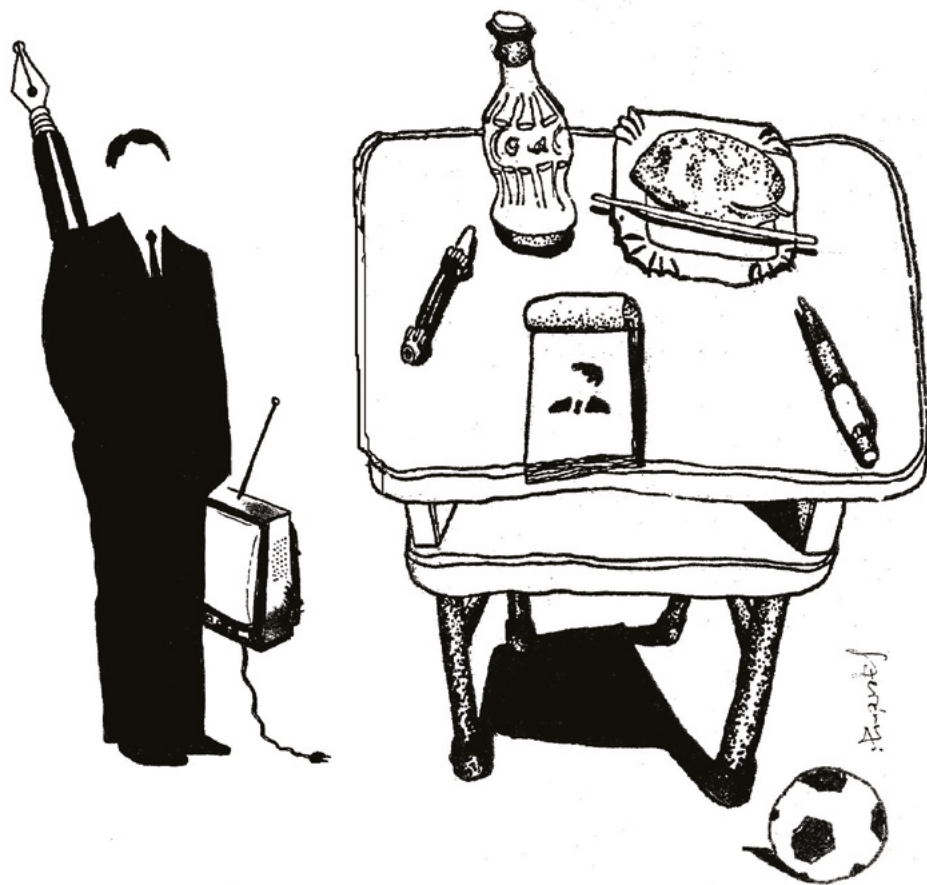
A bécsi jogi karral való szoros együttműködés keretében a Magyarország 2004-es EU-csatlakozása idején bécsi oktatók által német és angol nyelven tartott EU közjogi és politikai kurzusok is rendkívül izgalmasak és hasznosak voltak, az osztrák jogi képzésre jellemző sajátosságok üde színfoltot csempészték a hagyományos magyar képzési struktúrába. Ugyancsak Bécshez kötődő emlékek és nagyszerű szakmai élmények voltak a Nemzetközi Jogi Tanszék által szervezett szakmai kirándulások is, kiváltképpen a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) bécsi központjába szervezett egynapos túra, amely emlékeim szerint minden diáktársamat és jómagamat is lenyűgözött és inspirált a tananyag gyakorlatorientált elsajátítására.

Hasonlóképp, a szakmai gyakorlatom Alkotmánybíróságon való eltöltése a mai napig szívmengető emlék, már csak azért is, mert azóta is tartó barátságok szövődtek az ott eltöltött három hónapom alatt, 2006 nyarán, mely időszak alatt kerültem közelebbi kapcsolatba fővárosunkkal is: mint utóbb kiderült, ez a tapasztalat is rendkívül is hasznosnak bizonyult a későbbiek során, amikor egy évvel később az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Kossuth téri épületében megkezdhettem jogi pályafutásomat.

”

Összességében tehát, visszatekintve egyetemi éveimre, azok mind szakmailag, mind magánéletileg meghatározó időszakot ölelnek fel: olyan ismeretekkel, barátságokkal gazdagodtam, amelyek erős alapot képeztek, s képeznek mind a mai napig az egyetem utáni évekhez. Győr és a SZE-DFÁJK a lehető legjobb választásnak bizonyult, ma sem döntenék másképpen.

”

Szerényi Gábor grafikája

DR. NÉMETH IMRE LL.M.

egyetemi adjunktus

*(ELTE Állam- és Jogtudományi Kar,
Büntetőjogi Tanszék)*

Tanulmányait az ELTE Széchenyi István Főiskola Oktatási Intézetében kezdte meg 1995-ben, jogász szakon.

A felvételi eljárásra az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán került sor, ahol a felvételi bizottságban Prof. Bihari Mihály hívta fel a figyelmét a kihelyezett győri tagozatra történő jelentkezés lehetőségére.

Tanulmányai során, elsősorban Geller Balázs előadásainak köszönhetően, különösen a büntetőjog keltette fel a figyelmét. Több alkalommal vett részt házi- és országos versenyeken: 1997-ben a szervezett bűnözés témakörében rendezett diákkonferencián, majd 2000-ben az országos perbeszédversenyen, ahol védő kategóriában III. helyezést ért el.

Tanulmányai befejezését követően egyetemi tanársegédként dolgozott az intézményben. 2004-től adjunktus, majd 2013-tól docens volt a Büntügyi Tudományok Tanszékén.

Oktatói munkája a büntetőjogon kívül kiterjedt a szélesebb értelemben vett bűnjogi tudományokra is, az anyagi büntetőjog mellett rendszeresen tartott nagy létszámú előadásokat és szemináriumokat a büntető eljárási jog és a kriminológia tárgykörében, valamint fakultatív előadásokat a nemzetközi büntetőjog, az egészségügyi büntetőjog, az önrendelkezési jog és a büntetőjog kapcsolata, valamint a büntetőjogi dogmatika területén. Több doktori értekezés, számos szakdolgozat, illetve OTDK pályamunka konzulense.

Oktatói tevékenységét mindvégig a gyakorlatközpontú szemlélet, a büntetőjogi dogmatika és a pragmatikus gondolkodás szinopsisa jellemezte.

Jogi alapidiplomáján felül 2004-ben LL.M. (nemzetközi mester) fokozatot szerzett a Helsinkii Egyetem Jogi Karán, 2006-ban a firenzei European University Institute nyári egyetemén vett részt. 2012-ben PhD-fokozatot szerzett a Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában. Dokto-

ri értekezése „A sértett beleegyezése a büntetőjogban” címmel 2015-ben jelent meg könyvalakban, melyet mind az elméleti, mind a gyakorlati büntetőjogászok rendszeresen használnak forrásként.

A Széchenyi István Egyetem szervezésében, illetve részvételével szervezett tudományos konferenciák rendszeres résztvevője volt, magyar és idegen nyelvű előadásokkal.

Tudományos tevékenysége hozzájárult az egyetem és a kar egyre bővülő kutatásaihoz. Részt vett az újabb büntetőjogi szabályozás lehetséges hatásai a drogpöblémára, az egészségügyi büntetőjog, a terrorizmus finanszírozása, illetve az önzvezető járművek jogi kérdéseivel kapcsolatos kutatócsoportok munkájában. Több alkalommal részesült ösztöndíjban a sértetti beleegyezést, illetve a büntetőjog paradigmaváltását érintő egyéni kutatási projektjeivel. Egyéni kutatásai elsősorban az állam és egyén közti büntetőjogi jogviszony jellemzőinek leírására koncentráltak, melynek keretében vizsgálta az önrendelkezési jog és a büntetőjog kapcsolatát, a tanúvédelem egyes kérdéseit, az alkotmányos büntetőjogot, a nemzetközi és európai büntetőjogot. Kutatásai során különös figyelmet fordított a jogbiztonsági klauzula érvényesülésének vizsgálatára.

Oktatói munkája mellett aktív szerepet vállalt a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar tudomáyszervezési munkájában és nemzetközi kapcsolatai bővítésében. Tanszéki referensként a Helsinki Egyetem Jogi Karával, valamint az Utrecht Egyetem Jogi Karával alakított ki együttműködést, melyek az önálló jogi kar első nemzetközi kapcsolatai voltak, majd a későbbiekben a Passau Egyetem Jogi Karával és a szirakúzi székhelyű International Institute for Criminal Justice and Human Rights intézményével.

2013 és 2017 között a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar tudományos és nemzetközi dékánhelyettese, amely időszakban a kar és az egyetem akkreditációs eljárásában, a jogi kari könyvtári rendszer megújításában, a mintatárgyaló kialakításában aktívan részt vett, továbbá rendszeresen képviselte a kart hazai és nemzetközi fórumokon, konferenciákat szervezett, tudományos kiadványok megjelenését koordinálta.

Egyetemi hallgatói és oktatói életében visszatérően játszott szerepet Prof. Bihari Mihály, aki mind az egyetemi felvételi bizottságában, mind záróvizsga bizottságában, valamint PhD fokozatszerzésével kapcsolatos szakmai bizottságban elnökölt. Sorsszerű, hogy dékánhelyettesként később ő volt felelős a Bihari Professzor 70. születésnapjára rendezett jubileumi ünnepség megszervezéséért.

Szintén jelképes, hogy Prof. Geller Balázs több alkalommal is a konzulense, illetve közvetlen munkahelyi vezetője volt, mind Győrben, mind pedig Budapesten.

Jelenleg az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszékének adjunktusa, ahol anyagi büntetőjogot, nemzetközi büntetőjogot és európai büntetőjogot oktat magyar és angol nyelven.

DR. OPRA ZSÓFIA LL.M.

*fogyasztóvédelmi szakjogász, kamarai
jogtanácsos*

osztályvezető

*(Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal,
Fogyasztóvédelmi Osztály)*

PORTRÉK

Egyetemi emlékek és kötődések

Győrben születtem és itt is nőttem fel, így a városhoz való kötődésem mindig is meghatározó volt számomra. A középiskolát a Révai Miklós Gimnáziumban végeztem. Már régóta tudtam, hogy a jogi pálya érdekelt, ezért nagy örömömre szolgált, amikor elindult a győri jogászképzés, mert lehetővé vált, hogy egyetemi éveimet is a városban töltssem.

A jog iránti érdeklődésem azonban ennél is régebbre nyúlik vissza: nagypám is jogász volt, és mindig csodálattal hallgattam, amikor a hivatásáról mesélt. Mindig azt mondta, hogy nem a jogszabályokat kell bemagolni, hanem az alapokat és a jogász gondolkodást kell elsajátítani. Ha azt megtanulom, a többivel nem lesz baj... Az ő példáját követve döntöttem úgy, hogy én is ezt az utat választom.

Gimnázium után, amikor bekerültem az egyetemre, egy teljesen új világ tárult elém. Meglepő és felszabadító érzés volt, hogy végre azt tanulhatom, ami igazán érdekelt. A kötelező órarend megszűnésével hirtelen szabadságot kaptam: szabadon választhattam tárgyakat, és végre nem kellett többé a matematikával küszködnöm. Úgy éreztem, hogy a győri jogi kar nemcsak földrajzilag áll közel hozzám, hanem értékrendjében és szellemiségében is. Olyan közegbe kerültem, ahol nap, mint nap velem azonos gondolkodású emberekkel voltam körülvéve, részt vehettem neves professzorok és kiváló jogtudósok előadásain. Ma is élénken emlékszem dr. B. Kállay István rögtönzött japán nyelvleckéire, dr. Horváth Pál – azaz „Paja bá” – lenyűgöző előadásaira, ahol mindig „kedves, vájt fülű hallgatóimnak” hívott bennünket, és arra a pillanatra is, hogy egy ártatlan folyosói beszélgetés miként alakult át rögtönzött kollokviummá. Sohasem fogom elfelejteni Fazekas professzor vizsgáit dohányfüsttel teli irodájában, Etelka néni gondoskodását, aki tyúkanyóként terelt minket évről évre a tantárgyfelvételek és vizsgajelentkezések adminisztratív útvesztőiben – hol volt akkor még a Neptun! Az egyetemi gólyatáborok, jogászbulik és különféle rendezvények valódi közösségformáló erővel bírtak. A kis létszámú évfolya-

mok hamar egy nagy, összetartó közösséggé formálódtak – mindenki ismert mindenkit. Én személy szerint több, életre szóló barátságot kötöttem. Sőt: a férjemmel is az egyetemen ismerkedtem meg.

Lokálpatriótaként számomra egyértelmű volt, hogy a diplomaszerezés után is ebben a városban képezem el a jövőmet. Az azonban, hogy melyik jogterületen helyezkedjek el, kezdetben még nem volt ilyen világos. Érdeklődtem a családjog, a társasági jog és a közigazgatási jog iránt is. Mivel a családban többen is ügyvédként dolgoztak, ügyvédjelöltként kezdtem nagynéném, dr. Menyhártné dr. Opra Erzsébet irodájában. A kíváncsiság azonban tovább hajtott: egy mezőgazdasági vállalat jogi osztályán is kipróbáltam magam.

Végül 2007-ben kerültem a fogyasztóvédelem területére, az akkori Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatóságára. Pár hónap elteltével úgy éreztem: megérkeztem. Azonnal megragadott a fogyasztóvédelem dinamikusan fejlődő, komplex jogi környezete, amely nemcsak a mindennapjainkat érinti, hanem érzékenyen reagál a társadalmi, gazdasági és technológiai változásokra is. 2011-ben már jogi szakvizsgával rendelkezttem, amikor a fogyasztóvédelmi feladatok átkerültek a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatalhoz, és aktívan közreműködtem a megyei szintű átszervezés gördülékeny lebonyolításában. Szakmai elhivatottságom és kitartásom eredményeként 2020-ban felkérték a megyei illetékességgel működő fogyasztóvédelmi osztály vezetésére. Ez új kihívásokat hozott: nemcsak a jogi ügyek szakmai irányítása, hanem a kollégák koordinálása, valamint a hatósági és ellenőrzési folyamatok megszervezése is az én felelősségi körömbbe tartozott. 2021 óta vagyok tagja a Győri Ügyvédi Kamara Területi Kamarai Jogtanácsosi Tagozatának, valamint az Országos Közigazgatási Vizsgabizottságnak. 2024 óta a Békéltető Testület munkáját is segítem.

A rendszerszintű hazai és uniós fogyasztóvédelmi tudásom elmélyítése érdekében 2024-ben elvégeztem a Debreceni Egyetem fogyasztóvédelmi szakjogász képzését. Jelenleg különböző kutatási témák érdekelnek, különös tekintettel az online kereskedelem, a digitális szolgáltatások, a mesterséges intelligencia és az okoseszközök által felvetett új típusú fogyasztóvédelmi kihívásokra. A közeljövőben kerül publikálásra egy tanulmányom, amely a tisztességtelen webáruházak elleni hatósági fellépés lehetőségeit vizsgálja.

A fogyasztóvédelmi jog megkerülhetetlen, mindenki életét érinti – már egészen fiatal kortól kezdve. Ezért különösen fontosnak tartom a tudatos fogyasztói magatartás kialakítását és a preventív oktatást. Célom az, hogy a fogyasztói tudatosság minél szélesebb körben rögzüljön, ezért rendszeresen tartok előadásokat általános és középiskolások számára, nyugdíjasklubokban, a Kereskedelmi és Iparkamara rendezvényein.

“

Nagy öröm számomra, hogy több módon is visszacsatlakozhatok egykori alma materemhez. Már második éve veszek részt a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Jogtudatosan programsorozatában, valamint bizottsági tagként közreműködöm a Közigazgatási és Pénzügyi Jog Tanszék záróvizsgáin. Mindig megtiszteltetés, amikor dr. Léva né dr. Fazekas Judit felkérésére időről időre előadást tarthatok az egyetemi hallgatóknak – ugyanott, ahol valaha magam is diákként ültem.

*A szakmai teendők mellett a legtöbb időmet és figyelme-
met a családomnak szentelem. Számomra ők jelentik a min-
dennapok legfontosabb értékét. Két gyermekem van, Izabella
és Miklós. Kisfiam gyakran mondogatja, hogy jogász szeretne
lenni, akárcsak a felmenői. Büszkeséggel tölt el, hogy a hiva-
tásom iránti szeretet és elkötelezettség a legszűkebb környe-
zetemben is visszatükröződik.*

”

Szerényi Gábor grafikája

REIDERNÉ DR. BÁNKI ERIKA

egyéni ügyvéd

egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi
és Polgári Eljárásjogi Tanszék)*

Győrött születtem 1977-ben, iskoláimat is itt végeztem, 1995-ben a győri Révai Miklós Gimnáziumban érettségiztem. A középiskolában már elég hamar a jogi pálya irányába orientálódtam, bár általános iskolában még voltak tanári ambícióim is. Az 1995-ben Győrben induló jogászképzésre még nem nyertem felvételt, de második nekifutásra sikeresen teljesítettem a bejutáshoz szükséges követelményeket, így 1996–2001 között az ELTE ÁJK – SZIF Oktatási Intézet joghallgatója voltam, ahol 2001. július 7. napján vehettem át summa cum laude minősítésű diplomámat. Az egyetem utolsó éveiben – Dr. Szalay Gyula professzor úrnak köszönhetően – érdeklődéssel fordultam az egyetemi oktatói pálya irányába, talán köszönhetően korábbi pedagógusi orientáltságomnak is. Ezzel párhuzamosan azonban nem vesztettem el érdeklődésemet a jogász hivatás gyakorlata iránt sem. Ennek eredményeként egyidejűleg lettem a Széchenyi István Egyetem (illetve jogelődje, a Széchenyi István Főiskola) főállású oktatója és ügyvédjelölt 2001 szeptemberében.

Egyetemi oktatói pályafutásom kezdeteként 2001–2004 között az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának PhD-hallgatója voltam, ahol 2004-ben abszolutóriumot szereztem. „A gyermek érdeke a felbomló családban” c. doktori értekezésemet 2014. november 20. napján sikerrel védtem meg, így 2015 márciusában, a Széchenyi István Egyetemen summa cum laude minősítéssel PhD-fokozatot szereztem.

2001. szeptember 1. és 2005. augusztus 31. között főiskolai (majd egyetemi) tanársegédként, 2005. szeptember 1. és 2015. április 30. között egyetemi adjunktusként, 2015. május 1. óta pedig egyetemi docensként veszek részt a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének munkájában. 2019. szeptember 1. és 2021. augusztus 31. között dékánhelyettesi feladatokat is elláttam.

Az oktatásban eltöltött több mint két évtized alatt tartottam és jelenleg is tartok előadásokat, gyakorlati és fakultatív órákat joghallgatók számára, részt veszek a levelező tagozatos hallgatók oktatásában, és természetesen a vizsgázás területén is jelentős tapasztalatokra tettem szert. A levelező tagozatos jogászképzésben 2009 óta, a nappali tagozatos jogászképzésben 2013 óta egyedül oktatok a családi jog tantárgyat, de szükség esetén részt veszek a polgári jog egyéb részterületeinek oktatásában is. Számos évfolyam- és szakdolgozat konzulenseként segít(ett)em a hallgatók munkáját.

2005 óta családi jogot oktatok a jogi asszisztens képzésben részt vevő hallgatók számára is, kezdetben a győri Móra Ferenc Általános és Középiskola, valamint a Széchenyi István Egyetem közötti együttműködés keretében, jelenleg a Kar képzésének részeként. Az igazságügyi igazgatási BA szak, valamint a személyügyi, munkaügyi és szociális igazgatási BA szak hallgatói számára családi jogi tárgyú előadásokat tartok.

Az Apáczai Csere János Kar szociálpedagógia BA szak, valamint az Egészség- és Sporttudományi Kar védőnő és szülésznő képzésben részt vevő hallgatóit is évek óta oktatok a családi és gyermekvédelmi jog rejtelmeire.

Az oktatás mellett 2001. szeptember 1. és 2005. március 31. napja között ügyvédjelöltként tevékenykedtem, majd a szakvizsga megszerzését követően, 2005. április 1. napja óta önállóan, egyéni ügyvédként dolgozom Győrben. Ügyvédi tevékenységem is a polgári jog területéhez kötődik, nagy számban látok el képviselői családjogi ügyekben. Gyakorlati munkám folytán szerzett tapasztalataimat jól tudom kamatoztatni az oktatásban, hiszen a jogászképzés nem hagyatkozhat kizárólag az elméleti oktatásra, fontos, hogy a hallgatók megismerkedhessenek a jogalkalmazás kihívásaival is. 2014 tavasza óta a Győri Ügyvédi Kamara Oktatási és Továbbképzési Bizottságának tagja vagyok.

Életemben a győri főiskola, majd egyetem meghatározó jelentőséggel bír, hiszen 1996 óta részese vagyok a győri jogászképzésnek, kezdetben hallgatóként, majd immár több, mint két évtizede oktatóként. A győri képzés újraindítása kivételesen jó lehetőség volt számomra, hiszen akkoriban 10 perc sétára laktam az egyetemtől, így rengeteg időt és energiát spóroltam meg azzal, hogy nem kellett órákat utaznom Budapestre vagy egy még távolabbi egyetemi városba, s így jóval kisebb anyagi tehertétel is volt a szüleim számára ez az

öt év. Akkor is úgy gondoltam, s ez mai napig meggyőződésem, hogy aki szorgalmas, kitartó, akiben megvan a tudásvágy, az a kisebb létszámú, rövidebb történelmi múlttal rendelkező győri képzés során is el tudja sajátítani mindazokat az ismereteket és készségeket, amivel sikeres lehet a jogi pályán.

PUBLIKÁCIÓI:

- Nagyszülői jogok és kötelezettségek a családjogban. In: Keserű, Barna Arnold; Szoboszlai-Kiss, Katalin; Németh, Richárd (szerk.): *SALUS VOCALIS. Csegöldi indulás - Győri érkezés. Ünnepi tanulmányok Fazekas Judit tiszteletére*. Győr, Magyarország: Universitas-Győr Nonprofit Kft. (2023) 840 p. pp. 641-656., 16 p.
- A kapcsolattartás – Jog vagy kötelezettség? In: *Jog–Állam–Politika. Jog- és Politikatudományi folyóirat*. 2020/különszám. pp. 9-19., 11 p.
- A házastársi lakáshasználat. In: Jakab András; Fekete Balázs; Könczöl Miklós; Menyhárd Attila; Sulyok Gábor (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*. Budapest, Magyarország : PPKE JÁK, (2018) Paper: a-hazastarsi-lakashasznalat , 16 p.
- A gyermektartás szabályai a gyermekjogi egyezmény tükrében. In: Görög Márta; Hegedűs Andrea (szerk.): *Lege duce, comite familia: Ünnepi tanulmányok Tóthné Fábíán Eszter tiszteletére, jogász pályafutásának 60. évfordulójára*. Szeged, Magyarország : Iurisperitus Bt., (2017) pp. 409-426., 18 p.
- Felelősségi kérdések a házassági vagyonjogban. In: Kőhidi Ákos; Fazekas Judit; Csítei Béla (szerk.): *Állandóság és változás. Tanulmányok a magánjogi felelősség köréből*. Budapest, Magyarország: Gondolat Kiadó, (2017) pp. 53-78. , 26 p.
- A család jogi megítélése. In: Veress, Emőd (szerk.): *Kolosváry Bálint Emlékkötet*. Kolozsvár, Románia, Erdélyi Református Egyházkerület, (2015) pp. 45-59., 15 p.
- *A gyermek érdeke a felbomló családban*. Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Lenkovich Barnabás.
- Disszertáció benyújtásának éve: 2014, védés éve: 2014, megjelenés/fokozatszerzés éve: 2015.
- *Családjog*. Budapest, Magyarország, Pécs, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó, Nordex Kft. (2015), 192 p. ISBN: 9786155376719

- Az élettársi kapcsolat az új Polgári Törvénykönyv tükrében. In: Kőhidi Ákos; Keszérű Barna Arnold (szerk.): *Tanulmányok a 65 éves Lenkovich Barnabás tiszteletére*. Győr, Magyarország, Budapest, Magyarország: Eötvös József Könyv-és Lapkiadó Bt., Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam-és Jogtudományi Kara, (2015) pp. 367-384. , 18 p.
- Changes in Family Law. In: Smuk Péter (szerk.): *Transformation of the Hungarian Legal System 2010-2013*. Budapest, Complex Kiadó 2013.
- Kihívások a magyar családi jogban 1990 – 2006. In: Szigeti Péter (szerk.): *Leviatán Tomus V. 2007*. Universitas–Győr Kht., Győr
- A kapcsolattartás néhány problematikus kérdése a magyar családjogban. In: *Széchenyi István Egyetem jogi és gazdaságtudományi kar Állam- és Jogtudományi Intézet által kiadott Fiatal Oktatók Tanulmányai 2*. Győr, 2004.
- A kapcsolattartás néhány problematikus kérdése. In: *Jogtudományi Közöny*. 2005/1. szám.

DR. SIMONYI-KOVÁCS MELINDA

ügyész

(Győri Járási Ügyészség, Gazdasági és Kiemelt
Ügyek Csoportja)

PORTRÉK

Gyökerekből szárnyak – Az életem a győri alma mater körül

„Az egyetem felemészti (...) az emlékeket, és az ottani élmények megváltoztatnak bennünket. Ha akarjuk, ha nem, megtesszük az első lépéseket a felnőttkor felé. Döntenünk kell, kik vagyunk és mi lesz belőlünk. Valami nagyobb és jobb felé száguldunk” /Emily Giffin/

Hogyan kezdődött a kapcsolatom a Győri Jogi Karral? Valamikor a múlt század végén, hetedik osztályos koromban egy iskolai fogalmazás témája az volt: „Miként képzem el magam, ha felnőtt leszek?” A dolgozat első mondata így szólt: *Jogász szeretnék lenni.* Az irány tehát korán kijelöltetett, még ha szüleim akkoriban reménykedtek is benne, hogy matematika tagozatos gimnazistaként esetleg majd az orvosi vagy a mérnöki pálya felé fordulok.

Vas vármegyéből származom, s mindig is úgy éreztem, hogy Budapest túl nagy és idegen volna számomra. Így amikor megtudtam, elindult a jogászképzés Győrben, magától értetődő volt a választás.

Egy közösség formálódott akkoriban – fiatal, lelkes, kísérletező. Mi voltunk a harmadik évfolyam, szinte mindenki ismert mindenkit. A Káldy-villa nemcsak tanszék volt, hanem második otthon. Etelka néni és Kamilla néni már néhány hét után név szerint ismerték a hallgatókat, mindennapi jelenlétük derűt és biztonságot adott. Az előadótermekben pedig olyan professzorok tanítottak, akik máig példaképeim: Kállay István, Szalai Éva, Lenkovics Barnabás, Wiener Imre, Kukorelli István, Bihari Mihály... Ők nemcsak a jog mesterségét adták át nekünk, hanem a hivatás iránti alázatot és azokat az emberi értékeket is, amelyek ma is vezérelnek.

2002 nyarán vettem kézhez a diplomámat, de szeptemberben már újra iskolapadban ültem – ezúttal a Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Karán, adó-, illeték- és vámszakértő szakon. A pénzügyi szféra és gazdasági jog iránti érdeklődésem már az egyetemen megerősödött, ezért választottam a BGF képzését, ahol 2005-ben végeztem.

Büntetőjogi elhivatottságomat Gellér Balázs professzor előadásai alapozták meg. Így 2003. március 1. napján kezdtem meg szakmai pályafutásomat a Győri Járási Ügyészségen, ahol azóta is dolgozom. Fogalmazóból ügyészségi titkár, majd 2011. április 1. napjától ügyész lettem. Ezzel egy időben a Legfőbb Ügyész Úr kinevezett fiatalkorúak ügyészhévé – e speciális, érzékeny területen egy éven át tevékenykedtem.

Később, a jogi és gazdasági tudásomat összekapcsolva, a Gazdasági és Kiemelt Ügyek Csoportjához kerültem, ahol azóta is végzem a mindennapi munkám. A tanulás iránti vágyam az évek múlásával sem csökkent. 2021 szeptemberében jelentkeztem az ELTE gazdasági büntetőjogi szakjogász képzésére, ahol a gyakorlati munkámhoz szükséges elméleti tudást is tovább csiszoltam. 2023 júniusában sikeres záróvizsgát tettem, és megszereztem az LL.M fokozatot.

Tavaly aztán újra hazatértem Győrbe, PhD-hallgatóként. Már nem az ELTE győri tagozata várt, hanem a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kara. Már nem a Káldy-villa, hanem az Áldozat utcai épület fogadott. Az évtizedek során sok minden megváltozott – nevek, helyek, arcok. De az egyetem szellemisége, az alapítás idején magába foglalt értékek és hagyományok tovább élnek, és ma is otthonosságot árasztanak.

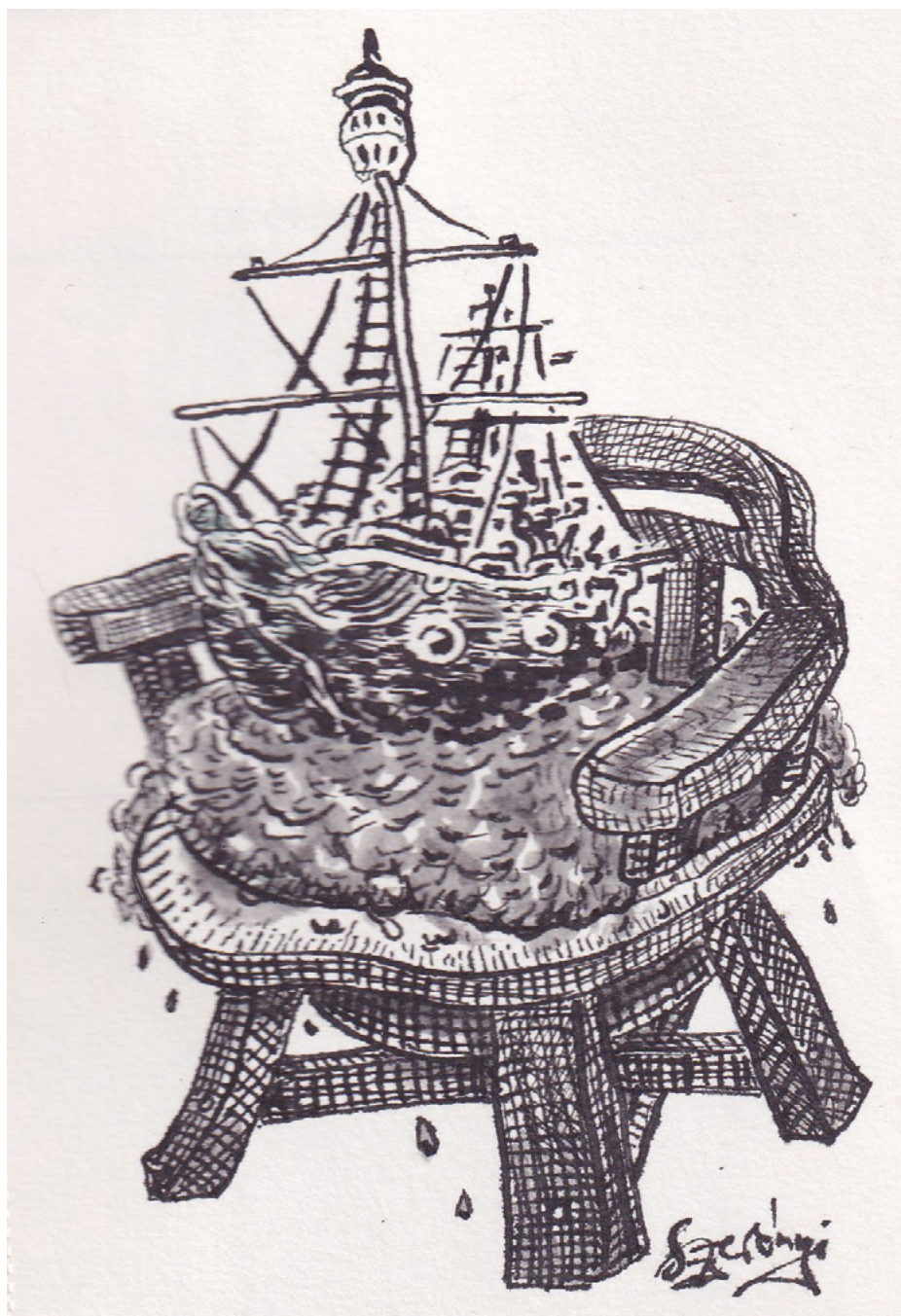

Jó érzés volt újra hallgatóként átlépni az intézmény küszöbét – találkozni régi tanárokkal, egykori évfolyamtársakkal, barátokkal, és most már oktatóként, doktori hallgatóként a következő nemzedék idealizmusából is meríteni. A büntetőjog és az alkotmányjog határterületén mozogva, Erdős Csaba dékánhelyettes úr témavezetésével, az Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszék hallgatójaként írom doktori disszertációm. Témám: A büntető jellegű szankciók alkotmányossági megítélése – a büntetőjoggal párhuzamosan haladó közigazgatási büntetőjog az alapjogok tükrében. A kutatás gyökere az ügyészi munkámban rejlik, ahol a költségvetési csalások

miatt indult büntetőügyek és azokhoz kapcsolódó adóigazgatási eljárások során nap mint nap szembesülök alapjogi kérdésekkel. Eddig megjelent és közlésre váró publikációim – Ügyészségi Szemle, Jogesetek Magyarázata, Alkotmánybírószemle, Jog-Állam-Politika lapokban – a párhuzamos eljárások alapjogi kérdéseit, a védelemhez való jog érvényesülését, az állatkínzás miatt indult ügyekben alkalmazott szankciók visszásságait, illetve a gazdasági bűncselekmények körében a büntetőeljárások egyéb útra terelésének lehetőségeit vizsgálják.

Újra itt vagyok, de ezúttal nem egyedül jöttem. Magammal hoztam a nagyfiamat is, aki – amikor e sorokat írom – éppen első évfolyamos hallgatóként készül a vizsgaidőszakra. Jó szívvel engedtem útjára, mert tudom, a legjobb helyen van. Itt, ahol én is otthon voltam, és ahol most újra itthon vagyok. Ez az egyetem gyökereket adott, amelyek megtartanak, és szárnyakat, amelyek ma is repítenek.

Szerényi Gábor grafikája

PROF. DR. SMUK PÉTER

dékan, egyetemi tanár

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar)*

elnök

(Magyar Alkotmányjogászok Egyesülete)

1997-ben nyertem felvételt az ELTE-SZIF Győri Oktatási Intézetébe jogász szakra, első generációs értelmiségiként, a pannonhalmi érettségi, három év ELTE BTK történelem szakos tanulmányok, valamint a budapesti szakkollégiumi mozgalmi lét után. Győr egyetemvárosi ambícióinak része volt egy olyan jogászképzés felépítése, amely nem csupán a munkaerőpiaci igényekre ad választ jogi szakemberek képzésével, de értelmiségi szocializációs közeget, vibráló tudásmegosztást és közösségi-közéleti látókört is kínál. Mindezt felépítése közben volt szerencsém nyomon követni. Belső indíttatásból mindenhol kerestem azokat a lehetőségeket, amelyekkel magam is hozzájárulhattam az építkezéshez, mert szörnyen untam volna magam, ha csak az – egyébként nem ritkán kiváló minőségű – egyetemi előadásokat kellett volna hallgatnom. Hallgatói önkormányzati képviselőként, a Paragrafus hallgatói újság szerzőjeként, és mindenekelőtt a Bibó István Egyetemi Klub szervezésével próbáltam az egyetemi célokhoz hozzájárulni. A Klubbal a magyar közélet kiválóságait-hírességeit hoztuk testközelbe minden hallgatónak (és a városnak), 2-3 hetente. Legnagyobb támogatóm a hallgatói nyüzsgésében Szalay Gyula későbbi dékán volt, oktatóink közül különösen Kukorelli István bölcs előadásai, Halmai Gábor vibráló szemináriumai, Sulyok Gábor tudományos diákköre, Földesi Tamás filozofikus humora, Vincze István ügyészi érvelése és Takács Péter alapos forrásgyűjtései hatottak rám hosszú távon.

Az egyetem elvégzését követően, 2002-től lehetőséget kaptam ezen munka folytatására, az Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszéken, Bihari Mihály tanársegédjeként, és egyben az akkor alapított Batthyány Lajos Szakkollégium első igazgatójaként. A jogász diploma mellett a történészit is megszereztem az ELTE-n, 2003-ban. Oktatói pályám első évtizede a tehetséggondozás jegyében telt, a szakkollégiumban, a TDK mozgalomban és a szintén frissen alapított társadalomtudományi doktori iskolában. 2008-ban szereztem PhD-fokozatot, a doktori témám – pontosabban Kukorelli István és Bihari Mihály – pedig segített megtalálni érdeklődésem mellett későbbi pályámat is: az Országgyűlés és a parlamenti jog kutatásában. 2013-as habilitációm a rendszerváltás utáni

magyar közjog- és politikatörténet megírásán alapult, majd érdeklődésem a demokratikus legitimáció különféle témái felé vitt. Kutattam médiaszabályozást, a politikai pártok szabályozását és finanszírozását, választási rendszereket, az információszabadság és a vélemény szabadság klasszikus kérdéseit. Önálló szerzőként eddig öt monográfiám, valamint mintegy kétszáz további tanulmányom jelent meg. Büszke vagyok szerkesztési munkáimra, így a győri alkotmányjogi jegyzetekre, s különösen az angolul megjelent, a kar szinte minden oktatóját bevonó, a „The Transformation of the Hungarian Legal System (2010-13)” címmel megjelent kötetre.

A győri jogi kar oktatójaként 2009-ben kaptam docensi, 2018-ban pedig egyetemi tanári kinevezést. A szakkollégium után az Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola titkára voltam, Verebélyi Imre professzor úr vezetése mellett szerencsém volt ismét egy új iskola alapításában közreműködni. A kar építkezésében és a kollégáim támogatásában ezen feladatköröket követően, 2013-tól mint dékánhelyettes és az Alkotmányjogi Tanszék vezetője vehettem részt, Szalay Gyula és Léva József Fazekas Judit mellett. A jogi kar közösségét 2021 óta szolgálom dékánként.

Immár 28 éves győri pályafutásom mellett rendre megtaláltak országos vagy budapesti kihívások is. 2010–2012 között az új szálláshelyét építő és belakó Szent Ignác Szakkollégium rektora voltam, 2017-től a Magyar Alkotmányjogászok Egyesületének vagyok elnöke, 2019-től két évig pedig a Nemzeti Köszolgálati Egyetem – akkor megalakított – Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karát vezettem dékánként. Izgalmas kutatási feladatokat láthattam el az Országgyűlés Hivatala, valamint a Médiatudományi Intézet különféle projekteiben. Felsőoktatási és közösségépítési munkám nyomán részesülhettem olyan elismerésekben, mint a Széchenyi István Egyetem publikációs dívdíja, az OTDT Mestertanár Aranyérem, az NKE Aranyérme, illetve a győri jogi kar Pro Facultate díja.

A nemzetközi felsőoktatási és tudományos térben rendkívül értékes szakmai és személyes kapcsolatokra tettem szert, különösen Lengyelországban és Spanyolországban. Különösen büszke vagyok olyan egyetemeken tartott előadásaimra, mint Torontó és Oxford, továbbá a Velencei Bizottság meghívására az ellenzéki jogokkal kapcsolatos budapesti tanácskozásra. Győrbe, a jogi karra a nyári egyetem, később a Winter Seminar szervezése révén invitáltam évente sok külföldi hallgatót és kollégát, immár mintegy 20 éve folyamatosan.

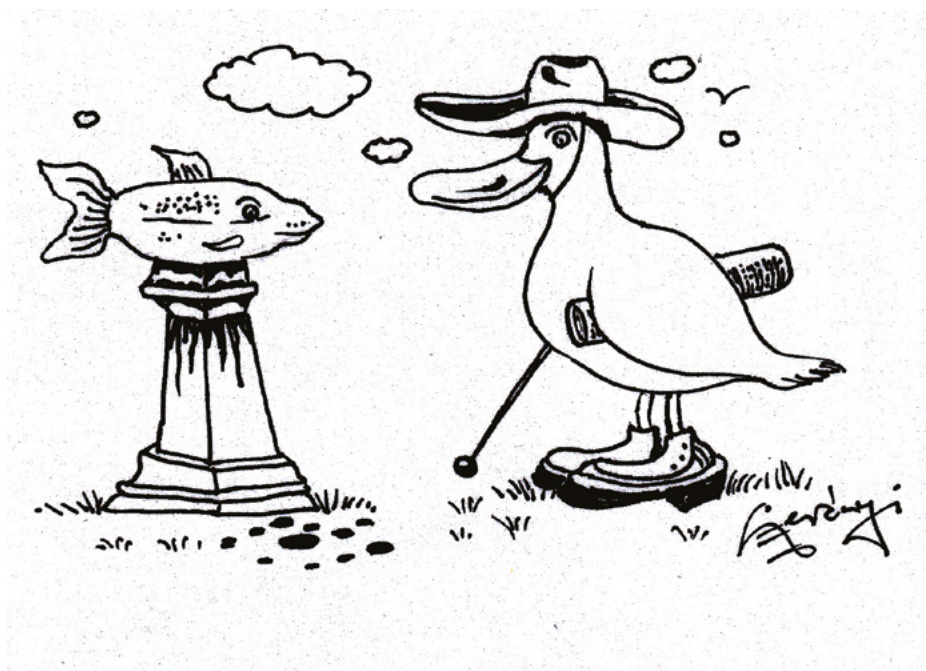
A győri jogi kar dékánjaként a pandémia utáni időszakba csöppentem bele. A kar oktatói és hallgatói közösségét 2021–2022-ben az épületünk nagyszabású felújítása és környezetének parkosítása lelkesíthette fel – ennek során szerencsém és felelősségem volt néhány dologban (egyes színek, fák, funkciók) dönteni, s talán így is valamit az utókorra hagyományozni. Néhány éves vezetői munkám

nagyobb sikerei között tartom számon a Jogtudatosan program létrehozását, a kari épület és könyvtár megújítását, a 2023-as OTDK megszervezésének támogatását. Alapvető célkitűzésem, hogy csapatmunkával, példamutatással nyugodt, jókedvű és motiváló légkört teremtsék hallgatók és oktatók számára a fejlődésükhöz.

“

Az egyetemi szereplések mellett a bukolikus hajlamomhoz a visszavonulást faluhelyen, az asztalosműhelyemben és virágoskertemben találom meg. A Jóisten áldásának tekinthetem, hogy pályafutásom és életem Győrött teljesedett ki, feleségemmel és két lányommal otthonunkat ebben a városban rendezhettük be. Sorsszerű, hogy bár gimnáziumi oktatóim példája nyomán a bölcsészkaron készültem tanárnak – mégis, a jogászai végzettségem segített hozzá tanári hivatásom megtalálásához.

”

•
Szerényi Gábor grafikája

DR. SOMOS ANDRÁS

szerkesztő-riporter
(Magyar Televízió Zrt.)

egyéni ügyvéd

PORTRÉK

Az „úttörőknek” jó – mindig az is marad

Lehet-e annál kellemesebb, mint az első évfolyamnak a tagja lenni egy olyan városban, amely kifejezetten büszke saját polgárságára? Egy városban, amelynek oktatási hagyományai évszázadosak, és amely tulajdonképp a Nyugat kapujának tekinthető – a fővárosból nézve mindenképp.

Az milyen furcsa, hogy mikor még mi felvételiztünk – azt hiszem, kicsit kevesebben, mint 120-an, akkor zömében Budapestre szerettünk volna bekerülni, de három-négy éven belül már a világ összes pénzéért nem tudtak volna minket arra rábeszélni, hogy átmenjünk Budapestre, az anyaintézménybe. 1995-ben, ott, az Egyetem téren, az ELTE Jogi Kar épületében tudtuk meg, hogy abban az évben elindul Bihari Professzor Úr vezetésével az ELTE kihelyezett győri jogi tagozata, amely kooperál a győri Széchenyi István Főiskolával. Az megvan, hogy mi az a gépész-jogász? Igen, igen, az egy szakest, amely tulajképp a bulizás maga, a „SZIF-esekkel”. Ennyire volt érdekes csak a különállásunk, nekünk, az első jogászévfolyam tagjainak, hogy a szakesten mi voltunk a szerintünk fővárosi lazák, míg „ők” a helyi erők.

Balogh József szocialista országgyűlési képviselő volt a polgármester akkor Győrben (az igazgató úr frakciótársa). Fél életemet a Parlamentben töltöttem egyetem előtt, tényleg tudtam, hol a kilincs a Kossuth téri Törvényházban, interjúalanyok voltak az új egyetemi kar létrehozásában részes urak. Különleges viszony volt ez, magyar narancsos újságíróként még pikánsabb. 1992-től, amikortól én ott írtam cikkeket, már nem a Fidesz lapja, és kéthetilapként jelent meg. De mégiscsak egy olyan lap volt, ahová tartozni sikknek számított, az új, az addigi pártirányítású sajtó nyelvezetéhez képest sokkal informálisabb, a szubjektumot jobban előtérbe toló sajtóorgánium volt, azt olvasta a nagyvárosi értelmiség – a nagy egyetemi városokban főleg. Győrben voltak olyanok a Főiskolán, akik rendszeresen vették az újságot. Emlékszem, az 1994-es választásokra a kampány lapja rovatban éppen Győrt választottam, és a helyi pártviszonyok mellett a kultúra és az iparosodás

szempontjából mutattam be – sok-sok interjú alapján – a Vizek városát. Nem is sejtettem, hogy egy év múlva már én is lakója leszek Adyvárosnak.

Ott, a Tihanyi Árpád úton volt az első bérleményem. Nem kértem kollégiumot, mert valahogy nem hittem abban, hogy a budapesti és a győri feladataimat a koleszban sikerrel tudom majd teljesíteni. Meg kell mondjam: az első év első félévében le is álltam a munkával, az nekem nagy ugrás volt – soha olyan menynységet előtte oly rövid idő alatt nem kellett megtanulnom.

Soha nem is volt olyan jó a bizonyítványom, mint akkor – az utolsó négy vizsgám 5-ös lett, és dacára a három bukásnak, 4,5 lett a féléves eredményem. Ez akkor azért volt fontos, mert épp a tanulmányi eredmény alapján gondolhatta mindenki, hogy esetleg Budapesten folytathatja. De, mondom, ez azt követően, hogy a kis jogi kar a legjobb oktatókat fogadta Pestről, már egyáltalán nem volt érdekes. Azért sem egyébként, mert a győri század minden tagja ismerős volt, új barátokkal és kartársakkal az ember több időt akar eltölteni. Aztán jöttek a szerelmek is. Tulajdonképpen Győr lett a bázis, és Budapest csak a hétvégi pihenőidő.

Emlékszem, a 90-es évek szabad légkörében megalapítottuk a Győri Paragrafus nevű lapot – és a legfogékonyabb korban tudtunk teljesen kötetlenül alkotni. Még megvannak az újságok, példátlan szókimondás és tematikai kötetlenség jellemezte a lapot.

Miután az országban is szabad légkör uralkodott, sok olyan esemény volt Győrben, amely a közéleti fogékonyágunkat erősítette. Sikk volt napilapot vagy hetilapot venni, és egymással kicserélni a példányokat. Aktív miniszterek és politikusok jöttek az egyetemre – és számunkra az Alkotmányjog-„speckolok” egyfajta közéleti disputává váltak.

A kor legelismeretebb oktatói vállalkoztak arra, hogy IC-vel lerobogjanak másfél óra alatt a Keletiből, jó is és kényelmes is volt számukra: az úton egy óra vízlatát felskiccelhették, vagy a zh-kat simán kijavították.

Az évfolyamtársaim nálam három-négy évvel fiatalabbak voltak, kicsit sokszor kellett felvételiznem, miután a gimit lelazsáltam az érdemjegyek javítható-

sága terén. A hozott pontjaim miatt így dupláztam, és lett 110 pontom a 120-ból. Ez alapján viszont csak harmadszorra sikerült a felvételi – mondjuk, ha előbb felvettek volna, sem győri joghallgatónak nem mondhattam volna magam, sem nem alkothattuk volna meg a quirites-közösséget a nagy főiskolai dombokon. A lehetőségünk páratlan volt és behatárolhatatlan: a szokásjogot, a szabályok adta tág mozgásteret mi játszottuk be, a szabadidő milyenségét mi alakítottuk ki. Érdekesség, emlékszem azokra is, akik az utánunk jövő évfolyamra jártak, sőt vannak ismerősök a kettővel alattunk végzettek között is, talán ők kapták meg utoljára ugyanazt a diplomát, mint a budapesti ELTE Jogi Karon.

Ha nem lettem volna az „úttörők” között, ha nem lett volna annyira kiváló az egyetemi oktatás színvonala, nem írhatnám le most, a 30. évfordulóra, milyen sokat jelent nekem Győr, mennyire meghatározó a '90-es évek Magyarországa-ban az az öt szabad év. Hálát adok a sorsnak, hogy 1997-ben, a kereskedelmi tévék indulásakor (az RTL Klub hívott a Híradójához) nem hagytam abba az egyetemem, és nem lett az öt évből annak a duplája.

Önéletrajz

SOMOS ANDRÁS (1972)

SZAKMAI GYAKORLAT:

2010. decembertől szerkesztő-riporter, műsorvezető, Atv Zrt.

- „Híradó”
- „Tabu” – szerkesztő-műsorvezető
- „Rendkívüli interjú szerkesztő-riporter, műsorvezető
- „Ez a 7” – riportmagazin műsorvezető, riporter
- „Újságíróklub” – műsorvezető
- Október 23-i állami ünnepség kommentátora
- „START”, Híradó - műsorvezető

MUNKAHELYEK:

2005. szeptembertől szerkesztő-riporter, Magyar Televízió Zrt.

- „Híradó” – 2006 őszi zavargásokon bejelentkező riporter
- Az Este – Élő bejelentkezések: Parlament előtti demonstrációk, Erzsébet-Híd, közlekedési káosz, MÁV-sztrájk
- Parlamenti Napló – felelős szerkesztő, parlamenti közvetítés
- A Szólás szabadsága – adásszerkesztő és riporter
- Önkormányzati választási műsor (2006) – szerkesztőként Tarlós István főpolgármester-jelölt választási központjában

2004. júliustól belpolitikai riporter, híró, hírszerkesztő, parlamenti tudósító, Független Hírügynökség

2000. január – 2005. március, szerkesztő-riporter, RTL KLUB

- “Híradó” – bejelentkező riporter, igazságügyi tudósító
- “Országház” (belpolitikai háttérmagazin) – tudósítások a törvényalkotás munkájáról; - 2005. december: szerkesztő-műsorvezetője Bárándy Péter igazságügyminiszter és Polt Péter legfőbb ügyész vitájának
- “Antenna” (külpolitikai háttérmagazin) – EU-parlamenti beszámolók
- Választási showműsor (2002) – élő kapcsolások: beszámolók, interjúk az SZDSZ székházából

1996 – 1999: újságíró, belpolitikai tudósító, Vasárnapi Hírek

1992 – 2002: újságíró, hírszerkesztő, parlamenti tudósító, interjúer, Magyar Narancs

NYELV:

- 2003. május 18.–25. Brüsszel, Berlin: “Az Európai Unió a gyakorlatban”, tanulmányút (szervező: EU Magyarországi Delegációja és a Német Szövetségi Köztársaság Nagykövetsége)
- 2002. december 3.–8. Európai Újságírás Kurzus (Francia Intézet)
- 2002. november 23.–30. Strasbourgi tudósítások az Európai Parlamentből, RTL KLUB “L’Europe qui Avance”
- 1999. 2 hetes BBC-kurzus, Budapest, Független Média Központ
- 1991. felsőfokú francia szóbeli nyelvvizsga (B)

JOGI KARRIER:

2019- egyéni ügyvéd

2018–19 kamarai jogtanácsos

TÁRSADALMI MUNKA:

2018- Ügyvédekkel a Demokratikus Jogállamért Egyesület

TANULMÁNYOK:

2007. május jogi szakvizsga

2001–2004 joggyakorlat, ügyvédjelölt

1995–2000 Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, jogi diploma

1992–1993 MUOSZ Bálint György Újságíróiskola

1992 érettségi, Budapest

1991 féléves gimnáziumi tanulmányút (Lycée, Les Ulis, Paris)

SZABADIDŐ:

- versenyszerű futball (Istenhegy FC. – BLSZ III. – csapatkapitánya)
- tenisz, kulturális feltöltődés
- az Újpest 1885 Szurkolói Klub Egyesület elnökségi tagja

DR. SZABÓ ATTILA LÁSZLÓ

címzetes egyetemi docens
(Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

az Alkotmánybíróság főtitkára

Gimnáziumi tanulmányaimat – melyek meghatározóak voltak későbbi életemre nézve – a Baár-Madas Református Gimnáziumban folytattam, és itt érettségiztem 1996-ban. 2001-ben végeztem el a jogi egyetemet az ELTE győri tagozatán, summa cum laude minősítéssel. Jogi szakvizsgámat 2005-ben tettem le, kiváló eredménnyel. Német nyelven anyanyelvi szinten, angolul tárgyalási szinten beszélek. 2006-ban európa-jogi szakjogász, majd 2014-ben munkajogi szakjogász képesítést szereztem.

Karrieremet a Magyar Szabadalmi Hivatal Jogi és Nemzetközi Főosztályán kezdtem el jogászként. A közigazgatásban eltöltött ezen rövid időszak alatt bepillantást nyerhettem egy nagyon speciális jogi szakterületre. Érdeklődtem a szabadalmak, védjegyek, mintaoltalmak jogi szabályozása iránt, és lehetőségem volt számos nemzetközi egyezmény lefordításában is közreműködni, mely nyelvi képességeimet is gazdagította.

Ezt követően a Pest Megyei Bíróságon dolgoztam mint bírósági fogalmazó, majd bírósági titkár. Mindig is vonzott a bírói pálya, maga a bírósági lét; úgy gondoltam – és ebben a bíróságon eltöltött évek csak megerősítettek –, hogy az egyik legjobb tanulási és fejlődési lehetőséget a bíróság kínálja. A belső képzések, a magas szakértelem, a rengeteg alázattal és kitartással elvégzett munka, a bírák szakmai hozzáértése és embersége mind-mind olyan tényező, mely kitörölhetetlen emlékeket hagyott bennem. Itt tanultam meg dolgozni, itt szívtam magamba a gyakorlati jogi tudást, itt készítettek fel a kollegák a jogi szakvizsgára, és itt szereztem meg azt a tudást, melyet az azt követő években jogi tapasztalattá formálhattam.

2007-ben az Alkotmánybíróságon folytathattam munkámat, Lenkovics Barnabás professzor úr – azaz a Tanár Úr – gondoskodó és tanító irányítása mellett. Tanár Úr szakértelme, valamint a társadalomról, az emberről, a jogról, a hitről és legfőképp az emberségről szóló tanításai olyan életre szóló útravaló, mely nélkül nem lehetnék ma az, aki vagyok. Büszke vagyok arra, hogy 2007 és 2014 között

tanácsadói, főtanácsadói, majd kabinetfőnöki beosztásban a segítője, kollégája és tanítványa lehettem.

Hálás vagyok azért is, hogy olyan kiváló Professzorokkal, Tanárokkal, Emberekkel dolgozhattam együtt, mint Bihari Mihály, Kukorelli István, Lévay Miklós, Stumpf István, Szalay Péter és Trócsányi László. 2016 és 2024 között Sulyok Tamás elnök úr elnökhelyettesi, majd elnöki munkáját segíthettem szintén kabinetfőnökként, rengeteg tudást, gyakorlatot szervezve.

A vezetés terén szerzett tapasztalataimat 2024-ben tovább kamatoztathattam, amely évben a Sándor-palota főigazgatójaként dolgoztam. 2025-ben lehetőséget kaptam Windisch László elnök úrtól, kortársamtól, hogy a megszerzett tudásomat az Állami Számvevőszék szolgálatába állíthassam jogiigazgató-helyettesként. Különös, új világ ez, ahol más jogterület, más szemlélet fogadott, mint a korábbi munkahelyeimen.

Ahogy 2024 a változás éve volt számomra, 2025 az újrakezdésről szól. Felkérést kaptam Polt Péter volt Legfőbb Ügyész úrtól, Elnök úrtól arra, hogy az Alkotmánybíróság főtítkáraként vezethessem azt a hivatalt, melyben majd 18 évet tölthettem el, különböző pozíciókban. Óriási megtiszteltetés, hatalmas kihívás, embert próbáló feladat, melyre azért (is) mondtam igent, mert az életutamban felsorolt személyektől kapott talentumokat szeretném újra az Alkotmánybíróság szolgálatába állítani.

Végül örömmel tölt ez az is, hogy 2019-től a Nemzeti Közszerződési Egyetem címzetes egyetemi docense lehetek. Büszkeséggel tölt el, hogy szakmai és civil tevékenységemért 2018-ban a Magyar Arany Érdemkeresztet, 2024-ben pedig a Szuverén Máltai Lovagrend Nagyszeresztje kitüntetéseként vehettem át.

DR. SZABÓ ESZTER

megbízott oktató

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi Tanszék)*

PORTRÉK

A győri jogi kar hallgatója 1998 és 2003 között

Jogi egyetemi tanulmányaimat – a programozás és közgazdaságtan világából érkezve – 1998 és 2003 között folytattam Győrben, meglepetést okozva környezetemben, mely joggal számított arra, hogy nem a joggal, hanem a közgazdász pályával from be magam a családi legendáriumba. Mivel azonban mindenkinél jobban éreztem, hogy a jogi egyetem azt a felszállópályát jelenti majd a számomra, amely a leginkább nekem való pálya, az első adandó alkalommal ráléptem az útra.

A pálya stabilizálásában közrejátszott, hogy olyan kiváló oktatók tanítottak a '90-es évek végén, mint például Bihari Mihály, Szalay Gyula, Horváth Pál vagy Kukorelli István. De közrejátszott benne az is, hogy 1998 és 2003 között remek évfolyam gyűlt össze, nem mellesleg, volt valami különleges varázsa annak, hogy a város „elsőgenerációs” joghallgatóinak egyikeként sétáltunk az egyetemre. A pályára találást erősítette, hogy akkorra már egy népfőiskola körül is önkénteskedtem, ahol a '90-es évek szellemi grémiumából sokakat megismertem, közel hozva hozzám a közjogi gondolkodást, éberén tartva a társadalmi-politikai folyamatok iránti kíváncsiságomat. Ezek a kis ösvények értek össze egy határozott útiránnyá Győrben.

A pálya nehézségi foka nekem való volt, lényegében majd' minden félétet évfolyamelsőként zártam, többször elnyerve a köztársasági ösztöndíjat, ami akkortájt nem volt átlagos eredmény. Máig ható, meghatározó mozzanat volt 25 évvel ezelőtt az, hogy felfigyelt közjog iránti nyitottságomra a kiváló léleklátó, Kukorelli István professzor, és az első két jeles vizsgám után feltette a kérdést: volna-e kedvem demonstrátori munkához az alkotmányjogi tanszéken, melyet Ő vezetett? Hát persze, hogy volt! Attól kezdve sorra nyertem el a demonstrátori pályázatokat, részt vállalva érdekes feladatokban, műhelybeszélgetéseket folytatva az alkotmányjog oktatóival, akik közül nem egy a rendszerváltás akkor még nem túl távoli folyamatainak alakításában is aktívan részt vett.

Az egyetemi évek mozgalmas időszakához hozzájárult az is, hogy a hallgatói önkormányzat tagjává választottak, így belekóstoltam az érdekérvényesítésbe, úgyszintén az a másik impulzus, hogy 2002-ben, a helyi önkormányzati választások során is az érdekérvényesítés irányába tereltek: joghallgatóként a településem történetének legifjabb önkormányzati képviselőjévé választottak.

A jogi egyetemet évfolyamelső eredménnyel zártam, ám néhányakat megdöbbenve mégsem klasszikus jogászi pályán helyezkedtem el az első években, hanem egy alapítvány égisze alatt kezdtem el tevékenykedni, szert téve széleskörű társadalmi tapasztalatokra. Néhány év után – miközben minden és mindenki folyamatosan a bírói pálya felé kívánt terelni – azzal a lelkes elképzeléssel, hogy a vidéket szolgáljam, kiválasztottam egy bíróságoktól távol eső kis települést és merészen a közigazgatási pályára léptem. Jegyzőként kezdtem el dolgozni, előbb Vas megyében, majd visszatérve Győr közelébe, egy haladó szemléletű képviselő-testülettel dolgoztam együtt. A jegyzőséggel együtt járt, hogy munkáltató és vezető lettem egyszerre.

E feladatok mellé 2010-ben meghívást kaptam Kukorelli professzortól a győri jogi kar alkotmányjogi tanszékére, ahol azóta is megbízott oktatói feladatokat látok el.

Főispán úr 2012 őszén kért fel az akkortájt alakuló járási hivatalok egyikének a vezetésére, 2013-tól a Pannonhalmi járás élére állhattam, két érdekes jelenség kíséretében: egyrészt az ország talán legfiatalabb járási hivatalvezetőjeként, másrészt a velem készített riporttal indították útjára a járási hivatalok működésének megkezdését az országos médiában, mely pusztá véletlen egy jogtörténeti szempontból meghatározó pillanattá vált a térség számára, lévén, hogy a valamikori Pannonhalmi (Győrszentmártoni) járást az elsők között szüntették meg 1950-ben. Járási hivatalvezetőként a civil közigazgatás mellett a helyi és vármegyei védelmi igazgatás feladataiban is aktívan részt vállaltam, a tennivaló érdekesebbnél érdekesebb helyszínekre vezetett. Nagyon inspiráló hét évet töltöttem ott, remek vezetők és munkatársak között.

Akkortájt történt, hogy megpályáztam a közigazgatási szakvizsga oktatói, vizsgáztatói státust a Közszolgálati Egyetem égisze alatt akkori vezetőm biztatására, majd éveken át oktattam a vármegye közigazgatási szakembereit is.

Az önkormányzati és a területi közigazgatásban töltött másfél évtized után idejét éreztem a központi közigazgatás felfedezésének, mely 2019-ben nyílt meg előttem a Belügyminisztérium jogalkotással, kodifikációval, kormányzati koordinációval foglalkozó területén, egy főosztályvezetői állás formájában. A jogalkotás békeidőszakban is rendkívül feladatdús terület, különleges jogrendi időszakban az Operatív Törzsét támogató feladatokkal pedig még inkább az volt. Megérkezve eszmélt rá az ember, hogy közel húsz év közigazgatásban töl-

tött időszak és tíz év egyetemi oktatás után is egy teljesen új munkanyelvet kell megtanulnia. Később vezető-kormányfőtanácsosi feladataim mellett a Belügy-minisztérium integritás tanácsadójává neveztek ki. Ez utóbbi szintén izgalmas irányokat hozott, az integritás, korrupciómegelőzés témákban speciális fórumokon, személyi körben, nemzetközi delegációk előtt ülve is dolgozhattam. Szakmai munkám miniszteri elismerésben részesült.

Hat év belügyi időszak után, új kihívást keresve, a tavalyi évben a biztonságpolitika területére léptem, ahol az eddig megszerzett tudás, tapasztalat egyidőben hasznosítható, miközben egy innovatív területen dolgozhatom, remek csapatban, új impulzusok és tanulnivalók kellős közepén.

A jogi egyetemről nyíló felszállópályát 23 éve hagytam el a közigazgatás irányába, a pálya kínálta kötöttségek ellenére is mindig a saját utamat járva, s nem egyszer megtapasztalva, hogy bátraké a szerencse! Rajtam biztosan nem fog múlni, hogy a jogi pályán még legalább 25 évnyi nekem való feladat találjon rám!

”

E jogászhivatás-központú gondolatok zárásaként az emlékkönyv lapjaira kívánczik az is, hogy hálás vagyok a sorsnak mindazokért a jogi egyetem körül kialakult kapcsolatokért, barátságokért, melyeket olyan emberekkel ápolhattam, ápolhatok, akikkel már nem is számolom, mennyi ideje ismerjük egymást. Az alapító atyák közül jó szívvel emlékezem Szalay Gyula dékánra, akivel bármikor futottam össze Győrben, mindig volt miről szót váltanunk egymással, nem egyszer győri koncerteken sodort egymás mellé bennünket az idő. És természetesen Kukorelli István professzorra, aki túl az egyetemen, tanítványait számon tartó Tanárként tud megszólítani bármely, átlagosnak tűnő napon, a telefonvonal túlsó oldaláról, valami titokzatos őserő birtokában, hogy aztán a vele folytatott diskurzus hatására az ember újra biztos legyen abban, hogy nemes célt, küldetést és feladatot kapott a jog íródeákjaként – a létező legjobb helyről – a győri jogi karról indított pályán.

”

DÍJAK:

- Köztársasági ösztöndíjak
- 2000 – az Ausztráliai Magyar Szent Korona Társaság pályázatán elnyert 2. helyezés
- 2016 - Győr-Moson-Sopron Megye Szolgálatáért Díj – Közszolgálati tagozat
- 2023 – a Belügyminiszter díja a szakmai munkám elismeréséül

JOGI PUBLIKÁCIÓK:

- 2004 - A Szent Korona-eszme időszerűsége (Szent István Társulat)
- Recenziók Kukorelli István életművéhez, írások oktatói emlékkönyvekbe

DR. SZEGEDI ANDRÁS

ügyvéd

(Szegedi Ügyvédi Iroda)

tanszékvezető egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Kereskedelmi,
Agrár- és Munkajogi Tanszék)*

Győrben születtem, a Révai Miklós Gimnáziumban érettségiztem 1996-ban, és mivel 1995 óta Győrött is elérhető volt az ELTE állam- és jogtudományi képzése, Budapest helyett a győri képzést jelöltem meg első helyen a felvételi eljárásban. 1996-ban kezdtem meg tanulmányaimat a győri karon, diplomámat 2001-ben szereztem meg, summa cum laude minősítéssel. Ügyvéd szerettem volna lenni, de érdekelt a kutatás, így megkérdeztem, hogy a doktori képzésben lehet-e ügyvédjelöltként részt venni. A válasz elutasító volt, így letettem ez irányú ambícióimról. Az egyik záróvizsga előtt azonban – mint utóbb rájöttem, némi fondorlattal – Szalay Gyula, későbbi atyai mentorom (bár ezt akkor még nem tudtam) az irodájába hivatott és arról tájékoztatott, hogy az ügyvédjelölt is lehet doktorandusz, de ahhoz tanársegédnek is lennie kell.

Bár az oktatás végképp nem szerepelt a terveimben, imponált, hogy nagyszüleim és szüleim után én is kipróbálhatom magam az oktatói pályán, ráadásul ügyvédjelöltként és doktoranduszként. Így lettem 2001 szeptemberétől egyetemi tanársegéd a korábbi alma materemben, ahol idén szeptemberben a 25. tanévemet kezdem.

Végigjártam a számlátrát: egyetemi adjunktus lettem, aztán egyetemi docens, idővel tanszékvezető egyetemi docens, később, egy rövidebb ideig dékán-helyettes. Időközben hosszabb időt tölthettem kutatással és alkotással Spanyolországban, Olaszországban. Kiváló minősítéssel jogi szakvizsgát tettem – majd nem sokkal azután jogi szakvizsga bizottsági cenzor lettem. 2007-ben summa cum laude minősítéssel tudományos fokozatot szereztem az ELTE Doktori Iskolájában. Rendszeresen részt vettem és részt veszek szakmai konferenciákon, belföldön és külföldön, publikációim jelentek meg magyar, angol, spanyol és orosz nyelven, azaz az egyetemi életpályán elvárt és megszokott tevékenységeket végeztem és végzem.

“

Külön büszkeség számomra, hogy szerkesztője, illetve részben szerzője lehettem a győri jogászképzés huszadik évfordulója alkalmából megjelent „Sic itur ad facultatem – a győri jogászképzés húsz éve” című kötetnek, és ha máshogy nem is, így egy kicsit visszaadhattam a Karnak abból a sok jóból, amelyet én itt kaptam tőle.

”

DR. TASI KATALIN

író, gyermekkönyv-szerző

1996-ban kezdtem meg jogi egyetemi tanulmányaimat Győrött, (akkor még) az ELTE Győri Tagozatán, és 2001-ben szereztem meg a diplomát, summa cum laude minősítéssel – ahogyan nagyon sokan mások is az akkor éppen csak elindult képzés második, nagyon erős évfolyamából. A diplomamunkám címe „A japán jog megismerésének szükségességéről és annak módszereiről” volt. Kállay István professzor úr kurzusaként minden évben elindult és megvalósult a „Bevezetés a japán jogba” című alternatív óra, évente új jelentkezők, és néha több évig kitartó hallgatók közreműködésével. Első munkahelyem így nem meglepő módon a Toyota Motor Hungary Kft. lett, ahol egy egészen rövid ideig vállalati jogászként dolgoztam. 2002 tavaszán mint Monbukagakusho-ösztöndíjas kezdtem meg kutatói ösztöndíjamat az Oszakai Egyetemen, és ezzel egy időben PhD-tanulmányaimat az ELTE Jogi Továbbképző Intézetben, levelező tanrendben. A PhD abszolutóriumot 2004-ben szereztem meg, a fokozatot azonban azóta sem. Konzulensem Lenkovics Barnabás professzor úr volt, aki szakadatlan türelemmel várta, hogy az „Az egyes asszisztált reprodukciós eljárásokkal kapcsolatos jogalkotói felelősségvállalásról” munkacímű dolgozatom elkészüljön. 2003-ban, ugyancsak Lenkovics Barnabás professzor úr hívására, az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának (később Alapvető Jogok Biztosa) munkatársa lettem, és közel tizenhét évig dolgoztam az ombudsman közvetlen munkatársaként. A számos szakterületet érintő időszak alatt a szívemhez leginkább közel álló témaköröknek kezdetben a temetkezésekkel, a halottkezeléssel, az asszisztált reprodukciós eljárásokkal, a gyermekek kórházi ellátásával, az otthonszüléssel kapcsolatos panaszokat tekintettem. Évek alatt kristályosodott ki, hogy az alapjogi érdeklődésem összességében a gyermeki jogok területe felé mutat, és az ombudsmannál eltöltött utolsó évek alatt leginkább a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermekek jogait, és kifejezetten a nevelőszülői rendszer és az örökbefogadás jogintézményeit érintő panaszok vizsgálata lett a szakterületem. 2019-ben szereztem meg az ELTE Jogi Továbbképző Intézetében családjogi szakjogász másoddiplomámat. Az alapjogvédelmi intézményrendszer általam érzékelt erodálódása mégis arra készítetett, hogy váltsak, méghozzá a jogászi

munka azon területére, ahol a befolyásmentesség és függetlenség változatlanul adott, és követelmény is egyben. Így lettem bírósági titkár a Váci Járásbíróságon, majd egy rövid időre az Országos Bírói Tanács mellé kijelölt titkár 2020-ban. Az igazságszolgáltatásban végzett munkámat egy rövidebb időre szakítottam meg, amikor is kíváncsiságból egy magyarországi könyvkiadónál voltam alkalmazott jogász, majd a gyermekvédelem terepén, iskolai és óvodai szociális munkásként dolgoztam kistelepülések óvodáiban, iskoláiban és egy kisvárosi középiskolában. 2025. január elseje óta újra a Váci Járásbíróságon kijelölt bírósági titkárként teljesítek szolgálatot.

A jogászi életutammal párhuzamosan formálódott a gyerekkönyv-szerzői karrierem is. Érdekes módon Japánban, amikor is a japán jogot voltam hivatott kutatni, éreztem meg először, hogy a szakmai érdeklődést és az emberi kíváncsiságot – bár lehet, hogy más képes erre – én nem tudom kettéválasztani. A jog azért is végtelenül érdekes, mert tárgya az ember maga, és létezésének különös állapotai, aspektusai tükröződnek vagy tükröződhetnek az egyes jogi tudományterületeken, a jog összességében és még a részletszabályokban is. És bár az emberi élet keletkezése, az embrionális állapot, a születés vagy a halál, és a két végpont közt átívelő létezéséhez kapcsolódó szabályok és elvek rendszere pusztán jogi, jogászi szemszögből is egy életen át kitartó kutatásnak adhat teret, az ember és mind egyéni, mind társadalomban való létezése engem más narratívából is érdekelt.

Japánból hazafelé készülve, búcsúajándékként a világ számos országából érkezett ösztöndíjas-társam legkedvesebb gyerekkori meséjét kértem ajándékba, majd ebből egy mesekönyv (Mesél a világ) született. Az ombudsmani évek alatt vált meggyőződésemmé, hogy a stabil, kiegyensúlyozott, alkotni és boldogan élni képes felnőttkor egyik nagyon fontos záloga, előfeltétele a boldog, háborítatlan gyermekkor (ennek egy olvasatát villantja fel a Lányka, tükörben című könyvem). Hiszem, hogy a társadalmi felelősségünk a jövő generációi felé – az élhető környezet megmentésén túl – ebben a legnagyobb. Emellett e téren az egyén személyes felelősségében is hiszek, és jogászként, jogvédőként, valaha gyermekjogokkal is foglalkozó szakemberként mi sem tűnik kézenfekvőbb, mint azoknak írni, akik ebben a leginkább érintettek: maguknak a gyerekeknek. Ennek leképeződése a „A Homoklakó” című mesekönyvem, ami a gyermekek testi fenyítésével kapcsolatos zéró tolerancia hangsúlyozása mentén a másság elfogadásáról szól. Az évek során a kamishibai (papírszínház) japán műfajában is megmutatkozhattam, a „Vízcsepp” című szövegemet gyászfeldolgozó, „A Soknevű macska” című írásomat érzékenyítő foglalkozásokon is alkalmazzák.

“

A fentiek alapján olybá tűnhet, hogy az én jogászi karrierem alapvetően lefelé ível, de mindez tudatos választások eredménye. Jogászként a szakma kulcsát és eredőjét mindig is a szolgálatban láttam. A jogász szolgál, és tudnia kell, mit. Egy ügyfelet, egy ügyet, egy elvet, egy ideológiát, egy igazságot. És nem könnyű mindezeket meglátni sem, ahogyan választani sem közülük. Én szeretem azt gondolni, hogy ahogyan a jogászi munkámmal, úgy az írói tevékenységemmel is az egymással azonos méltóságú embereket szolgálom, és igyekszem azt az emberi jogi gondolkodás elvei mentén tenni. Az életutamat, és később a választásaimat a győri egyetemi évek alapozták meg. Felemelő érzés arra gondolni, hogy ott lehettünk az egyetem épülésének első éveiben. Az egész életemet meghatározó ajándékként tekintek az egyetemi éveimre, a tanáraimra, az évfolyamtársaimra.

”

Szerényi Gábor grafikája

DR. TAVASZI VIRÁG

hivatalvezető

(Győri Járási Hivatal)

kamarai jogtanácsos

(Győri Ügyvédi Kamara)

2002-ben végeztem az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Győri Tagozatán. Már az egyetemi évek alatt elköteleztem magam a közigazgatás és azon belül a gyám-ügy/gyermekvédelem mellett, köszönhetően kiváló tanárunknak, dr. Szalai Évának és a Megyei Gyámhivatal akkori vezetőjének, Rétiné dr. Böhm Évának, aki gyakorlati oktatónk volt.

A diploma megszerzését követően Győr Megyei Jogi Város Polgármesteri Hivatalában kezdtem dolgozni mint gyámügyi ügyintéző, ahol kellő gyakorlatot szereztem elméleti tudásom mellé.

2003 szeptemberében kerültem a Győr-Moson-Sopron Megyei Közigazgatási Hivatal Gyámhivatalához, és a gyámügyi/gyermekvédelmi területen dolgoztam, egészen 2020 márciusáig. Voltam ügyintéző, osztályvezető, hivatalvezető, főosztályvezető-helyettes, bár a csaknem 17 év alatt a hivatal elnevezése számталanszor változott.

2020 márciusában kaptam felkérést a Győri Járási Hivatal hivatalvezetői feladatainak ellátására, jelenleg is itt dolgozom. Hat szakterület tartozik a Hivatalhoz, nyolc osztállyal, rendkívül változatos és érdekes feladatkörökkel.

Az egyetem elvégzését követően pár évvel európa-jogi szakjogász, közigazgatási kommunikációs szakember és kormányzati tanulmányok szakember képesítést szereztem, valamint jogi szakvizsgát tettem. Munkám során folyamatosan részt veszek különböző tréningeken, képzéseken, ill. időnként magam is tartok kiegészítő tréningeket a munkatársaknak. Azt gondolom, az egyetem és az eltelt évek megmutatták a folyamatos tanulás és önképzés fontosságát, és megtanították a változó körülményekhez való alkalmazkodást.

Tagja vagyok a Győri Ügyvédi Kamarának mint kamarai jogtanácsos. A SZE-DFK Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszékéről rendszeresen kapok felkérést közigazgatási jogi záróvizsga bizottság külsős tagjának.

16 éves koromtól jogi pályára készültem, annak ellenére, hogy a családukban senki nem dolgozik ezen a területen. A pályaválasztás során kizárólag a győri intézményt jelöltem meg – akkor már jártak ide ismerőseim –, és nem bántam meg!

Az oktatókkal való közvetlenebb kapcsolat, a néha már-már családi hangulat megkönnyítették a tanulással töltött időt. Tanáraink közül szívesen emlékszem dr. B. Kállay István példákkal szemléltetett, különleges előadásaira, dr. Szalai Éva tudományos diákköri foglalkozásaira (neki köszönhetem egy OTDK-n a legjobb opponensnek járó díjamat), vagy dr. Papp Imre Jogklinika programjaira.

A kisebb létszámú évfolyam a diáktársak jobb megismerésére is alkalmat adott. A szerdai bulik, a közös tanulások, az albérletben a közös főzések, nagy beszélgetések, közös filmnézések gyakran eszembe jutnak. Akkoriban még a tanárszéki titkárságon a faliújságra kitett papíron kellett vizsgára jelentkezni – ahonnan néha le is húztak... –, amely ma már elképzelhetetlen. Emlékszem egy-egy vizsgára való felkészülés időszakára, és őrzöm azt a melegítőnadrágot, amely végigkísérte egyetemi vizsgaidőszakaimat!

Győrben élő évfolyamtársaimmal, csoporttársaimmal szakmai és sok esetben baráti kapcsolatban vagyok, gyakran keressük egymást. A közös emlékeink felidézésére rendkívül jó alkalmat teremtenek az ötévente megszervezett évfolyamtalálkozók is.

DR. UJJADY NOÉMI

jogi és megfelelési vezető
(Hungarian Power Exchange)

1995 nyara számomra két, sorsfordító meglepetéssel szolgált: az első, hogy felvettek és a második, hogy Győrbe.

Az elsővel rögtön rácsófoltam arra a közvélekedésre, hogy a jogi karra csak elit gimnáziumból és kiváló tanulmányi eredménnyel lehet bekerülni: a középiskolából akkor hozható maximális 60 pontból mindössze 44-et sikerült „gyűjteni”, ráadásul egy „futottak még” gimnáziumban, így kénytelen voltam a felvételem eredményét duplázni. Ez olyan jó stratégiának bizonyult, hogy a kollégiumi helyet is biztosította. A második eleinte ambivalens érzéseket keltett, mivel ekkor Győrbe csak az ELTE ÁJK budapesti karára felvételizők kerültek, akiket a műszakis hallgatók nem fogadtak osztatlan lelkesedéssel: kétes, de gyors sikernek könyvelhettük el, hogy a gólyatáborban költött dalok majd mindegyikében felbukkantak már a joghallgatók, enyhén dehonesztáló kontextusban. Persze ezeket a gesztusokat mi sem hagytuk viszonzatlanul... Végül aztán egymás megismerése – különösen a joghallgatók közötti, a műszakisokéhoz képest sokkal kiegyensúlyozottabb nemi arányok ténye – jelentősen hozzájárult a szakok közötti kezdeti súrlódások feloldásához.

Hamar kiderült, és azóta is úgy gondolom, hogy a győri felvételnél kevés jobb dolog történhetett volna. Már akkor is az egyik legszerethetőbb, legélhetőbb város volt, ahol az alig száz fős évfolyamunk elképesztően összetartott. Mind befértünk egyetlen előadóba, csapatosan utaztunk az IC-n – nem ritkán tanárainkkal együtt –, és hamar belaktuk a K2-es koleszt (ahol akkor még bizony a Győri Keksz- és Ostyagyár édes illatát hozta a szél); az azóta lebontott Tanszék („A” Tanszék!) emeletén pedig a mindig mosolygó, mindenkit név szerint ismerő Etelka néni várt ránk. Végül közhely, de nincs jobb kifejezés az életre szóló barátságnál azokra, amiket itt kötöttem.

Három évben nyertem el a Köztársasági Ösztöndíjat (az első évben nem tudtam róla, hogy egyáltalán létezik, így nem is pályáztam...) és 5.00-es átlaggal lettem summa cum laude. Persze, jól tudjuk, hogy az egyetemi eredmények nem állnak egyenes arányban az intellektuális kapacitással és nem predesztinálnak

szakmai sikerekre sem, de szélsőséges példám jól tükrözi, hogy a középiskolai teljesítmény hiánya senkit se tántorítson el a jogi pályától, aki elhivatottságot érez magában (...vagy legalább is úgy gondolja, hogy matekból esélye sincs felvételizni ;)).

Bár az államvizsgák után felkérést kaptam, hogy maradjak Győrben, a Jog-elméleti Tanszéken, akkoriban a nemzetközi ügyvédi irodák vonzása nagyobb volt, így nem fogadtam el az ajánlatot, és tudományos karrierem azóta sem szök-
kent szárba. Most már sajnálom, hogy meg sem próbáltam összeegyeztetni az Allen & Overy ügyvédi irodában végzett munkámmal, mert a mindennapok hi-
persebességgel pörgő, nem ritkán felszínes mókuskerekében néha nagyon hálás
lennék a szisztematikus elmélyülés lehetőségéért.

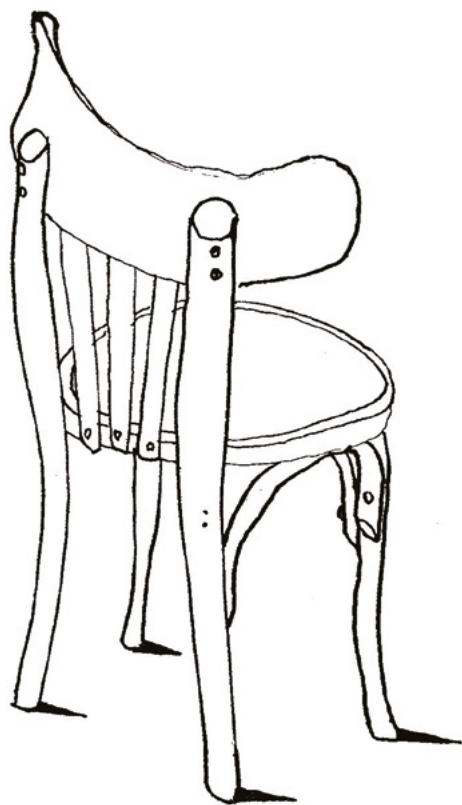
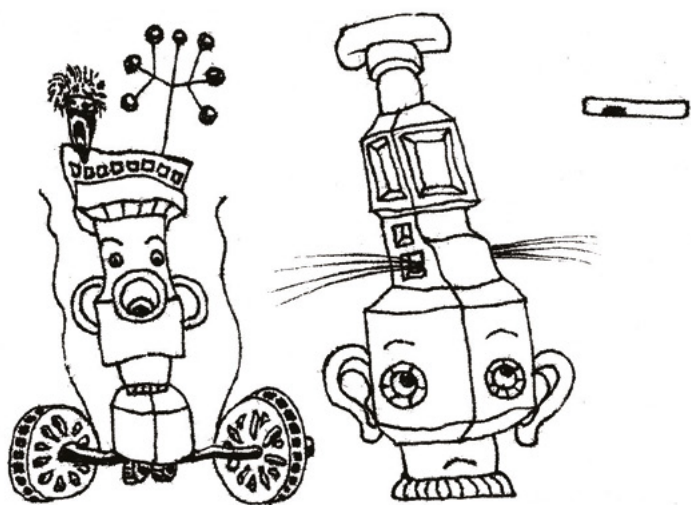
2002-től közel másfél évtizeden keresztül dolgoztam jogtanácsosként az egyik vezető regionális hitelintézet jogi igazgatóságán, amit egy rövid energeti-
kai kitérő után egy nemzetközi szállodalánc vezető jogtanácsosi pozíciója köve-
tett. A COVID-járvány második évében – amely a szállodaipart különösen meg-
viselte, tekintettel arra, hogy szállodai szobát online értékesíteni ugyan lehet,
de igénybe venni már nem nagyon – engedtem a hívásnak, és jogi és megfelelési
vezetői pozícióban tértem vissza a HUPX Zrt-hez, a Magyar Szervezett Villamos-
energia-piacra (ismertebb nevén az „áramtőzsde”), amely egyúttal a pénzügyi
eszköznek minősülő határidős áram- és gázügyleteknek teret adó, MNB által fel-
ügyelt HUDEX Energiatőzsde Zrt-t, valamint a magyar szervezett földgázpiacot
(CEEGEX Zrt., „gáztőzsde”) is működtette. Nem sokkal később az energiaárak
elindultak felfelé, mutatkoztak az energiaválság előjelei. Ekkor közelebbi bará-
taim, akik tudták, hogy a 2008-as pénzügyi válság idején a lakossági hitelezés-
sel foglalkoztam, a COVID kitérőre pedig a HORECA szektorban ért, udvariasan
megkértek, hogy a következő karrierlépésem előtt mindenképpen jelezzem ne-
kik, melyik szektorba készülök, hogy időben megtehessék a szükséges óvinté-
kedéseket...

*Egyetemistaként sokan közülünk az ügyvédi hivatást, míg
mások bírói pályát vagy épp a tudományos karriert tartották
a szakma csúcsának. Nem emlékszem, hogy a jogtanácsosi
pozíció különösebb presztízzsel bírt volna akkoriban, de örü-
lök, hogy így alakult az életem, mert habitusomhoz, „szkili
szettemhez” a belső támogatói szerepfelfogás, ez a fajta csa-
patjáték illik legjobban, még akkor is, ha egy ilyen felállás-
ban természetesen nem úgy érvényesül a jog primátusa,*

mint az egyéb jogi hivatásokban. Meggyőződésem, hogy hatékonyan támogatni jogászként is csak a core üzleti tevékenységet átlátva lehet, ezért szereztem meg a bankban töltött idő alatt a jogász-közgazdász végzettséget, és vettem részt később külföldön egy energetikai MBA programban. Úgy gondolom továbbá, hogy egy igazán jó belső jogi csapat nemcsak biztonságos keretet ad az üzleti célok eléréséhez és a szabályszerű működéshez, hanem szemléletet formál és aktívan részt vesz a társasági stratégia kialakításában is.

Szerényi Gábor grafikája

DR. VÁCZI PÉTER

ügyvéd

tanszékevezető egyetemi docens

*(Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc
Állam- és Jogtudományi Kar, Alkotmányjogi
és Politikatudományi Tanszék)*

PORTRÉK

Győri szívvel

Győrben születtem, a győri tehetségeket gondozó Talentum Műhely tagja voltam, a nagymúltú Révai Gimnáziumban érettségiztem, mindezek után nem volt kérdéses, hogy egyetemi tanulmányaimat is Győrben fogom végezni. Bár tizenévesként vonzott a budapesti pezsgés, de azon döntésemet, hogy a győri jogi kart választom, soha nem bántam meg. Költői túlzás lenne állítani, hogy diákként élveztem minden másodpercét – éjszakai tanulások, tíz szigorlat, maratoni kollokviumok a Hédervári úti tanulmányi épületben –, azonban kétségkívül megérte: egy életre meghatározó élményt adott az itt töltött öt év. Érezhető volt, hogy a jogi képzés a közelmúltban indult újra Győrben, az iskolateremtő professzorok (Bihari Mihály, Kukorelli István, Lenkovics Barnabás, Földi András) pusztá jelenléte olyan rangot adott az oktatásnak, hogy az ismeretanyag szinte másodlagos volt: az oktatók kisugárzása, a velük való találkozás miatt érdemes volt előadásra járni.

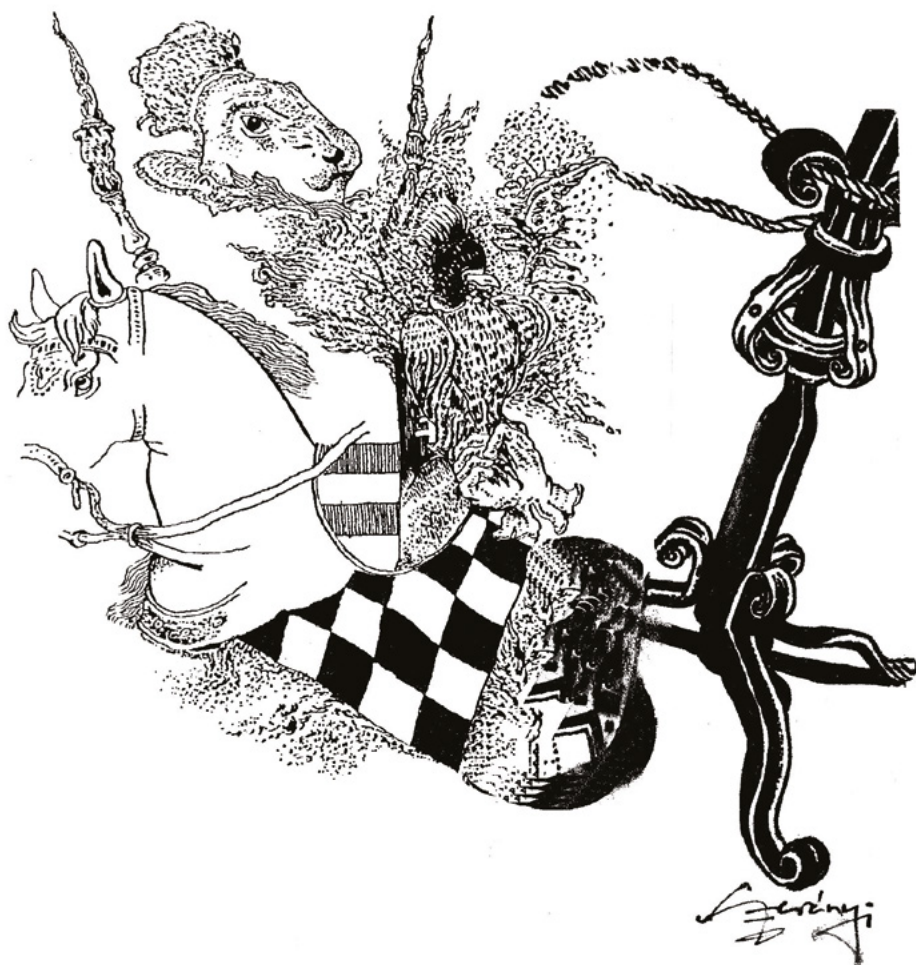
A jogi pálya már egészen korán elkezdett vonzani, 10 éves koromban jelentettem ki először, hogy ügyvéd szeretnék lenni. Az okát máig nem tudom, hiszen családunk, bár értelmiségi volt, de nem jogászok vettek körül (talán jobb is, így nem tudtak lebeszélni róla). A magánszféra vonzásában egyetemi tanulmányaim mellett gyakornoki állást kaptam a Menyhárt Ügyvédi Irodában, ahol Menyhárt József bölcs rutinja, Ádám ifjú lendületével ötvözve, megszerettette velem az ügyvédi pályát. A magánjog mellett ugyanakkor furcsa módon a közjog is vonzani kezdett, másodévből az Alkotmányjogi Tanszék demonstrátora és a Közjogi Kör tagja lettem (győri megteremtése Halmai Gábor és Papp Imre elévülhetetlen érdeme), ez a vonzalom pedig szintén tartósan bizonyult. A Köztársasági Ösztöndíj, majd pedig a XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencián az Állam- és Jogtudományi Szekció Alkotmányjog tagozatában végzősként elért II. helyezésem arra sarkallt, hogy ezt az irányt is tovább folytassam.

Diplomám kézhezvételét követően természetesen maradtam Győrben. Ktartottam céloom mellett, hogy ügyvéd legyek, így ügyvédjelöltként kezdtem el a nagybetűs életet, a jogi szakvizsga letételét követően önálló praxist alapítottam, mára pedig két városban – Győr mellett Tatán – tartunk fent irodát. Az ügyvédi léttel párhuzamosan pedig maga mellett tartott az egyetem. Doktoranduszként lehetőséget kaptam az oktatásra az akkori Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszéken, Patyi András vezetésével, akinek hiába fogadtam meg, hogy az alkotmányjogi „előéletem” nem fog átcsábítani az Alkotmányjogi Tanszékre, a sors máshogy döntött.

Hamarosan az Alkotmányjogi és Politikatudományi Tanszéken találtam magam, ahol PhD-disszertációm megvédését követően adjunktus, majd docens lettem, végül pedig – a nálam alkalmasabb kollégáim egyéb elfoglaltságai miatt – egyszer csak a tanszékvezetői székből találtam magam. Az oktatói-kutatói lét másfajta szakmai szabadságot adott, mint az ügyvédi munka, számos szakmai egyesületben vállaltam tagságot, tisztséget (a Magyar Alkotmányjogászok Egyesületének tagja, a Közigazgatási Eljárási Jogi Egyesület alapító tagja, a Közép- és Kelet-Európai Közigazgatás Tudományi Egyesület alapító tagja), illetve igyekeztem a tágabb társadalmi szerepvállalásomat is erősíteni (a Győr-Moson-Sopron Megyei Területi Választási Bizottság tagja, majd elnökhelyettese, a Győri Lions Alapítvány Felügyelőbizottságának tagja). Az egyetemi szférában lehetőségem van elmélyülni a jogelmélet eredményeiben, a folyamatos olvasás és önképzés magával vonja a tudományos publikációs tevékenységet is, főként a tiszteességes eljáráshoz való jog témakörében. Jelenleg több tucat tudományos írást jegyzek számos hazai és nemzetközi színvonalas folyóiratban (köztük a kar által gondozott Jog–Állam–Politika hasábjain), mely szerencsés fogadtatásra talál a kollégák körében, számos hivatkozás érkezik rájuk.

A szakmai út nem lehetne egyenes stabil magánéleti háttér nélkül. A győri jogi karnak köszönhetően ismerhettem meg feleségemet, akitől két csodálatos fiam született. Laura, Róbert és Oberon jelentik a támaszt és a biztatást a hétköznapi napokban és a feltöltődést a hétvégéken.

A KÜLÖNSZÁM SZERKESZTŐI

Szerényi Gábor grafikája

GYURITA ERZSÉBET RITA

főigazgató

*(Győr-Moson-Sopron Vármegyei
Kormányhivatal)*

egyetemi adjunktus

*(Széchenyi István Egyetem, Deák
Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar,
Közigazgatási és Pénzügyi Jogi
Tanszék)*

Gyurita Erzsébet Rita jelenleg a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal főigazgatójaként, valamint a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karának egyetemi adjunktusaként dolgozik. Szege-den született, középiskolai tanulmányait Kalocsán végezte, majd jogi diplomáját 2000-ben szerezte meg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Győri Tagozatán, summa cum laude minősítéssel. 2004-ben jogi szakvizsgát tett, később pedig 2020-ban a Széchenyi István Egyetemen szerzett PhD-fokozatot, ahol értekezését a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének témájában írta.

Szakmai pályafutását a Győr-Moson-Sopron Megyei Közigazgatási Hivatal Hatósági Főosztályán kezdte fogalmazóként, majd jogtanácsosként dolgozott, főként jogorvoslati kérelmek elbírálásával és a közigazgatási hatóság bírósági képviselőjével foglalkozott. 2008-tól különböző vezetői pozíciókat töltött be: előbb osztályvezető, majd főosztályvezető, 2011-től igazgató, 2012-től pedig főigazgató lett, és ezt a pozíciót jelenleg is betölti. Vezetői munkája mellett 2000 óta oktat a Széchenyi István Egyetemen és annak jogelődjén, előbb tanársegédként, majd 2007-től egyetemi adjunktusként.

Tudományos közéleti tevékenysége is jelentős: elnökségi tag a Győri Ügyvédi Kamaránál, a Magyar Jogász Egylet helyi szervezetében, tagja a Közép- és Kelet-Európai Közigazgatástudományi Egyesületnek, valamint szerkesztőbizottsági tag több szakmai folyóiratnál, és tagja volt a Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának is. Munkáját több rangos szakmai elismeréssel jutalmazták, köztük Miniszteri Dicsérettel, Miniszteri Elismerő Oklevéllel, Magyar Zoltán-díjjal, valamint a Magyar Ügyvédi Kamara Kiváló Kamarai Jogtanácsos kitüntetésével.

Kutatási területe a közigazgatási jog, a helyi önkormányzatok, a jogorvoslati és perorvoslati rendszerek vizsgálatára terjed ki. Különösen büszke arra, hogy az ELTE Győri Tagozatának első évfolyamán tanulhatott, ahol a kiváló oktatók és az összetartó évfolyamtársak közössége meghatározó élményt jelentett számára.

KUKORELLI ISTVÁN

professor emeritus*SZE Deák Ferenc Állam- és
Jogtudományi Kar*

Alkotmányjogász, professor emeritus, 1952-ben született Téten. A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban érettségizett 1970-ben. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, 1976-ban szerzett jogi diplomát, kandidátusi disszertációját 1988-ban védte meg, 1998-ban habilitált, 2010-óta az MTA doktora. 1994–1999 között az OVB tagja, majd 1997-től elnöke. 1999–2008-ig alkotmánybíró. Számos közéleti tisztséget vállalt, többek között 2007-től 2017-ig a Magyar Alkotmányjogászok Egyesülete, 2011-től 2019-ig a Bencés Diákszövetség elnöke. Közreműködött a Bibó Szakkollégium létrehozásában (1983), annak mai napig állandó oktatója. Részes volt az 1989/90-es rendszerváltozásnak és a későbbi alkotmányozási folyamatoknak. Alkotmányjog témakörben 22 könyv, több általa szerkesztett és társszerzőkkel írt tankönyve és 600 publikációja jelent meg. Életrajzi indíttatású interjúkötetét *Váltóállítók között* címmel 2012-ben adta ki. Számos magas kitüntetésben részesült. Ma is aktív kutatói és oktatói munkát végez professor emeritusként az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán és a győri Széchenyi István Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karán.

NÉMETH RICHÁRD

*A Széchenyi István Egyetem Informatika
Tanszékének egyetemi tanársegédje,
a Multidiszciplináris Műszaki
Tudományi Doktori Iskola
doktorandusza*

1982-ben született Győrben, többéves, a közoktatásban (rendszergazda, oktatástechnikus, Baross Gábor Közgazdasági Szakközépiskola) és a versenyszférában (adatközpont-üzemeltető, T-Sytems, IT-támogatás, Audi E-Tron Leitstand) szerzett tapasztalat után 2001 óta tanít a Széchenyi István Egyetemen. A Jog–Állam–Politika olvasószervezője, alkalmanként szerkesztői feladatokat is ellát. A Gépészmérnöki, Informatikai és Villamosmérnöki Kar Kari Tanácsának tagja, a Neumann János Számítógéptudományi Társaság Gazdaságinformatikai, Kutatási és Oktatási Fórumának elnökségi tagja, a Doktorandusz Önkormányzat alelnöke, valamint a Doktoranduszok Országos Szövetségének rendes tagja. Az Informatika Tanszéken tanít, emellett szakmentorként, hallgatói kapcsolattartóként és nemzetközi kapcsolattartóként tevékenykedik. Részt vesz a felvételi kampánytevékenységben, emellett TDK-ra és projektmunkára készíti fel hallgatóit. 2020-tól a Jog–Állam–Politika csapatának tagja, emellett szerkesztője a Smartlaw Research Group jogi-informatikai kutatócsoport kiadványainak. IT-biztonsági szakértőként malware-elemzések készítésével foglalkozik. Saját vállalkozásában olvasószervezőként dolgozik.

2018 óta folytat kutatásokat, amelyek eredményeit különböző hazai és nemzetközi fórumokon, valamint különböző folyóiratokban, tanulmánykötetekben disszeminálja. Kutatási tevékenységének központi eleme a dezinformáció és közösségi médiák vizsgálata mellett a vállalati kiberbiztonság és a kibertér-sebezhetőségek, de jelent meg írása adatvizualizáció, additív gyártástechnológiák és gamifikáció témakörökben is. Kutatásai révén számos különdíjat és ösztöndíjat nyert, jelenleg az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program és a Magyar Telekom PhD-ösztöndíjasa. Doktori disszertációját írja a közösségimédia-platformokon egyre nagyobb teret kapó dezinformáció és manipuláció témakörében.

MTMT:

<https://m2.mtmt.hu/api/publication?format=html&cond=authors;eq:10065734>

SZERÉNYI GÁBOR**sajtógrafikus***(Magyar Nemzet)*

Budapesten született 1953-ban. Grafikusként és újságíróként dolgozik. A klasszikus ábrázolási képességeit tanári korrigálás mellett, Kirschmayer Károly szobrászmester és Benedek György festőművész köreiből fejlesztette. Később művészi fejlődésében meghatározó volt az Erdély Miklós fémjelezte avantgárd körökben (Kreativitás, Indigo) való működés, valamint részvétele Karátson Gábor szellemtudományi stúdióiban.

Számos lapban publikált, csoportos tárlatokon és egyéni kiállításokon szerepelt rangos hazai és külföldi (Párizs, London, Lund) helyszíneken.

A Műcsarnokban 2024-ben életmű-bemutatója volt. Rádiós és televíziós szerkesztőként évtizedeken át készített kortárs magyar képzőművészekkel riportokat, interjúkat. Kulturális tevékenységéért 2018-ban a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki.

Sajtógrafikusként évtizedek óta a Magyar Nemzet munkatársa. Állandó illusztrátora a győri Széchenyi István Egyetem Jog–Állam–Politika című szakfolyóiratának. 2024-ben Munkácsy Mihály-díjjal ismerték el grafikusművészeti munkásságát.

SZOBOSZLAI-KISS KATALIN

*egyetemi docens**SZE Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar*

1973-ban született Szilágysomlyón. A Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Karának habilitált egyetemi docense, 2009-ben Cogito Díjjal kitüntetett filozófus, klasszika-filológus. A Jog–Állam–Politika folyóirat vezető szerkesztője. 2025 februárjától a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Karának Állam- és Jogtörténeti Tanszékén tudományos főmunkatárs. Több mint húsz éve oktat filozófiát, etikát, latint, antik filozófiát. Szakmai sikerei mellett kislányára és tanítványaira a legbüszkébb.

2023-ban tiszteletbeli bencés diáknak választotta a Bencés Diákok Győri Egyesülete, ahol az egykori bencés diák, Dr. Kőrösi Tamás emlékének tudományos igényű ápolását végzi. Nevéhez köthető a 2024. október 5-én, Pannonhalmán avatott Kőrösi Tamás-emléktábla állítása és a 2025-ben a pannonthalmi bencés renddel, a bencés diákok közösségével, Kőrösi doktor családjával és barátaival közösen alapított „Dr. Kőrösi Tamás – Luif Otmár tanítványa” ösztöndíj, amelyet első alkalommal 2025. március 7-én, Tamás névnapon Balassa Botond László negyedik osztályos pannonthalmi bencés diák vehetett át.

Számos tudományos cikkel, konferenciaelőadással rendelkezik. Szerkesztésében megjelent kötetei két alkalommal is elnyerték a Magyar Jogi Könyvszalon közönségdíját.

A *Miről beszélek, amikor a görögökről beszélek* című, a Gondolat Kiadónál publikált kötetével nagy sikert ért el. A könyv az athéni demokrácia intézményeinek történetére és az antik filozófia analízisére fókuszál.

2024-ben jelent meg a Kukorelli Istvánnal közösen írt, Bibó István életútjáról szóló könyve *Aki a tízparancsolata szerint élt – Bibó István emlékezete* címmel, a Méry Ratio Kiadónál.

Csóka Gáspár OSB atyával készített kötete egyben első interjúkötete is.

MTMT:

<https://m2.mtmt.hu/api/publication?format=html&labelLang=hun&sort=publishedYear,desc&cond=authors;eq;10003382&page=1>

Affiliációhoz (Kötelező elem!)

Lapunk hasábjain külön rovatban mutatjuk be az aktuális szám szerzőit. Ehhez mindenkitől szeretnénk kérni egy rövid bemutatkozást. A bemutatkozást összefüggő mondatokban, E/3 személyben kérnénk, ami elsősorban az alábbiakat foglalja magában:

- Jelenlegi munkahely és beosztás (esetleg: aktuálisan mivel foglalkozik)
- Egyetemi fokozat vagy legmagasabb végzettség
- Eddigi karrier, életpálya rövid ismertetése
- Múltbéli, kiemelkedő sikerek, elismerések
- Fő kutatási területek
- E-mail cím
- Ezzel összhangban kérjük, a bemutatkozástól tekintsenek el. Erre szolgál a fenti rovat. Köszönetnyilvánítás, projekt feltüntetése lábjegyzetben lehetséges.

Szerzőinkhez (A publikálás feltételei)

1. A Jog–Állam–Politika című referált folyóirat magyar, angol és német nyelven beküldött kéziratokat – tanulmányokat és könyv-recenziókat – fogad el.
2. A kézirat javasolt terjedelme tanulmányok esetén 50000 karakter, recenziók esetén 20000 karakter.
3. A szöveget A/4-es méretben kinyomtatva kérjük leadni, és egyúttal Microsoft Word formátumban, e-mailben is kérjük mellékelni, a szerző nevének feltüntetésével (a cím előtt, ne lábjegyzetben!).
4. Tanulmányok esetén kérünk a szerzőktől elektronikus formában egy kb. 15 soros magyar és angol nyelvű összefoglalót (Abstract), az 5-6 legfontosabb kulcsszó feltüntetésével. Minden egyéb személyes információ mellőzését kérjük. Köszönetnyilvánítás, projekt feltüntetése lábjegyzetben megengedett.
5. Kiemelésként szövegben és lábjegyzetben is *dőlt betű* alkalmazható; kizárólag az irodalomjegyzékben szereplő művek és idegen kifejezések kiemeléséhez. Ritkítás, aláhúzás, vastag betű, kapitális stb. használatát kérjük mellőzni.
6. A hivatkozásokat felső indexben, az írásjel után tüntessük fel, pl.: "XY szerint,"^{1,2} A sorrend minden esetben: idézőjel-pont-lábjegyzetjelölő, vagy pont-idézőjel-lábjegyzetjelölő, az idézés szabályainak megfelelően (részmondat esetén idézőjel a sor végén, utána az írásjel, egész mondat esetén előbb az írásjel következik). Belső idézés esetén ún. „lúdláb-jelölő” (» «) használatát kérjük. A feloldást lábjegyzetben, az oldal alján kérjük feltüntetni, több hivatkozás esetén pontosvesszővel:
 - a) Szerző(k) vezetékneve (gondolatjellel elválasztva, azaz szóköz nagyköötőjel szóköz egymás után írásával), évszám, hivatkozott oldal(ak), tehát:
Kiss, 2010; Nagy, 2020, 20. illetve Kiss – Nagy – Kovács, 2020, 20-30., 40.
 - b) Újságcikk esetén: Újság neve, szerző(k) vezetékneve, dátum VAGY lapszám, tehát:
Magyar Nemzet, Kiss, 2023.01.11. illetve Népszava, Nagy, 2023/104. sz.
 - c) Online hivatkozásnál: Weboldal: Téma (legfeljebb egysorosra rövidítve), az évszám (ha van):
Hvg.hu: Ez egy cikk a ..., 2011. (linket itt ne helyezzük el, csak a tartalomjegyzékben).Lábjegyzetek esetén a formátum: Times New Roman, 10pt, sorkizárt formázás. Azonos szerző ugyanabban az évben megjelent, különböző írásait az ABC betűivel kérjük megkülönböztetni, pl. Kiss, 2016a; Kiss, 2016b stb.

7. Kiadványunkban kérjük mellőzni az i.m. (op. cit.), u.o., ibid. stb. rövidítéseket (elfogadjuk: ld., vö.).

8. Kiadványunkban kérjük mellőzni a titulusok (Dr., Prof., CSc. stb.) feltüntetését mind a törzsszövegben, mind a lábjegyzetben, mind pedig az irodalomjegyzékben. Kivétel, ha adott mű címe tartalmazza.

9. Az irodalomjegyzék csak a ténylegesen hivatkozott publikációkat tartalmazza. Rendezzük ABC-sorrendbe!

10. Az irodalomjegyzék mindig a kötelező utolsó fejezet (esetleg bővíthet online forrásokkal, jogforrásokkal, ítéletek jegyzékével). Ezek kötelező elnevezése: Irodalom; Jogforrások; Ítéletek jegyzéke (ezeket egységesen szeretnénk a kiadványunkban szerepeltetni).

11. Az irodalomjegyzéket a tanulmány végén számozás nélkül közöljük, pont felsorolásjellel ellátva.

Törekedjünk a teljes hivatkozásjegyzék feltüntetésére, amire lábjegyzetben szerepel.

a) Könyveknél: Szerző(k) teljes neve (szerk. ha van) (évszám): *Dőlt cím*. Kiadó, helyiség. Például:

- Kiss Péter–Nagy Tamás (2020): *A monográfiánk*. Universitas, Győr.
- Smith, Joe–Doe, John (2010): *A handbook*. ABC Publishing, London.

b) Tanulmánykötetben, gyűjteményes kötetben megjelent szövegek esetében, fentieket betartva:

- Smith, John (ed.) (2000): A Chapter. In: Doe, John (ed.): *A Book*. ABC Publishing, London.

Tehát: a név után (évszám) és kettőspont, majd cím van. Utána In kettőspont szerkesztő(k) kettőspont, majd a kötet címe *dőlt betűvel*, ponttal lezárva. Végül előbb a kiadó, és csak utána a kiadás helye.

c) Folyóiratban megjelent tanulmány esetében (figyelem! a címek után PONT szerepel):

- Kiss Péter (2011): Egy cikk. In: *Folyóirat*. 2017/12. sz.

d) Online hivatkozás esetében a webcím (url) és a megtekintés idejének feltüntetésével:

- Hvg.hu: Hitelek. (Elérhető: www.webcim.hu. Letöltés ideje: 2020. február 2.). A webcímet és a letöltés idejét az URL után pont választja el!

e) Újságcikkek esetén (Figyelem! az újság neve után vessző, a cím és a lapszám után pont szerepel! Ha a lapszám vagy a dátum nem ismert, az elhagyható. A tételt pont zárja.)

- Győri Hírlap, Kiss Péter – Nagy Ádám (2023): *Cikk címe*. 2023/155. sz., 2023.09.09.

Ha nincs szerző, csak a folyóirat neve ismert:

- Dunántúli Hírlap (2023): *Cikk címe*. 2023/111. sz., 2023.11.11.

f) Idézett jogszabályok esetén:

- A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény.

g) Ha az idézett mű rendelkezik DOI-számmal (azonosítóval), azt minden esetben kérjük feltüntetni az adott tétel végén, új sorban, ponttal a végén:

- Kiss Péter (2011): Egy tanulmány. In: *Folyóirat*. 2017/12. sz.

DOI: <http://doi.org/doiizam>.

12. A Jogforrásokat kérjük külön listában, az Irodalom (azaz a források jegyzéke) után feltüntetni.

13. Kérjük, segítsék munkánkat a címek, alcímek tekintetében az alábbiak szigorú betartásával:

A fejezet- és alcímek stílusa Cím formátumban kerüljön beállításra, az alcímeknél a listaszintet változtassuk, és lehetőség szerint lássuk el őket automatikus felsorolással az alábbiak szerint:

I. FEJEZETECÍMEK (Behúzás, római számozás, nagybetűs, Times New Roman, 12pt, szám után szóköz)

1) Alfejezetek címei (Nincs behúzás, arab számozás, nem nagybetűs)

a) Alfejezeten belül (Listaszint szerinti behúzás, arab betűs felsorolás, nem nagybetűs)

i) Alfejezeten belül (Listaszint szerinti behúzás, kis római betűs felsorolás, nem nagybetűs)

Kérjük, hogy a *dőlt*, **félkövér**, stb. kiemeléseket mellőzzük! Angol címek esetében az angol helyesírás szerint a szavakat (a kivételektől eltekintve, pl. névelők, prepozíciók) kezdjük nagybetűvel.

14. A (fekete-fehér) táblázatokot és ábrákat megfelelően formázva, a forrást feltüntetve, képaláírással ellátva kérjük feltüntetni. A szövegbe építve és külön fájlként is kérjük elküldeni. A hivatkozásra vonatkozó kikötéseket (név, évszám, oldal-szám) itt is kérjük betartani. Példa képaláíráásra:

1. ábra: Az ábra tartalma (Forrás: Kiss-Nagy, 2010, 40.)

15. A szerkesztőségbe beérkezett – formailag megfelelő – kéziratokat a szerkesztőség előzetes szűrése után két opponensnek küldjük ki. Az opponensek a szerzők nevének feltüntetése nélkül kapják meg a kéziratokat. A közlés feltétele a két opponens támogató véleménye. Az opponensek által javítandónak értékelt kéziratokat átdolgozásra visszajuttatjuk a szerzőkhöz. A két opponens egybehangzó elutasítása esetén a kéziratot nem publikáljuk. Az opponensi vélemények be nem érkezése esetén a szerkesztőség saját hatáskörben dönt a publikálásról.

16. A szerkesztőség a beérkezett kéziratokért honoráriumot nem fizet.

17. Kérjük szerzőinket, hogy elektronikus úton adják meg, hogy milyen módon (foglalkozás, munkahely, beosztás) szeretnének szerepelni folyóiratunkban. Kérjük, a kapcsolattartás elősegítése érdekében közöljék elérhetőségeiket (telefon-szám/mobilszám, e-mail cím).

Köszönjük, hogy megfelelően előkészített kézirat beküldésével segítik munkánkat.

A szerkesztőség

TÁMOGATÓINK

UNIVERSITAS-GYŐR
NONPROFIT Kft.

Universitas-Győr Alapítvány

Deák Ferenc Állam-
és Jogtudományi Kar

Batthyány Lajos Jogász Szakkollégium

A Jog–Állam–Politika folyóirat különszáma méltó tisztelgés a harminc éves győri jogászképzés előtt. Ez a jubileumi kiadvány nem klasszikus tanulmányokat, hanem személyes emlékeket, életutakat és visszaemlékezéseket gyűjt egybe: oktatók és egykori diákok mesélik el, mit jelentett számukra a győri jogászképzés, hogyan formálta pályájukat, gondolkodásukat. A kötet egyik különlegessége a bevezető tanulmány, amely a végzett jogászok regionális elhelyezkedését vizsgálja, ezzel is igazolva a képzés társadalmi és gazdasági jelentőségét. A Portrék rovatban az első öt évfolyam hallgatóinak történetei kelnek életre, a következő jubileumok pedig további generációk bemutatását ígéri. Az alapító tanárokkal készült interjúk a kezdeti évek hangulatát, kihívásait és tanulságait idézik fel, míg a már elhunyt alapítókra megható emlékezőekben hajt fejet a szerkesztőség. Ez a különszám nemcsak múltidézés: bepillantást enged abba, hogyan válik egy képzés színtere valódi alma materre, s hogyan ad patinát az évek során a közös munka, a közös élmény. A győri jogászképzés története e kötetben is tovább íródik – mindazoknak, akik részesei voltak, és azoknak, akik most is formálják.

